

MAGYAR ÉVEZREDEK

(SKYTHA-HUN-MAGYAR FAJI AZONOSSÁG)

ÍRTA:

ZAJTI FERENC

360 ILLUSZTRÁCIÓVAL, MŰ- ÉS TÉRKÉPMELLÉKLETEKKEL

B U D A P E S T

1939

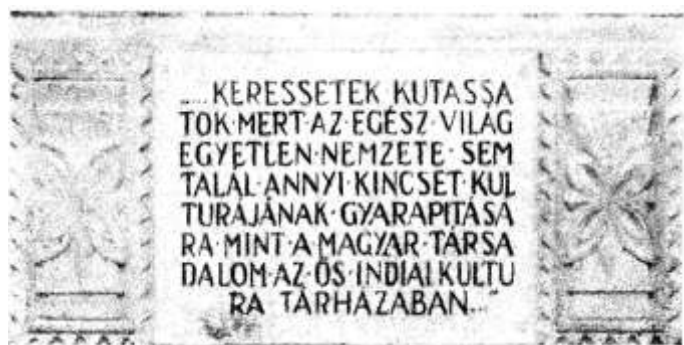
A címkép Lote Éva „Atilla” szobor-tervének részlete.

Copyright by Zajti Ferenc

Zajti Ferenc kiadása

vitéz Fodor Árpád nyomda – Fővárosi Nyomda Részvénytársaság

Körösi Csorna Sándor:

Bevezető sorok.

Könyvhöz, valamilyen műhöz a „Bevezető sorokat” nem a szerzővel, de rendszeren másokkal Íratják. Amikor arra kaptam megbízást, hogy a bevezető sorokat is írjam meg könyvemhez, a már megszokottá vált „elv” szerint én is szeretném ezt a feladatot másokra áthárítani.

Így gondoltam elsősorban a magyarok kelet-testvéri jóbarátaira.

A magyarságnak nagy ünnepe volt, amikor 1923-ben Modi indiai professzor Kormányzó Urunk és másfélezer odaadó hallgatóság jelenlétében India üdvözlétét tolmácsolta: „Áldottak legyetek magyarok, Atilla népének egyetlen örökösei. Félszázados tanulmányaim meggyőztek arról, hogy a hunok feltétlenül a magyarok ősei voltak – s így a mai magyarság az ősi skytha-népek egyedüli leszármazottai -, mely magyarságnak a történelme a ma élő összes nemzetek legősibb történelme. Kutatásaim során a hunokat olyan nemzetnek ismertem meg, amelynek dicsősége a mai szomorú világot is beragyogja. Atilla a világtörténelem egyik legnagyobb hőse, aki, mint minden igaz hős, lovagias és nagylelkű is volt, amit Róma alól való visszavonulásával legcsodálatosabban bizonyított be.”

Rabindranath Tagore, India nagy költője, az indiai gondolat igaz megtestesülése, meghívásom

vévén hat hétig tartózkodott Magyarországon. Ő mondotta többek között: „Kétezer év előtt a magyarok ősei egy földön laktak az én őseimmel s ezek az emlékek mély lelki rokonságot teremtettek kettőjük között”

„Tudom, hogy az Önök ősei Árpád vezérletével jöttek ki Ázsiából, s tudom, hogy Atilla volt az Önök őseinek, a hunoknak nagy fejedelme. Az én nemzetem is négyszáz évig élt hun uralom alatt, s így kétségtelen, hogy közöttünk történelmi kapcsolat van.”

„Érzem, hogy nem jöttem idegenek közé. Sokat hallottam Magyarországról. Tudom, hogy az önök bölcsője ott ringott, ahol az enyém: Ázsiában. Örülnék, ha ittlétem szorosabbra kovácsolná a magyarság keleti kapcsolatait.”

„Nagy óhajtasom volna, hogy lássam, lelkileg egyesüljek azzal a néppel, amelynek ősei valamikor az én őseimmel találkoztak a nagy Keleten. Messze keletről jött nép a magyar, amely itt telepedett le Európa közepén és messze Keletről jövedők én is. Talán ugyanonnan, ahonnan egykor vándorútra indultak őseik. Én úgy érzem, rokonokhoz jöttem.”

Így szólott hozzánk és rólunk India lelkiségének legigazibb képviselője ...

A finnek általános felfogása szerint az uraliturai népek közül a kultúra legmagasabb fokára a magyarok jutottak.

Hasonló megbecsüléssel viseltetik a magyar Sággal szemben Kína és Japán.

Keyserling Hermann gróf viszont egyik budapesti előadása alkalmával monda a következőket: „Európa ma szellemi válságba jutott, amikor is az úgynevezett sofförtípus tör előre. Európa újjászületése attól függ, milyen mértékben tudja átélni a szellemi kultúra fontosságát. Európa újjá

születésében Magyarországnak mint friss és erős, ki nem élt nemzetnek – hite szerint – fontos szerep jut.”

Ennek a fontos szerepnek a megjelölése képezi a most közreadandó mű tuíajdonképeni tárgyát.

Csak látszat, mintha új utakra tértünk volna Nem! Az ősi igazságokhoz tértünk csupán vissza.

Nem rokon népet keresünk például Indiában sem. Mi vagyunk csekély számú rokonai India hatalmas tömegű skytha-hun-fajú lakosságának!

Nem védeni akarjuk helyünket itt Nyugat-Európa szélén... ős idők óta köt ide múltunk és fajtánk települési rétegeződése!

Hisz a sírokból hun és skytha ősi népünk csontjait fordítja ki naponta M mélyebben szántó eke.

Nem helyet akarunk kérni a „nap” alatt, – de hálálkodva akarjuk köszönni Istenünknek, hogy annyi balsors után megtartá helyünket a magyar Ég és a „magyar nap” alatt.

Nem akarjuk bűnnek tartani a szerénységet, – de inkább a túlzott szerénytelenséget!

A magyar fajtának nem volt soha se lelki-szükséglete, se kenyere a hivalkodás! Évezredek a tanúi annak, mit adott népünk a világnak és mit cselekedett a skytha és hunfajta magyar nép s utódaik és rajtuk keresztül a „magyarsága!

Vallásos lelkületével ép úgy világokat hódított meg, miként hadvezéri tudományával! Népunk sohase volt szatócs lélek! Nemességéért világekorszakok becsületét vívta ki mindig!

A hatalmas India faji összetétele és rétegeződése pontosan ugyanaz, mint a magyarságé!

Ezért keressük „közös életterünket Indiában települt fajtestvéreinkkel!

De nem akar szembehelyezkedni a finn-ugor irány híveivel sem! Miért is? Ez a népcsoport szintén fajához tartozó. Csak hogy ne félszárnyon vergődjék „Skythia” szent Turulmadara, törekedtünk arra, hogy az India felé igazodással kiterítse a másik szárnyat is, hogy a két szárny egyenletes suhintásával a magasba röppenhessen fel a „Szent S k y t h a” népet képviselő ázsiai Turul!

Ma „új élettereké t”, „új életkeret e t” jelölnek meg a népek a maguk új célkitűzéseik számára, – mintegy munkatervet adva az új ezeresztendőkre!

Amely népeknek múltjába elszámolási hibák csúsztak be, – a mai idők nagy „elszámolási óráivá” váltak ezeknek a népeknek.

A magyarság talán túl szerényen is állt az ítélőszék elé. De sok-sok és igaz küzdelmét hü ű t art á számon az Isten.

Ez a könyv amolyan számadásféle is akar együttal lenni, hogy kezébe adjuk annak a magyarságnak, mely kalaplevéve, büszke fejét hátravetve, nem hetvenkedés, de nagy tisztességgel állt oda Istene magas trónszéke elé.

Amikor igazunkat igazolni messze India tájairól eljött hozzánk a magyarságnak odaadó hű barátja, Modi professzor, sok-sok ezer híve közül egyik hallgatója, Boróczy Kálmán dr. írta volt lapja számára:

„Lesújtottságunkban, fel dar ab olt s águnkban fel kell eszmélnie a magyar léleknek őstörténelmünk kibontakozásának felemelő tudatára, – amely kifejtés a legősibb kultúrnépek legelejére helyezi a magyart.”

„Támadjon fel az elaltatott s mostan még alvó nemzeti öntudat s tegye ismét naggyá ezt a nemzetet, hogy méltó lehessen ősei nevére”

„Királyi fajom dicső múltja, hála neked, hogy az utolsó órában elküldötted messze Keletről a *s z i t t y a e s z m é k* igaz apostolát, hogy évezredek rejtett titkainak megismertetésével újból felidézze a magyar-faji-erő és géniusz nemzetalkotó feltámadását!”

Nagyon is az igazat írta.

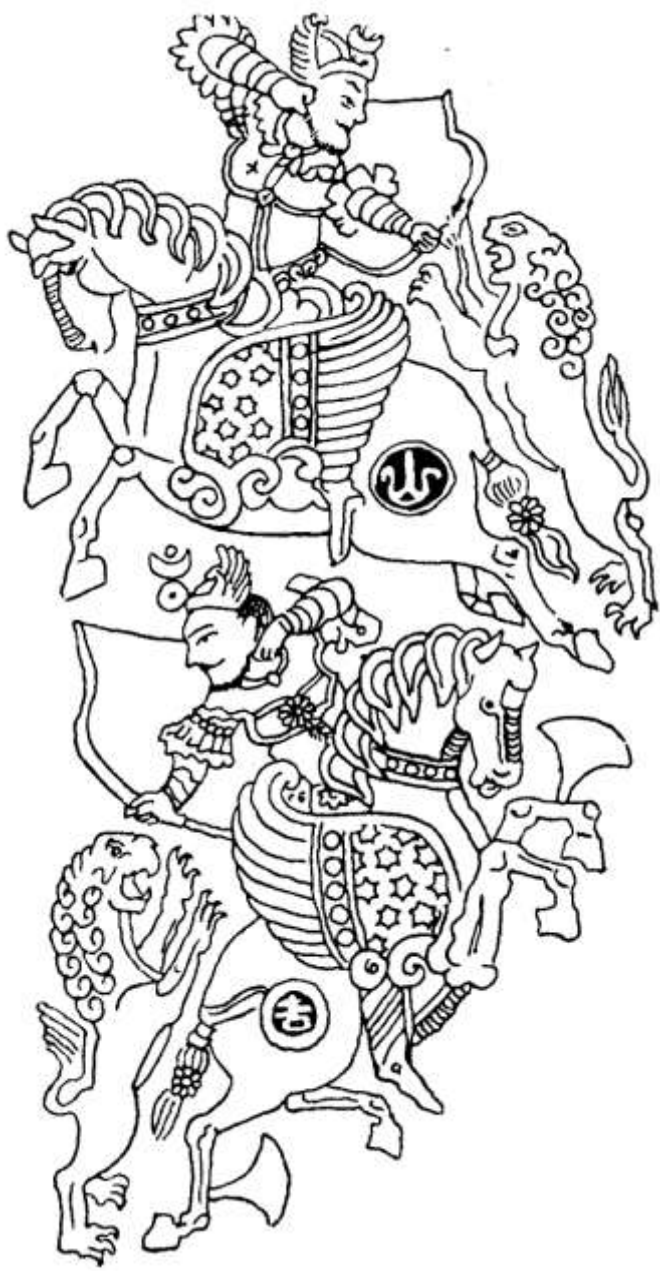
Én nem is tennék mást és többet ehhez az előszóhoz. Vajha az elmondottakhoz igazodva, méltó lenne a könyv is e bevezető sorok ígéretéhez.

Szittyá hittel !

Szittyá módon !

Szittyá erővel !

Zajti Ferenc

I. A magyarság történelme és faji öntudata.

1. Skytha, – hun, – avar, – türk, – magyar faji azonosság.

Történelmi és faji öntudatunk alaptétele: a skytha, – hun, – avar, – türk, – magyar faji azonosság.

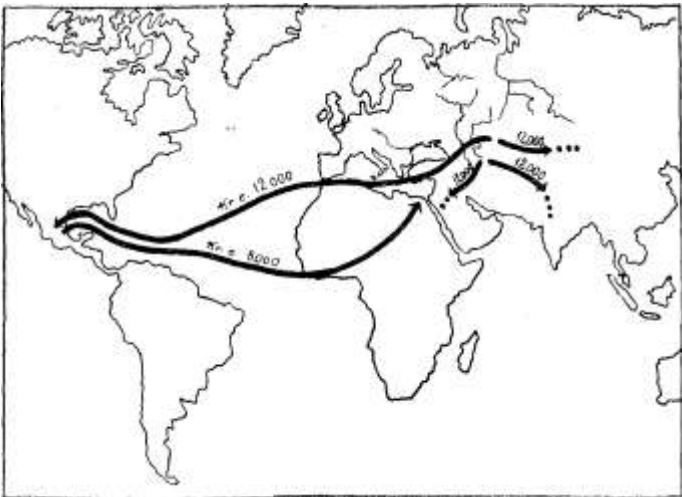
A skythaság magában foglalta a hun népet, – ez a magyarságot.

A skytha, – hun, – avar, – türk, – magyarfajta népek ősi lakhelye s főtelepülési szállása a mérsékelt égöv volt Kínától a Kárpát-medence, illetve a történelmi Magyarország nyugati határvonaláig.

Kr e 2500 körül a skythaságot a mai Magyarország területén, Kr. e. 2000-től kezdve Indiában ismeri a történelem, amikor is ők lettek India újabbkori kultúr-őstelepülői. Ezt megelőzőleg a tudatos hagyomány követi a skythaságot messze évezredek szerteágazó útjain. Az indiai „Purá-

nák” adatai szerint a skythaság ősei az indiai özönvíz előtt 35.000 évvel, a Káspi tó keleti vidékeiről kiindulva, szerteszóródtak India, Kína területére, a Tigris-Eufrates folyók közé és Közép-Amerika partvidékeire.

Kr. e. 2500-tól kezdve a kínai krónikák is ismerik a skythaság Keleten szereplő népcsoportjait s foglalkoznak is behatóan a szomszédságuk-

A Kaspi-Arai-vidéke: Őstelepülési centrum.
Kirajzások innen Kr. e. 12.000 évtől.

ban települt skytha-hun-fajta népekkel, megszeresztve s őrizvén e nép ős írott krónikáit.

A mai idők történetírói a hunok négy csoportját ismerik: *a) az Atilla-féle hunokat, b) a fehér hunokat, c) a magyarokat, akiket a fehér hunokkal – és d) az indiai hunokat, akiket a fehér hunokkal, így a magyar fajtával azonosítanak.*

A fehér hunok főtömege abban az időben, amikor a kaukázusi testvér-

hunok névadó őszünket, „Magyart” válsztják fejedelmül, – ők India 40 állama felett uralkodtak, utódul hagyva többek között India 10 milliányi ma is jelentős szerepet vivő „rádzsput” népcsoportját.”*

A magyarokat a skytha, illetve hun (fehérhun) alap-fajból eredtetik az ősi magyar krónikák is.

A skytha, – hun, – avar, – türk és magyar fajta népek egymásból kifejlő története és kultörténete a magyarság igazi őstörténete.

Magyarország területe idő és faj-település szerint is egyugyanazon népnek, a magyarság faj csoportjainak volt minden idők óta elidegeníthetetlen tulajdon birtoka.

* * *

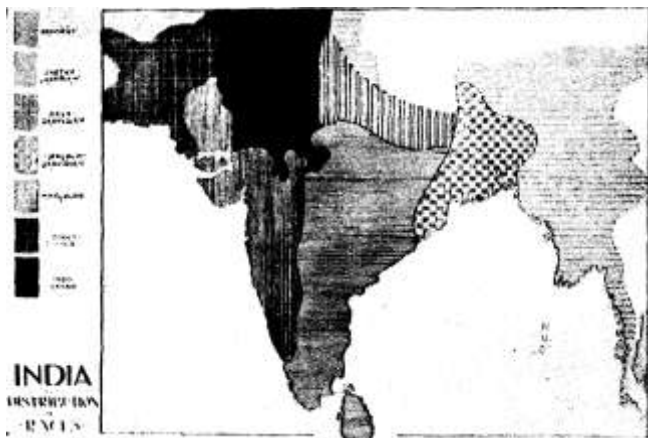
A skytha-hun fajta népek történelmi szerepét a kínai krónikák, a Parszi (avesztai) vallásos-irodalom, továbbá az indiai újabb történelmi és régészeti kutatások jelentősen új megvilágításba helyezték.

Ezek szerint az Európában Magyarországon szerepelt skytha, – hun, – avar, – türk és mindezekkel egytestvér magyar nép csak része (*mik r o k o z m o s z!*) volt annak a hátai mas népegységnek, amelynek zöme Kr. előtti

*) Az Encyclopaedia Britannica (1929. XII. p. 187.) a rádzsputokkal kapcsolatban a következőket állapítja meg:

„A hún hódítás Indiában a fehér-hunok központi hatalmának a törökök által az Oxusnál történt elbuktatásával omlott össze (Kr. u. 565). Az ephthalita (fehér-hun) hódítás új és állandó elemmel növelte az indiai népességet. A központi hatalom bukása után a szétszóródott hun települők, miként anvnyian ő előttük, gyorsan hinduizálódtak és ők lettek valószínűleg a leghíresebb Rádzsput törzsek néhányának őse.”

3000-től kezdődően a régi Magyarországot, Észak-Ázsiát, Turkesztánt, Iránt és Indiát különböző időben és különböző nevek alatt, mint skytha, -sáka-skytha, - nagy juetsi (indoskytha), - abar, - kusán, - kidara-hun, - kis-juetsi, továbbá eftaliták, azaz fehér hunok, majd a kazár-hunok és Bhója hun-fajta népe, azután Toghrul bég turk-kun népe, Mahmud Gaznavi keleti turkjai, Ta-

Angol statisztikai térkép. India 350 millió lakosából kb. 150 millió a turáni.

merlán fejedelem s a további indiai mogul népek skytha-fajú tömege főként Indiát (*makrókoz-mosz!*) elárasztották. Ezek a népek India nép rajzában különböző nevek alatt szerepelnek, így indoskytha, hun, huna, sáka, abar, rádzipul, dzsát, gudzsár és megannyi néven.

E népfajok Európában a nagy skytha-hun főtörzshöz tartoznak. Európában használatos nevük szerint mint a skythák, hunok, parthusok, bolgárok, avarok, kazárok, uzok, bessenyők, ku-

nok, székelyek és magyarok népcsoportjai ismeretesekek.

„A hun nemzet a nagy skytha néptörzsnek egy ága. A népvándorlás után a skytha nevezet lassanként elenyészett s helyét a hun foglalta el. Már Priscus is, Atilla idejében, felváltva említi a skytha nevet a hunnal. Így Atillát skythának, Edekönt hunnak, az akatzirokat hol hun, hol

A skythák a mérsékelt égövön

skytha népnek mondja. Később a bizánci íróknál a hun helyett a türk név használata jött szokásba.”

Ugyanígy szerepel a hun név a bizánci íróknál: Menandernél és Theophylactusnál az avarok „hunoknak”, sőt Theophanesnél és Cedrenusnál „nyugati hunoknak” neveztetnek; továbbá a bulgárok, turkok, kunok, magyarok és az uzok szintén hun néven fordulnak elő.

A X-XI. században a magyarok Ungri, Ungar, Hungar neve mellett a bizánci udvar, de maguk e kor történetírói is állandóan „türk” néven nevezik a magyarokat. Így Theophanes, Bölcs Leó, Constantinus, Leo Grammaticus, Cedrenus és Zonaras. Bölcs Leó művében állandóan „türk” néven nevezi a magyarokat. A császár követe a „türkökhöz” viszi ajándékát és a „turkok vezéreivel” tárgyal.

Tápió-Szentmárton-i skytha aranyszarvas. (Kr. e. VII. századból.)

„A turkok hun eredetű nemzet.” „A dunamелletti turkok ungaroknak is hivattatnak.” „A turkok ungarok.” „A turkok hunféle nép.” „Pannóniában a Duna mellett is laknak turkok.” „A madsarok turk-fajú nép.” „Árpád népe, a madsar, türk nemzet.” „A turkok (madsarok) tűzimádók.” „A keleti skythák turkok.” „A Kaukáz északi oldalán lakó hunok turkok.” „Hun népek, akik turkok.” „A magyarok hazája Turkia.” „Árpád turkia' nagy fejedelme.”

A bizánci császár által I. Géza királynak 1074-ben küldött korona felirata „Turkia királyának” nevezi Géza királyt.

Szorosabban számítatnak a hun törzsekhez: Atila hunjai, az akatzirok, vittorok, efaüták, vagy fehér-hunok, cidariták, kuturgurok, uturgurok, unigurok, ugurok, ultizurok, sabirok, saragurok. Ezenkívül a hunok a cimerek, a massagéták, skythák, avarok és turkok nevezetei alatt fordulnak elő. A különböző népalakulatok azon-

Aranyfokos. Kaukázusi lelet. Szarvas motívumokkal. Kubán.

ban e főnevezetekre vezethetők vissza: kun (komán), kazár, palócz, parthus, türk, uz, sabir. A chun, cun, choan, chaon, hun, un, unnu, hiongnu, chionita, stb. nevek a hun nép megkülönböztető névváltozásai. Ugyancsak megkülönböztető névadások az ogor, ugur, ogor, (Ogana, Ugradeva), ogur, (oguz, uz, ouz), un-ugur, ounnougouroi, hunuguri, ouggroi, ongri, ugri, Ungri, Hungari, – továbbá a jugur, jugri, jugra, jura, juharán, joren, jaren, juhri, – Kézainál „regnum jorianorum” nevek.

Zichy Jenő gróf „A magyar faj vándorlása” c. munkájában megállapítja: „... az onogur (Priscus Rhetor 457 és Agathias), ogor, ungroi, unugarai (Theophylactus Simocatta 558), ugur (Zemarchos 568), hunuguri (Jordanis 550), turkoí, unnoi, ungroi (G. Monachus 842 és Leo Grammaticus), unгри (Hinkmar 862), hungari (Regino 889), ugri (Nestor 898), unogundur és unogurdur (Theophanes), turkoi és szabartoiaszfaloi (Constantinus Porphirogenitus 950) *mind egy és ugyanazon népnek különböző korú és átírású neve ...* Kétségtelenül áll előttünk, hogy a hunok a Kr. u. II. századtól kezdve a Kaukázus, Don és Volga között állandóan szerepelnek, hogy *hun és avar ugyanazon nép két ágazata, hogy a hunban benn volt a magyar fajta elem.* A hun és magyar közti történeti kapcsolatot tehát többé letagadni nem lehet!”

„Világos, állapítja meg helyesen Fischer Károly, hogy kazár, bessenyő, avar, kun, palócz nemzet, mint ilyen sohasem létezett, – hanem létezett igenis egy skytha, később hun, vagy hihetően kun, ma pedig *magyar* gyűjtő néven nevezett vitéz nemzet, melynek amazok csak kiegészítő részei, törzsei, illetve ágai voltak.”

„A hun-magyar nemzet önálló, magából fejlődött faj. A fekete-hunok, azaz Attila népe s a fehér hunok, azaz Árpád magyarjai közt egyéb különbség nem volt, mint egy kis eltérés a szó kiejtésében s a ruházat színében.”

„Az ugor népek a mai nyugati finnekkel nem faj, – hanem csak nyelvrokonok, azokká lettek a hun-magyar nép közvetítésével.”

„A királyos-skythák alatt a magyar-faj hun ágazata értendő. Priszkus Rhétor királyos skytháknak egyenesen Attila embereit mondja.”

A neves Nagy Géza elfogadott megállapítása

szerint „végkövetkezésül azt az eredményt vonhatjuk le, hogy *semmiesetre sem lehet elválasztani a skythákat azon később feltűnt közép- és belsőázsiai nomádok, hunok, magyarok, kunok, turkománok, tatárok, kirgizek, mongolok családjától, kiket turánoknak ismerünk*”.

Fehér-ló áldozás. India.

2. Az ősi magyar múlt.

A magyarok európai megtelepülésére vonatkozólag a történetírások úgy emlékeznek meg általánosságban, hogy a magyar nép a nagy népvándorlások utolsó hullámaival sodródott ezer éve a *nyugati kultúrnépek* szomszédságába, – ősi múltjukat különben homály fedi...

A magyar nép nem a véletlen játékból sodródott mai szent helyére, de ide terelte az Isten irányító keze, hogy a harcok viharában és messzi világtájak élettapasztalataiban gazdagodott nemes magyar népet aranv kapunak állítsa oda a lángoló lelkű Kelet és a hűvös Nyugat mesgyé jére... Ezt a kaput az Isten ereje állította oda és emberi erők im ledönteni akarják örálló helyéről! Kelet e kapun nem betörni akart Nyugatra, hanem a nyugati külsőséges kultúránál magasabbrendű keleti lelki kultúráltság tiszta értékeit hozta ide Nyugatra és pedig mind a maga akarása, mind a sors kényszerítő hatalma szerint is.

A magyar nép itt, Magyarország területén azon a helyen áll őrt, ahol másfélezer esztendővel ezelőtt hun őseinek nagy fejedelme: Atilla hun király, mint „Isten ostora” osztogatott parancsokat Kelet felé Indiáig és Nyugaton a mai Franciaországig. Isten kezében nyugodott ez az ostor akkor is, amikor a keresztények iránt annyira türelmes Atilla megkíméli Parist és Rómát. Róma egyházfejedelme által a hun-utód Szent Istvánnak ezer évvel ezelőtt – megbecsülésből – ajándékozott királyi korona a legnemesebb válasz arra a világtörténeti nagyszerű tényre, amikor Atilla Róma előtt, – hogy megkímélje a szent várost, – a földre bocsátá le az Isten kardját.

Ha ostorként tartotta is kezében régen Atilla népét az Isten, mégis csak az Isten kezének a melege az, ami a hun-utód magyar nép lelkivilá-

gán is megérik, mikor a nemes kardforgatás örökölt készsége mellett oly igazán nagyot és nemeset képes alkotni a művészet és tudás megannyi ágában.

A magyar nép ide, Európa szélére magával hozta évezredekken át gyarapított ősi ösztönös képességeit, amelyekhez egy-kettőre megszerzi a nyugati kulturáltságot is. Emellett, mint edzett harcos, megvédi Európát, valahányszor Ázsia felől a fel nem tartóztathatónak vélt néparadatok megsemmisíteni törekedtek Európa társadalmi berendezkedését és kultúráját, – biztosítva ezzel Európa nyugodt továbbfejlődését, míg maga ezer sebből vérzett.

Amikor azt látják irigyei és ellenségei, hogy erejében nem roppanthatják össze a magyart, megfosztották ősi történelmi múltjába vetett hitétől. Krónikáinak hitvallásszerű írásaiban hiába akar továbbra is hinni, – hitetőket küldtek közéjük nagy alattomban, akik hun és skytha őseiket fajuktól idegennek és vad barbárnak rajzolták előttük és végtére kezdé feladni a magyarság bennük való rajongó hitét. Már majdhogynem elfeledé a magyar Atilla ősapját is, s csak amolyan fágyos közönnyel éneklí himnuszában:

*Őseinket felhozád
Kárpát szent bércére.
Általad nyert szép hazát
Bendegúznak vére.*

Az újabb történelmi kutatások azonban lehetővé tették, hogy a történelemben szer epeit nép e k és történetük valószínűbb megvilágításban kerüljenek elénk, mint a h o g y az ellenség szűkszávú és elf o gult kritikáiból és krónikás írásaiból azt magunk elé rajzoltuk egykor.

Ezzel kapcsolatban az eredményekről beszámoló sa közvélemény érdeklődését is híven kifejező né-

Magyarországi kőkorszakbeli sír, zsugorított temetkezéssel.

hány napilap egyszerű híradására utalok csupán:

„Árpád sírjának keresése közben derült ki, hogy Budapest már a kőkorszakban is lakott hely és kultúrgócpon volt.”

„Óbuda és Buda már a történelem előtti idők-

ben is kultúrhely, mindesetre sűrűn lakott terület volt. A talált kőkorszakbeli ősemberi tűzhelyek egykorúak a bükki kultúrával és pedig jáspis nyílhegy, kőkés, bronz és vastárgyakkal, – neolith-kortól a késő vaskorig. A Tabán is kelta település helye volt.” (Függ., 1936. VII. 12.)

„Ötezeréves zsugorított összírokat és páratlan kőkorszakbeli festett kerámiákat tártak fel Pécs-váradon.” (Függ., 1938. VII. 24.)

Magyarországi áldozó üst, egyező a Kínában, Mongoliában és Szibériában talált hasonló leletekkel.

„Négyezeröttszáz éves temetőket ásott fel Móra Ferenc Deszken.”

„Az aranyhegyi őskori lelőhely a neolith- és bronzkor közötti átmeneti időből való, - őscserepekkel, kovapattintók, csont- és kőszerszámok s festett kerámiadarabokkal. A zengővárkonyi őstelep (78 sír) négy-ötezeréves zsugorított neolith-sírral szerepel; 104 darab őskori festett kerámiával, – halotti edények, talpcsöves tálak, szalagszerű motívumokkal”

„Korai bronzkori (4000 éves) és rézkori, tehát 4500 éves sírok ezek. Pár száz évvel ennél is korábbiak a Deszkhez közeli kő-rézkorszaki sírok. Menghin prof. (Ausztria) mondja: *„néhány izgató őskori problémának a nyitja magyar földben van:’*

„Az őskorban a Tisza-Maros szög roppant termékeny volt halban, vadban és kövér legelőben dús, úgy, hogy a folyóágyak által védve lakott itt az ősemlék. A kőkör végén volt ez, amely már átmegy a fémkultúrába, a vörös-réz korba, amelynek talán a mai magyar föld volt a kiindulási pontja. Deszken együtt van a réz és átmeneti bronzkultúra. Itt találták a legrégebb európai fém-ékszereket is”

„Trója felé mutatnak rokonságot a deszki rézkor kerámiai emlékei, így a talpcsöves olyan edényekkel, amilyeneket Schliemann talált Trója legalsó rétegeiben.”

„Az erdélyi Maros folyónál viszont a bronzkor kezdetével találkozunk”

„A rézkor tőlünk sugárzott le Délre, a mi rézkorszakunk a régebbi, s az innen kapott csíra virágzott ki a görög-szigeti kultúrában.” (M. H. 1931. VIII. 14.)

„Tizenöt helyről ismerjük már a magyarországi ősemléket”, mint a fiatalabb őskorszaki ember egykori magyarországi tartózkodásának kétségbevonhatatlan típusait, – környezete értékes lelet-tárgyaiban viszont a jégkorszak leghosszabb eljegesedési időszakában emberének iparművészetét tárva élénk. De gazdag leletek kerültek elő a jégkorszak elmúlását követő és a csiszolt kőkorszakba átvezető korszakból is.” (Magy. 1923. XI. 25.)

„Kétezeröttszázéves skytha sírmezőt tártak fel Tápiószelén”

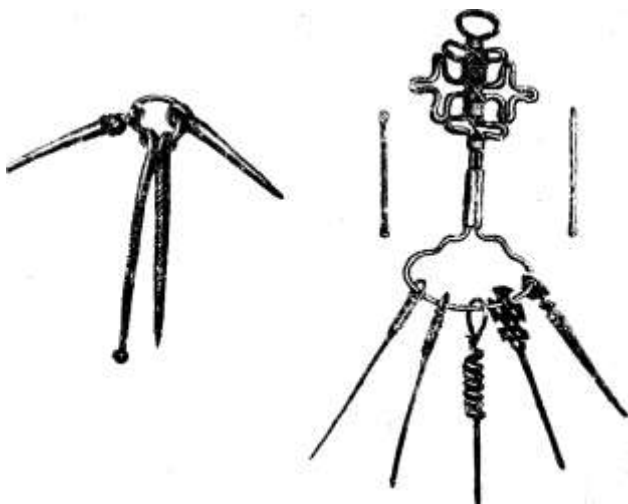

A harcok védő istene. India.

„Ahogy született, úgy temették.”

1.

2.

Tisztasági eszközök. (L. a sáhi pusztai lelet leírását)
 Incl. aban egy gudzsarati ember nyakában függött. (Zajti.
 2. Csallány Gábor szentesi szentesi lelete, hun sírból tárva fel

„Zsugorított*) helyzetben fekvő csontvázak, égetett temetkezésekkel váltakozva.”

„Közel időben Tápiószentmártonban 1924-ben a skytha aranyszarvas került ki a homokos földből. Sajnos, hogy a gőzeke összerombolta az újabban napvilágra került leletek jórészét.”

„A pestmegyei Sáhi puszta leletei közt szerepel egy buddhista valláseszköz, a már ismeretes gar-

Atila-kincse. (Magyarországi lelet.)

nitúra, amilyen számtalan fordul elő a hun és avar sírokban. A hunok, illetve az avarok úgy lát-szik a buddhizmus vallás elveivel is ismerősök voltak.” (Magyar Nemzet, 1938. X. 8.)

Ezer feltárt hun sír Szentest határában címen a P. H. (1927. XII. 21.) közöl részletes beszámolót a magyarországi gazdag hun sírmezőkről...

De megannyi mű, így a Magyar Nemzeti Múzeum kiadványai, gazdag feltárásban ismerteti a

*) Abban a helyzetben temették, ahogy született. (Zajti.)

magyarországi, szinte már az újabb időkbe (Kr. után 370-900) tartozó gazdag hun, avar és honfoglaláskori sírmezőket.

„Magyarok és bolgárok közös kultúremlékeit tárták fel Madarában”, írja tudósítását a Függetlenség.

„A bolgár-törökség teljesen azonos kultúrájú nép volt a honfoglaló magyarsággal.”

„Bulgáriában is találtak „Kameni-babákat”, háromfonatú hajzattal, amilyen a kun sírszobronkon látható.”

„Bulgáriában találták az első patkót. Mint a patkó, a kengyel is hun találmány volt.” (Függ., 1938. III. 20.)

[A kunok földjén Kunszentmiklóson olyan kehely tartó sírszobrot, úgynevezett Kameni-babát találtak nemrég, amilyeneket az orosz puszták és a Kaukázus ősi kun-hun skytha településeinél találtunk nagy-nagy számmal.]

„Az őskori népvándorlás Nyugatról Keletre haladt”, hangzott Stein Aurél egyik előadásának megállapítása:

„4-5000 évvel ezelőtt fejlett, virágzó kultúra volt pl. Háránban. (Hárán az új semitizmus kiinduló pontja volt, és pedig Ábrahámmal kezdődően, – de semmiesetre sem az ázsiai őskultúra kezdete! Z. F.) Stein Aurél vizsgálódásai megdöntik azt a közkeletű feltevést, hogy az árja népvándorlás és kultúra Keletről Nyugat felé terjedt, Észak-Indiával, mint kiinduló ponttal.”

„Az árják Nyugatról mentek Indiába.”

„Az árja kultúra bölcsője és első központja Anatóliában volt.”

„Beludzsisztán és Makránban kő és rézkorszakbeli telepek voltak találhatóak, ötezeréves romhelyekkel (60 helyen), a Kr. e. IV. évezredből származóak, s azonosak az indusmenti kultúrával

– de az egyiptomi, szuzai és mezopotámiai kultúrával mutatnak még hasonlóságot.”

„Az Indiában nemrég feltárt Mohendsó-daró és Harappa 5000 éves városok lelet any agában feltárt hieroglif-írás azonos az Indus völgyétől 25.000 km-re fekvő Húsvét-szigeten a (chilei partoknál) 60 évvel ezelőtt felfedezett írásjelekkel, amelyek közül 120 jel azonos az indiaival. A két

Atilla-kincse. (Magyarországi lelet.)

nyelv és civilizáció azonos volt, állapítja meg a tény felfedezője Hevesi Vilmos, e témának fáradhatatlan bűvára.”

„Az indiai úgynevezett munda-népek nyelvei szoros rokonságban állnak Európa és Szibéria finn-ugor, különösen pedig ugor nyelveivel, tehát a magyar nyelvvel is”, állapítja meg Hevesi Vilmos.

Egy a napokban megjelent újságcikk már arról tesz tanúbizonyságot, a kiküldött expedíció tudományos kutatásainak eredményét ismertetve, ho gy az Amerika partjaira, illetve a Húsvét-

szigetekre hajdanán odaérkezett nép mai maradéka egy „hajdanán Ázsiából jött ázsiai mongoloid fajtájú nép”.

A legújabb híradás a „Hunza”-népre vonatkozó, igen érdekes és értékes. A Nemzeti Újság 1939 május hó 30-i számában egy Londonból keltezett cikket közöl a cikk írója, mely szerint „*A magyarral majdnem azonos nyelvű népet találtak Észak-Indiában.* Ez a „Hunza” nép, amelynek a nyelvét Indiában egységesen használták, mielőtt a szanszkrit árják a szorosokon át egykor észak felől bejöttek a félszigetre. A *hunza és nagir-népek* a Karakórum több ezer méter magas hatalmas hegyláncai mögé húzódtak vissza, két és félezer esztendő óta, ahol ma teljes magányosságban mint józan földművelő é' állattenyésztő nép él, *nyelve pedig majdnem teljesen azonos a magyarokéval* és egészen új valamit képez az eddig felfedezett nyelvek végtelen sorában. Vajjon igaz-e, – fejezi be itt csak kivo natolt mondanivalóit a cikk írója, – hogy megtaláltuk azt a népet, melyet mi, magyarok, évszázadok óta keresünk, amely talán legközelebbi rokonunk a nagyvilágban? ... Talán jól sejtették tudósaink annakidején, hogy a magyar nép első hazája a Karakórum hegyvidékén keresendő. ... Történészeink, nyelvészeink előtt tehát megnyílt az ázsiai titok, melynek megfejtése annál is könnyebb, mert senki sem akadályozza, – a hunzák legkevésbé. – hogy testvéreinket mielőbb a szívünkre öleljük!”

Az indiai Modi prof, egy 1916-ban megjelent, „*A hunok ősi történelme és indiai szereplése*” c. munkájában hivatkozik a magyarokkal kapcsolatban a *hunzákra*. Ugyancsak nevezett professzor, levelezéseink során, egy 1923-ban kelt levelében hangsúlyozza ezt ismételten.

De van ennek már messzebbre visszanyúló

előzménye is. A *The Journal of the Anthropological Institute*, August 1877, London, – számában Hyde Clark e-nak, az Anthropologiai Intézet h. elnökének egy igen érdekes dolgozata jelent meg a következő címmel: „Magyarok és ugorok hymalájai eredete és kapcsolataik.”

A szerző bizonyos magyar és indiai szókészletek egybevetése után többek között azt mondja:

Körösi Csorna Sándor emléke a szegedi pantheonban,
Körösi Csorna utolsó izenetével. (Oman B. műve.)

„Figyelemre méltó körülmény, hogy egy buzgó magyar, Körösi Csorna, népének eredetét a Hymalájában kutatta és erre szentelte életét. A tibeti tanulmányok ugyan nem hoztak eredményt idevonatkozólag, de ha életét kiméli, Kelet-Nepalban megtalálja azt a bizonyítékot, amit tudásával kifejtett volna. *Körösi Csorna Dardzsilingben van eltemetve, a magyarok és ugorok igazi hazájában. Itt a törzsek között sze-*

repe a Magar-törzs és nagyon is lehetséges, hogy ez az igazi eredő törzse a magyarnak avagy madjyarnak. Sok egymáshoz hasonló szó van a két nyelvben. Számos törzsnév származott át egyiktől a másikba még a történet legelején. Megjegyzendő, bár az egyes szavak a magyarban és a magyarban megvannak, – de sok szó jobban van megőrizve a magyar mellett tartózkodó törzseknél, amelyeknek egyes törzsi ágai közel állóak a magyar törzshöz és rokonai azoknak a hunoknak, akik Pannónia meghódításában résztvettek és nevet adtak Hungáriának.

Mr. Howorth, aki sokat foglalkozott Ázsia népeivel, a kaukáziai Khunság népéről mondja, hogy ők Hungária hunjai.

Klaproth, a kaukázusi Lesgek, Avarok és Khunság nyelvében határozott bizonyítékokat tárt fel különösen a fejedelmek neveinek Összefüggő azonosságát illetőleg.

Dr. Leitner, magyar tudós dardistán-i tanulmányaiban kiemeli *a Hunza törzs fontosságát, amely törzs azokkal a hunokkal lehetett kapcsolatban, akiket mint Hungária megalapítóit ismerünk.*

Az én véleményem Hungária megszállására vonatkozóan az, hogy az ugor vándorlaskor a Hymalájából Ugor-Hunok nyomultak a Kaukázusba, – innen Hungáriába.”

A kutatások fejlődésére vet világot, ha ismer-tjük dr. Tóth Jenő többévi indiai kutatásaival kapcsolatban felmerült idevonatkozó eredményes megállapításait, amelyeket közzé is tett és pedig a Budapesti Hírlapban és a Vasárnapi Újságban (1912-1913). A cikk fontosságára való tekintettel e kötet függelékében egész terjedelmében is bemutatatom a cikket, itt most csak néhány hunza szót ismertetek:

Hunza nevek többek közt: *Tas, Kelli, Tor, Mára, Aljas, Szaban, Holló, Rono, Szekero, Abadi, Bultse, Bek, Mirák, Lassú, Sója, Birgósi, Darvas, Sebős, Kazir, Dudáséin, Szaparo, Balcsa, Szakar, Sango, Zamiro, Bakk, Batt, Boti*. Egyes kasztok nevei a hunzáknál: *Bat, Dar, Vai, Baga, Rono, Jászkun,* Lakai, Battas, Kappas, Sárfi, Sófi, Látfi, Vádi, Szaidi*. Hunza falu nevek: *T sók, Lós, Hunlós, Tsorban, Budaless, Kaluts, Tölti, Kagán, Darvas, Samar, Palás, Aptsai, Irsád-pir, Dankut, Sekvár, Baldás, Bagrót stb.*

A gömörvidéki népet India határvidékéről érkezett népnék tartják. Egyes gömöri járások anyakönyvéből kiírva, ott a következő gömöri családnevek szerepelnek:

<i>Hindulák,</i>	<i>Czamba</i>
<i>Kótai</i>	<i>Csánk</i>
<i>Tokár</i>	<i>Bagi</i>
<i>Tenki</i>	<i>Bóta</i>
<i>Matuz</i>	<i>Bari</i>
<i>Ságul</i>	<i>B árják</i>
<i>Magmatyo</i>	<i>Gilják</i>
<i>Mager</i>	<i>Gállai</i>
<i>Berente</i>	<i>Ballang</i>
<i>Szabad</i>	<i>Maricsán</i>
<i>Matuscsák</i>	<i>Számpor.</i>
<i>Csegöldi</i>	<i>Babrudák</i>
<i>Rágó</i>	<i>Géta</i>
<i>Gangoli,</i>	<i>Sidai</i>
<i>Bodoló,</i>	<i>Babula stb</i>

Nem értjük a nevek jelentését, úgy miként az indiaiét sem, de az összefüggés kétségtelen, – Indiában viszont minden egyes szó értelmezett

*) A The Imperial Gazetteer of India (Hunter), 1885. Hunza címszavánál azt olvassuk: *The caste is the tribal one of Yeshkun.*

jelentésű. De mert ennek a fejezetnek nem a nyelvészeti stúdium a tárgya, elégedjünk meg, Im a messze múltra utaló történelmi összefüggés lehetőségeit a nyelvahagyomány tényei is alátámasztják, sőt igazolják.

Visszatérve a magyar-hon területére, összefoglalásul Nagy Géza maradandó értékű cikkére hivatkozunk, aki a magyar föld ősidőbeni lakosságára és műveltségére vonatkozólag a következő fontos egybeállítást szerkesztette:

„Miféle és hány nép lakta e vidéket az ősidők messzeeső századai és ezredei alatt, nem tudjuk, még a bronzkori népség felől is homályban vagyunk s legfőlegbb annyit kockáztathatunk meg, hogy legalább is háromféle elemből állt: az őslakosságból, melynek megtelepedése még a kőkorbba nyúlik vissza és kulturális tekintetben, meg talán ethnikaileg is összefüggött a trójai I város népével, hihetőleg a pelazg-etruszk népséggel; egy keletről bevándorolt elemből, mely alighanem ázsiai arja (mitanni, méd, perzsa) és Turán keverék volt s babilon-elamita hatás alatt kifejlett bronzkulturát hozhatott magával; végül a baltvidéki szőke rassza! kapcsolatban levő s északnyugat felől behatoló, a bronzkulturának még kezdetleges fokán álló árjából.”

„Ezek a vándorlások a Kr. e. XIV-XII. század körül történhettek, amikor a „tenger széléről való északi népek”, mint a dardok (dardan), mőszuk (mysiai), javanok (ion), akaivasok (achai), sakalsák (siculus), sardok vagy, sairdanak (sardin), II. Ramses (Kr. e. 1347-1281.) 5-ik évében, Merenptah (Kr. e. 1280-1260) alatt és III. Ramses 8-ik évében (Kr. e. 1232.) Egyiptomot is háborgatják; amikor elpusztult a görögök életében annyira nevezetes trójai VI. város, a Kr. e. XIII. században, vagy Eratosthenes számítása szerint Kr. e. 1183-ban; amikor a görögök, phrygek, illyrek és italicusok benyomultak a Balkánra, Hellasba, Kis-Ázsiába és Itáliába; s amikor a dórok a Kr. e. XII. század dereka táján véget vetettek a mykenaei kultúrának. Ezen időtájban nyomulhatott Magyarország területére az a két nép-elem, melyet a történelem hajnalán is itt találunk. Kelet felé az ázsiai árjasággal közelebbi rokonságban levő thrák, közte szkitha-masszagéta-féle turánokkal, kik Kr. e. 1500 körül kezdtek nagyobb hatalomra szert tenni, Herodotos szerint Dárius szkitha hadjárata előtt ezer esztendővel alapítván első királyuk, Targitaosa csakhamar háromfelé oszlott szkitha államot (Herod. IV. 7.); míg északnyugatról a

lett és graeco-ital csoport közelebbi rokonsága, az illyr elem terjeszkedett, behatolva a Balkán nyugoti részébe és Itáliába is.”

„Mindez azonban ma még csak hozzávetés. Biztosabb történeti és ethnikai ismereteink csak abból az időből kezdődnek, amikor a keleti szkithák, vagyis az úgynevezett szkolotok Kr. e. 700 körül megindult mozgalmainak hullámai Közép-Ázsiából a mai Dél-Oroszországon át egész Magyarorszáig hatoltak s feltűnnek nálunk a szkitha jellegű legrégebbi vas-tárgyak; majd a Kr. e. IV. század felé a kelták ú. m. szkordiszkok, araviszkok, tauriszkok, boiok hódításaival elterjed nálunk is a Le Tène névvel nevezett vaskori kultúra.”

Anélkül, hogy a finn-ugor területek felé irányuló rokoni kapcsolatokat és együttérzésünket legkevésbé is szűkíteni akarnánk, csupán megállapítani óhajtjuk mi is ama tényt, mely szerint az ugor-finn, – közelebbről: a votják, vogul (5000 lélek) és osztják hatás a magyarban kevésbé faji, mint inkább csak nyelvterületen mutatkozó hatás, miután a hunfajta népek kb. 400 éven át éltek eme népek, illetve néptöredékeik területén, avagy határain, amit igazol az a primitív szókészlet is, mely a magyarság ősi nyelvterületén olyan új szókészletként jelentkezik, mely az „el-tanult” nyelveket jellemzi különösképpen és egyben azt is igazolja, hogy a magyar nyelv nem a finn-ugorság keretéből alakult a mai magyar nyelvvé.

A nemrég felfedezett, a „Halotti-beszéd”-nél kb. 100 évvel korábbra tehető ősi magyar vers (Mária-sírató), egy két hangzóváltozástól eltekintve, – szókészletében, mondat szerkezetében egyező a mai magyar nyelvvel. A vers néhány sora:

*„Szemem könnyel árad,
Én jonhom búval fárad,
Világ világa,
Virág virága,
Keserűen kinzaíol,
Vasszegekkel veretöl,
Óh nékem, én fiam ...”*

*„Kegyeljetek fiamnak,
Ne legyen kegyeim magamnak, -
Avagy halál kínjával,
Anyját édes (ézes) fiával
Egyetemben öljétek.”*

Úgyhogy ez az ősi magyar nyelv az Árpádok alatt, de sőt már a honfoglalás idején is a mai magyarral ugyanegy nyelv volt.

Vegyük figyelembe azt a kevés időt, amikor a finn-vogul stb. szomszédságba települt hun-fajta magyar-őselem ebből a szomszédságból, illetve ennek hatásából kibontakozik. Ha finn-féle törzsnek vennők a magyarság alaptömegét, amennyiben egységes nyelvanyaga csak későn jut módosító hatásokhoz, így a kazár nyelvterületről hozzájuk csatlakozott rokon kabar nép részéről, – igazán nagyon kevés ideje maradt e népnek ahhoz, hogy a feltételezett magyar (finn) alap nyelv a honfoglalás idején már egy olyan módosulást tüntethessen fel, amelyet pl. a vogullal és osztjakkal szemben az ismertetett „Mária-síralom” íratása idején mutatott a megállapodott

kiejtéssel és szókészlettel rendelkező ekkori ősi magyar nyelv.

A finn-ugor területről a magyarba átszivárgott szócsoport mellett kb. kétszer annyi az ó-török nyelvből magyarázható szókészlet.

„A magyar nyelvben rejlik a legrégebbi emlék, mely az összes ural-altáji nyelvterületen reánk maradt, s a magyar kultúrszók valódi analógiái nem a nyugati, hanem a keleti törökségben találhatóak. A török-magyar szókincsnek csaknem kétharmad részét csupán a Csagatáj, Ujgur és Altáji segélyével lehet etymologice fejtegetnünk és mérgetenünk”, írja Vámbéry.

Fiók Károly, a szanszkrit nyelv professzora, „Árják és ugorok érintkezése” c. munkájában viszont a déli-ugor nyelv hatását hangsúlyozza: „1. A kozár (kozár-kabar-magyar) nyelv szintén a déli ugor nyelvághoz tartozott, sőt 2. tény, hogy az indoskytha korban még magyarok és kozárok egy és ugyanazon néptörzs kötelékében együtt éltek. Én mind a két tételt jól megfontolva, nyugodtan teszem magamévá és hiszem, hogy ezt sem philologiai, sem történelmi úton megdönteni többé nem lehet.”

„Megállapítható az érintkezés ideje is, hogy t. i. az a Rigvéda szerzettetését tehát a Kr. e. 2000 évet megelőzte; csak így érthető meg, hogy ugor kifejezések jönnek elő már az árják legrégebbi védai dalaiban; csak így érthető meg, hogy a hozánk átjött kifejezések (víz, tűz, ház, név, tehén stb.) úgy meghonosodtak nyelvünkben, mintha eredetiek volnának. Sőt könnyű megállapítani az őshaza helyét is, a hol ez az érintkezés megtörtént. A Rigvédáról írt dolgozatomban részletesen kimutattam, hogy az ugor-árja őshaza helyének, mely a Jaxartes két partján terült el, megállapításához legbiztosabb adatokat az Avesta (Vendidad. I. Fargard.) nyújtja; mindjárt utána jön az

ugoroknak ott máig élő emléke (a Káspi-tó és Jaxartes folyók félreismerhetetlen ugor neveiben); harmadsorban jönnek a Rigvéda bizonyító adatai. Ezek mind azt tanítják, hogy ez volt azon hely, honnan délnek vándoroltak a hindu-, később nyugotnak a persa árják; észak felé sokkal később az ugorok, kik ugyan észak gyéren lakott fenyéreiből, legalább egy részében, azelőtt is urai lehettek. A délnek húzódó hindukkal együtt ment nagy ellenségüknek, az ugoroknak roppant tömege is, éppen úgy, mint a magyarok bejövetelénél velők, részben utánok, jött az őket szorító bessenyő raj. Ez ugorok azután, midőn az árják az Industól keletre húzódtak, megtelepedtek Kabul vidékén és a Pendsáb folyamközein. Egész északnyugoti India úgy tekinthető, mint ugorok telepedő helye. Hogy az ő ugor nyelv meddig maradt e tájon fent, arról, ha nem lehetetlen is, de nagyon nehéz ítélni; kivált azért, mert az indoskytha hódítás éppen ezen tájat érte a ker. időszámítás körüli évszázadokban. Már pedig az indoskythák, kiknek utódai a játok, bírják ma is a Pendsábot, a mint ezt a Pendsáb történetírói Col. Tod, Elphinstone, Cunningham A. és a többiek egyhangúlag állítják, éppen azon nyelveket vitték szerintem oda vissza és tartották fent, bizonyosan sok változással, mai napig, melyeknek kellett ott azelőtt is az ő bevándorlók ajkán élni. Maga \$ jat (vedában Yātu, Yadu) név, e népfajok máig viselt neve az ugorok nevének (jaht-népek) prákritis alakja, mely az indoskytha érmeiken görög és arrian transscriptióban egyaránt előjön.”

„Így azután, e kétszeres telepedés miatt, talán soha nem fog sikerülni megállapítani, hogy a Pendsáb mai lakóinak nyelvében még meglevő ugor elemekből mit kell az ő, mit az indoskytha telepedés számlájára írni.”

„Annyi azonban bizonyos, hogy a védai dalno-

kok az északnyugoti vidékek lakóit acräddha, avrata, avridha, ayajna (hitetlen, istentelen, szentségtelen, nem áldozó) és több ily címeikkel illetik, mi bizonyít legalább annyit, hogy ezek a népek nem léptek be hamar az árjakat elkülönítő hitélet körébe. Maga Alex. Cunningham, ki az északnyugati indiai tartományok történetével legtöbbet foglalkozott, így osztályozza az ottani népfajokat: 1. Early Turanians (ezek azon ugorok, kiknek – felfogásom szerint – a Rigvéda őrzi emlékét). 2. Arjas, or Brahmanical Hindus. 3. Later Turanians, or Indoscythians, – (Archeological Survey of India II. vol. Simla, 1871.). E beosztásnak, mely pusztán physiognómiai alapon meg a Pendsáb lakóinak szóhasználatán alapszik, helyessége meglepő, ha elgondoljuk, hogy az író Cunninghamnak, sem az ugorok védai szerepléséről és nyomairól, sem az indoskytha érmeken levő, eddig megfejtetlen szavak ugor voltáról semmi tudomása nem volt.”

„Ezeket így tudva, érthetjük csak meg azon tüneményt, hogy vagy húsz népnév a Rigvédában tiszta ugor jelleget visel és pedig hívebb transcriptióban, mint a milyenben találjuk későbbi klasszikus íróknál ugyanazon neveket.”

Közel időben (1932) Hevesi Vilmos „*Finn-ugor vonatkozások Indiában*” című munkáiban foglalkozik behatóan ennek a rokonságnak a hangsúlyozásával és igazolásával.

Kérdezhetnők, hogy Körösi Csorna Sándornak volt-e vajjon idevonatkozóan határozottan körvonalozott véleménye?

Körösi Csorna Sándor, életírója, dr. Duka Tivadar szerint „históriai és nyelvészeti problémák *magyar szempontból való* tanulmányozása végett” indult el ázsiai nagy útjára.

„*Nemzetünk eredetének és régibb történetei nek fölkeresése és kifejtése végett* indultam volt

ki hazából, – írja Körösi Csorna egy 1832 április 30-án Kalkuttában kelt, latin nyelven báró Neumann Fülöp londoni követségi titkárhoz írt levelében, majd:

„Érzem, hogy mily keveset tehetek a *magyarok hazájának* felkutatása és meghatározása körül, mivel nem nyílik előttem ut *az Imauson túli Scythiába.*”

Tibeti láma pap. Körösi Csorna Sándor tibeti iratait fordítja angol nyelvre.

„Kétségtelenül *chinai Tatarországnak beljebb eső részei* azok a helyek, – *hol a magyar nemzetnek bölcsőjét keresnünk kell.*”

„Az én *ázsiai utazásom célja: fölkeresni a magyarok legelső lakhelyeit, összegyűjteni viselt dolgaiknak történeti emlékeit és megfigyelni azt az analógiát, amely több keleti nyelv és a mi anyanyelvünk közt van*”

„Indulok a mi *Etejink* legrégebb hazájába, nagy és kis Bukáriába.”

„Nagy gyönyörűséggel tapasztaltam, hogy nyelvünknek igen nagy hasonlósága (analógia ingens) van a török, mongol, tibeti, szanskrit, vagy indiai nyelvekkel.”

„Ha majd a magyar tudósok bővebb ismereteket szereznek a szanskrit irodalomról, csodálkozni fognak, hogy ez a régi nyelv mily nagy rokonságban van az anyanyelvünkkel.”

„A szanskrit és tibeti segítségével több anyagot gyűjthetek össze a magyarok régiségeinek megvilágításához.”

Körösi Csorna Sándor híres Tibeti Szótár-a bevezető soraiban azt mondja: „Nekem, mint magyarnak a szanszkrit nyelv és irodalom tanulmányozása különösen nagyjelentőségű volt, mert büszkén állapíthattam meg, hogy a szanszkrit semmiféle más nyelvvel nem mutat oly rokon vonatkozásokat, mint a magyarral. A szanszkrit nyelv és irodalom több más indiai nyelvjárással egyetemben egész sereg tanulmányozási alapot nyújt a magyar nép eredetére, az ősi népszokásokra és a magyar nyelvre is. Amennyire különbözik minden más keleteurópai nép nyelvétől, annyira kimutatható a magyar nyelvvel való rokonsága. Csak néhány példát sorolok fel a rokon vonatkozásokra: a magyar nyelv nem használ prepozíciókat, hanem az eredeti szógyökből, segédszavak nélkül, egyszerű ragok hozzátételével alkotja a cselekvő, szenvedő, óhajtó, feltételes módokat és formálja a szó különböző jelentését ugyanolyan módon, mint a szanszkrit nyelv. És ugyanilyen módon hiányzik mindkét nyelvből a „bírní” segédige, ami a nyugateurópai nyelvek lényegét alkotja. Ez természetesen, mint jó magyar hazafit és mint nyelvészt is rendkívül érde-

kelt, de ebben a munkámban nem tehetem tanulmány tárgyává.”

Duka Tivadar közlése szerint (Bp. Szemle 1864) Körösi Csorna Sándor a tibeti nyelv után a szanszkrit nyelvet is alaposan elsajátítván, remélte, hogyha Lhassába eljutandó, a könyvtárak tárva fognak előtte állani, melyekből a *hunoknak ősi történetét meg kell tanulni*. „Körösi Csorna előtt, – úgymond Campbell – ez volt a tudományok véghatára, valamint ez volt az a vezérszög is, mely őt gondolatjai és fáradalmának fáradhatatlan utain 24 éven át vezette.”

Körösi Csornának Duka Tivadar által kiadott életrajza függelékében mint Csorna eredeti gyűjtését közli azt a kb. 250 indiai szanszkrit-hindi szót, amelyeket a magyarral egyeztethetőnek tartott. Körösi Csorna e szavakhoz függesztett jegyzeteiben olvassuk a következő, általa kiemelt, Indiában szereplő, magyarral egyező családneveket, mint: *Bála, Buda, Bodala, Bari a, Bálya, Bod, Bede, Binde, Vájna, Beder, Vida, Bardócz, Bihar, Hari, Csórja, Sánta, Buja, Székely szavakat*.

Szójegyzete végére, amint Duka közli: „Csorna a következő fontos jegyzetet tette ide:

„A z anyagot adtam, a módszerrel rendelkeztek, – s ha úgy tetszik, ím nyitva előttetek a dicsőség útjai*)

Ez alapon indulva el, Munkácsy Bernát magyár akadémiai tag kb. 400 szóról mutatja ki, hogy legközelebbi területről az iráni (kaukázusi) és indiai (hindi, szanszkrit) és ó-iráni (avesztai és pehlevi) nyelv-területről egyeztethetőek legjobban, – igazolva Mátyás Flórián kezdeményezését és dr. Pongrácz Sándor idevonatkozó kutatásait, –

*) „Materiam dedi formam habetis, quaerite gloriam si placet!”

s kifejtve Hunter „India és a Hymalája-vidék nem árja nyelvei” című 1868-ban közzétett értékes művében a magyarral egybevetett kb. 188 fogalomnak megfelelő szóegyeztetését.

A húsz nyelven dolgozó néhai Szentkatolnai Bálint Gábor egyetemi professzor a mongol, kabard, tamil nyelvtanok szerkesztője, indiai tanulmányútja eredményeként jelentette meg

A „magara”-i öreg regős írása és rajzai.

(A balsarokban a „kard és kés” a szerző írása. Zajti.) A „vár” és „vadon” ősi hun szavakat ismeri. A „vár” állatok betelérésére is szolgál. Készül cserjéből vagy kőből. Egy helyen az újjával nyílást törölt: ez a vár-torna. A „vadon” viszont olyan baltával irtandó cserjést jelent. (Mervara, Bhim.)

Dravida-Tamil-Magyar egyeztető nyelvtanát és szótárát, hozzásegítve egy kövel a majdan csak meginduló, hatalmasnak ígérkező Keleti Collegium megalapozásához.

A fáradságot nem ismerő dr. Tóth Jenő hat-évi indiai tanulmány-ideje alatt kb. 1300 indiai szót gyűjtött Indiában (műve birtokomban nemeslelkű kiadóra vár), amelyek a magyar nyelv törzsi, családi, földrajzi, lelki-élmény és tárgyi vonatkozású szókészletével mutatnak szoros kapcsolatot. Dr. Tóth Jenő összeállított ebből a szógyűjtésből két kisebb csoportot, bemutatva egyrészt az indiai ugoroknak a magyar nyelvben szereplő északi vogul-osztják-féle ugorral, – a másik csoportban az indiai törökös (skytha-hun) elem bizonyos számú szókészletének a magyaréval való közeli egyezését.

„ ... A himalájabeli és indiai ugorok tehát épp úgy, mint az északi ugorok, számtalan apró törzsre oszlanak, de összevéve, számuk 100 milliót tesz ki. ők képezik tehát a törzs-ugorságot és nem az a kevés számú vogul, osztják, stb., sem a többé-kevésbé indo-germán hatás alá került finnek és lappok.

Tudósok által megállapított tény, hogy ha a testrészek nevei, valamint a számsor két népnél egyező, úgy azok rokonsága több mint valószínű.

Ámde ezenkívül a szókincs nagy része, grammatikai egyezések, ethnographiai és anthropologiai adatok egészítik ki e reánk nézve oly fontos rokonságot, amelynek horderejét vitatni felesleges.

Az itt felemlített szavak W. W. Hunter és Hodgson szótárából, továbbá Budenz J. művéből valók.

Az északi ugorok és a közép ugorok közti rokonságot első sorban a következő adatokkal bizonyíthatom:

I. Testrészek nevei:

Magyar nyelven:	Északi ugor nyelveken:		Indiai közép és déli ugor nyelveken:	
fej	lapp	paije	szunvár	pija
fog	osztják	pank	ábor-miri	ipang
haj	votják	szí	manyak	ezi
kéz	vogul	kat, kät	kocs	háth, kutt
láb	cseremisiz	jol	tablung-nágá	jahlan
száj	finn	szu	szunvár	szo
bőr	osztják	szog	tablung-nágá	szoh
szív	osztják	szem	tibeti	szem
szőr	vogul	pun	horpa	szpu
test	cseremisiz	mongir	ao-nágá	mang
vér	votják	vir	mrú	vi, stb.

II. Számnevek:

egy	osztják	it, i, ja	gyámi	i, iku
egy	lapp	akta, okta	kiránti	ektaj
egy	cseremisiz	ikta	váling	akta
egy	finn	jksi	pákja	jek
egy	vogul	ekve	kuszvár	ek
kettő	osztják	kat	lepcsa	kat
három	vogul	korom	kuri	akor
négy	finn	nila	tamil	nalú
öt	finn	viüsi	gyámi	wú
hat	cseremisiz	kut	gyárunng	kutok
hét	vogul	szát	kocs	szát
nyolc	osztják	nul	muni puri	ni-pái
kilenc	finn	ühdekszen	sokpa	ieszo
tíz	zürjén	dasz	pákja	dasz, stb.

III. Családi fogalmak:

anya	votják	anaj	malabár	annei
anya	vogul	anga	kol	enga
ipa	vogul	up	vaju	upa, stb.

IV. Egyéb fogalmak:

fa	lapp	muora	badaga	mora
falu	eszt	küla	munipuri	khul
folyó	zürjén	ju	kháling	jo
ház	cseremisiz	kuda	sontáli	kudia
holló	osztják	khulakh	szerpa	kalak
meny	mordvin	menil	jerukula	menu
levél	mordvin	lopa	csingtángya	laphová
só	vogul	csah	magar	csa
szarv	finn	szarve	rodong	szarva
szó	finn	szana	csin	aszan
tehén	zürjén	mősz	pahri	moszá
toll	mordvin	tolga	naikude	tolka
víz	zürjén	va	rodong	va
kemény	mordvin	kemä	angámi- nágá	kemethi
kicsiny	vogul	man (g)	annámi	man (g)
meleg	vogul	ren	ahom	ran
enni	mordvin	szeve	szerpa	sze
jönni	votják	va	kámi	va
lenni	cseremisiz	li	ao-nágá	li
nyelni	zürjén	nil	dhimál	nili
tudni	finn	tiete	báhingya	teuti
menni	osztják	men	laosz	men
meghalni	finn	kuole	tamil	kollu
ülni	osztják	umsz	tabl.-nágá	umcsi
messze	lapp	mecsö	rodong	misze
ez	lapp	ta	thocsu	ta
ki	finn	ko	kuszvár	ko
mi,	cseremisiz	ma	bodó	ma
micsoda				
hol	zürjén	kön	nágá	kong
itt	votják	tatin	nevár	thating
szaladni	lapp	varro	malajálma	varu
fonni	mordvin	pona	báhingya	pánna
savanyú	osztják	summim	áhom	szum
picci	votják	piesi	rodong	picshe
tűz	osztják	tút	tuluva	tu
keserű	cseremisiz	kacsa	magar	khácso
fehér	lapp	pejok	toesu	pjok
kutya	votják	kucsa	bráhui	kucsak
szép	lapp	csabba	manipuri	aphudsaba
				stb.

A szóegyezősen kívül grammatikai és más, az összehasonlító nyelvészet körébe vágó adatok várnak a lelkes magyar kutatóra, akinek munkáját nagyban elő fogja segíteni az angol tudósok által megírt, ide tartozó könyvek hosszú sora.

Végeredményben mindez Körösi Csorna Sándornak ad igazat, akit csak újabban is ábrándozónak neveztek s akinek egész életét úgy tekintették, mint a hazaszeretet forró érzésének áldozatát. Mi meg vagyunk győződve, hogy az ő sírja még Mekkája lesz a jobban értesült magyaroknak, a fehér-hunok késő unokáinak...”

(Dr. Tóth Jenő gyűjtése.)

Indiában a „Maros” folyó.

„Történelmileg szerepelt nemzetség-, törzs- és vezérneveink hasonmását feltalálhatjuk Indiában is. Megvan pl. az avara, hun, bulgár, kabarcsa, tugar, alán, kun, kumán, magyar, megér, madsar, mazar, donth elnevezés. A magyar hét törzsnév ilyen összetétellel s formában fordul elő:

Nek-bakta,	Zarmat,	Jenu,
Magar,	Tarian,	Kari,
Kurt-koti,	Jeno,	Kazi.
Kurtuola,		

Őstörténelmi nevű vezéreink között megtaláljuk ott:

Atila,	Tárkán,	Koppan,
Buda,	Reva,	Vathur,
Csaba,	Bultsu,	Sarolta,
Bela,	Saltan,	Vatai,
Ugoke,	Takson,	Bojta,
Zoard,	Borsu,	Kulpahar,
Kunt,	Keve,	Tomai,
Lehe,	Tar,	Kaducsa,
Balamgar,	Ete,	Zemira
Saned,	Salga,	(Szemere)
Kádár,	Vágó,	

nevüeket. A 108 nemzetség közül például ott van:

Kalan,	Bám,	Bori,
Aga,	Magócs,	Bár,
Aba,	Acsa,	

stb. nemzetségnév.

A mítológiai gyökerekre vezethető vissza a következő nevek:

Guta-oli,	Mano,
Tindur,	Sárkán.

Régi méltóságneveket jeleznek:

Bán,	Kádár,	Golási,
Karki,	Julai,	Gila.
Csákán,	K aga,	

Régi beolvadt törzsneveinkkel azonosak az északindiai hunzáknál előforduló: jászkun, rono, jász osztályok. A Bhát, Lon, Dar törzsnevek. A hunzákon kívül előfordul a balóc, sángó, kun, faludi és tahó törzs és nevezet.

A hunzáknál otthonosak a következő férfi-nevek:

Holló,	Tas,	Bultse,
Soya,	Tor,	Boti,
Darves,	Mirák,	Szaban,
Szakár,	Szekero,	Dalosa,
Zamiro,	Birgósi,	Abadi.

Vagy a következő falunevek:

Tsorban,	Tölti,
Aptsai,	Hun-lós.
Irsa,	

Folyónevek:

Botoga,	Sayók,	Baltit.
---------	--------	---------

Hegy nevek:

Tsok,	Derentsi,	Madsarnáth.
-------	-----------	-------------

Összereplésű családneveink is megvannak:

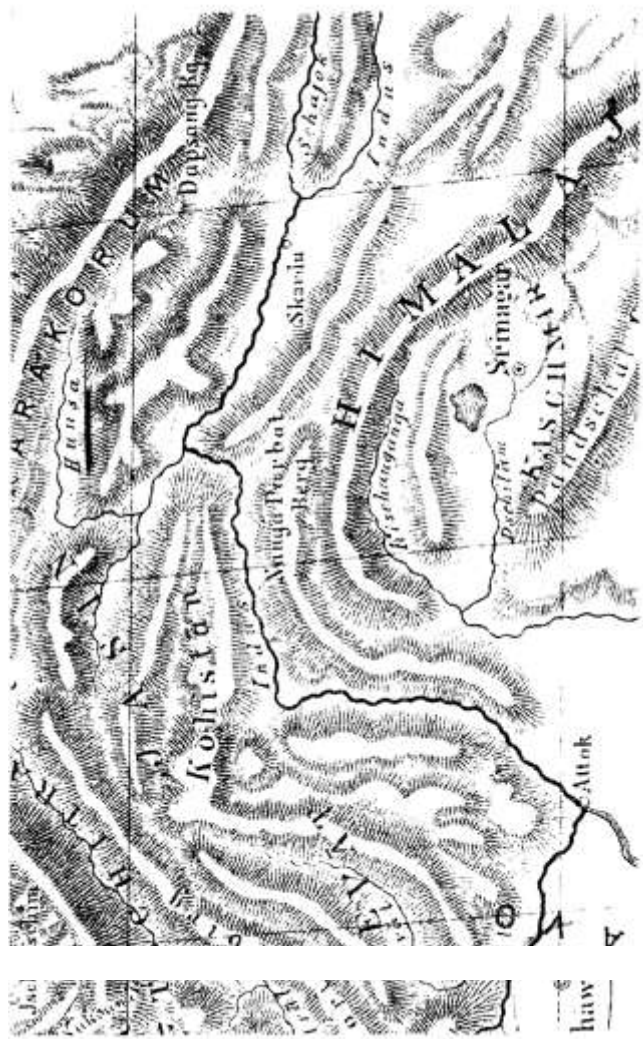
Szicsuán,	Vai,	Gillany,
Andrási,	Almási,	Karoli,
Csáki,	Telek,	Barkót,
Cziráki,	Szapári,	Zemira, stb.

Tipikus magyar családnevek:

Aka,	Badini,	Náda,
Ari,	Basai,	Nestra,
Baki,	Cakó,	Ragála,
Bardó,	Csicsó,	Réti,
Bátori,	Csák,	Shipek,
Bokora,	üaruvári,	Soós,
Bató,	Damó,	Szágoni,
Buthi,	Danki,	Sandour,
Babar,	Garai,	Sohána,
Bali,	Galsi,	Seréndi,
Bihari,	Gál,	Sebök,
Bakai,	Gida,	Tar,
Bakó,	Hajni,	Tihi,
Barta,	Hoitsi,	Timárne,
Bánó,	Jákó,	Torba,
Bodna,	Kada,	Tolth,
Benda,	Kolthe,	Tóthválkó,
Barna,	Kandra,	Vargha,
Baróti,	Karádi,	Va.sadi,
Bodor,	Kúti,	Váradí,
Bár,	Mádi,	Várdai, stb.
	Makai,	

Ma is létező helység-, hegy- és vízneve

Ajnás,	Gács,	Tiharah,
Árvalás,	Hunvár,	Várked,
Almátságipeta,	Hargitacsur.	Ráhó,
Budapur,	Kóka,	Surán,
Borsod,	Kupasi,	Murandbas,
Barana,	Kata,	Mohi,
Bicski,	Kunvár,	Makiári,
Balota,	Sidó,	Mándi,
Egra,	Szalavár,	Nárai.
	Torna,	

A Himalájában „Hunza.”

Erdélyi „dák” Daba.

Indiai „parszi” (Cama.)

Kaukázusi „kabard.”

Indiai „merwári-hun.”

Hegynevek:

Jákó-hegy,
Bik.Mátra,
Bakal.Lapos,
Bokoras.

Folyók:

Habokha,
Herna,Sayók,
Sil,Maros
stb.

Indiai levelező lapok: Binary, Kunwar és a „Maros-folyó” felírásokkal. (Dr. Tóth Jenő hatévi indiai gyűjtésében 3300 ilyen, a magyarral egyeztethető szó szerepel.)

Roppant jellemző rádzsput törzsneveket találunk pl.:

Jenő,

Kari,

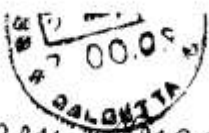
Kasi.

A hunzáknál érdekesen hangzanak a következő nevek a méltóságok jelzésére:

Kardár,   Járfá,   Barró.

Találunk földmíves osztályokat ilyen névvel:

Dekán,   Kappás,   Komó.

Kunja Bihary Nyayabhusan

Indiai levél címzése: „Binary” névvel.

A bahóri maharadzsákat pál-oknak hívják (fejedelmeknek), ezek névsorában ott van:

Than pál,	Bogh Pál,
Sidás pál,	Sóds pál.
Adsay pál,	

A Rima völgyén, a szécsuáni völgyön befelé, Indiában ott vannak a következő nevek, Gomba, Geku, Simongi, Dibon, beljebb a Tiszta-völgye, a Duna-völgye és a Kas-törzs által hívott hegység a mangashang (a Hymalaya).

Végre különös figyelmünket hívja fel az is, hogy az „Etnográfia”ban Nagy Géza által kimu-

tátott ősi leánynevek javarésze
Indiában. Ilyenek:

él még Észak-

Csilla,
Piró,
Rézi,

Biri,
Csobilla,
Bosa,

Csala,
Keli,
Rozila, stb.

Indiai kiss küümön.

Ezek a megdöbbenően nagyszámú ősmagyar
nevek megérdemlik a jogos érdeklődést, figyel-
met.
(*Dr. Tóth Jenő gyűjtése.*)

Mindezeket jól megfontolva, nincs jogunk
többé elhárítani magunktól ennek a területnek a
feltárását csak azért, mert a kutatóra a könnyeb-
ben áttekinthető finn-ugor terület feltárásánál

sokkalta súlyosabb feladatokat ró. Megfontolt komolysággal ismételgessük Körösi Csorna Sándor súlyos értelmű mondását: Az anyagot adtam, a módszerrel rendelkeztek, – s ha úgy tetszik, ím nyitva előttetek a dicsőség útja! *)

*) Tíz év előtti indiai tanulmányutam idején (1928-1929) a magyarság nagy jóakarói, a hajdani tüztisztelő parszik maradvékai, jelenleg India pénzfejedelmei megajánlták [indiai lapokban is publikálva (The Indian Daily Mail, Dec. 19. 1928, stb.)] hozzásegítéssel egy Collegium Hungaricum létesítését Bombayban, amire vonatkozólag konzuli jegyzőkönyvet is hoztam magammal Indiából, de az illetékes minisztérium az indiai Collegium Hungaricumra vonatkozó előterjesztést „nem tudta magáévá tenni, mert ennek a gondolatnak ez idő szerint nálunk nincsenek meg a szükséges előfeltételei.” A vonatkozó jegyzőkönyv-másolat – amelyet mint jegyző Gombócz Zoltán professzor jegyzett – (1929. XI. 4.) a következő indoklást adja: „E terv megvalósításának a mi részünkről minden tudományos előfeltétele hiányzik. Magyarország az egyetlen művelt ország, amelynek egyik egyetemén sincs indogermán tanszék, illetőleg az egyetlen, ami van, évek óta nincs betöltve, s ahol ennél fogva az ind és iráni hovatovább kihalásra vannak ítélve. Ilyen körülmények között egy bombayi Collegium feállítása tartalom nélküli ködös utópia. Mindenesetre kívánatos volna, hogy időnként egy-egy módszeresen képzett indogermanista eljuthasson Indiába; két évvel ezelőtt M. Tippert (a calcuttai nagy-könyvtár igazgatója) itt időzése alkalmával egy, Berzeviczy Albert elnöklete alatt összegyűlt értekezlet javaslatba is hozta X. X. szegedi egyetemi magántanárt, a kiváló szanszkritológust, de a szép terv, amelyet angol részről is melegen pártfogoltak, fedezet hiányában meghűsült.”

II. Történelmi áttekintés.

1. Hadak útja.

Hadak útját kettőt is ismerünk, az egyik túl a felhőkön, a csillagos égen nyúlik végig, a másik meg itt lent a föld térségein. Az égi hadak útja felől várja a székely-magyar nép Csaba Atillafi segítségét, ezért Csaba útjának is tartják. Az Atillának szólt jóslat szerint Csaba lesz az, aki az elhanyagolt hun birodalmat újból fel fogja támasztani, de csak akkor, ha a hulló csillagokból kovácsolt Isten-kardját Csaba királyfi újból megfürdeti Ázsia homoktengerében. Erre az útjára indulva, Csaba királyfinak több ízben is vissza kellett fordulnia, mert az erdélyi havasok között őrségül hagyott székely népet már harmadízben veszélyeztette az ellenség. De mindannyiszor győzelmesen kerültek ki csatáikból. Sok idő folyt le azután. „A magban elültetett diófák agg törzsekké nevedtek s a fák megvénültek.. . Senki sem merte bántani a székelyt. De új idők új emberei jöttek, Gyült-hadak a maroknyi székelység ellen, akik megemlékezve az őseiknek tett ígéretről, felfohászkoztak ismét a magasságos csillagos égre... midőn egyszer paripák dobogása és fegyverek moraja hallatszik s „fényes hadak” némán vonulnak éj ente az égen fölfelé s a dicső hadtársak, kik háromszor jövének segítségre, most negyedszer

mint hallgatag szellemek hosszú sorban nyomulnak a csillagos égen keresztül fajtájuk segedelmére s leszállnak ott, hol a kék égboltozat az erdélyi havasokkal ölelkezik. Nincs halandó erő, mely megállhatna a hallhatatlanok előtt. A fényes

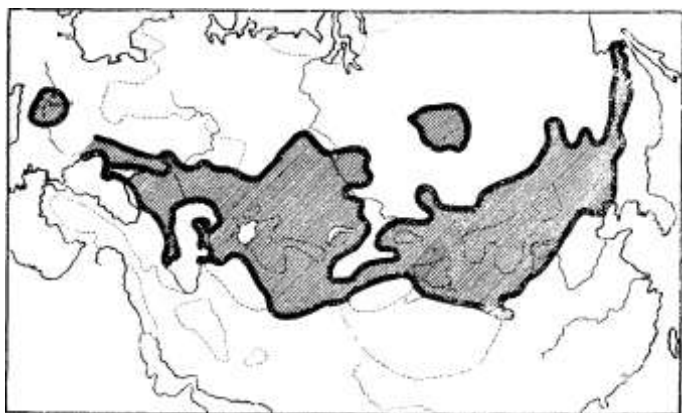
Csaba vitézei segítségül jönnek a Hadak-útjáról.

Zichy Mihály festm.

hadak ösvénye pedig, melyet jöttökben s visszavertőkben taposának, eltörülhetetlen marad az ég boltozatán, az ő lábaik és lovaik patkóinak nyomdoka az, mit derült éjféleken mint tejfehér szalagot látsz tündökölni a magas égen, ez órától fogva hadak uta a székelyknél, melyre tekintve

megemlékeznek ők Csabáról és atyjáról, Etele királyról.” (Ipolyi: Mythologia.)

Itt lenn, a földi-térségen, Nyugat-Európától kezdve Ázsia szélső Keletéig, ameddig területük nyúlt, a régi kor írói egyetlen népről emlékeznek meg, amely nép időben és térben állandóan birtokolta ezt a végtelennek tetsző területet; ez a nép a s k y t h a. Volt ugyan délibb fekvésű Skythia is, de leginkább az északiról esett szó,

A mérsékelt égövi füves puszták

ugyanis ez az az ősi néo, melyről még a Biblia is úgy emlékezik meg: „Ősidők népe, melynek eredetét nem tudod és nem érted s tegze, mint a nyitott sír, melynek ellent nem állhatsz...”

A skytha faj a vízbő és gazdagfüvű ú. n. mérsékelt égövön tartózkodott, itt nőtt naggyá és lett hatalmassá, emberemlékezet óta. A régi írárok a faj ősiségével kapcsolatban 30-40.000 évről beszélnek.

Az indiai Puránák, ősi szent könyvek adatai az indiai „nagy özönvíz” idejéig nyúlnak vissza,

mely eseményre vonatkozólag a geológiai tudomány megállapítja, hogy kb. 50-30.000 évvel ezelőtt, amikor az európai Kárpátok medencéje, a mai Magyarország területe még tenger volt, ugyanekkor tenger borította Indiában a Ganges lapályát és a mai Radzsputánát is a Tar sivataggal együtt. Ezeknek a vizeknek a lefolyása, amiről különben az indiai Védák szent könyvei is megemlékeznek (az atlantiszi és lemuriai földrészek hagyományos elsüllyedése), adta a „nagy özönvíz” emlékezetes eseményét és okozta Közép-Ázsia éghajlatának megváltozását, mely eseménynek természetes következménye volt az emberfajok új elhelyezkedése és keveredése.

Tizenkétezer évvel ezelőtt, már egy közelebbi időpontban, az ősi skythák a Kaspi tenger túlsó oldalánál, az Arai tó körül építenek hatalmas városokat. Alig pár éve, hogy a nagyszerű romokat napvilágra hozták. Az ötezer éves indiai Mohendsodaro és Harappa városok kultúrája, ugyanúgy a sumir- és ó-egyiptomi kultúra már közel korszak eseménye éhez képest. Az indiai hagyományok szerint innen, az Arai tó menti ősi központból szóródtak széjjel úgy 10.000 évvel Kr. e. az ős-kínaiak, továbbá a mai dravidák ősei, ugyancsak a Két-folyam közti sumir és az amerikai maya-terület ősi kultúrnépe.

A skythaságnak Kína és ugyancsak Japán területén, ez ország kultúr őslakójaként való szereplésére vonatkozólag ugyanezt állítja a szakirodalom. G. N. Wright „*A kínai birodalom*” című munkájában a neves Montgomery Martin adatára hivatkozva, a következőket mondja: „A kínaiak eredete homályba vesző. Azt tartják róluk – írja Montgomery Martin -, hogy a nagy skytha népcsaládnak képezik egy ágát, akik az őslakókat kiszorítva, betelepíttek azok helyébe. A kínaiak azon hitet táplálják, hogy őseik már az

özönvíz előtt országuk területén laktak, ősi első dinasztiajuk származása égi eredetű és első történeti szereplésüknek évszáma Kr. e. 2700 esztendő.”

Az ázsiai puszták roppant kiterjedése mellett eltörpül Európa területe. Valamikor, ez a Ma-

Ptolemaus (Kr. u. II. század) térképe.

gyarországgal kezdődő nyugat- és kelet-ázsiai pusztaság volt a belső otthon-területe a skythaságnak. Északi Skythiának nevezték általában, ezt azonban felosztották az Urálon inneni és az Ural hegyeken túli Skythiára.

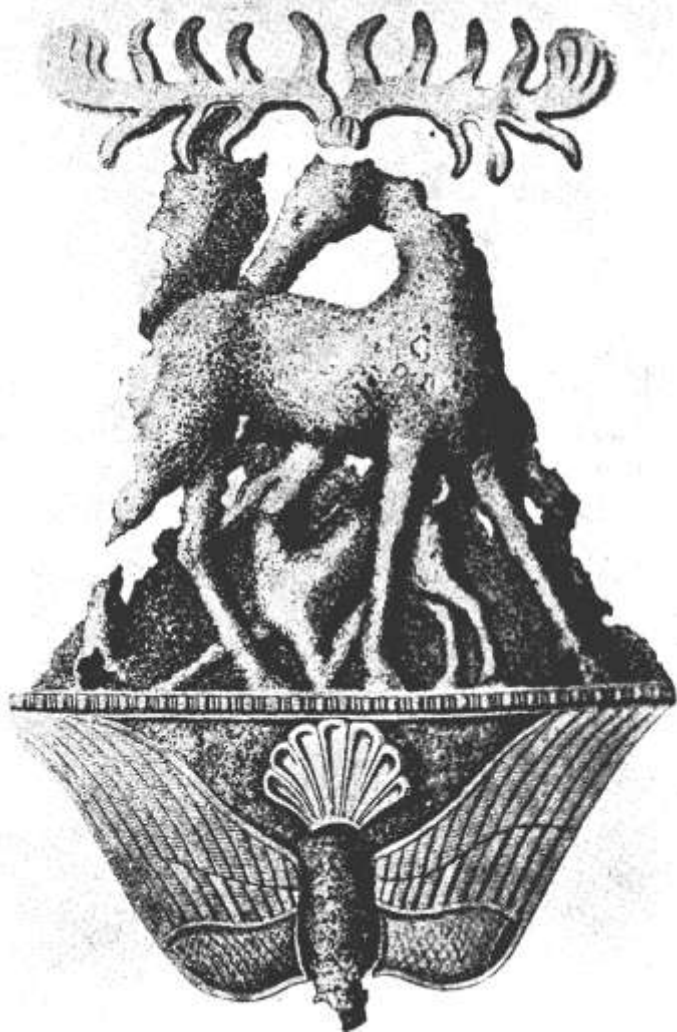
Az eke, meg az ásó sok mindent kifordít a földből. Így jutott napvilágra a régi skytha-föld megannyi kincse. Igen értékesek a jellegzetes mó-

don festett ősi agyagedények, mint a skytha faze-kasművesség ismertetőjele, – *de ugyanígy a talált rengeteg bronz lelet is pontosan mutatja elterjedését a régi skytha kultúrának, amely Magyarországtól kezdve keleten Japánig és délre kanyaróva Indiáig értel.*

Egy újabb kor lelet-tárgyait képezte (a Kr. c. VII. századtól kezdve) a skythaság ősi törzsjelvényeként szerepelt szarvas-motivum, majd a sas és griffmadár stilizálása megannyi pompás művészi megoldásban. Ennek a kultúra-rétegződésnek egy kezdő-korszakát szokták Kr. e. 2500 évvel megjelölni. Nem kevésbé biztos ismertető jelei¹ a skythaság eme elvonulási és települési irányának a kehelytartó szobroknak ismerős típusai, ahogy azokat a mai Bulgáriától kezdve messze Észak- s Kelet-Mongóliáig szemmel kísérhetjük. De ugyancsak megtaláljuk a spanyolországi Iberbask nép területén is, ahová Afrika északi partjain haladva az egyiptomi hykszosz uralom szétszóródott kaukázusi eredetű népességéből jutott el maga az ibér nép. És ugyancsak megtaláljuk ezeket a kehely tartó szobrokat a régi sumiroknál, ugyanúgy a sumirral rokon maya-azték kultúrában, Amerikában is.

A The Cambridge Ancient History (VIII.) legszámottevőbb angol történeti szakkönyv szerint: „Újabb ásatások bebizonyították, hogy az alsó Volga és az Ural folyó vidéke is főbb jellemvonásaiban kulturális tekintetben skytha volt. A Magyar-Alföld és Erdély jelentékeny része skytha volt a Kr. e. hetedik század óta és valószínű, hogy legalább kezdetben a nagy skytha birodalomhoz tartoztak. A Kr. e. negyedik században a terjeszkedés Nyugat felé, melyet ideiglenesen Dárius hadjárata és a thrák birodalom virágzása megállított, újból kezdődött. Sok thrák urai-

kodó család a Duna jobb partján azon időben skytha hűbéres lett és skytha civilizáció terjedt el

A sas elől a szarvas oltalma alá siető őzike. Skytha-lelet a Kuban vidékéről.

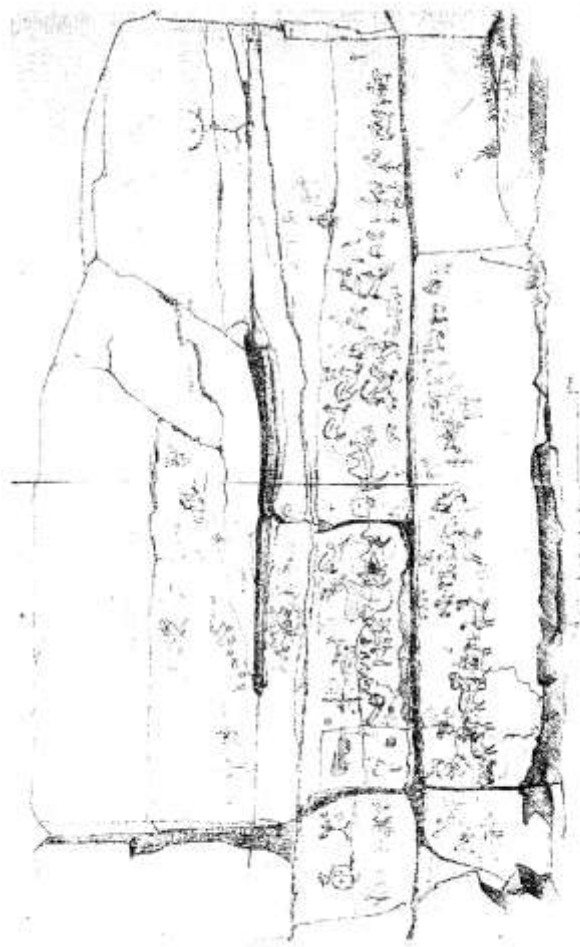
mindenütt a jelenlegi Bulgáriában és az alsó Duna környékén.”

A nagynevű angol *W. W. Hunter*: *Az indiai birodalom* c. munkájában a skytha kérdésre vonatkozóan a következő fontos adatokat közli: „A turániak legősibb vándorlásai kétségtelenül még a történelem előtti időkben történtek; az inductív történelem még távolról sem vizsgálta meg a turáni őskort ahhoz hasonló sikerrel, mint amelyet végzett az ária népek eredetére vonatkozólag. Mégis van bizonyíték, mely azt mutatja, hogy *turáni eredetű néphullámok már a legrégebb időktől kezdődőleg átkeltek a Himalaja hegyein, vagy azok nyílt szorosain aláereszkedtek Indiába* A beköltözők kétségtelenül sok különböző törzset foglaltak magukban, azonban egymás közt már az első homályos történelmi időkben elvegyülve a Skytha-népkonglomerátummá egyesültek. *Vannak adatok arra, hogy a skytha-törzsek egy elága zasa, mely Ázsiát Kr. e. 625 körül letiporta, útját az Indus folyó torkolatánál lévő Patala városhoz irányította, közel azon helyhez, melyet Nagy Sándor is tábora helyéül választott annakidején ama deltában, amely sokáig Sind fővárosa volt Haidarabád név alatt. . . Egy másik csoport, a feltevések szerint, Észak-Kelet-felé vette útját a Ganges völgyébe és ennek elágazását képezik Kapilavastu sakyá-i, akik között Buddha született...*”

A neves *Fergusson**) indiai régész szerint: „*Észak-Indiának egész külső története Kanishka idejétől Ahmed Shah Durani (1761) idejéig nem egyéb, mint skytha eredetű törzsek folytonos egymásután következőségének elbeszélése, amely törzsek a Felső-Induson keresztül áramlottak Indiába akként, hogy mindenik következő turánibb fajú volt, mint az, amely megelőzte őt, míg végül az egész abban kulminált, hogy Indiát a mongolok (mogulok) meghódították*

*) Fergusson, James, *History of Architecture*. 1865.

Feliratos vésett kő az északkeletországi Jeniseji folyó mellől, tigris és párdac vadászatot ábrázolva. igazolva, hogy ez a nép délről érkezett, ahol az ábrázolt állatok tényleg otthonosak voltak.

a 15. században; a Mogulok népe, mely ha volt nép, mely az árjától vér szerint különbözőtc, úgy ez vérében igazán különböző volt az árjától”

Ugyanezt mondja az indiai *Sinclair* professzor is: „Az első idegen hódítók, akik elárasztották Indiát, ősei voltak Dél-India ama négy nagy fajtájának, kik az ismert négy nagy nyelvcsaládot alkotva, a tamil, telugu, malayalam és kanári nyelveket beszélnek. Őket általánosan „skytha” és „mongol” eredetű turániaknak tartják, akik Tatarország és Tibet vidékéről érkezve, Indiát a Himalaja hegység szorosain keresztül özönlötték el és dravidáknak is nevezik őket, Dél-India ama területe után, amelyet éppen laknak. – Kik azok az őslakók, akiket a beözönlő áriák (árják, „nemesekek” alatt nem a germán-csoport, de a mitanni és a turánival egy testvér „irániak” értendők), több, mint 3000 esztendővel ezelőtt leigáztak? Kétségtelenül faji egységük volt és ez a faji egységük „skytha” eredetű ... Az áriák bejövetele előtt az országon egy goala (pásztor) dinasztia, az ú. n. „nomád” vagy „pásztor királyok” uralkodtak ... Ezek a turáni hinduk lettek India nagy templomépítői. Mindazt, amit építettek Indiában, a turániak építették”

Egy legősibb ugor és skytha betelepülés után Indiába eljutott bizonyos csoportja a mitanniak, azős-perzsák és médek fajtájának is, akiket árjáknek neveztek volt eddig, akikre megint újabb skytha hódítás telepedett. A Rámától származott nap-tisztelő udaipuri fejedelmi-ház, rangban India legelső és legősibb fejedelmi-háza, családját a Ramayana nagy éposz-hőiséig viszi vissza és magukat skytha őszülöktől eredtetik, amelynek közelebbi ágai a jüetsi (skytha) Kaniska fejedelem népe és Bappa-ős, aki a Kr. u. VIII. század végén, miután az udaipuri ház újabb alapját megvetette,

Transoxániába, Samarkandba tért vissza, ottani skytha őseinek igazi ősi hónába. Viszont az udai-puri fejedelmi házzal rokon leszármazású isteni Krishna népe is, miután Krishna dwarkai hazájában legyőzetett, Samarkandba tért vissza, ahonnan, t. i. Afrasiab turáni király turáni földjéről sokszor érkezett segítő had számára még Indiába! Viszont itt Samarkandban tudják a turáni hun-fajú Afrasiab temetőjét és ugyancsak itt van a skytha Tamerlannak is a sírja.

„*Indiának mindkét árják előtti faja, írja Fergusson, természetesen a turáni csoporthoz tartozott; de az én jelenlegi benyomásom az, hogy a dravidák az emberiség ősi nagy családjának azon ágához tartoznak, amely Mesopotámiában fejlődött ki és a Kaspi tengertől Nyugatra fekvő országokban. A dasyuknak, daháknak ellenben, azon tengertől Keletre eső országokban van özszes rokonságuk és következésképpen e kettő nevezhető nyugati és keleti, vagy skytha és mongol turániaknak. Ily megkülönböztetés jelenlegi tudá sunkat e tárgyról jobban képviselné bizonyára, mintha az egészet egy családnak tekintenők, ami jelenleg gyakori eset.*”

Syad Muhammed Latif: „*A Pendzsáb története*” c. művében azt írja:

„*Az indiai régészeti leletek általában skytha vagy turáni jellegek.*”

„*Az ókori régészeti feltárások azt bizonyítják, hogy valamely nagyon régi időben és hosszú idővel azelőtt, mielőtt az árják (mitanniak, ösperzsák, médek) behatoltak Indiába, az országban egy igen ősrégi fajú nép lakott, mely eredete szerint turáni, vagy skytha volt.*”

A magyar Pongrácz Sándor dr. ugyanezt írja:

„*A finnek más nemzetségi néven, sok egyéb*

rokon törzs módjára világgá mentek új hazát keresni és amíg egy részük északnyugati irányban eljutott mai lakhelyükre, másik részük egyéb rokon törzsek társaságában Kelet- és Hátsó-Indiában telepedett le. Kelet-India eme turáni népeinek egy része később Nepálországba és az ettől Ke-

Bhainsrorgarh indiai ősi hun falu.

létre eső tartományokba, illetve a síkságokról a hegyes vidékekre költözött.”

Egy közelebbi időre vonatkozólag az angol *G. Brodeur* írja (1936): „A Kr. u. ötödik században a hunok elárasztották északi Indiát, mint ahogy elárasztották Európát. Szerencsére uralmuk végetért egy évszázadon belül. A törökök megbuktatták központi hatalmukat az Oxus folyónál. India minden erejét összeszedte, hogy megbuk-

tassa az idegen hódítót. Ezeknek a kitartó lovas, fürgé lövész mongoloknak egy töredéke épségben maradt meg, de elszigetelten: *ieszármazóik a mai Rádzsputok.*”

Dunbar: „*India története*” (1936) című művében szintén ugyanezt írja: „Hagyomány alapján a radzsputok arra tartanak igényt, hogy ők, mint Chandravansa és Agnikula, – a Naptól, a Holdtól származva az Áldozati-tűzből pattantak volt ki. ... De nem mindegyik rádzsput nemzetség indo-árja eredetű. Rádzsputana legelőkelőbb nemzetség-kasztjai közül számosan, India későbbi támadóinak, így a gurdzsaráknak és fehér-hunoknak felső-osztályából származtak. Meg kell jegyezni, hogy a fehér-hunok magas, világos bőrszínű faj voltak és nem hasonlítottak a silányabb összetételű néphez, amely megkísérelte Európa meghódítását. Ezek az idegenek (Indián belül) felszívódtak abban az országban, melyet leigáztak és letelepedtek az igazi kshatriyá-k közt azon a területen, mely jelenleg Rádzsputana és Gudzsarat, a Saka-törzs leghatalmasabb nemzetsége után elnevezett kerület. Ezek egyikétől, a Gurdzsarák parihar nemzetségétől származott azon királyok sora, kik elfoglalták Kanauj-t 840 év körül és fővárosukat Bhilmalból áthelyezték Harsha birodalmi városba, míg a rádzsput-dinasztiák Malvában és Bundelkandban jutottak hatalomra.” (Cambridge: Hist. of India, 1938.).

W. W. Hunter (*Imp. Gaz. of India. Vol. VIII.*) írja: „A Rádzsputánában fekvő Barolliban van egy hindu templom-csoport, melyet Fergusson ezen templom-csoport korából valók között a legtekélyesebbnek talált az általa látottak közül. Szerinte van ez olyan szép, mint Indiában bármi. A hagyomány ugyanis a hunok székhelyét a Chambal keleti partjára, az ősi Barolliba helyezi; e hely egyik híres temploma, melyet Singar-Chao-

rínak neveznek, a hun fejedelem lakodalmi csarnoka volt; azt mondják, hogy a túlsó part lakossága is őt uralta, miután a jelenlegi Bhainsror város a övé volt. A XII. században e hunnak nagy jelentősége kellett, hogy legyen, hogy Gudzsarat fejedelmei közt elfoglalt helyét biztosíthassa magának a krónikákban. *A faj még nem halt ki.* India élő bárdjainak egyik legértelmesebb je biztosította szerzőt létezésükről, – s egy körutazáson, melyen elkísérte, be is igazolta szavait, a Mahi torkolatának egyik falujában egyesek lakhelyét is megmutatván; de ezek itt más osztályokkal vegyültek.”

„*Kevés olyan torlóadás fordult elő Középszíán, mely eme Felső-Ázsiában feles legesnéptömegeket Európába űzte, anélkül, hogy India ne vette volna ki részét a f ele sie gb ő l.* Gondolkodásra csak az késztet, hogy vajjon hogyan tudták magukat, bár a legalacsonyabb osztályhoz tartozó, de mégis csak hindukként elismertetni.”

Egy más szempontból mégegyszer hivatkozunk az angol *Dunbarra* és pedig a magyarsággal kapcsolatban, aki „*India története*” c. művében (1936. London) ezeket mondja: „*Vannak földrajzi és ethnologiai érvek, melyek amellet az elmélet mellett szólnak, hogy az indó – árja faj (a skytha) eredetileg Ausztria és Magyarország termékeny síkságairól jött Indiába. A népnek, amely ebben az országban Kr. e. 2500 körül élt, a „Wiro” nevet adták. Arról van szó, hogy néhány törzsük Európából Ázsiába vándorolt és elérte Baktriát (Balkh) kb. Kr. e. 2000 és 1500 év között. Azután tovább űzetett Közép-Ázsia kiszáradása által, mely már megkezdődött, Délfelé jöttek a Hindukush szorosain át Afganisztánba. Innen leözönlöttek a síksá-*

gokra, a Kabul bejáratain keresztül a Kurram és Gumal folyókhoz, a hódítók első vonalára.”

Amit az angol irodalom velünk kapcsolatban

Skytha váza, skythákat ábrázolva. Dnjeper vidéki lelet.

elfogultság nélkül állít, ugyanazt állítja az indiai legkomolyabb szakirodalom is, így az indiai *Shah K. T. (The Splendour that was Ind.* Bom-

bay, 1930.): „De bárkik voltak az árják eredetileg és bárhonnan származtak is, akár nagy vadászatra indult Wiro-k voltak Hungária (Magyarország) dombjairól és síkjairól, akár nomádok, akik (Magyarországról kiindulva) Szibéria step-pelnél naposabb tájakon kerestek legelőt nyájaiknak: ők azok, akik a Rig-Veda himnuszaiiban jelennek meg, mint olyanok, akik valahol az Öt-Folyó partjain (Pandzsab) telepedtek le. Hónukat Sapta-Sindhu-nak nevezik.”

A legújabb kiadású legkomolyabban értékelt szakmunka úgy Európában, mint Indiában, a *The Cambridge History of India*,*) erről a témáról és pedig a Magyarországon szereplő ős skytha csoportról, amely nép Indiába költözött volt át, a következő fontos sorokat közli:

Cambridge, 1935.

„... Nem tudjuk, hogy ezek a Wiro-k**) hosszú- vagy rövid fej alkatúak voltak-e, magasak-e vagy alacsonyak, barnák-e, szőkek ...”

„Ezek a Wiro-k minden valószínűség szerint – nem nomád, hanem letelepült nép voltak.”

„A Wiro-k úgylátszik, a gabonát is jól ismerték. Az év nagyrésztében valószínűleg egyhelyben laktak.”

„Európa északi síkságain nincs terület, mely kielégítően felelne meg a feltételeknek, – az ős-időkben nagy erdővel borított terület. Egyébként semmiféle vidék, melynek földrajzi jellege nem mutat fel nagy változatosságot, nem lehetett volna a lónak és a szarvasmarhának egyaránt hazája.

Van-e Európában bárhol olyan vidék, ahol állattenyésztésre és mezőgazdaságra egyaránt alkalmas terület szorosan egymás mellett fellelhető,

*) Vol. I. Ancient India, by E. J. Rapson, prof. of Cambridge. (Cambridge, University Press, 1935.)

**) A Wiro (Varedaha) a „hunok” fajtájához tartozó nép.

ahol egyesülnek forró, mélyen fekvő, gabonatermelésre alkalmas síkságok és gazdag felföldi, -nyájak és csordák számára alkalmas legelők, és ahol ugyanakkor fák és madarak is vannak, amelyeneket már megemlítettünk? ... Nyilvánvalóan csak egy ilyen terület van Európában, az a vidék, melyet keleti részén a Kárpátok határolnak, délen

A régi Magyarország legeltető erdősége.

a Balkánhegység, nyugati oldalán az osztrák Alpok és a Cseh-Erdő (Böhmerwald), északon pedig az Érchegység (Erzgebirge) és negyek, melyek ezeket a Kárpátokkal összekötik. *Ez termékeny és ivóvízben bővelkedő vidék, nagy gabonatermő síkságokkal Magyarország alacsonyan fekvő rónáin, de steppe-szerű területei is vannak, melyek egyik legjobb lótenyésztő területévé avatják, míg a felföldeken, melyek körülveszik, és keresztezik, – mint pl. a Bakonyerdő Budapesttől délnyugatra*

és még kifejezettebben Csehországban (a csehek által megszállt volt magyar Felföldön) – *juhok legeltetésére is alkalmas fennsíkok vannak.*

E vidéket övező hegyeknek erdői kitűnő takarmányt szolgáltatnak úgy házisertések, mint vaddisznók tartására. Előfordul itt a bükkfa, mely tovább délfelé már kivész és az összes többi nagy erdei fák, melyeket már megemlítettünk. A terület elég nagy ahhoz, hogy igen jelentős népeiséget eltarthasson, amely azonban az őskorban valószínűleg elvándorolt onnan, de csakis borzasztó kényyszerűség nyomása alatt, mert minden oldalról oly jól határolják magas hegyek, aránylag kevés hágóval, hogy még haladottabb korokban sem volt könnyű dolog innen kijutni... Kétségtelen, hogy a legcsábítóbb kiindulási irány ebből az országból új haza keresésére a Duna folyása mentén Oláhország felé kínálkozhatott, ahonnan nem nehéz átmenni délnek, a Bosporus és a Dardanellák felé.”

„Elég elterjedt felfogás szerint a Wiro-k házája Oroszország déli steppé-in volna ...”

„Általában azt is feltételezik, hogy a család keleti ágai a Fekete tenger északi részén Ázsiának vették volna útjukat, és talán a Káspi tó északi része felé vonult...”

„Milyen bizonyítékaink vannak ilyen vándorlásra vonatkozóan, és ha meg is történt, vajjon mikorra tehető? A népek vándorlása az őshazából, melyet a ma Magyarországnak, Ausztriának és Csehországnak nevezett területre (a csehek által megszállt magyar terület) helyeztünk, minden valószínűség szerint nem történhetett nagyon régen. Igen lehetséges, hogy ezen vándorlásnak minden körülményét – amennyire ismeretes előttünk – megmagyarázhatjuk anélkül, hogy a vándorlásuk kezdetét Kr. e. 2500-nál korábban tételeznők fel

Mindenesetre meg kell emlékeznünk arról is, hogy ezek a vándorlások nem néptelen területek felé irányultak, s hogy a Wiro-knaik mielőtt India vagy éppenséggel Mezopotámia határához értek volna, valószínűleg sok kemény harcot kellett megvívniuk a már ott élő népekkel, melyek átvonulásukat úgy tekintették, mint pusztító sáskák nagy seregét, amely vagyonukat elnyeli és így

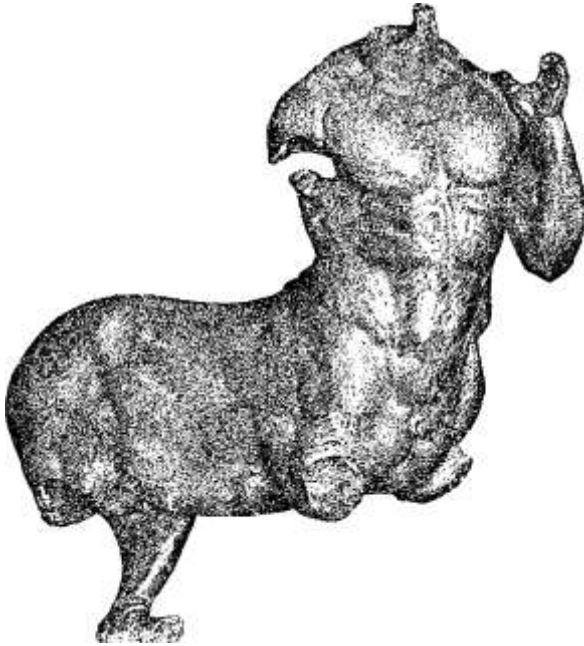
A „Maros” folyó Indiában.

vagy éhhalállal pusztulnak el, vagy pedig, ha fenn is maradnának, nyomorba jutnak, amelyben mint a kegyetlen hódítók foglyai sínylődnek.”

„... ha, továbbá, feltételezzük, hogy ilyen történelemelőtti törzsnek a lakóhelyét (házáját) meg lehetne találni azokban az országokban, melyeket Magyarország, Ausztria és Csehországnak nevezünk (a magyar Felvidék), nagyszámú tényt magyarázhatunk meg, melyeket korábbi mozgalmak

– és korábbi civilizációjukra vonatkozóan eddig összegyűjtöttünk.”

Még a magyar *Huszka József* professzort hallgassuk meg:

Kentaur, Gandarva, A régi görögök nevezték így a lovához szinte hozzáított skythákat. (Erdélyi lelet.)

„Baktria és India skythai, földrajzi helyzetüknél fogva, a történelem tanúságaként nyolcszáz évig érintkeztek nap-nap után a perzsákkal, kiből egy nagy rész állandóan alattvalójuk is volt. Ha nem így lett volna, nem volna érthető a nagymérvű azonos jelleg ruházatban, építkezésben és díszítésben! *Nem állítom ugyan, hogy mi*

egvenes leszármazottai vagyunk a baktriai és indiai hatalmas skytháknak, a nagy skytha tenger eme hatalmas hullámzásának, – de határozottan vallom, hogy ezen a VI. sz.-ban már visszafelé hömpölygő hullám elenyésztenek helyén született az a hullámfodor, mit ma magyar nemzetnek hívnak.”

Mindezeket figyelembe véve, igazán mondhatta, szinte végrendelkezésszerű kijelentésében *A* valójában szemtanú *Körösi Csorna Sándor*: „Keressetek, kutassatok, mert az egész világ egyetlen nemzete sem talál annyi kincset kultúrájának gyarapítására, mint a magyar társadalom, az ősi-indiai kultúra tárházában.”

Immár bizonyos tény, hogy még az árjak (mitanni-, méd-, ősi-perzsa települők) előtt, India őstelepülői a turáni skythák, *Kr. e. 2500-tól kezdve a mai magyar hon területéről Indiába került skythák voltak azok a népek, akik megalkották India tulajdonképpen ősi kultúráját*, India nagyszerű építészetét és India hatalmas vallásos megmozdulásait. Buddha, Zarathustra és Krishna, a maguk faja szerint ezekhez a turániakhoz tartozóak. Turáni volt az elgondolás alapeszméje, – építészetének, művészetének, irodalmának és filozófiájának gazdag megjelenítési formája, – s ugyanúgy vallásos elmélyüléséhez szükséges lelkesége is a magyarral rokon-fajták bensőséges lényének a kitermelődése.

Az angol statisztika szerint – nem tárgyalva most a finn-ugor testvérnépek csoportját, a japánt, avagy a kaukázusi, a turk s az orosz

puszták ugyancsak sok milliónyi rokonfajú népét, – Indiában a 350 milliónyi néptömegből csak 35 millió az indó-árja. A mintegy 100 milliónyi idegennel és 65 milliónyi ősbenszülöttel szemben, kb. 150 milliói a turáni, – skytha-hun és türk fajú nép Indiában.

Ezeknek a turániaknak jelentős és értékes csoportjai az őstelepülésü ú. n. indoskythák és hunok csoportjához tartozó dzsat-ok gudzsárok, akiket a szakmunkák „faj szerint” is azonosítanak a magyarokkal. Anthropológiai szempontból igazolja ezt a fajták egyezése is. Igazolja a kapcsolatot az azonos lelkület és a népművészet egyező volta. Amikor tehát a magyar ősi krónikák a magyar fajt a skytha-hun népből eredtetik, csupán arra van szükség, hogy tudjuk krónikáinknak eme rólunk szóló állításait a „skytha-hun-magyar azonosságot” illetőleg, úgy ez esetben egyenesen bekapcsolódunk India ősi történetébe. Erre a múltra a magyarságnak ma különösen szüksége van, hogy megtudja a világ, hogy nem egy testvértelen, Nyugatra vetődött, sorvasztásra megérett „keleti faj” vagyunk, de hogy magva (*mikrokozmosz*) voltunk és vagyunk annak a nagy Keletnek (makrokozmosz), amely Nyugat számára az értékes gondolatokat termelte mindig és adta a „szellem” világosságát. Kelet központi energiája volt mindig is az a skytha-hun-magyar fajta alap-elem, amely itt Nyugaton egy másik értékes „kultúra”-val gyarapodva, Kelet és Nyugat között aranykapuként szolgálhat, amelyen át Kelet nem betörni akar Nyugatra, de isteni rendeltetésből tovább juttatni Kelet értékes érzés- és gondolatvilágát, amire illetékes „nyugati” kritika szerint a magyar fajta volt a leghivatottabb mindig és az ma is! A magyar fajtának eme nyugati szerepkörében való értékelésénél ez a szempont sohasem hagyható figyelmen

kívül. A magyar-indiai nagyszerű történelmi és kulturális kapcsolatoknak hangsúlyozása több irányból kívánatos ma, de különösen a magyar faji öntudatnak a köztudat előtt újból piadesztálra állíthatása szempontjából.

Az ősrégi skytha vallásos hiedelemben gyökerezett az a tudat, hogy az utolsó idők teljességekor a hegyek leomol-nak és pusztasággá, „földi hadaik útjává” szélesednek, – így gondolva él legszebbnek ezt a nagy világot, amikor is a skythaság lévén akkor is igazi ura, akadály nélkül száguldozhatják be a hegyek-völgyek nélküli, lovasnépek akadály nélkülivé átváltozott földi tereket.

2. Mit mondanak a régi magyar krónikák.

Az ezer esztendővel ezelőtt épült esztergomi királyi várpalota, az Árpádházi királyok családi kastélya, amint a most feltárt nagyszerű romokból is láthatjuk, a magyar ősi műveltség pompás hagyatéka. Itt iratta ezer évvel ezelőtt a magyar Géza fejedelem, Szent István királyunk atyja, az udvarnál tartózkodó német urak részére az ú. n. „Nibelung-ének”-et, más szóval az Atilla király dicsőítését szolgáló ősi német versezetet, amely irodalmi emlék tulajdonképpen első jelentősebb irodalmi terméke a németségnek. Ebben az időben nekünk is voltak már írott magyar krónikáink. Ezekben az ősi magyar történeti könyvekben, illetve a valamivel későbbi átírásokban, így Anonymus, Márk és Kézai krónikáiban azt olvaszuk reánk magyarokra, illetve skytha-hun elődeinkre vonatkozóan: ... a Skythiában megsokasodott hunok, Urunk születésének háromszázhetvenharmadik esztendejében a 108 nemzetség böi fegyveres sereget választván, a többi hunokat otthon hagyták Skythiában, hogy szállásukat és országukat az ellenségtől megőrizték.”

„A magyarok, vagy hunok egyenlő akaratból Atillát emelték maguk fölé.”

„Atilla, Bendegúz fia, a nagy Nemroth unokája, – a hunok, médek, gótok, dákok királya, a földkerekségének félelme és Isten ostora vala.”

„Atilla, magyarok királya halálának századik esztendejében a magyarok, vagy hunok, ú. n. himgárusok [az Avar-hunok] újra bejöttek Pannóniába.”

„A magyarok nagyvitéz és hadi küzdelmekben nagyhatalmas nemzete eredetét a skytha nemzetből vette. Pannónia földjét választák keresniök, melyet Atilla király földjének hallottak

A magyarok második bejövele. (I. hunok és a avarok, – a II. a magyarok bejövele.) Toldi I ez a kép „kimaradt.”

Turán és Irán küzdelme egy régi perzsa véseten.
Turán és Irán küzdelme, az esztergomi most feltárt ősi
káporna oszlopfején kifaragva.

vala, kinek nemzetségéből származott volt Álmos, Árpád atyja.”

„A hét fejedelmi személy, kiket hét magyar-nak nevezünk, megindult Skythia földről nyugat felé.”

„Álmos vezér monda seregének: Skythák, bajtársaim!...”

„Árpád vezér ezeket monda Zalán követének: Az én ősapám, a nagyhatalmas Atilla király uralta vala a földet...”

„A székelyek is előbb Atilla király népei voltak.” ^

„Árpád vezérsége a többi skythiai törzsek fölött azon kiváló méltósággal van felruházva, hogy a seregnek menet közben előtte jár és visszavonulóban mögötte kíséré.” stb....

„A Kézai Krónika” címen ismert, a Kr. u. 13. század végén más régibb forrásokból feldolgozott „Magyar-történelem” „Első könyve” I. fejezetének címe: „*A hunok és magyarok eredetéről és ősi lakaikról*” A história itt visszaviszi a magyarok történetét Atilla hun királyon keresztül Atilla őséig, Nimródig, aki a babyloni hazából Eviláth földjére települt át, amelyet akkor Persia tartományának neveztek. Az úgynevezett Képes Krónika azt írja: „A magyarok Magor-tól származtak, aki az özönvíz után Eviláth földjére ment ki és nejétől, Énetől nemzé Magort és Hunort, akitől a magyarok és hunok kapták neveiket.”

A régi magyar irodalomban gyakran találkozunk amaz állítással, mely a magyarság bölcsőjét India vidékeire telepíti és innen származtatja ki az európai Pannóniába áttelepült magyar ősoket. Kézai említett krónikájában, amikor leírja Skythia országát, ezt írja: „A nyári nap alatti táj felé a korozmiai nemzet fekszik és Ethiopia, melyet kisebb Indiának is hívnak.”

Az Eviláth kifejezéssel kapcsolatban viszont

azt találjuk, hogy megkülönböztettek kis és nagy Eviláthot.

Epiphanius egyházatya idevonatkozólag a következőket mondja: „Pison ugyanis az indusoknál és aethiopsoknál a Ganges nevű folyó, – a hellének pedig Indusnak nevezik ezt a folyót, mert egész Eviláthot körül folyja, mind a kicsit, mind a nagyot, körül az elymaeusok részére eső területet s átszeli Nagy-Aethiópiát...”

Ezekkel az adatokkal egybehangzóan Kosmas Indikopleustes Kr. u. 510-ben tett indiai utazásáról írt munkájában idevonatkozólag a következőket mondja: „Egész Indiát és Hunniát végig elválasztja pedig a Pison folyó, mert a szentírásban India vidékének földjét Evilathnak hívják. És Evilath Indiában van.”

Desericius „De initiis ac maioribus Hungarorum” c. munkájából folytatom:

„Nyilván a hunok ősi szállásai maguk igen nagy bizonyítékul szolgálnak arra, hogy skythák voltak. Azokat a tájakat lakták ugyanis, amelyek a Volga túlsó vidékén, torkolatától kezdődően a Káspi tengeren túl, a Jaxartesen innen és túl, az Oxus forrásvidékéig és torkolatáig és az indek határvidékéig nyúlnak.”

sAzt pedig ki ne tudná, hogy ott igazi született skythák laktak. Hazai írók, mint Bonifinius Antal, Thuróczi János, Corvin Mátyás kortársai, I. Béla névtelen jegyzője, a dák Toppeltinus és mások, a dolognak nagyon is utánajárva írták meg, hogy a magyarok természetesen a hunoktól származnak és hogy nem északi Sarmáthiából eredtek, hanem keleti Skythiából. Toppeltinuszal egybehangzóan mondja Szamosi: „A magyaroknak ázsiai hazájáról, mint legkevésbé sem vitás dologról, ezelőtt senki sem merészelt vitát támasztani.” Hasonló szavakkal rójja meg és egész az irigység mértékéig (való szavaiért) vonja

kérdőre Bonfinius Aeneas Sylvius-t, a későbbi II. Pius pápát, aki annak a nézetnek, amely nevezetesen a magyaroknak a hunoktól való eredetét vallja, nem tudom, minő elfogultságból ellene van, hacsak talán nem azért, mert, mint igen jó próféta, előre képes a magyarokról megjövendölni, hogy a magyarok kevés idő múlva az ő alemanjait, akiket annyira és a természet jogán szeret, hova-tovább leigázzák és ezért megbosszankodott, hogy valami nemes származás lehet osztályrészük.”

Skythák. Skytha vázáról. (Kerch)

Béla király névtelen jegyzője előszavában ezt erősíti: „Ha a híres-neves magyar nemzet fájának őseredetét és vitéz tetteit falusiak csalóka meséiből, vagy gajdokok fecsegő dalaiból hallaná, az igen illetlen volna. Hallja meg tehát inkább nemesen az írások igaz magyarázatán és a történelem őszinte elmondásán alapuló igazságot...”

A magyarok a Hungár nevet csak véletlen alkalmammal kapták. Őket valójában nemzeti elnevezésükön „mogeroknak”, vagyis „magyarhunoknak” hívták és ezen a néven érkeztek erre a földrészre s ősi nyelvükön ma is így nevezik magukat. Pliniusból s egy nemrég kiadott kínai topographiából pedig azt tanuljuk meg, hogy a

maegaroknak, vagyis magyaroknak Indián inneni vidékén voltak ősi szállásaik és a skytháknak ők speciális fajtája, amennyiben az összes régi írók véleménye szerint Skythia addig terjed. Ezekről a maegarokról az említett topographia így szól: „Ezeknek is igen nagy és hadi dicsőségéről híres birodalmuk van. Azt mondják ezekről, hogy még egy nemzet sem vetette őket rabszolgaságra.” Már pedig kell, hogy maguktól ezektől a Plinius-féle maegaroktól, magaroktól kell, hogy ezektől maguktól származzunk mi magyarok. Mikor ugyanis Rudolf császár és királyunk hazánk fiai közül egy kiváló magyart küldött követül Byzancba, Amurathoz, ugyancsak abban az időben ott volt Byzancban India szomszédságából az említett magarok nagy tiszteletben álló követe is. Ezt megtudván, hogy ott van egy pannóniai magár, beszélgetésre hívta meg, vele hazai nyelven társalgott és örvendezve ismerte fel benne a közeli vérrokot és kinyilatkoztatta, hogy azok a magyarok, akiknek királya őt elküldötte volt, teljességgel a mi őseinknek mutatkoznak.”

„... Ezenfelül a Transylvania lejtőin élő székelyek a hun-skythák, vagyis Atilla seregének maradványai... A székelyek azt, hogy velünk egyazon faj és egyazon eredetűek, nemcsak nem tagadják, hanem velünk külsőben, jellemében, erkölcs-szokásokban, nyelvünk alaptörvényeiben éppenséggel meg is egyeznek.”

Előzőleg nyilvánosságra hoztunk egy 500 éves, a vatikáni könyvtárból vett kéziratot, mely emlétkben fel van jegyezve, hogy IV. Béla prédikátor-rendi férfiakat küldött az észak-keleti tájakra, hogy nyomozzák ki szülőhazájukban a hunokat és magarokat, a mi fajtánkbélieket és hogy meg is találták őket a Káspi tengerbe ömlő Volga torkolata mögött, ahol is messze azontúl terjedtek és azt a nyelvet használták, amelyet most mi ma-

gyarok beszélünk. Nincs, aki ne tudná, hogy ott, az Oxus és Jaxartes között az euthalita (eftalita) fehér-hunok uralkodtak, I. Justinius koráig ... Ott tette próbára Nagy Sándor a skythák erejét. Ott voltak az igazi született-skytháknak az indek határvidékéig az első vándorlások óta nagy kiterjedésű szállásaik.”

„Ismétlem Coccius Sabellicus szavait: *„senki előtt sem lehet kétséges, hogy a hunok, vagy magyarok skythák voltak...”* A thessalonikai Eustathius írja: *„a hunok skythák, – a skythák híres nemzete.”* Végül elmondhatom, Bonfiniusszal együtt: *„az összes történetírók megörökítik azt, hogy a magyarok a hunoktól eredtek... akik a skytháktól származtak.”*

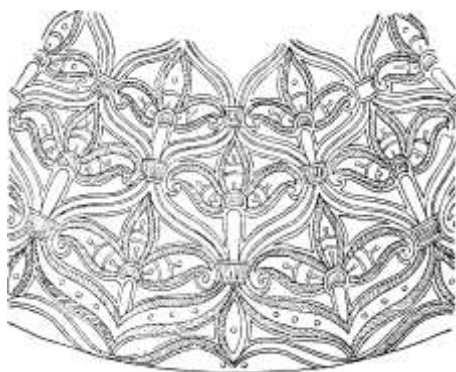
„Thuróczi, aki Corvin Mátyás híres könyvtárát annak életében szorgalmasan átkutatta, azt állítja *„Krónikájának”* magánbeszédében, hogy még akkor megvolt két, régen az ő kora előtt, (t. i. Róbert Károly és I. Lajos királyok alatt a XIV. század elején) megírott könyv. Említést tesz ezekről Sambucus János is Ranzánus kivonatának előszavában és azt mondja, hogy ilyen kincseket Beatrix, Corvin Mátyás neje közölt annakidején Ranzánusszal, a nápolyi király követével, amelyekből ez kivonatát is megszerkesztette és a többi, a magyar történelemre vonatkozó LX. könyvnyi gazdag feljegyzéseit is bővítette, amelyek pótolhatatlan kárunkra elvesztek.”

„Ezekben a kötetekben (ezt Thuróczi mondja el), a többek között egy csodálatos és emlékezetes genealógia foglaltatott, t. i. Noétól az emberi nemnek az özönvíz utáni atyáitól Atilláig egyfolytában való sorozatban tartó, sőt ezután Atillától Szent Istvánig...”

„Desericius mondja tovább: „...Bárha az ázsiai skythákat I. Justiniánus idején és pedig azokat, akik az Oxus és Jaxartes mellékén laktak,

seregüknek a vezér által történt elárultatása miatt részben leigázta is a török nagy-Khágán, részben pedig szétszóródtak is, mindazonáltal *a magyaroknak, a mi őseinknek, India határvidékén Rudolf királyunk koráig, sőt a XVII. századig, hatalmas nagy, fegyver dicsőségérőt híres országuk volt' és talán van ma is.* Ezenkívül a hunok, a mi őseink is, a Volgán túl a mi IV. Béla királyunk koráig tündököltek győzhetetlenül. Lassan-lassan összekeveredve a tatárokkal s velük fegyverszövetségre lépve és együtt élve, ma sem hatalom nélkül valók ott.”

„Végre is tehát: ha (amit számosan állítanak), – ha, mondom, a törökök és tatárok született skythák, akkor a mi fajtánk ma is a földkerekség legnagyobb részén uralkodik, t. i. Ázsiában, Egyiptomban, Palesztinában, Afrikában, végül Európa igen nagy részén.”

Honfoglaláskori lelet.

III. A skytha sors.

1. A skythák.

Az egyes ókori görög és latin írók igen sokat tudnak a skytha népről s a skytha nép jelleméről igen értékes megállapításokat közölnek. – így *Justinus*:

„Nem kevésbé fényes volt a kiindulásuk, mint birodalmuk, s nem fényeskedtek jobban férfiak, mint asszonyaik hadi erényekben.”

„*A skythák nemzetét mindig igen réginek tartották.*”

„*Az egyiptomiak mindig a skythákat tartották régebbieknek.*”

„A skythák a rómaiak fegyvereiről csak hallottak, de nem érezték azokat. Úgy a fáradalmakhoz, mint a háborúhoz hozzáadett nemzet volt a skytha; testi erejük mérhetetlen. *Semmi olyat nem szerez, aminek elvesztésétől féljen.* Ha győznek, semmit sem kívánnak a dicsőségen kívül.”

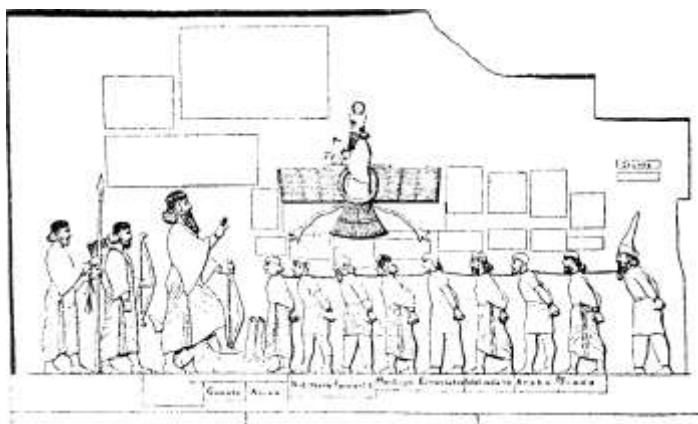
Curtius mondja: A skytha követ szavai Nagy Sándor előtt: „... Bármely szélesen terjed a sík föld, még sem fogod utólérni soha a skythákat... Viszont, amikor azt hiszed, hogy messze vagyunk, táborodban fogsz bennünket látni. Fontold meg, hogy minket, birodalmad szomszédait, ellenségnek, vagy barátoknak óhajtasz-e?”

„A skythák észjárása nem faragatlan, vagy csiszolatlan, mint a többi barbároké.”

A skytha abiusokról mondja: „Annyi bizonyos, hogy *nagyon igazságosak voltak, tartózkodtak a fegyveres cselekvéstől, kivéve, ha megtámadták őket!*”

Alexandriai Kelemen szerint az érc keverését egy skytha találta fel.

Maximus Tyrius: „A folyóknak is meg van a tiszteletük, vagy a haszon kedvéért, mint az egyiptomiaknál a Nilus iránt, vagy a szépség miatt,

Jobbszáron süveggel a skytha fogoly, (ősi perzsa sziklavésés.)

mint a thessaloknál a Peneus iránt, valamint a skytháknál a folyó Istene iránt.”

„A skytha nép vitéz.”

„A skytha nép szabad.”

„Jött a görögökhöz a skythák földjéről egy bölcs férfi az ottani barbárok közül, sem szószaporító, sem csevegő bölcsességgel, hanem elve volt: szabatos életmód, józan ész, rövid és találó beszéd.”

Läertius Diogenes: „Midőn szabadon beszélt valaki, azt mondták róla, hogy a skytha beszédmódot utánozza.”

„*Anacharsis* skytha bölcs arra a kérdésre, hogy micsoda a jó is, rossz is az emberben, így felelt: „A nyelv.” Ő állította azt is, hogy jobb egy sokat érő barátot bírni, mint a sok semmirevalóval”

Aeschylus elnevezése a skythákról: „a jótörvényű skythák.”

Scymnus írja a pásztor skythákról, hogy közülük senki sem bánt semminemű állatot s iga vonó barmot”

„Tejjel táplálkoznak.”

„Úgy élnek, hogy mindnyájuk birtoka és összes vagyona közös.”

Strabo (Kr. e. 66-Kr. u. 24.) írja a skythákról, hogy igen egyszerű gondolkodásúak, azaz őszintén becsületesek és a legkevésbé sem ármányos észjárásúak voltak, nálunk sokkal szerényebb igényűek is és kesevesebbel megelégedők. De azért nagyhírű filozófusaik voltak, mint *Abaris*, *Toxaris*, *Anacharsis*.*) *Abaris* és *Anacharsis* nagy becsületben éltek, mert honfitársaiknak barátságos, romlatlan és igazságos jellemet tanúsítottak.

„A skythák jeles és igazságos emberek... nem ismernek jövedelemtakarítást, sem szatócskodást, kivéve az árucserét.”

„*Anacharsis* és *Abaris* skytha bölcsök a könnyedség, tökély és igazság nemzeti jellegét tüntették föl”

Strabónál olvassuk *Ephorus* következő kijelentését:

*) A régi görög írók, ahol pld. a magyarországi ismert folyóneveket közlik, ezekre alig ismerünk rá, – ugyanis a népek, az istenek nevei, nem különben az egyes görög személynevek is igen eltorzítva jutottak az olvasó elé. Innen magyarázható a feltűnő idegenség az ismertetett görögös átírásnál a skytha nevekben.

„A bölcs Anacharsis a nagyon istenfélő pásztor skytháktól származott.”

Ugyancsak Ephorus szerint: „a skythák a legigazságosabb erkölcsökben élnek.”

„Vannak némelyek a pásztor skythák között, akik igazságuk által mindenekfölött kitűnnek.”

„Anacharsis, a skytha bölcs találta fel a fűvót, a kéthegyű horgonyt és a fazekas korongot.”

Xenophon írja az abius skythákról, hogy „Ázsiában laknak, saját törvényeik szerint élnek,

Skytha vázáról. (Kerch.)

leginkább szegénységük és igazságuk miatt tűnnek ki.”

Homeros az abiusoknak nevezett skythákat a legigazságosabb embereknek mondja. Más helyen: „A tejevő skythák a legigazságosabb emberek.”

Dio Chrysostomus (Kr. u. I. sz. közepe) a pásztor skythákról írja: „A pásztor skythákat, ámbár nincsenek házaik és sem nem vetnek, sem nem ültetnek, semmi sem akadályozza abban, hogy igazságosan és törvények szerint ne éljenek.”

Hippocrates feljegyzése: „A skytha szekerek közül a legkisebbek négy kerekűek, mások pedig hat kerekűek.”

Choirilus (Kr. e. 472-399.) mondja: „A juhlegeltető sákok, származásra nézve skythák, lakták a búzatermő Ázsiát s a vándor pásztoroknak, eme igazságos embereknek voltak gyarmatosaik”

Phylarchos (Kr. e. 210.) jegyzi fel a következőket. „A skythák, midőn aludni készülnek, tegezt vesznek elő és ha bú nélkül találták eltölteni azt a napot, fehér kövecskéket dobnak a tegezbe, ha

Skytha váza, skytha alakokkal. (Meotisz)

pedig bajjal, feketét. A meghaltaknak tegezeit kihozzák és megszámlálják a kövecskéket és ha a fehérek nagyobb számban találtak, mint a feketék, boldognak magasztalják az elhunytat. Innen keletkezett az a közmondás, hogy jó napunk a tegezből van.”

Luciánus (Kr. e. 120.) fejtegetése a skythákról: „*Toxarisnak, a skytha bölcsnek az atheneiek, mint vendégbarát orvosnak síremléke mellett, fehér lovat áldoztak. Az emlékoszlopon skytha férfi volt kivésve, aki balkezében kifeszített ijat s jobbjában, úgylátszik, könyvet tart. Földön fekszik az oszlop, de mégis mindig meg van koszorúzva*”

Toxaris szavai a skytha barátságáról: „*hogy a*

skytha barátok sokkal hívebbek, mint a görög barátok, s hogy amazok sokkal több tekintetbe veszik a barátságot, mint emezek, azt könnyű kimutatni. Ti, (görögök) képesek vagytok jobb beszédeket tartani a barátságról, mint mások, de tetteit nemcsak nem gyakoroljátok a szavak méltósága szerint, hanem megelőlegeszték azt dicsérni s kimutatni, mily nagy jó az; a szükségben pedig elárulván beszédeiteket, elszöktök a tettek közepéből. Mi ellenben, amennyire fogyatékosak vagyunk a beszédekben a barátságról, annyira felülmúlunk titeket annak tetteiben... Én azt gondolom, hogy párviadalban legyőzetvén, sokkal szívesebben hagynám levágni jobb kezemet, ami a skytha nép büntetése, mint silányabbnak tartatni másnál a barátságban. Nálunk folytonosak a háborúk. Ekkor leginkább szükségesek jó barátok s ezért mi minél szilárdabban kötünk barátságokat, ezt tartván egyedüli legyőzhetetlen s felülmúlhatatlan fegyvernek... Elmondom, miként szerzünk barátokat. Nem ivás közben, mint ti, sem úgy ha valaki ifjúkori társunk, vagy szomszédunk, hanem ha valaki jó férfiút látunk, aki képes nagy tetteket véghezvinni, ahhoz sietünk mindnyájan.”

„Sokat utánuk járva mindent elkövetünk, hogy el ne tévesszük a barátságot s ne tűnjünk fel megvetendőknek. Ha pedig barátul választottunk már valakit, következik a szövetség s a legnagyobb eskü, hogy bizonyára egymással fogunk élni s ha kell, egymásért meghalni. És így cselekszünk is, mert mihelyt bemetszvéen ujjainkat, serlegbe csöpögtetjük a vért s kardjaink hegyét bemártván, egyszerre iszunk mindketten belőle, semmi nincs, ami ezután minket szétválaszthatna. De legfeljebb csak hárommal szabad ilyen szövetségbe lépni; mert akinek sok barátja van, azt hasonlónak tartjuk a közös parázna nőhöz, s azt gondoljuk, hogy barátsága nem lehet többé olyan

szilárd, ha sok jóakaró között van elosztva... Elmondom Dandamis és Amizok történetét; de előbb esküdni fogom a mi eskünet: „Esküszöm a Szélre és Kardra, hogy semmi hazugságot nem mondok a skytha barátokról.” ... Ha a Szélre és Kardra esküszünk, ezt annyiban tesszük, amennyiben a szél (levegő) az élet oka, a kard pedig halált eszközöl.”

„... Tehát negyedik napja volt Dandamis és Amizok barátságának. Ekkor ellenség tört a skythák vidékére s mivel ezeknek a támadásról sejtelmük sem volt, mindnyájukat megfutamította s elfogta az ellenség, kivéve, akik gyorsan a folyam túlszéljára úsztak. Akkor t. i. a skythák a Don folyó két partján táboroztak. Az ellenség kirabolta a skythák sátrait s feldúlták mindenüket. Ezért a skythák nagyon szomorkodtak.”

„Amizok mikor foglyul esett, kiáltozta barátja nevét, emlékeztette a serlegre és vérré. Mikor Dandamis ezt hallotta, tüstént visszaúszott az ellenséghez s visszakérte barátját. Az ellenség azonban nagy váltságot követelt. Dandamis ekkor így szólt: „Mindenemet, amim volt, elraboltátok; de ha képes vagyok szegénységemben valamit tenni, kész vagyok rá. Ha pedig akarjátok, tartsatok meg engem barátom helyett s úgy bánjatok velem, amint nektek kedves.” Az ellenség erre szeméit kérte váltságul. Dandamis azonnal odanyújtotta, hogy szúrják ki s mikor kiszúrták, átvette barátját s azzal együtt úszott vissza a folyón keresztül. Az ellenség azonban megrémült, mert meggondolta, hogy minő jellemű férfiak ellen kell majd a jövőben harcolnia.”

Nicolaus Damascenus feljegyzése szerint „a skytháknál évenként nyilvánosan bírálják meg az ifjakat és szüzeket és aki a legjobbnak ítéltetik, azt a szüzet veszi nőül, amelyiket akarja”.

Ammianus Marcellinus ezeket a magasztaló

szavakat írja: „*A skythák, ez az igen jámbor faj, hozzá szokott minden halandó dolgot megvetni*”. Herodotosnál olvassuk: „*A skythák az istenek közül csupán ezeket imádják: mindenekelőtt Vestát (a házitűzhely istennőjét), azután Jupitert (a legfőbb istent) és Tellust (a földet), akit Jupiter feleségének hisznek. Ezek után Apollót (a viláosság istenét), Venus Urániát (az égi tisztaságú szerelem istennőjét) és Marsot (a harc istenét), meg Herculest, a küzdő férfit jelképező isten-hóst.*

Iphigénia a skytha-szentély papnője, találkozik fivérével.
Skytha váza. (Meotisz)

Ezeket az (európai) skythák mindnyájan isteneknek tartják. De azok, akiket királyi skytháknak hívnak, Neptunusnak (a tenger istenének) is áldoznak.

Szoborképmások és oltárok, meg szentélyek készítését nem tartják szükségesnek, kivéve Marsot. Mars képmása a vaskard. Ennek hoznak évente mind barom, mind lóáldozatot és inkább eme kardnak, mint a többi isteneknek.”

Procopius szerint a fehér-hunokat mint „becsületességükről és egyeneslelkőségükről híres férfiakat emlegették magasztalva.”

Menander szerint: az európai skythák, vagy másként a Fekete tenger innenső partján lakó

géták önmegtartóztatásukról voltak híresek, amiről a közülük származó Menander görög vígjátékíró világosan tanúskodik.

Cicero feltűnően magasztalja Anacharsisnak, a skytha filozófusnak „csodálatos bölcsességét”.

Plinius tanúsága szerint Anacharsis képmására ezt az emlékmondást szokták írni: „Beszédben, evésben mértékletesek legyünk, szégyenletes dolgoktól tartózkodjunk.”

Cassianus, az egyházatyák iratainak híres összegyűjtője, Aranyszájú Szent János jeles tanítványa, skytha volt.

A skythák semmisítik meg a görögök baktriai uralmát és a skythák segítségével jut újból hatalomhoz az általuk benépesedett úgynevezett párthus birodalom.

A párthusokra vonatkozó bizánci és görög források szerint a görögök által Sesostris néven ismert II. Ramses Fáraó (az Izraeliták sanyargatója), akinek a felesége khita, másképpen hykszosz királynak a leánya volt, az Ázsiában és Európában vezetett diadalmas hadjárata idején skytha földön 15.000 vitéz ifjút választott ki, akiket azután Perzsiába telepített át. A perzsák „skytháktól elpártoltak”, „párthusoknak” nevezték el őket. Ez a párthus nép. Ruházatuk, nyelvük, törvényeik némi módosulással a skythákéval volt egyező.

Justinus nyomán Mátyás király nagynevű történetírója, *Bonfinius* gyűjti csokorba a skytha erkölcs értékes voltát:

„A skythák nemzete harcedzett, megfékezhetetlen, nem ismeri a fősévénységet és nagyragyagást, a legyőzöttektől semmit sem követelt a dicsőségen kívül. Tejjel és mézzel éltek. Az igazság náluk nem törvényekkel volt elfogadtatva, hanem jellemükbe volt oltva. Nem volt nagyobb gonosztett náluk a lopásnál. Ezüst, arany után, – erköl-

csüknél fogva – nem futottak. Egyébként igen mértékletesek és önmegtartóztatóak s természet-től fogva becsületesek voltak.”

Desericius neves magyar történetíró pedig a következőket írja:

„Az első-skytháktól, azoktól a vallásos lelkületüektől és mocsoktalan jellemüektől az idegen vétekkel való megfertőződés következtében távolodtak el időközben a skythák... addig a korig, amelyben a skythák a magyar név alatt váltak ismeretessé. Akkor ugyanis, mikéntha a tűztől

Iphigénia a skytha Anahyta istennő oltáránál, – fivéréivel találkozik. (Skytha váza. Meotisz)

eltávolítjuk a vizet, magától visszatér eredeti hűvösségéhez, ép úgy tértek vissza ők, a keresztényekkel való érintkezést kezdve gyakorolni, őseredeti erkölcsi romlatlanságukhoz.”

„Béla király (IV.) korában megtalálták a magyarokat a Volga torkolatán túl. A Kaspi tengeren túl keletszerte, tatárokkal keveredve tartózkodtak és a halál árnyékában ülnek’.”

„Jegyezzünk fel valamit az utókor számára a skythák természetes tehetségéről is. Csak a nagyon idegen nem ismeri s tudja, hogy *a mai magyarok, mint a skythák sarjadékai, igen tehetségesek.*”

„A régi skythák természetes tehetségétől sem vonandó meg a legfényesebb dicséret. Haditaktikával győzték le Cyrust, Dariust és Perosust. Szellemes képes példázatban, burkoltsággal játszották ki magát Dáriust, választékos és finom szavakban szóltak Nagy Sándorhoz.”

„Az eddig elmondottakból igenis azt látjuk, hogy a skytha jellem méltán hordozta az idők és korok során neki tulajdonított ‚igazságos’ becsületes’, ‚hüségigénytelenségig egyszerű’ jelzőt”

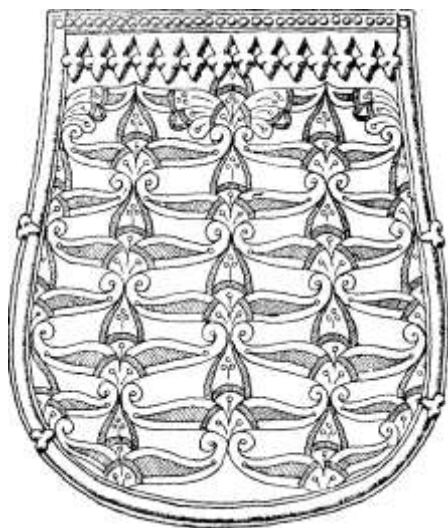
A skythák nyilazni tanítják Herkulest. Skytha vázáról.
(Meotisz)

Stephanus Károly XVII. századbeli neves történetíró Priscus Rhetor, Jornandes és más ókori írók alapján írta a skytha-hun Atilláról magasztalólag: „Bátor és eszes férfiú, kinek észjárása éles és körültekintő, lelki nagysága óriás, etgondolása mélységes.”

Baronius, egy sok századdal ezelőtt élt, korának igen neves írója, így nyilatkozik a keresztény vallásra tért skytha-magyarokról: „Krisztus igája alá kerülve, istenfélökké, szelidekké, emberségekké, jóindulatúakká, szerényekké és minden tekintetben szentéletűekké váltak és oly királyok emelkedtek ki közülük, akik a keresztény vallásnak ékességére és díszére váltak.”

Barclaius a saját korában igen neves történetíró mondja rólunk, magyarokról: „A magyar nemeseknek (amint ez természetes is) szelleme magasztosabb, tekintete fenköltebb s gondolkodása nemeslelkűségre termett, taglejtése s fellépése nyájas méltóságra valló, okos tanácsban igen gazdagok.”

Hatásosan szól a magyar nemzetről *II. Pius* pápa, a keresztény hit legfőbb papja: „Miután a termékeny Pannoniát, Európa minden, a művelt életre szükséges dolgokkal ellátott e részét virágzó birodalom megalkotásával magáévá tette, az, aki a hitet rettentő kegyetlenséggel üldözte volt, végezetre őseink emlékezete szerint a hitünk pajzsa, vallásunk kőbástyája nevet érdemelte ki.”

Honfoglalás kori magyar fémarsoly.

Az indiai özönvíz emléke egy indiai festményen.

A Nemzeti Újság 1939 május 7-én megjelent száma közli igazolásunkra, a többek közt a következő sorokat:

„Elkészült az Atlantis első ponlos térképe’

Cuba szigetéről érkezik az a hír, hogy három otthonából kegyetlenül kiüldözött szerzetes, névszerint P. Szervilius Capo, P. Thomes Irén és P. (lomiz – mindhárman ismert tudósok sokévi fáradhatatlan kutatás eredményeként kétségtelenül megállapították, hogy Atlantis, a legendás világrész, melyet annak idején túléltése miatt vagy talán egyéb okokból is halálra ítélt a világ fölött rendelkező isteni Kéz, *valóban volt és létezett.*

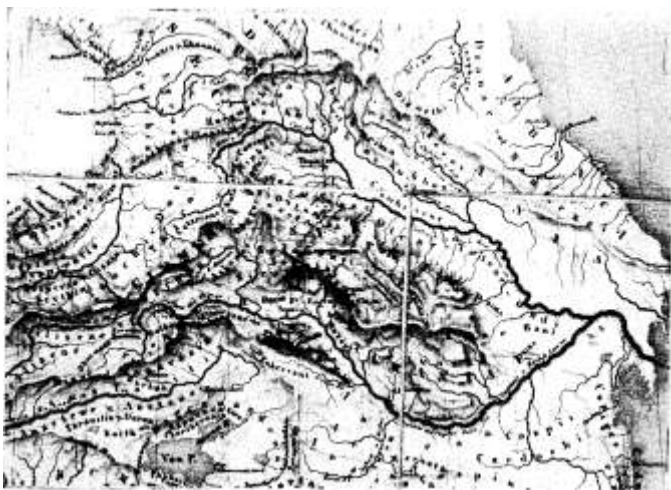
Ma is igazolt tény. – és ezt Capoék is aláírják, hogy a Földközi-tenger mellékén lakó népek, valamint az amerikai indiánusok nyelvében nagyon sok az azonos szó. A régi görög és az amazonmellék virrapo-indiánusok nyelve között igen feltűnő a hasonlatosság. A görög történelem mítoszai az amerikai inkák hagyományaiban is előfordulnak. Mindezt csak azal lehet magyarázni, hogy Atlantis egykor hidat alkotott az afrikai és délamerikai szárföldek között. Megdöbbentő például a hasonlóság a sakkarai piramis egyiptomi romjainak és a mexikói teckalli-templomok külseje és építészeti módja közt.

A mexikói szerzetesek azonban sok más egyebet is kikutattak. Ha – szerintük – (összehasonlítjuk a Tigris és Kufrát völgyei őslakosságának naptárát az egyiptomiakéval, arra a megállapításra döbbenünk, hogy a kettő teljesen egyezik! A két naptár egyformán a Krisztus előtti 11542-ik eszrenróvel veszi kezdetét. Comez ezzel kapcsolatban a perui tihuanakui templom papjainak asztronómiai utalásaiból kiszámította, hogy ezt a templomot Kr. e. 11.600-ban építették. Ezt az évszámot megelőző évtizedekben valami igen nagy dolognak kellett történnie, mert a talált feljegyzések szerint a templom egy hatalmas katasztrófából menekültek hálájából épült. Valószínű tehát, hogy ezekben az évtizedekben pusztult el Atlantis, a megmaradottak, hálából, új időszámítást kezdtek és ösztönszerűen templomokat emeltek annak tiszteletére, akinek földöntúli erejében hittek.”

Tehát, amit könyvünk bevezető soraiban, az indiai purának alapján már kinyomtattunk, egy nyomába érkezett híradás szóról-szóra igazolta is már.

2. A magyar múlt kezdetei.

Mielőtt a magyar magyar lett volna, már a hun népben foglaltatott s ez meg a skytha fajban rejlett. Ha lehet ezt a hasonlatot használnom – miként a tojás szilárd héja befogja annak fehérét, ez meg a sárgáját és a sárgája a termő életet, azonképen a „magyart” a „hun” és a hun-fajtát a

Skythia és Turánia a Kaukázusban. Kr. e. 1000-ben.

„skytha”. Egymástól különválaszthatók, – mégis, a teremtő élet biztosítására oly csodálatos módon működnek össze.

A szellemekben hívő, velük jóbarátságot fenntartó skythákat, hunokat Ázsia Keletéről „csodaszarvas” alakjában egy szellemi jelenés vezeti vissza-visszafelé, Kína határaitól az Ural erdős hegyein át a meotiszi mocsár-tenger gázlóin keresztül a Kárpátok koszorúzza régi otthonuk felé.

Az ős-hagyomány azt tartja, hogy a skythák összeházasodtak a kaukázus-vidéki tündérlányokkal és hogy ebből a házasságból származtak a Kur és Araxes folyók vidékén települt úgynevezett „királyi skythák”. Őskori mitológiánk is arról regél, hogy a Kaukázus vidékén lett volna az a hely, ahová Dul bolgár király leányai tündérséget jártak tanulni, ahol is Nimród ősunokái, Hunor és Magor, őseink atyái, egykor reájuk találtak.

A Meotisz madárvilága.

Itt, a magyar mesék üvegtengerei és pedig a Fekete tenger és Kaspi tó között, a Kaukázus felhőkbe vesző hegláncolata alján, a csendes völgyek ölén siet a Kaspi tó felé a Kur és Araxes folyók tiszta vize. Az ókorban oly sokat emlegett eme két folyó vidéke lehetne annak igazán a megmondhatója, hogy az emberiség történetében hol kezdődött a magyarság ezredévek előtti ős-története.

A mesés hírű Georgia még fényben állott itt a Kr. u.-i. XIII. sz. elején. A Fekete tenger partjai felé a görög hajós-világ csodás Kolchis-a terület

A skythák terjeszkedése a Kr. előtti századokban.
 (K. H. Minns: Scythians and Greeks. 1913. Cambridge.)

Λ skvthák terjeszkedés e Európában és Ázsiában ,
(H. H. Minns: Scythian s and Cire;.ks. 1913. Cambridge .

el egykor, viszont a Fekete tenger északi partja mentén, a Dontól kezdve a Magyarországon átfutó Duna irányáig a királyi, a földművelő és a legeltető, úgynevezett nomád skythák laktak már ősidők óta.

Az Aveszta és ennek alapján a Biblia is e vidékre, a Kur és Araxes folyók tájára helyezi a már újabban-szétágazó skytha-népek őstelepülési helyét, a paradicsomkertet.

Itt volt a mágusoknak, a bibliai napkeleti bölcseknek, akik a gyermek Jézushoz zarándokoltak, – valamint a régi atlantiszi elsüllyedt világ ide kitelepült papságának, mielőtt Indiába kerül, ősi remete hona és itt élt Pourusaspa, a skytha világ nagy reformátorának, Zarathustrának az atyja.*)

Itt élt Huseng skytha fejedelem, aki a tüzet hozza az embereknek az égből, aki a gonosz indulatú lelkekkel, a devek'kel is barátságot tartott. Itt lakott azután a gonosz lelkek, a devek fölött diadalmaskodó skytha Tahmuraf, Huseng ősunokája, aki Ármányt, az ördögöt, mint lovat fogta a maga szolgálatába. Utóda fiatalabbik testvére, Yima, a nagy király, a boldog aranykor fejedelme. Yima adja az emberiségnek az első igazságos törvényeket. Ő lobogtatja fel újból az áldozati tüzet. Istápolja az állattenyésztést és földművelést. Ezért is jut az égből származott aranykéhez. A skythák eredetéről szóló monda szerint ugyanis, egyezően a székely hagyománnyal, a skythák ősatyjának, Targitaosznak a fiai számára a földművelés jelképéül arany eke és járom s arany csá-

*) Zarathustra nem a német filozófus, Nitsche által költött és Zarathustra szájába adott „*istentelen és hamis*” filozófiát képviseli, de úgy az *ó-kor*, valamint az *új-kor* számára a legértékesebb vallásos lelkületet jelentette Zarathustra tanítása. Skytha eredete révén viszont a magyarsághoz legközelebb álló „maga fajából” származó prófétának tekintendő.

kány és arany kehely hullott alá az égből. Az első kettő a földművelés, a második a harckészség és a harmadik, a kehelytartó sírszobrokon is felismerhető vallási jelképnek felel meg.

Yima használja először a bort is. Később, hatalma teljében megfélemedezik a tiszta törvényekről és a hazug beszédek felé hajlott, miért is hatalma megrendül és országa egy része az akkor feltörő idegen fajok hatalma alá kerül, amely iga

Chéta-khatti harcosok, mongol varkoccsal.

alól csak Yima unokája, Feridun turáni király szabadítja fel népét.

A skytha-biblia, az Aveszta szerint, Yima alatt volt az özönvíz. Az Aveszta nyomán a Biblia is az itteni Arméniában levő Ararat hegyen juttatja szárazföldre a bárkát.

A skythaság, őseink imént vázolt történetét, hagyomány alakjában magával viszi mindenfelé, ameddig ugyanis útjuk és hatalmuk elért.

Már a Kr. e. 2000. év körül a Kaukázus

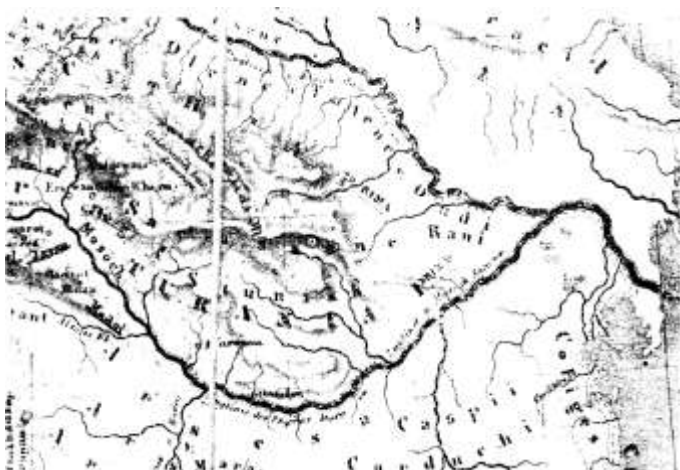
alatt elterülő *régi Arran-vidékéről* (az arran-vidéki sémi település későbbi eredetű), Kappadocia tájáról, – a skythasággal rokon aélőbb településű népek egyes törzsei kirajzanak a görög szigetek felé, majd a Tigris és Eufrates folyók mentén a volt Sumir-óbabiloni területekre, – innen idő múltával át Egyiptomba, ahol az úgynevezett hykszosz (Manetho adata szerint „hykszosz) lovas nép (babiloni turk-sumirok és skythakheták s a kaukázusi ibérek egyesült népe) hosszú időn át, éppen a zsidóság Egyiptomban való tartózkodása idején, Kr. előtt 1800 körül uralma alatt tartja a Fáraók leigázott országát. Róluk jegyzi fel az első században élt zsidó történetíró, Josefus Flavius „A zsidók ősrégi voltáról” c. munkájában többek közt azt az adatot, hogy miután Egyiptom területéről kiszorultak a hykszoszok, családjukkal és vagyonukkal együtt, nem kevesebb 240.000 embernél, Egyiptomból a sivatagon keresztül Syrdába igyekeztek eljutni. Mivel azonban az ez időben Ázsiában uralkodott assyroknak hatalmától tartottak, – abban az országban, amelyet most zsidó országnak hívnak, letelepedtek és annyi ezernyi embert magába fogadni képes várost alapítottak és ezt Jeruzsálemnek nevezték el.

Ez esetben és már előbb is Yima esetében, két egymással egyező tényt szögezhetünk le és pedig azt, hogy mindkét esetben a délről felfelé törő sémi uralom állja útját a skythaság, illetve velük közel rokon népek Dél-felé való tovább terjeszkedésének.

A skythaság ezidőtől kezdve a Kaukázus felett elterülő szabad puszta-tereken, amely terület az úgynevezett hűvösebb időjárású, mérsékelt égövön nyulott el, a régi Magyarországtól egészen Kína határáig, talál gazdagabb legeltetési és állandóbb települési lehetőséget.

De amúgy is ez az északi mérsékelt égövi terület volt ősidők óta a skythák igazi hona.

Ez időben (Kr. e. 1300-600) újabb területi megoszlásukat illetőleg azt látjuk, hogy az úgynevezett királyi skythák a Kaukázus vidékén és a Meotisz tónál laktak, – míg a földművelő skythák a Duna torkolatától a Meotiszig teleped-

Turánia Kr. e. 1300 és 1000 között:

Δ Kaukázus alján, a Kaspi tengerbe ömlő Kur és Araxcs folyók közén.

tek, viszont a Don-Volga közt és a Kaspi tó lett elterülő pusztaságon a legeltető, nomád skythaság zöme tanyázott.

A Kr. e. XIII. századtól kezdve a skythaságnak ugyanilyen megosztásai elhelyezkedése fejlődik ki a Kaspi tó keleti vidékén, az úgynevezett trans-kaspi területen, ahová, – már tudniillik egy újabb időszakban, – Csaba-Atillafi ment házasodni, viszont Kr. e. 2500-2000 közt a magyaror-

szági Duna-Tisza közéről Indiába áttelepült skytha-csoportok és pedig a Daha-agathyrskythák ősei, a királyi, földművelő és legeltető skythák számottevő csoportjai tartottak némi pihenőt.

A transzkaspi-i területen a nomádok zöme lenyúlt akkor a Kaspi tó mellékén egészen az Oxus folyó régi medréig. Az Oxus partjain elterülő déli kulturáltabb vidéket, amelyet gazdag öntözőhálózat szelt keresztül-kasul, – a földművelő skythaság lepte el, viszont az Oxustól délre eső területen a királyi skytha törzsek rendezkedtek be az úgynevezett „iráni” királyság néven.

Ez a vidék, éspedig Turán és Baktria (Irán) területe sem volt szegényebb természeti szépségekben, mint túlhan a Kaukázus, avagy a régiebb otthon, a Duna-Tisza tája. E vidék fő öntözőcsatornájával, a hatalmas Oxus folyóval történt meg az a különös eset, hogy a folyó, mely régen a Kaspi tengerbe ömlött, – medret cserélve, az Arai tóba szakadt bele. Talán éppen Turán lovas népe számára jelentett e folyó régi iránya olyan természetnyújtotta akadályt, amit csak úgy tudtak elhárítani, hogy a csatornaművek létesítéséhez oly igen értő nép egyszerűen átterelte a hatalmas öblű Oxus folyót a Kaspi tótól az Arai tóhoz.

Ez a folyó az Oxus (Amu-Darja), Anahytának, a skytha (hun) nép természet-istenasszonyának, – közelebről a turáni és iráni (baktriai) testvér-skytha-népek Boldogasszonyának volt ajánlva.

Ahonnán e folyó ered, a Pamir fensík körzetébe tartozó badaksáni őserdőségben levő forrás vidéke, szent hely volt, ahová áldott szent utak vezettek, amely vidék kéklő hegykoszoruját meghajtott fővel köszöntötte mindig az arra járó meghatódott lélek.

Itt, a Badaksan hegység lábainál fekszik a

skytha-hun népek későbbi indiai uralma idején oly nagy szerepet játszó Kasmir vidéke s Kabul városa és a régi hun nép maradványát rejtő Hunza tartomány.

Láttuk, hogy a Kaukázus vidéki átjáró, az úgynevezett Derbend-kapu, az assyr uralom miatt egyelőre megszűnt átjáróul szolgálni a délnyugati

Az Aral-tó (Korozmia tája) gazdag madárvilága, hasonlatos a Magyar-Alföldéhez.

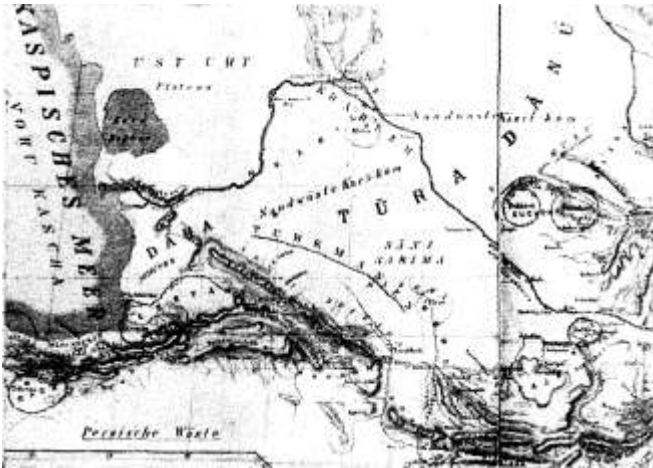
kultúrterületek felé, – miért is a skythák a keleti ugyancsak gazdag és kultúrvidék másik nagy átjárójánál, a trans-kaspi-i területen teremtettek maguknak bázist az úgynevezett turáni és az ezzel Délről szomszédos iráni (baktriai) királyság keretében.

A skythaságnak volt északabbra a Bajkál tó irányában elnyúló ősi települése is, ahol a mongol fajtákkal keveredve, mint Hiungnu nép jelennek

meg a történelem színterén és pedig attól az időtől kezdve, amikor a skythák másik, a mongol keveredésnek nem annyira kitett csoportja az Oxus medencén át, – a magyarországi ősi területről kiindulva – Indiába húzódott le, Kr. e. 2500-2000 között.

A hiungnu-hun nép Kína északi határai felé elnyúló ősi területe alatt és pedig az Arai és a

Turánia Kr. e. 1300-1000 között, az Arai tónál, a Trans-Kaspi-területen.

Balkás tó közötti térségen s a mai Turkesztán területén, a királyi skythasághoz tartozó, a történelemben „hun” néven ismert törzsek éltek (Baktéria és India határa mentén a királyi skythák ugyané faj csoportja Huna néven szerepei), s már a Kr. e.-i 1300. év körül nagyszerűen szervezett hadsereggel és kitűnő törvényekkel rendelkeztek és ugyanúgy királysággá fejlődtek, miként az Oxus menti előbb említett földművelő és részben

nomadizáló úgynevezett iráni skythák, – az előbbi területen Turán, turáni, az utóbbin Irán, iráni, illetve ennek keretében úgynevezett baktriai-királyság néven.

Az egykori hatalmas Turán-királyság harcia-

Anahyta, – a turániak és irániak, – a skythák, hunok, magyarok és az indiai parszik „természet-istenasszonya”.

Zajti F. terve alapján mintázta Lote Éva.

sabb népeleme Észak felé tolódott el, míg az ősi vallás mágus papi rendje köré csoportosult tör

Afrasyab turáni fejedeleme udvarában Szijavus herceg „polo”-t játszik. (Kr. előtt 1 U;0-han.)

Az előbb említett északi hun törzsek területén a hiungnu-hunok utód-népe (fekete-hunok) alkot később erős birodalmat, viszont a délibb területeken lakó testvér hunfajta népek, amelyek nem voltak annyira kitéve a mongol behatásnak, jue-tsi, avagy jue-ti néven válnak előttünk ismeretessé, akiknek egyik ága volt a vusun (vuszun) hun-nép, s ezeknek egy másik oldalága a jethák (eftaliták), azaz a fehér-hunok népe.

Kingsmill az Avesztában és pedig Zarathustra idejében (Kr. e. 1000 körül) szereplő turáni „hunu” (sunu) néppel azonosítja a vuszunokat. Parker, a kínai nyelv és történelem egyik legkomolyabb bűvara viszont a magyarokkal azonosítja a vuszunokat.

Egykorú források ugyanazt mondják a vuszunokról, amit a szólás-mondás a magyar fajtáról: Se nem szőke, se nem barna, ez az igaz magyar-fajta.

Igen érdekes ezeknek a vuszunoknak (fehér-hunoknak) az eredet-mondája. Ugyanis a hiungnu senyü-jének (fejedelmének) két gyönyörű leánya volt, akiknek a kezéért sokan versengtek. Atyjuk azonban a még gyermek leányokat nem adta oda egyikhez sem, hanem egy rejtett helyen levő várba vitte fel őket, ahol megfelelő élelem hátrahagyásával bezárta oda a leányokat. Egy bizonyos idő múltán – csodálatos módon – egy farkas ábrázatát viselő szellemi lény jelent meg napról-napra a várfal alatt. Farkasok módjára üvöltött állandóan, majd keresztül hatolva a zárt kapukon, megbarátkozott a leányokkal és egyszer csak azt vették észre, hogy a fiatalabbik leány a közeljövőben gyermeknek fog életet adni. Tőlük szaporodott el azután a vuszunok (fehér-hunok) rettenthetetlen bátor népe.

A farkas-monda megismétlődik még egyszer, amikor is a kínai forrás szerint az egyik megölt

vuszun-hun királynak a pusztába kitett gyermekét egy holló és egy farkas nevelik fel.

Érdekes világot vet erre a régi, körülbelül 2000 év előtti korra (Kr. e. 150 körül), amikor a

Kemal Atatürk ; a Vuszun-hunoktól származtatta magát.

kínai udvar egy kínai hercegnőt politikai házasság révén férjhez adott egy idősebb Vu-szun (fehérhun) fejedelemhez. Noha körülbelül 400 tagú előkelő kíséret ment vele Hunországban levő új otthonába, – nem tudta mégse feledni megszokott kínai otthonát. Verseket írt, ezekbe öntve ki szo-

morúságát. Eme pompás versek néhány fenn is maradt, amelyekből kettőt be is mutatok, – egyiket mint lehető hű fordítást és a másikat, mint költői téma átültetést.*)

A BÁNAT DALA.

Ford.: Zajti F.

*Idegennek jegyzett el a népem engem,
És elküldött messze, messze, idegen világba,
Vu-szun hunok népének egy messze országába,
Ahol a királynak hitvestársa lettem.*

*Sátor alatt töltöm bús, szomorú életem,
És a kőfal hely't szolgáló szőnyegek kárpitja
Bús, szomorú panaszomat nem verheti vissza,
Csendes zokogásom magamba temetem.*

*Hus az eledelem, kumisza az italom,
Szívem pedig majd meghasad, mert csak
gondolkodom,
Rég nem látott szép hazámat vajh' mikor
láthatom?
Talán soha, soh'se, talán sose látom!*

*Darumadár mért nem válhat énbőlőlem?
Szárnyra kelve, hogy vágyódón repülhessek tova,
Túl erdőkön, tengereken, szépséges honomba...
Hírt nem hallanátok többé énfelőlem!*

*) A kínai ősi dallam sok mindenben teljesen egyező a magyar dallamvezetéssel. Az egyezést megtaláljuk az indiai dal-
lamokban is. Erre példaképpen egy indiai esküvői dal motívumát
közöljük Thegze Gerber Miklós zenei átírásában.

A KÖNNYEK.

*Könnnyű hintóm paripái kényes tánca
Messze puszták aranyporát felverte az égis.
Lent ácsorgó darvak, gémeek, iriszmezők szélén,
Lepik el utunkat, végestelen végig.*

*Atyám így akarta, Hun vitéz lesz férjem...
Hiába borítja kocsim' mezők tarka csokra,
Könnnyem hullik titkon a nagy úton végtől-végig.
Küllőket díszít poros virágokra.*

Az északi ősi-településű hiung-nu (hun) (fete-hun) nép rettentő küzdelmeit Kína, – valamint a hiungnuktól idők folyamán elkülönült, velük azonban rokonságban álló egyes törzsek ellen, a kínai krónikák idevonatkozó bőséges anyaga tárja elénk eléggé áttekinthetően már Kr. e. 2700-tól kezdődően.

A hiung-nu-hunok népe a kínai Kanszu vidékén elvegyült a második, velük rokon, északi településű kínai néppel. A hunok uralkodóháza már a Kr. előtti évezredben testvértörzsnek tartotta magát a kínai uralkodóházzal. Különösebb nyomatékkal hangsúlyozták ezt a testvéri kapcsolatot a kínai Han-dinasztia uralkodása idejében és pedig éppen az uralkodóházzal kapcsolatban.

A kínai krónikák északnyugati határa mentén jelentős szerepet játszott, hiungnu-nak nevezett, tulajdonképpen mongollal keveredett skytha-népek Keletre vonult csoportja a Bajkai tó mentén és Koreán át eljut Japán területére is, már a Kr. e. második évezred elején. [Japán hagyomány szerint eme hiung-nu néppel Japánba már újabb időben betelepült mongolok közül való volt Dsingiz-khán, a nagy mongol hódító.]

Akár egymásközött, akár a kínaiakkal kötöttek ezek az ősi hiung-nu-hunok megállapodást, – a szerződést megpecsételő esküvésnél használt, fehér ló véréből, avagy a maguk véréből és borból elegyített áldozati italt egy úgynevezett „szent-kard”-dal keverték meg. Ez a villámgyújtotta tűzben edzett kard a hatalom jelképe is volt egyben és ha valamely más törzsnek a birtokába jutott, mintegy az isteni akarat megnyilvánulását látták benne, mely „akarat” a szóban lévő másik törzs vezérszereplését látja időszerűnek.

Ez a szent kard, úgy említett Isten kardja, megfordult a hiung-nu-hunok, az indiai jue-tsi hunok, azaz indoskythák, sőt a fehér hunok kezén is, majd pedig a segítő csapatok révén e kard innen Atillához, illetve Atilla népéhez került újból vissza, – akiktől Csaba Atillafi örökéből Árpád és Szent István királyunkhoz jutott, úgy Hadak-Ura, mint az Isten előre tervelt szent akaratára szerint.

Ősi áldozóüst (Mongólia)

IV. A hunok.

1. Turán és Irán küzdelme.

A turáni nagy birodalomhoz tartozott északi, inkább nomadizáló turánok a termékeny és kulturáltabb déli területeket zsákmányolás céljából gyakran gázolták végig, ez okból régtől fogva bizonyos ellentétes érzület fejlődött ki a két rokon nép között – és így érthető, miként lehetett Túrán és Irán testvér-népe egymásnak sokszor halálos ellensége.

Említettem előbb, hogy az idegen uralom egy átmeneti igája alól Feridun szabadítá fel nyugatra terjedő országrészeit.

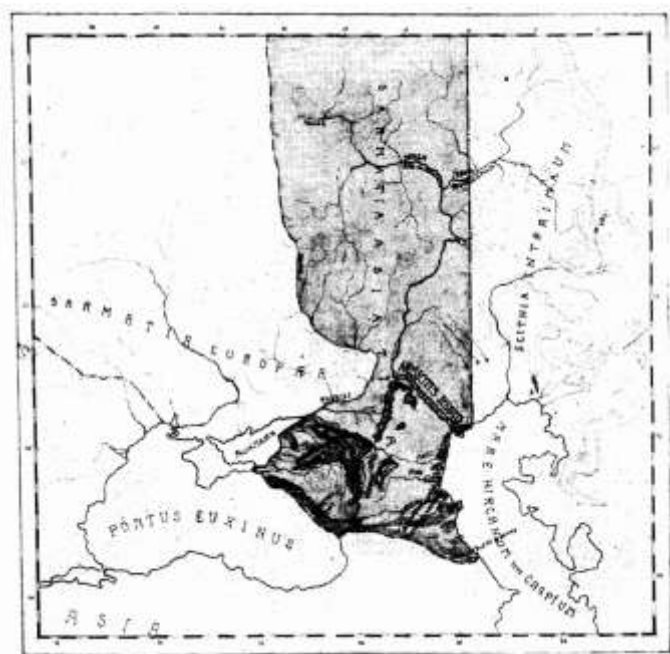
Hatalmas lesz megint a skythaság.

Feridun turáni király uralma kiterjed a mérsékelt égövi egész ősi skytha területre és pedig Magyarország területétől a kínai Turkesztánig és le India határáig, sőt Kína jórészére is – amely terület később még megbővül India északnyugati területével.

Feridunnak két feleségtől három fia születik. Egy anyától való a harciasabb Selm és Tur, – más anyától a békésebb természetű íred.

Az ősz Feridun elosztja köztük roppant birodalmát. Selm (Sarm) Syriától fel a pontusvidéki Magyarorszáig, s a Fekete tenger fölött az úgynevezett sarmata területet, egyszóval a nyugati

részt kapta; Tur a középrészt, Turánt, a mai Turkesztán vidékét és Kína nyugati részét, a tulajdonképeni hun népek területét, – míg íred Baktria központtal az értékesebb Irán területét kapta, beleértve északnyugati Indiát is.

A „sarmata” terület.

Megbántott önértetből és irigységből a két testvér megöli a más anyától való íredet – vég nélkülinek látszó testvérháborút idézve fel ezáltal, amely eseményekben gazdag időről az indiai Mahmud fejedelem által (Kr. u. 1000 körül) egybegyűjtött s nagy elbeszélő költeményé feldől-

goztatott mű emlékszik meg gazdag és színes költői leírásban. Ennek a költői műnek „Sahnámé”, „Királyok Könyve” a neve, amely eposzban a hatalmas mű szerzője, Firduszi, Mahmud fejedelem udvari költője, Feridun királyt Szent-Turán Sah jaként (királyaként) köszönti mindig. A Sahnámé gazdag anyaga egyúttal pompás történeti munka is, pótolva a régi idők elkallódott feljegyzéseit. Ez a történet, amelyet a Sahnámé története nyújt, a Kr. e.-i XIII. század eseményei idejéig nyúlik vissza, amikor is az északi településű skythák, más néven turáni hunok harcba keveredtek a délibb fekvésű Irán (Baktria), iráni-nak nevezett egytestvér skytha népével. A fonalat ott vehetjük fel, amikor a turánok királya, Aredsataspa, a baktriaiaké Vistaspa és a kaukázusvidéki Kur és Arexes folyók partjain a fejedelmi származású Pourusaspá, Zarathustra atyja az úr.

Érdekes egybevetést tehetünk itt a három különböző terület vezető emberének személynevét illetőleg. – Azt látjuk ugyanis, hogy mind Baktria, mind Turán királyának, – ugyanúgy a kaukázusvidéki Pourusaspának neve ó-avesztai szavak. Mind a háromban ugyanaz a lovat jelentő „*aspa*” szó szerepel. Egyáltalán a turáni és baktriai földrajzi és tulajdon neveket illetőleg megállapíthatjuk, hogy nem az Aveszta testvérvényének, a szanszkritnek, de az Aveszta nyelvének és pedig az ó-avesztainak a hatását tükröztetik elsősorban, – amely nyelv tulajdonképpen a kaukázusvidéki skytha mágusok papi nyelve volt és a stkythasággal, illetve a velük együtt tartó mágus papi renddel jutott el a médekhez és perzsákhoz s a transkaspai területen Turán és Irán (Baktria) területére.

A perzsa Firduszi a királyok történetét tárgyaló hatalmas munkájában, a „Sahnámé”-ban és

NÁSZINDULÓ.

Eredeti indiai dallam. Zajti Ferenc gyűjtése.

Tempo di Marcia.

Zongorára átírta: Teghze Gerber Miklós.

The image displays a piano score for the piece 'Nászinduló'. The score is written in 2/4 time and consists of six systems of music. Each system contains a grand staff with a treble and bass clef. The key signature is one flat (B-flat). The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings. The dynamics are marked as *mf* (mezzo-forte), *f* (forte), *ppoco a poco cresc.* (poco a poco crescendo), and *dim.* (diminuendo). The piece concludes with a double bar line.

ugyanúgy a Bokharából származott Dakiky költő is, a Sahnámé ős-történeti részének szerzője, Túrt és íredet mint testvéreket, s Turán és Irán népét mint testvér-népet szerepeltetik, akiknek papi szertartási nyelve a kaukázusvidéki mágus papi nyelv, az ó-avesztai volt.

Abból a tényből, hogy t. i. az ó-avesztai nyelv az árjának tartott szanszkritnak testvér nyelve, ebből folyólag egyes szakírók azt következtették, mintha a skythaság árja eredete volna bizonyítható, azonban ez a törekvés nélkülözi a helyes bizonyítási alapot. A legújabb kutatások eredményeként igazolódott, hogy az eddig tévesen árjának tartott indiai őstelepülésű kultúrnép tulajdonképpen iráni, iráni-skytha nép volt.

Általánosságban leszögezhetjük, hogy a transzkaspi területen Irán néven ismert területnek voltak nem skytha telepesei is, de ezek mint átmenő lakók szerepeltek csupán. Turán és Irán népeiben a skythák (skytha-hunok) voltak a testvér-népek. A nyelvükből fennmaradt szavak azzal a jelentéssel, mellyel az ókori írók jegyezték fel, csakis az uraltáji nyelvekből magyarázhatók meg. Testi sajátásaik a mongol faj vonásait tüntették fel és életmódjukban a középázsiai pusztaság tősgyökeres nomádjainak természete nyilvánult meg (Nagy Géza adatai). Világnézetük az uraltáji népek kezdetleges természetimádásával egyezett. Szokásaik a népvándorláskori s a mai belső- és középázsiai skythák szokásaival egyeztek. Mindezek külön-külön és együttesen amellelt tanúskodnak, hogy a skythák nem voltak se iráni, se másféle árják, hanem iráni és turáni skythák (turáni hunok), későbbi településük szerint: uraltájiak.

Azt mondja a neves indiai Modi professzor: „A skythaságban foglalt és Turán területén lakott hun nép, Irán történetének legrégebb idejében és Pedig a zarathustrai (Kr. e. 1000 körül) és az ezt

megelőző időszakban, Baktria népével szemben mint testvér nép harcolt. Az Aveszta és a pehlevi könyvek, továbbá a régi tradíciók egybehangzóan tanúskodnak amellet, hogy mindkét és pedig az iráni (baktrai) és turáni királyság alapítói testvérek voltak. Ügyhogy az Irán legrégibb őstörténetét képező Peshdad és Kayan dinasztia története tulajdonképpen nem más, mint Iránnak és Turánnak egymással való testvérharca. A 'Turán- királyság' ősfészke és foglalatja volt a hunok legősibb törzs-fajának és ezek a hunok minden valószínűség szerint a nagy turáni-faj egyik török ágához tartoztak, – amiképen az indiai parszik szent könyvei ezt kétséget kizáróan tanúsítják."

A helyes meghatározás szempontjából ki kell emelnünk, hogy a messze terjedő népterületet átfogó skytha elnevezés magába zárta ugyan a Turán királyságot, viszont a Kr. e. 1300-1000 között nagy szerepet játszó „Turán” fogalom alá mégsem foghatom össze az akkori összes skythafajú népeket, annál kevésbé a csak későbbi kialakulású finn-csoportot, a kínaiakat és mongol s más, a mai Turánság keretébe illesztett, bár különböző fejlődésű, de mégiscsak egyfajta lelkialakulatii. népet. A tény az, hogy a Kr. e. 1000 körül szerepet játszó Turán királyság mintegy kikristályítva foglalta magában a skytha-hun és mongol faj értékes népelemeit és azok néprajzi sajátosságait s ugyanúgy vallásos törekvéseit.

Csakugyan, Firduszi Sahnáméja, az Aveszta- és pehlevi források gazdag anyaga „turán- királyságról”, „turán-fejedelemről”, „Turán vallásról és papságról”, „turán-gondolatvilágról” és a portyázó betörések mellett rendszeres haderővel fellépő „zariaspa” azaz „aransárga parikpákon” harcoló „Turán lovasságról” és az általános „Turán” jelzés keretében mint „skytha”, illetve „hun” népekről emlékeznek meg.

Az Aveszta iratai szerint a kaukázusi máguspapság és a kaukázusi Azerbeidsánban született, a turánföldi ú. n. ősi skytha-hun törzsekhez tartozott Zarathustra és hívei (Fryana-népe), – ugyanúgy Turán és Baktria királyai és népeik egyfor-

L. D. 1199

A

MANUAL ON THE

TURANIANS

AND

PAN-TURANIANISM

Compiled by the Geographical Section of the Naval Intelligence Division, Naval Staff, Admiralty

LONDON

PRINTED BY HIS MAJESTY'S STATIONERY OFFICE.

To be purchased direct by the Public at the following addresses:

H. M. STATIONERY OFFICE, at the following addresses:

SPRINGFIELD, BOSTON, U.S.A.; LEYTON, U.K.; and

25, ABINGDON STREET, LONDON, W. C. 2.

H. KUPFERBERGER, MÜNCHEN, GERMANY.

1, rue Anversoise à Bruxelles, BELGIUM.

DE BOSTER STRAAT, ROTTERDAM.

— DR. K. PUNFORDY, Ltd., 11, GRAFTON STREET, DUBLIN.

Prize 7s. 6d. net

Printed under the authority of
HIS MAJESTY'S STATIONERY OFFICE
By FRANKLIN & WILKS at the University Press, Oxford.

A turáni kérdést és a turáni népeket tárgyaló angol szakmunka.

mán áldoztak a természetet éltető Ardevisura Anahytának, e nép „Boldogasszonyának”.

A jüe-tsi avagy jue-ti (skytha-hun) törzsekkel rokon jazygok (ős-jászok), géták (más néven dákok, dáhák) jelentős szerepet játszanak a transzkaspi területen már a Kr. e.-i XIII-ik századtól kezdődően és már Kr. e. V. sz.-tól kezdve szerepeltek a mai Magyarország, illetve Erdély területe-

tén, ahonnan kezdődően területük lenyúlott egészen a Fekete tengerig. A dákok nagy királya, Decebal idején a rómaiak még adót is fizettek a dákok fejedelmének. Az ő fővárosukban Sarmisegetusában, a mai Erdély területén, Várhelyen állott az Anahytának, a turáni hunok ősi védő Isten-asszonyának szentelt híres Mithra templom. A reánk maradt értékes szoborcsoportozatok valóban e templom nagyszerű volta mellett tanúsodnak. Szent Gregor a Kaukázus alján a Kr. u.-i Vili. sz.-ban még Anahyta hiten lévőket térített át a keresztény vallásra.

A régi skythák (hun népek) vallását feltáró Aveszta és pehlevi irodalom szerint a régi és pedig az Aveszta keletkezése idején (tehát Kr. e. 1000 körül) szerepet játszó hunok, vallásukat illetőleg kifejezetten a legszorosabb kapcsolatban voltak a régi iránok (baktriaiak) vallásával, – sőt ugyanegy vallásnak tekinthető mind a kettő. Így Arjaspa, Turán királya háborút indított Vistaspa, Baktria királya ellen, mivel hogy utóbbi elfogadta Zarathustra vallásreformját. Habár ellenséges indulattal voltak egymás irányában és ha különböző is az életkörülményük, ugyanegy valláson voltak mégis, – már t. i. a vallás lényegét és főelveit illetően. Ha nem így állna a dolog, úgy nem lehetett volna Arjaspának, a hunok királyának hajthatatlan szándéka egy idegen vallás érdekében irtóháborút indítani a baktriai királyság vele egy testvérnépe ellen.

Zarathustra, Vistaspa baktriai király segítségével elkülönítette a vallás rossz és jó elemeit és elvetve amazt, megerősítette ezt, – így megtisztította a régi vallást. Ez volt Zarathustra nagyértékű reform-munkája.

A „Turán” név, különösen a vallási harcok után, átment az Avesztával szembenálló, illetve nem az Aveszta tisztább vallási elveit követő

testvérnép jelölésére – és később ez a jelzés átterjedt az Oxustól északra lakó népekre, – míg a nyelvtudomány terén Max Müller és mások osztályozása után már jelölte azokat a népeket is, amelyek nyelvtanuk szerkezeti törvénye alapján a tulaj donképeni Turán-földi nyelvcsaládhoz sorozhatók.

Az ú. n. „turánok” alap-népelemét képező skytha fajú nép gondolatvilága volt az az értékes alap, amelyen keresztül a skythaság gondolatvilágából táplálkozó Zarathustra átvehette onnan felülről az Aveszta tiszta, örökéletű próféciáját, amely kijelentés egyben üzenet volt az Úrtól a féktelenségre hajló skytha-hun népeknek.

Egy régi görög író munkájában azt olvassuk, hogy a skythák gazdagság, jólét és dölyf miatt romlottak volna le.

Valóban, a folytonos háborúskodás kezdte elkoptatni nemesebb tulajdonságait. Értékes hadierényeik a zsákmány-háborúkban megfakultak, kívülről ellenségek, belülről egyenetlenségek szorongatják őket...

Zarathustra egész életidejét a skythaság, illetve a bennük foglalt hun-faj megtérítésének szentelte.

A skytha vallást, melyet idegen népek a nyájasság, egyenesség és igazság vallásának tartottak, telíteni akarta a kijelentés tiszta hangjaival.

A régi írók, így Justinius, azt írják, hogy a „skythák az igazságot nem törvényben, de szívükben hordják”.

Az ókorban általánosan el volt terjedve a köztudatban, hogy a skytháknak vannak a leg szebb törvényeik, t. i. a szív törvényei.

Zarathustra méltó reformátora akart lenni ennek a vallásnak. De viszont a skytha makacsul ragaszkodott mindig ősiségéhez, fegyveréhez és egyszerű vallásához.

Tudjuk, mi lett a kultúrreformokat sürgető Anacharsis sorsa, megölte saját népe. (Ugyanez történt a vallásreformokat sürgető Gorda hun királlyal is a kaukázusi onogur hunoknál, megölték az ősi „tűztisztelet” hívei, Muager hun-népe.)

Mikor látja Zarathustra, hogy a papsággal

Zarathustra (a dicsfénnyel), Ahuramazda segítségével megsemmisíti a varázsló mágusokat.

nem boldogul, – szól közvetlen Turán népének törzsfőjéhez, akik szintén féltve őrzik régi hitük esetleges megcsorbítását.

Ekkor fordul azután Irán, illetve Baktria területén lakó skytha testvéreihez.

Irán ezidőben évi adófizetője volt a Turánkirályságnak.

A mágus papság áskálódása folytán Zara-

thustra börtönbe kerül, de miután nyilvános nagy vita keretében meggyőzte a papságot, – ez időtől Vistaspa baktriai király lesz legfőbb támasza.

Turán fejedelme viszont haddal támadja meg emiatt Vistaspát.

És ezzel megindult egy új háború, – a régi testvérháború helyett egy igen-igen hosszú vál-lásháború.

Vistaspa, Irán királya, Zarathustra reformját államvallássá tette országában. Iránból Médiába, innen Perzsiába került át a vallás, éppen abban az időben, amikor a zsidóság perzsiái fogságba került, amikor a zarathustraizmus ugyancsak telítette az új tanokkal a zsidó vallást is.

Ügylátszik, egyes turáni hun törzsfők meg-értéssel hajlanak Zarathustra felé, mikép azt az Avesztában is olvassuk Frvanával, a Sahnáme Pyrán-jávai kapcsolatban.

Harminckét esztendő múlt el immár azóta, hogy az új tan igéi először hangzottak el. A még mindig hadakozó Ariaspával, Turán királyá-val szemben Vistaspa király döntő mérkőzést kezdeményezett.

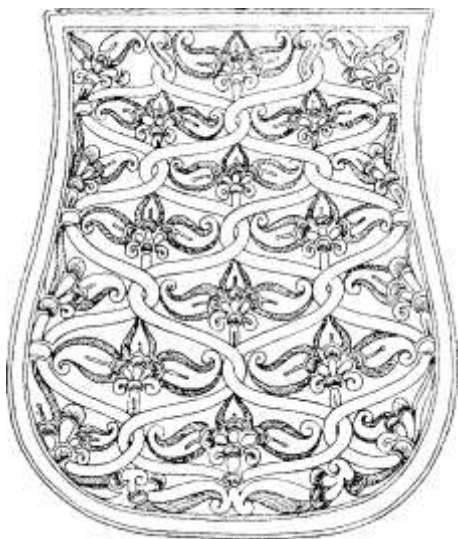
Elkeseredett küzdelemben egyelőre a turánok győznek.

Az új harcokban a végső győzelem Vistaspáé marad, Arjaspa elesik és Turán hadseregének egy jó része, mely Baktria területén tartózkodott, fog-ságba kerülván, felveszi Zarathustra reformált vallását.

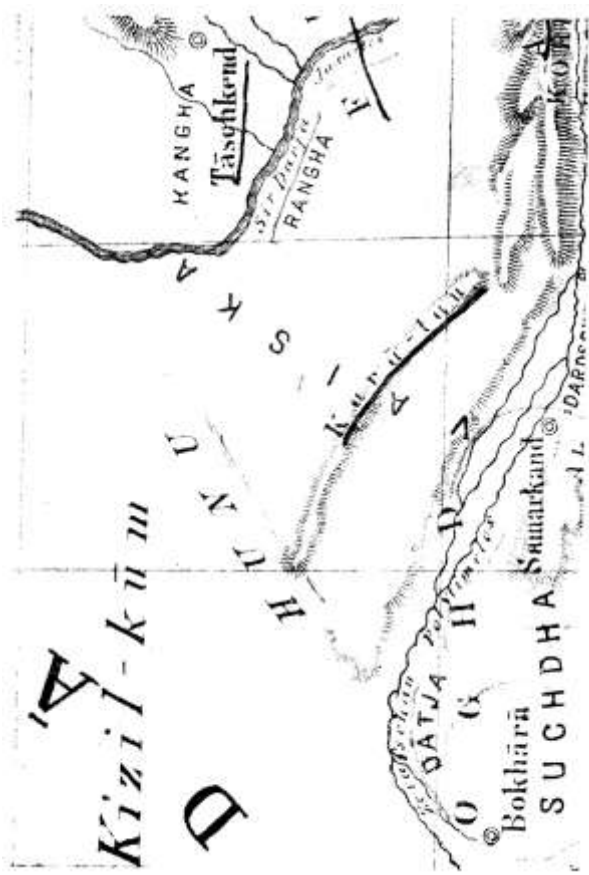
Turán bizonyos területe ezután egyidőre Irán fennhatósága alá kerül, – de Turán északi vidéke még hosszú ideig dacol.

A szerepet, melyre hivatott Turán skytha-hun népe, hogy a világosságnak erőskezű hordozója legyen, kiadta egyelőre a kezéből és ehelyett kar-dot gótt a másik kezébe is.

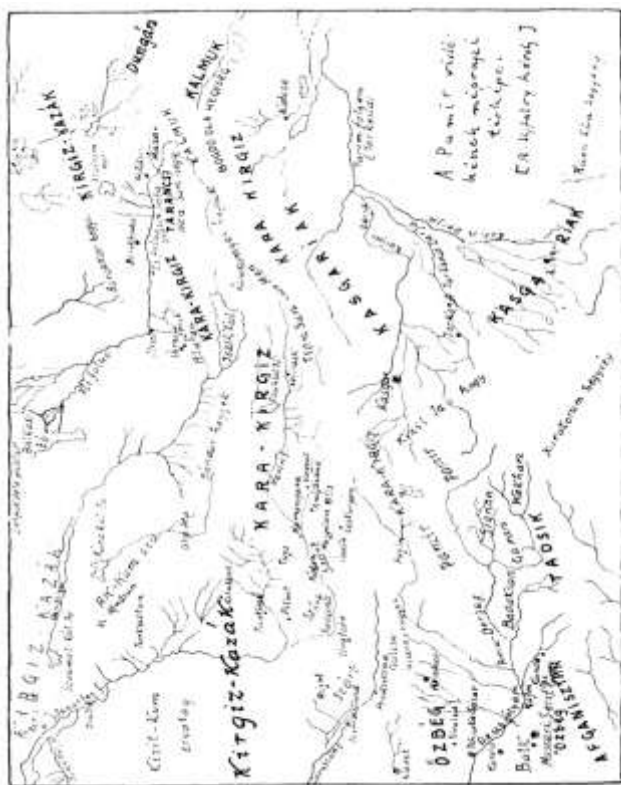
Irán ezidőtől növekedett, Turán pedig szétszóródott. Úgy látszik, mintha a „Sors” egyidőre kiejtette volna kezéből Turán dacos népét, amikor ugyanis elhárította magától, hogy „e világ világosságának a hordozója” legyen. De ez csak látszat, mert vállalta a másik, súlyosabb terhet je lentő feladatot, hordozván hosszú-hosszú vándor útján Isten rettentheti en erejű kardját.

Honfoglaláskon magyar fém-tarsoly.

A „Hunu“ hun nép Kr. e. 1000-ben.

A Pumi-hegység vidéke.

A Pamir-hegység vidéke.

2. A skytha-hun nép története Atilla idejéig.

(A skythák-hunok Kisásziában, Indiában és az Altáj vidékén.)

A Turán birodalom szétbomlása idejében (Kr. e. 1000-800) az egykori Turán királyságot alkotó népelemek (skythák-hunok) nagyobb számban nyomulnak be a jelentős műveltséggel bíró kínai birodalom területére.

A kínaiak 1000 évvel ezelőtt „polo”-t játszanak.
(Parker küldeménye.)

A kínaiak csak évszázadok múltán bírják el-
lensúlyozni folytonos hódító törekvésüket, ami-
kor is okos politikával a hun népet játsszák ki a
hunok népe ellen és hosszú harcok után lerázzák
valahogy a hun nép veszedelmesnek mutatkozott
igáját. De ezalatt az idő alatt Turán egykori né-
pének fogékony lelke telítődik sok minden elta-
nult széppel és jóval, viszont a maguk jellemé-
nek nyomait, így különösen a művészi ízlést és
vallásos felfogást illetőleg, ők is ott hagyják Kíná-
nak velük keveredett népe körében.

Lin Yutang: „*M i K í n a i a k*” c. művében írja:

„Kína művészi szelleme a negyedik, ötödik és hatodik században vált tudatossá. Ebben a korban fejlődött ki a művészeti és irodalmi kritika. Ekkor született meg az írás-stílusban az abszolút művészi tökélyre emelkedett „ritmikus vitalitás” elve, mely az egész kínai festészet alapelve lett. . . Azután következett a nagy VIII. század, amely – Isten tudja, miért – a kínai történelem legtermékenyebb korszaka volt festészetben, költészetben és prózában. Részben talán megmagyarázhatja a dolgot, hogy *az előző századok forgat a gában friss vér jutott Kína ereibe*. Li Po és Wang Wei északnyugaton született (hun-terület), ahol a fajikeveredés legerősebb volt. Wang Wei vitte be a kínai festészetbe a kínai költészet szellemét és technikáját, impresszionizmusával, líraiságával, s annak kifejtésével, hogy hogyan kerüljön be a művész egyénisége a műbe úgy, hogy mégse a pusztá hasonlóság, materiális valóság utánzása legyen művészetének egyedüli célja, úgy azonban, hogy az igazságot, összhangot vagy valószerűséget mégse kelljen feláldoznia.” (*Révai kiadás 1939.*)

Dacára, hogy *valamikor a skytháknak voltak a legszebb törvényeik és upvanügy vallásuk is a legszebb volt, a szív bensőséges vallása lévén*, – úgylátszik mégis, hogy a harci dalhoz hozzáadódott Turán-harcos számára egyelőre idegenszerűnek bizonyultak Zarathustra felfelé törő himnuszai.

Ezt az áthidalást bizonyos művészi megtermékenyülés volt hivatva náluk elvégezni. Tényleg az a művelődés, művészet és gondolkodás, amit Kína gyakorol Turán népére, sohasem kopott le róla, sőt mint értékes gazdagodását viszi magával új otthonai felé.

A turánok megszervezett birodalma a Kr. e.-i IX. sz.-tól kezdve a széthullás állapotát mutatja. De azért részeiben is hatalmas maradt.

A skythaság régi lakóhelyén se marad tétlen.

Cyrust, amikor Baktria meghódítása után skytha területre merészkedett, a skythasághoz tartozó massagéták, akik később Atilla népének egy részét alkották, – Dáriust pedig az Al-Duna mellékén lakó skythák (fajlag hozzájuk tartoztak az e vidéken lakó dákok, géták) verik meg.

A skythák, kihasználva a médeknél keletkezett zavarokat, a Kr. e.-i VII. sz.-ban közel 3 évtizedig tartó uralmat gyakorolnak a médek fölött. Eme skythák közül kerül ki a Buddha törzsét és népét alkotó skythák csoportja. Hérodotosz adata szerint a Kr. e.-i VII. század elején Nekhó egyiptomi király ellen indult egy skytha csapat. Visszatérobán egy részük ottreked és megtelepszik Palesztina területén, Galilea vidékén, Skythopol nevű városukat alapítva a Táborhegy alján, Nazareth szomszédságában. Ugyanekkor a skythák nagyobb tömege Indiába települt át, ahol is mint saka-skythák jutnak a közülök származott Buddha révén jelentős világtörténelmi szerephez, ugyanúgy, miként a galilei kis csoportnyi skytha gyarmat a közülök származott názareti Jézus révén írta be nevét a föld művelődés-történetébe.

Ezékiel próféta egyidejű írása a tények igazolására:

„Az Isten szava ez, – prófétálg ember fia és mondd Gógnak (a skythának): így szól az Úr, az örökkévaló: bizony, azon a napon, midőn biztonságban fog lakni Izrael, az én népem, tudd meg.”

„És te eljössz helyedről, észak legvégéről, te és sok nép veled, lovon nyargalok valamennyien, egy nagy gyülekezet és számos sereg.”

„És felvonulsz az én népem, Izrael ellen, mint a felhő, beborítva a földet; a napok végén lesz az, amikor *ráhozlak országomra, hogy megismerjenek engem a nemzetek, amidőn szentnek bizonyulok általad, óh Góg, szemeik láttára*”

„Így szól az Úr, az örökkévaló: Te vagy az, kiről a régi napokban beszéltem szolgálaim, Izrael prófétái által, akik ama napokban prófétáltak azokról az évekről, amikor elhozlak téged rájuk.”

És ezek közül a skythák közül születtek nemcsak a galileai Jézus és a judabeli zsidó eredetű Júdást kivéve, a tanítványok, de az első hívők százai is.

A Kr. e.-i VI. sz.-ban, amikor Cyrus perzsa király elfoglalta Baktriát, illetve Észak-Íránt, a skytha törzsek már nem játszanak Iránban jelentős szerepet. Mintha kiszabadították volna magukat az iráni hódoltatás révén rájuk nézve kényszerhelyzetből. Ezek a skytha (-hun) hódolt törzsek, elvonulva innen, – a kaukázusi hegycsoportok közé ékelték be magukat, majd kisázsiai sikeres szereplésük után Egyiptom ellen indulnak hadba. Elmaradt csoportjuk települt be Galileába. De visszavonulóban, mint hódítóknak most már újból Iránon keresztül vezet útjuk, ezúttal az indiai Bihar-Tartományba.

A hindu Govindasháriá Svámin Buddhára vonatkozólag azt mondja: „Buddha valószínűség szerint Iránból érkezett Indiába, sőt maga is iráni volt.”

Tudjuk, hogy mit jelent e kifejezés: iráni. Irán területén lakót jelent, ez esetben Iránba települt skythát!

Beal püspök, a kínai nyelv professzora „Hiuen-Tsiang” című munkájában határozottsággal igazolja, hogy a Buddha korában Indiában nagy szerepet játszó nyolc rokon törzsből álló államszövetség egyike Buddha törzse volt, vi-

szont egy másik törzs, a Vaisaliak törzse, amelyről a „turáni Kaniska indo-skytha király udvari költője” által írt egyetlen Buddha életrajz igen szépen emlékszik meg, ez az indiai vaisáli törzs a kínai kútfőkben mint jüeti (jüetsi) skytha fajú nép említetik állandóan.

A jüe-tsi népekről viszont további bőséges adatok állanak rendelkezésre, amelyek határozottsággal igazolják, hogy a jüetsi törzsek ugyanegy faj voltak a fehér-hunokkal.

Ügy volt, hogy a rengeteg harcok közepette felörlődik a skythaság ereje, amikor egy magasabb előrelátás parancsaként belehangzott a történelembe Buddha kiáltó szava: Ne ölj! És ma nagyobb hívő tömeg követi ezt a hívószót a kereszténységénél. A föld népének negyedrésze, közel 500 millió Buddha követője.

A zarathustraizmus is tud olyasmiről, amit a „Nirvána” szóval fejez ki a buddha hiten lévő. Zarathustra mondja gátháiban, úgy 3000 éve: öh édes Istenem, úgy szeretnék mindig Te nálad lakozni, de nemcsak vágyakozással csüggeni rajtad, megsemmisülni szeretnék Benned, hogy valómat magadban rejtve, hordozzál titkon, egy örökkévalón át.

Az Istent nem emberi személyre formázta a buddhizmus, miképen az Ótestamentum tette, - avagy elvonatkoztatva, ethikai lényként gondolva, miként az Aveszta, - de mindentől eltérően egy élő organizmusú árnyas erdő eszméjével hozta Istent szoros hasonlósági kapcsolatba. Buddha megpihenni tért Istene árnyékába és ez a pihenő-óra az ő maga szent áhított „nirvánája”.

Amikor az igazi Buddha-követő az élet szoros kötelékeiből való mielőbbi feloldoztatását tüze ki célul, ugyanakkor maga helyett, csodálatos művészi készséggel, maradandó örök emlékezetül, belefaragta lelkét India végeláthatatlan márványhe-

gyeibe. India építőművészetét ezek a turáni skythák alkották, ahogy a neves Fergusson mondja: *„mindazt, a mit építettek Indiában, a turániak építették”*.

Buddha és a buddhizmus nagy értékkel gazdagította nemcsak India, de széles e föld vallásos gondolkodását, amikor is a nép királyfia egyetlen szavára: „ne ölj”, – ez a harcos nép letette a kardot, hogy az öldökléstől ment nagy csendességben maradjon addig, amíg királyfia az erdők csendjében az ő sorsa felől Istenével társalkodott.

A hunok folytonosan harcban álló északi településű erőteljes népelemével szemben a Kr. e.-i III. század elején megépíti Kína, észak felől a kb. 2500 km hosszúságban, óriási hegyek ormain húzódó nagy kőfalat. Hegyek ormain húzódó kőfalat egy lovas nép ellen!

Kínai hagyomány szerint a hunokkal folytatott háborúban ejtett hun foglyokat alkalmazták főként a fal építésénél. Hun karok szíjizma építi meg tehát a világ leghatalmasabb erődítményét...

A munka befejezte után, amely 100.000 ember váltakozó éjjel-nappali munkájával tizenegy esztendőn át tartott, az építtető Csin kínai császár fel akarta áldozni a falak mentén a falat építő munkásokat, – hogy odakösse szellemüket őrizőkül a hatalmas erődítmény mellé. De nem merte mégsem végrehajtani tettét, hanem úgy oldotta meg a dolgot, hogy egy kínai férfit, akinek „száz-ezer” volt a neve, áldozott fel jelképileg. A férfi menyasszonya, mikor megtudta vőlegénye sorsát, megátkozta a falat és építtetőjét, a császárt. A császár ott, ahol a nagy fal a tengerhez nyúlik le, a közeli kis szigeten egy több emeletes templomot is építtetett gyönyörű virág-parkkal körülvéve, –

ezt ajánlotta fel most a császár a magára maradt menyasszony lakóhelyéül, hogy azután itt a templom csendjében vőlegénye szellemével naponta találkozassak. Azonban a leány, amikor a császár a templom magas erkélyéről a pompázó tájat mutogatta neki, kiszakítva magát környezetéből,

Magyar kubikos.

ismételten is megátkozva a falat, a sziklacsúcson épült templom erkélyéről levetette magát a tajtékzó tengerbe, – hogy szelleme egyesüljön vőlegénye szellemével.

Az átok mintha megfogant volna, a hunok áttörték a hatalmas erőd-mű több fontos pontját.

A Kr. e.-i II-ik század végétől kezdve a Kína területéről kirekesztett és tovább kiszoruló hunfajta népek új nevekkkel kerülnek elénk. Így pl. a régi skytha-hun faj egyik ágának kínai új neve a

már többször említett Yüe-tsi-k népe. A hunoknak az a része viszont, amely meghódolva, még jóidőig Kína szomszédságában s területén és pedig Kanszu vidékén maradt, – úgynevezett jetha, eftha-

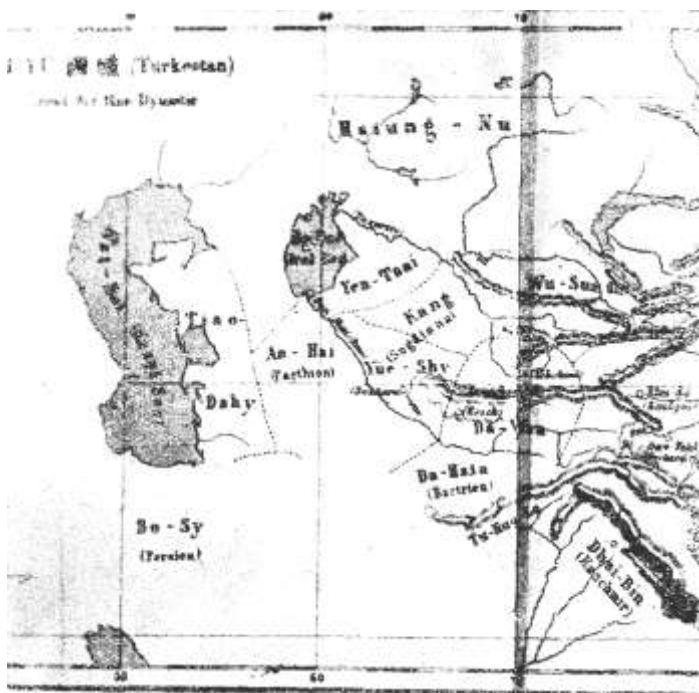
A hunok ellen emelt 2500 km.-es „kínai-kőfal”.

lita, avagy fehér hunok népe néven tűnnek később elénk.

Azok a hunok, akik ellen Csín császár a kínai nagy falat emelte, a birodalmukban (Kr. e. 57-ben) keletkezett belviszályok következtében északi – és déli huntörzsekre különültek el. A szétmorzsolódás kb. 100 évig, Kr. u. 46-ig tart. Ezek a délfelé elkülönült „Ugorok” indiai névadás szerint az északiak ősi „ugra-déva” népe, további elkülönülésük szerint a „tíz folyónál települtek” északi

„on-ogur” és a „kilenc folyónál települtek”, úgynevezett „tokuz-ugor” (tokuz-ujgur) népre oszlottak.

Ezek közül származik időmúltával az európai

A „hiung-nu” hun nép települési helye (Kr. e. II. század) az Aral-tó fölött.

hunok és a magyarok népét alkotó katonai törzsek jelentékeny része. Az ő területükről kerülnek ki a „skytha-mongol” nép keverékeként előállott későbbi „tatár” fajták. Innen indulnak további hódító útjukra az ősbibb hiung-nu (hun) csoportból

kijegecült turkok, azaz törökök (kínai elnevezés szerint tu-kiu népek) és ugyancsak innen kelnek útra, kínai elnevezésük szerint a juan-juanok, azaz a keleti avarok népe. (Az úgynevezett álarav a Kína-menti avaroktól abban különbözött, hogy a Magyarországra betelepült álaravok javarészből az Atilla-féle visszatérő hunokból kerültek ki.)

Turán-Turkesztán. [Kr. e. 200.]

Ugyancsak közülük tör elő a későbbi szeldsuk-turkok és oszmán-turkok népe, azután India nagy Mahmudja és népe s az indiai mogul fejedelmek és népeik.

A hunfajta népek Kr. e. 200-tól kezdve Kr. u. 93-ig, a kínaiaktól szenvedett jelentős vereségük idejéig, a Bajkál-tó tájáról és az Altaj vidékéről állandóan nyugati irányba és pedig az Irtis folyó-

hoz és az Ural hegyekhez, sőt azon túl is a Káma vidéke felé özönlenek, – ahol is új elhelyezkedésük következtében egészen megváltozik az Altáj és az Ural hegység néprajzi tere. Az ősi finnel rokon népek (északi ugorok, a skythaság északibb településű csoportjainak türk fajakkal való keveredése) keleti ága, amely lenyúlott ez időben az Ural aljáig, feljebb szorul. A finnek idő múltával a Balti tenger felé nyomulnak s a sarmaták, t>. skythába gyéren vegyült szláv és germán népekkel a déli orosz pusztaságokon helyezkednek el.

Az Altáj és Ural-hegység vidékét ebben az időben és pedig a Kr. e. 11. század közepétől, elsőben a kínaiak és a hiungnuk által a kínai szomszédságból elüldözött jüe-tsik (fehér-hunok) árasztották el, akik azután India északnyugati vidékére húzódtak le innen, – majd maguk a hiungnu törzsek vonulnak el nyugat felé és pedig előbb az északi on-ogur, később a déli tokuz-ugor ág, amely törzsek ott a Kr. u.-i I. századtól kezdődően erős finn-vogul-osztják hatással kerülnek szembe.

*

Európai történetírók legrégebb adatai a Kr. u.-i III. század elején már a Káspi-tó fölött lévő hazájukban emlékeznek a hunokról. Egy csoportjuk északabbra az Ural-vidéken települ meg állandóbban, akik itten a finnel rokon népekkel kb. 40(1 esztendeig laktak együtt. A vogul (5000 lélek), osztják és finn, stb. nyelvek főként ebből a korból voltak hatással a hun, türk, magyar nép nyelvére, – bár érintkezett ez a két népcsoport már régebb idő óta, hisz a Kr. e.-i évezredekben (Kr. e. 8-10.000 év) szomszéd volt mindig ez a két ősi népcsoport.

Az Ural és Altáj-vidéki mai kipusztulásnak indult apróbb ugor népek, mint a vogul, egy igen-igen régi időben közös nyelvterületet képez-

tek azokkal a népcsoportokkal is, akik Északindia ősi ugor-fajú és nyelvű népeit alkotják. (Hevesy V.: „A finn-ugorság szerepe Indiában” c. 1932-ben (Bécs) megjelent művében beható részletességgel ismerteti az indiai árja települők előtt nagy szerepet játszó „indiai ugor őslakosságot”.)

Innen ered ős szókészletünk egy részének az indiai ugorság ősi szókészletével való egyezése.

A hunoknak eme finn-vogul-népek szomszédságában települt és velük elegyült törzsei képezték később a magyarság népének egyik alkotó elemét, az úgynevezett Ural-Volga-vidéki ágát, míg egy másik főalkotó elem az indiai nagy hun birodalom összeroppanása után indiai területről az indiai hun-állam észak-nyugati vidékéről szegődik hozzájuk és pedig a kínai Kan-szu vidékről Indiába lejutott egykori jüe-tsi és fehér hun egybe olvadt törzsek képviselőiben.

Közelebről megvilágítva, amikor Kr. e. 165-ben a kínaiak által részben kínai területekről kiszorított úgynevezett jüe-tsi népek a hiungnu-hunok ismételt támadása elől már előbb nyugatfelé vonulásra kényszerült különféle törzseket, így az útjukba akadt sáka-skythákat, lejjebb dél felé szorítják, Kr. e. 140 körül a sáka-skythák, utánuk nemsokára maguk a jüe-tsik (és pedig a nagy jüe-tsik) már Baktriában vannak. Ezek itt megdöntik a görögök baktriai uralmát, – elfoglalják Baktriát és Kr. e. 126-ban birtokukba jut ennek fővárosa Balkh is. Innen aztán tovább terjeszkednek le India felé és az indiai Pandzsáb (az Indusba ömlő öt folyó köze) vidékére, majd le az Indus folyó völgyébe, egészen Gudzsarátig. Ettől az időtől kezdve közel hét századon át Baktria, Elő-India és Hátsó-India északi része Turán egykori népének, a kínaiak által jüe-tsiknek nevezett skytha nép hatalma alá került.

Ezt az uralmat a jüe-tsiket közvetlenül meg-

előző hódítók és pedig a velük ugyancsak rokon sáka-skytha nép indiai és kashmir-vidéki uralma után „India indo-skytha hódoltságának” nevezi az indiai s ugyanúgy az európai történelem.

A jüe-tsik birodalma, mely Keleten a bengáliai öböltől Rádzsputána és Pandzsábon, továbbá Kiishmir-országon át nyugat felé egészen az ará-

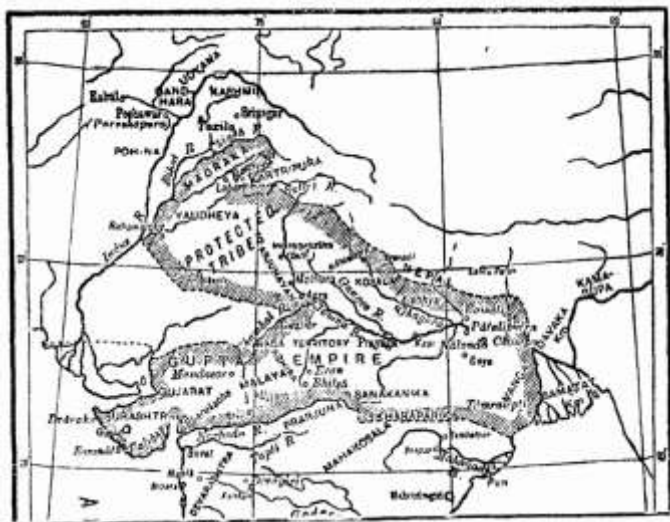

Kaniska indiai birodalma Kr u. 140.

biai tengerig, itt Perzsigig terjedt, – magában foglalva Baludzsisztánt, Afganisztánt és észak felől Baktria területével az Oxus vidékét, ez a hatalmas birodalom virágzását élte alattuk.

Baktria területén kezdetben 5 jüe-tsi törzsfő uralkodott. Ezek egyike a Turuska törzsből való Kusán fejedelem legyőzi a többi törzsfőket (Kr. e. 25 körül) és uralmát kiterjeszti Baktria és India összes skytha-sáka és jüe-tsi hódoltság alatt levő

területére. Birodalmát mesés fénnel árasztja el. Különösen hatványozottabb formában történik ez Kaniska, Huviska és Juska királyok alatt, akik a turán-fajú Sáká-skytha törzstől származott „Buddha-vallást”, mint a sáká-skytha nép Indiában meggyökereztetett vallását, eddig nem tapasztalt módon felvirágoztatják. Buddha vallásá-

A Gupták birodalma. India.

tói nem idegenkedett a sáká-skythákkal rokon jüe-tsi nép sem és így természetes módon lehettek ők az indiai buddhista vallás pártfogói és kegyurai. Különben türelemmel viseltettek India helyi vallásos népével szemben is. Kaniska pl. igen sok szentélyt és klostrot emeltetett Indiában. Ő hívja össze azt a zsinatot is, amelyen a Buddha-vallás úgynevezett Tripitaka-kánonja végleges megállapítást nyert. De viszont Kaniska viszi be a Zára-

tustra vallás brahminjait (papjait) is Indiába, megnyitva ezáltal az indiai helyi vallásoknál és az Aveszta vallásnál erősen szembeötlő kölcsönös hatás időszakát.

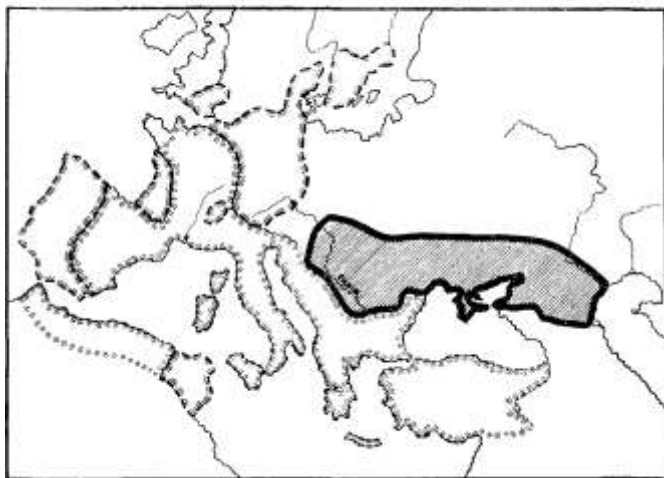
Amint látjuk, az egykori turán-földi hódítók új pezsdülő szellemet vittek be India életébe, úgyannyira, hogy annak külső és belső szerves életét jelentős módon és maradandólag megváltoztatták. Fejedelmeik az irániaktól átvett Sahnasah, Királyok királya címet viselték. Érmeiken még ott találjuk a görög baktriai kultúra hatásaképpen a görög felírásokat is. Ugyanígy átvettek vallási területen is bizonyos elemeket a görög vallásból, azután India helyi vallásaiból, – így a hinduból, kiegészítéseképpen a maguk ősi duális (kételvű), a „jó” és „rossz” elvét szerepeltető úgynevezett Mazdayasnan vallásukhoz, amely vallás időközben Zarathustra kijelentéséből származó igéivel bővült meg. Így nyert erős tápot Mithrának, a nap, azaz a fény géniuszának tisztelete is és különösen ez a vallási összetevődés volt az a talaj, amelyből a régi Turán és Irán területén a Skythiánus által alapított, utóbb Mani által kifejtett (Mani Turkesztánban kapta kijelentését), főként a kereszténységet, a buddhizmust és az Avesztát összeegyeztetni akaró új vallás, az úgynevezett „manicheizmus”, mint a korai ujjur műveltségnek is a melegágya, kisarjadzott.

3. Az európai hunok.

Belső meghasonlások szításával, – ahol a hun a hun-t pusztította, – a Kr. u.-i I. század végén sikerült a kínaiaknak legyőzniök a hiungnu-hun népet, akik a jüe-tsik után szintén nyugat felé vultak el. Belőlük, más rokon népekkel vegyülve, szerveződik meg lassan a Balambér, illetve Atilla-féle hunok hadereje. A hódoltságból később felszabaduló hun népek lettek azután az avarok és a törökök. Ugyanis Kínában a Kr. u.-i 350. év körül kezdődő új uralom idején a Kínában visszamaradt hunok, akik az északi hiungnuktól települtek volt át egykor az Észak-Kínában elmaradt jüe-tsi nép közé és pedig Kína Kanszu-vidékére, – most kimenekülnek hódítóik, a kínaiak fennhatósága alól. Egyik részük a már régebben (Kr. u. 93-ban) az Irtisz-Ural vidékére települt on-ugur (on-ugor) – hunokhoz költözik és a IV. század végén az Ural és a Kaspi-tó vidékén megszerveződik belőlük és pedig eme onugurok, továbbá a volt massagéta hunok, a tokuz-ogurok (oguz) és mongol-fajta népekből az úgynevezett fekete-hunok hadereje. Útközben egyre több apró saját és idegen fajú népet szedve fel magukba, lejutnak az Ural-Volga alsó folyásának vidékére, amikor is Balambér vezérlete alatt átkelnek a Volgán és rövid idő alatt (377-ben érkeztek ugyanis a középső Dunához), eljutottak Pannónia szomszédságába, a mai Magyarország területére, ahol a régi dáka (dák-géta) s jazyg (ős-jász) rokon skytha népek egykori területén megalapítják a nyugoti hunok nagy birodalmát. Atilla fejedelmi címében magát a hunok, médek (skythával keveredett méd-sarmata) és dákok királyának mondja.

Hirth professzor a kínai nyelv egyik legalaposabb ismerője Radloff orosz turkológussal egybevetette a kínai átírásból ismert hiungnu neveket

az ó-török egyezésekkel és ez alapon megállapította az ismert hiung-nu fejedelmi családfának a magyar, úgynevezett Turóczi-krónikából ismert Atilla-családfájával való egyezését úgy egyes nevekre, valamint az időrendre vonatkozólag is.

■ Atilla birodalma

Ehez csatlakozott kelet felől, le Indiáig, a fehér-hunok hatalmas birodalma.

A Kr. utáni V. század elején a hiungnuk régi lakóhelye felől egy más nép nyomul előbbre, kínai elnevezések szerint a juan-juanok, az „avarok” népe, akik az Ural-hegység, az Altáj és az Aral-tó között szétszóródott egyes hun törzsek-ből közben hatalmas néppé fejlődött úgynevezett eftalitákat, avagy fehér-hunok népét (köztük a vusunokat) dél felé vonulni kényszerítették.

A fehér-hunok állandóbb módon települnek meg Transoxaniában és Kr. után 448-ban, tehát az Atilla-féle birodalom virágzása idején, már mint az oxusmenti medencében kialakult hatalmas hun birodalom megszervezőiről kapunk értesítést. A fehér-hunok ekkor átlépik Baktria határát és Baktrián keresztül betörnek Indiába és körülbelül három évtizeden át tartott háborúskodás után, az Atilla-féle hunok haderejével is megerősödve, Toramána hun királynak Skandagupta indiai király fölött aratott győzelmével beveszik Pataliputrát és a rokonfajú indo-skythák (jüe-tsi népek) birodalmának határain belül egy hatalmas, mintegy negyven államból álló hun birodalmat alapítanak, amely hatalmas hun állam nyugat felé a Kaspi-tóig, felfelé az Ural-hegységig terjedt és központi városaik Kashmirban (Sakalában) és a baktriai Balkhban voltak.

Ez a gyors hódítás Indiában annyival történetesebben, mert a jüe-tsi törzsek ez időben, egymás közt is háborúskodtak, – ugyanis az úgynevezett kusán Jüe-tsi uralkodóház uralmát Baktria és India fölött egyidőre a Kínából Tibeten át Kashmir felé előrenyomult úgynevezett „Kis-jüe-tsik” hun-fajú népe vette át és pedig a Baktria területén ekkor uralomra jutott egyik jüe-tsi fei edelem vezetése alatt.

A fehér-hunok azonban egy-kettőre leigázták őket is és a maguk uralmát kiterjesztették az indó-skythák (jüe-tsik) volt baktriai és indiai birtokainak legnagyobb részére, sőt azokra a területekre is, amelyeket a W. és V. században az ind Gupta-család visszahódított egyidőre a kusán (jüe-tsi) fejedelmektől, úgyhogy velük, a fehér-hunokkal szemben, a régi Kusán uralkodóház az Indus mentén kényszerült összebb szorulni, – noha így is tizenkét fejedelemség fölött uralkodhatott.

Fig. 8. — Szt. István király aranyérméje
(Banc István, Ephthalites de Hahel
qui régnait entre 550 et 600 environ).

1.

Fig. 9. — Toramana, Roi des Huns
(560-565)

2.

3.

Fehér-hun (Ephthalita) királyok aranyérméi:
1. A nagyatyja, 2. Toramana, a fiú és 3. Mihiragula, India
Atilájája, az unoka,

Ez a folytatólagos szerepe a turáni (skythahun fajú) népeknek India életében, jelentős módon kötötte le a maga számára a vezérszerepei: Indiában. És míg a Buddhával foglalkozó irodalom a vallásos életben s irodalomban okozott nagy átalakulásokat, a későbbi turáni foglalók, így a már említett Kaniska király jüe-tsi népe, továbbá a fehér-hunok, majd az utánuk érkező turkok Észak-India népies költészetére és művészetére, különösebben építészetére gyakoroltak igen jelentős hatást. Ez a hatás az itt tárgyalt időszak után még újabb hun-turk betelepüléssel jelentős módon fokozódik. Elegendő, hogy ha csak Mahmudra (Kr. u. 1000), a Sahnámé megíratójára, vagy a művészetet oly nagyon pártoló Bhójára vagy a nagy Akbar-ra, avagy unokájára, az agrai gyönyörű emlékmű építőjére, Sah-Jehan-ra gondolunk ...

*

*   *

Egyidőben, amikor Indiába a fehér-hunok intézték első betöréseiket, Európában a nyugati hunok fölött Atilla, Mundzuk fia, a nagy Nimród ősunokája uralkodott, akiről – t. i. Nimródról – a Kr. u. 400 körül élt szent Epifanosz egyházatya azt írja, hogy: „ez a Nimród a fekete Kusnak volt a fia, akit Zoroasternek hívtak a görögök és aki keletre költözvén, a baktriai Hunniában uralkodott egykor, alapítva itt a baktrok városát, ahonnan elterjedtek volt mind a csillagászatnak, mind pedig a mágiának ama tanai, amit Nimród fedezett fel régen és amit némelyek Zoroasterről mondanak, hogy felfedezte.”

Ennek a Nimródnak volt, a hagyomány és a magyar krónikák szerint, Atilla király távoli unokája, aki Árpád fejedelmünk atyjában, Álmosban öltött újból testet s akinek törzsi jelképe a koronás turul volt, – szóval ugyanaz, ami Árpádé és

Atilla királyé. A turul fogta át álomban Emesét is, mielőtt Álmos, a magyar hit szerint, Atilla tetetöltéseként megszületett volna.

Atilla (Kr. u. 437-453) európai hatalmas birodalmát keleten az Ural- és a Volga-menti hunok zárták be, akikhez ugyancsak kelet felől mint szomszédokhoz csatlakozott a fehér-hunok (eftaliták) új birodalma, akiket Atilla szervezett egységes alakulatba, fejedelemmé téve úgy az akatzirok, mint a velük szövetségben és rokonsági kapcsolatban álló cidariták fölött legidősebb fiát, Ellákot, úgyhogy Skythia ereje átfogta ekkor Ázsiát és Európát.

*

Még egyszer röviden összefoglalva a hun nép szerepét, azt látjuk, hogy az a korszak, amit a népvándorlás időszakának szokott nevezni a történelem, hozta ide Európa szívébe messze Kína határaitól a hunokat, azt a hatalmas lovas népet, mely ellen, óriási hegyek ormain át vezetve, a kínai falat kellett megépíteni egykoron. Ez az ősi múltú nép már 5000 évvel ezelőtt szerepet játszik a kínai történelemben, mint Kína leghatalmasabb és egyedüli számbavehető ellensége. Krisztus születése idejében háromfelé válik a hun nép tömege. *Egyik* Kínában és Kína határainál telepszik le, ahonnan idővel, amint elő is adtuk, India felé vonulnak el. A *másik fő ág* pedig a mai Magyarország területén, az ősi skythaság nagy legeltető területein települt meg, idehozva a megrémült Nyugat fészkebe azt az új etikát, amit Atilla képviselt oly különösen érdekes és értékes módon. A *harmadik* pedig később az avar és türk alakulatokban bukkan fel a történelemben.

Atillát maga fölött Isten ostorának tudta Európában úgy Bizánc, valamint Róma.

Atilla, fölényes hatalma tudatában, az álke-

resztény Európának lépten-nyomon szemére veti társadalmi életének hazugságait s erősen meg is leckézteti az erkölcstelenségbe és sokféle jellemhibába süllyedt akkori Európát, így különösen a keleti és nyugatrómai császárságot.

A nyugatiak részéről barbárnak mondott Atilla a legnagyobb szerűbb hadvezére marad minden időnek.

Aetius római vezér ifjú korában tús volt a hun királyi udvarnál. Így lett Atilla barátja. De hűtlen baráttá vált, ami a skythák, illetve hunoknál a legmegvetendőbb dolog volt mindig.

Atilla nagy nyugati csatáját is ennek a hűtlen barátnak és hadvezérnek a megleckéztetése érlelte ki. Úgy Bizáncban, mint Rómában a nyers erő csak hátvédként szerepel abban a nagy etikai csatában, amelyet mégiscsak Atilla hun népének tiszta, istenes, becsületes gondolkodása nyert meg.

Atilla életében jellegzetes négy női típus, így a skytha Réka, a hűséges feleség, – továbbá Honoria, a jellemében hiányos római karakter, – Krimhilda, a bosszúálló germán női lélek és Ildikó, a fehér-hun szerelmes-kedves alakjai szerepelnek, akiknek Atillával kapcsolatos történetéből is szemlélhető az igazság, – hogy Atilla nemcsak nagy katona, hanem „jellemóriás” is volt, aki úgy emberi vonatkozásban, valamint a vallásos lelkület terén is örök példát mutatott az emberiségnek.

4. A hunok harca.

A kínai feljegyzések alapján a hunokat a régi Hiung-nu nép egy elszakadt ágának kell tekintelnünk. A Hiung-nu hunok a törököknek is ősi törzse. Ennek a népnek a története Kína határán, krónikás írások szerint, a Kr. e.-i 2700. évig nyúlik vissza.

Hatalmukra jellemző a kínai krónikák adata, amely szerint Meh-teh hun fejedelemnek 300.000 hős íj jásza volt. Velük szemben viszont a kínai császár 320.000 fegyveresből álló hadsereggel vount fel. Ugyané krónikák szerint a hunok uralkodóháza a kínai Han uralkodóházzal egy testvérnek tartotta magát.

Más adat szerint Meh-teh ostromra küldvén lovasságát, legjobb csapataiból háromezerezer nyi tömeg ostromolta Kau császárt hét napon át.

A hun lovasság zöme csupa fehér lovas volt a nyugati szárnyon, szürke a keletin, fekete az északon és gesztenyeszínű a déli szárnyon.

Wen császár például megparancsolta, hogy 1000 szekér meg 100.000 lovas gyűljön össze Chang-nan közelében, készenlétbe a hun rajtaütés elhárítására.

A hunok napról-napra vakmerőbbek lettek és a határt minden évben átlépték, megszámlálhatatlan embert (népet) megölve, kiváltképpen Yün-chung meg Lian-Tung kormányzóságokban, melyek mindegyike tízezer embernél többet veszített. A tél szokatlanul hideg volt ekkor és erősen havazott is, úgyhogy a hun sereg negyedrésének lefagytak az ujjai.

Meh-teh hun fejedelem legyőzetést színlelve hadállásából előre csalta a kínai seregeket; azok követték Meh-téh-t, aki a legjobb csapatait rejték helyen tartotta és csak a gyöngéit mutatta. Erre a 300.000 harcosból álló kínai (Han)

hadsereg, nagyobbára gyalogság, üldözni kezdte észak felé.

És így tovább ... Így folytatódik a kínai krónika megannyi lapja 600 köteten keresztül.

Ilyen haderő-készlet figyelembevételével tudjuk csak igazán megérteni, hogy mért is kellett Kínának megépíteni a hun néppel szemben

A hunok egységes nagy megszerveződésének ideje Kr. e. 1766.
H. Seppings festm.

a hatalmas, 2500 kilométeres úgynevezett kínai-kőfalat.

A hunok harcolási, csatarend felállítási és előnyomulás! módjairól, továbbá fegyvereik fajtájáról és teljes fegyverzetükről mondunk e) egyet-mást és pedig *Desericius**) latin eredetijéből átültetve: „Coccius Sabellicus tárgyunkra vonatkozólag általánosságban ezeket mondja: „A hu-

*) *Desericius: De initiis ac maioribus Hungarorum. 1748.*

A „kótai” hun fejedelem. Ilara-Huna.

Indiai fejedelem.

nok skytha emberfaj, hozzászokott, hogy a csatában vagy győzzön, vagy ott nyomban meghaljon.” Azt a harcolási módot és rendszert, melyet az európaiak először a hunoknál figyeltek meg, részletesen leírja Ammianus Marcellinus: „Áttörnek (mondja) mindenem, amire találnak és olykor úgy harcolnak, mintha megdühödtek volna. Mikor pedig az ütközetet megkezdik, csapatonként különböző kiáltásokat hallatnak ijesztő tekintettel. Majd helyreállítván csatarendjüket, nagy öldökléssel száguldanak mindenfelé. Mikor megsáncot rohannak meg, vagy az ellenséges táborra kopjáznak, legnagyobb részint meg sem lehet egymástól őket különböztetni. És ezért jóformán a legkeményebb harcosoknak lehet őket mondani, mert messziről (vagyis távolharcban) hajító fegyvereikkel, melyeknek felsővégére csodálatos ügyességgel nyársként hegyes csontot illesztettek, alig hibázva vívják meg a csatát, közelharcban pedig kardjukkal látszólag erő kifejtés nélkül döfködik át az ellenséget.

Mikor pedig karddal fenyegetni látják az ellenséget, sodrott hurokkal béklyózzák meg úgy, hogy az ellenállóknak hurokba bonyolítván tagjait, megfosztják a lovaglása vagy lépési lehetőségétől.

A régi skytháknál gyakorlatban volt, akár gyalogos, akár lovas ellenségnek, mikor az vagy közletről karddal támadott, vagy megfutamodott, hurokba való bonyolítási eljárása. A parthus-skythák azokat a rómaiakat, akiket futás közben nem tudtak elfogni, ügyesen nyakukba vetett kötélhurokkal szokták megpányvázni és ezzel az eljárással megállítani, vagy földhözvágni. Atyáik ezen kézről-kézre örökölt hadifogását a hunskythák is gyakorolták, aminthogy megtartják ugyanazt a mai napig a magyarok is, ezeknek ivadékai.

A majdnem egykorú Zosimus Comes a hunok harcászati és csatázási módszeréről ezeket mondja: „A hunok lovaikon maradtak úgy napközben, valamint azon aludtak éjjel. Ezért részint környargalászás, részint roham, meg alkalmas pillanatban való visszavonulás közben, lóhátról nyilazva-kopjázva, a gótoknak mérhetetlen vérveszteséget okoztak. Mivel ezt gyakorta cselekedték, a gót népet oly helyzetbe hozták, hogy az életben maradt gótok elhagyván lakóhelyeiket, a hunoknak engedték át azokat letelepülésre és ők maguk megfutamodva, átkeltek az Iszter túlsó partjára és felemelt kézzel könyörögve kérték Valens császártól befogadásukat.

Helyesen és az igazságnak megfelelően mondja ezeket Zosimus. Miiért ne, hiszen a magyaroknak, a hunok utódainak is valóban a lovascsatában telik leginkább kedve.

A hunok, a mi őseink egyszer vad rohamban száguldva előre, majd a csata kellős közepén futást színelve és váratlanul, mintegy pillanat alatt visszafordulva, majd ingerelve, majd mindenfelől, szembe, hátulról, oldalról hirtelen és meglepő támadást intézve, tudtak és szoktak harcolni és hajmeresztő kiáltozás közben villámként való megrohanással, megszakadozott jajongás közben rémült futást színelve, azonban rendes csatasorban is megütköztek az ellenséggel, mikor úgy ítélték, hogy az lesz az előnyös. A harcolásnak mindkét nemét (mint skythák) atyáik iskolájában tanulták. Mert ime, Dariust, Hystaspes fiát, aki igenis csapattal támadta meg őket, a skythák először kijátszották, próbára tették, törbe csalták, sokáig és sokszor támadták őket. Végül rettentő csatarendben megálltak, erősen és pusztán ezzel a rendszeren felállított és elrendezett csatasorral annyira megdöbentették az ellenséget, hogy az annyira nem merészelt megütközni, hogy az éjszaka sötét-

ségét várván be (félelmében) segítségül, titokban futásnak eredt, elvesztvén maga *mögül* 80.000 emberét és kétségkívül maga is elvész, ha meg nem őrizték volna az Ister hídját egyes katonái, mint hajótöréskor az utolsó deszkaszálat. Ezt az európai Skythák Kr. e. igen hosszú idővel vitték véghez halhatatlan hírnévvel.

A hunok táborozása a kínai-fal mentén. Kr. c. 200.

H. Seppings festm.

Azonban Nagy Sándorral is megküzdöttek a Jaxartes folyó mellett az ázsiai skythák, teljesen rendes és szabályos csatában s a győzelem a földkerekség legyőzője és a le nem győzött skythák között kétes volt. Ezután pedig maga Atilla csatázott, mint gyakran máskor is, úgy Aetius, a nyugatrómaiak legképzettebb vezére, valamint Theodoric, a vesegótok királya és más fejedelmek ellen és igen jól felálltak csatarendben a cata-

launumi síkon. Szépen fejtegeti a gót Jornandes ezt a minden bizonnyal legemlékezetesebb csatát: „Szemközt állott (így szól), a hunok úgy felállított csatarendje, hogy középre, legvitézebb katonáival Atilla essék, hogy így népe főereje közé helyeződve, a veszedelemből ki legyen vonva. Szárnyait pedig sokféle nép és különböző nemzetek kerítették, akiket uralma alá hajtott volt. Csakhamar kézitusára kelnek; a harc kegyetlen, százszoros, borzasztó, makacs, melyhez hasonlóról egyről sem beszél sehol a régiség.”

Hogy pedig fegyvereik fajtájáról és különféleségéről egyenként beszéljünk, a mi hun eleink leginkább használták a nyilat és a visszahajló görbe kardot. A nyállal távolról támadtak igen sikeresen, közelharcban meg a visszahajló görbe, igen hegyes karrdal működtek. Továbbá ezen a skytha elődeiktől örökölt, nyilazásban való ügyességben úgyszólván mindenkit felülmúltak, amennyiben a skythákról mindig azt tartották, hogy az összes népek között a legjártasabb ijjászok; ezt könnyebben megtanulhatjuk Trogusból, Herodotusból, Florusból és más írókból. Innen van az, hogy Cyaxares, a médek uralkodója, a nyilazás művészetének megtanulása céljából fiát néhány skytha tanítására bízta tanítványként. Ezeket tette fővadászaivá is, akik annyira tökéletesek voltak a vadászatban, hogy náluk megszokott dolog volt a nemes vadat orrán felül löni le, hogy lyukkal el ne éktelenítsék a bőrét. Nem csoda, ha a skythák nevét a nyilazásban való jártasságuktól származtatták le. Ide vág elsősorban Sidonius Apollinarisnak a hunokról szóló mondása: „Rettenetesekek és nyilazásban, kopj ázásban biztos kezűek”. Darius Hystaspes persa ijjat és kopját küldött a skythák királyának ajándékba és azt kérte, hogy vizszonzásul skytha tegezt és kopját küldjenek neki vissza. És ebből teljesen meggyőződött arról, hogy

a skytha fegyverek kiválóbbak a perzsa fegyvereknél és a médekénél.

A nyílon kívül lássunk végül ezután más fegyveres készületet is, amellyel felszerelve ragyogtak a hunok. És pedig igazán ne gondoljuk ezeket azoktól különbözőknek, mint amelyekkel és aminőkkel fel voltak szerelve és fegyverezve a magyarok, azoknak utódai, mikor Atilla halála után csapatonként Pannoniába visszatérvén, új településként megszakítás nélkül éltek. Vinandus István Hercules Prodicus című munkájában, mikor Rudolf pozsonyi koronázását írja le, elmondja, hogy (Rudolf) király, (ezen a néven első) fényes magyar csapatokat szerelt fel teljesen ahhoz hasonló fegyverzettel, mint amilyenben Atilla válogatottabb csapatai ragyogtak hajdanában. „Rudolf, (mondja) néhány fényes csapatot hozott magával, melyek fegyverzetre és ruházatra nézve Atilla, az országok hódítója, győztes csapatait látszottak megjeleníteni. A nemes paripák színei mint tarka kép, a drágakövektől és aranytól ragyogó csótárok, a szilaj tekintetű harcias férfiak skytha felszerelése, a homlokig borotvált fejek, sujtásos öltözetek, a két vagy három nyüstös arany és ezüst bordával barázdált vérték és páncélok; égetett mintázott aranyozott ithyraei arab ijjak és skarlát és bíborszínű idegen és ritka bőrrel borított és díszített nyíllal tömött tegezék, színesre festett lándzsák, valamint vasból kovácsolt pálcák és súlyos aranyozott csákányok, a nézők szemeit nem tudták jóllakatni. És a többi között a törzsökös nemességnek és katonai eredményeknek jeleként hatalmas kiterjesztett szárnyú sasok ültek ki a hatalmas pajzsokon, vagy az aranyos sisakokra helyezve, mint magyar nemes család dísz és mint harci vitézség kitüntető jele az utódok előtt.

Magyar utódok itt lássátok magatok körül

őseitek igen díszes és pompás fegyverzetét és igen nemes, harcias megjelenését. S ne legyen kétségetek az iránt, hogy teljesen hasonlók voltak, amint itt is vannak írva. Mert ilyen szemléletesen és vonzóan írta le őket Atillánál Priskus Rhétor. „Atilla ruhája igen egyszerű volt (mondja); semmit sem lehetett azon találni, ami által mások ruhájától meg lehetett volna különböztetni, csak azt, hogy tisztádon-tiszta volt. Kardja sem volt valami kiváló ízlésségtől feltűnő, sem barb áros sarujának fűzőszíjjai, meg lova kantárja sem volt, mint a többi skytháké, arannyal vagy ékkövekkel és drága csiszolt ékességekkel díszítve.” Így tündöklött ki nevezetesen a király ruházatában és fegyvereiben az egyszerűség. Helyesen mondja Barclaius, akit az imént idéztünk, a magyarokról, a hunok utódairól: „ruházatukat és fegyvereiket gvönyörködtetés és pompázás céliából készítetik”.

Azonban azt mondtam, hogy ugyanoly fegyverek voltak Atilla hunjainak is, mint amilyeneket Vinandus István nyomán leírtunk, amelyekkel nevezetesen úgy díszül, mint vitézségre felszerelve mintegy félelmet gerjesztettek. És joggal következtethetjük, hogy ezeknek legtöbbjét maga Atilla tökéletesítette, vagy találta fel. Mert ime, Ransanus (így szól): „Atilla kora összes vezérei közül legjáratosabb a haditudományban, legelmésebb hadigépek és a sok fajta fegyverek készítésének kitalálásában”. Az ilyen különféle fegyverfajták és felszerelések, mintegy a szakadatlan használat útján a hunoktól átszármazott és mintegy kézről-kézre adatott az ősmagyarokra. Ezekről így szól Ens Gáspár: „A hunok fegyverei: lándzsa, görbe vagy persa kard baloldalukon. Jobb combjuk alatt, a nyereghez kötött szúró dárda”. „Tanuld tehát, hazámfia, hogy úgy a régi hunok, a te őseid, mint ősapáid, a magyarok két karddal vagyis szablyával

fegyverezték fel magukat. És pedig az egyik volt a görbe (Sangaris), vagyis persa, a katonaköpenyhez illesztett kard. Amennyiben a hunok és magyar a kurtás köpenyhez, vagyis kissé rövid (egykor hosszabb) felöltökhöz hozzászabva övezik fel az effajta kardot, amint naponta látjuk. Ez a persáktól ment át használatba a velük szomszédos magyarokhoz. A (persa) szablya pedig magafelé hajló és a végén valamelyest csapva visszahajtott és ezáltal szélesebb végű. A másik kard, a hun és így a magyar, a szúró dárda volt, s megvan ma is sokaknál, otthon, eldugva, vagyis inkább békében látható, mint háborúban. Tehát kissé hosszú vaspenge, nyársalakú, kétélű s végén hegyes és elég széles. Közönséges nyelven hegyes tör. Ilyesféle, a markolatától lassan keskenyedő s igen hegyesen végződő vaspengével és pedig forgatva szoktak a mieink sebet ejteni és térden felül jobb combjukhoz illesztve döfték az ellenségbe; ha támadott, beleibe, ha megfutamodott, a gerincébe, vagy bordái közé.

Azután lándzsát is hordtak a hunok és utánuk az ősmagyarok. Ezért mondja Galeotto Marthas, Corvin Mátyás könyvtárosa és tanító mestere: „Lándzsával, vagyis dárdával nem ugyan azon szabály szerint csapnak össze Magyarországon, mint Itáliában. Itt ugyanis csak hegyes (ökkelő) dárdával, ez utóbbi helyen pedig gyakran ártalmatlan dárdával küzdenek. Itáliában megsarkantyúzott és vágató lovon, Magyarországon ellenben nem teljes vágásban szoktak küzdeni,” Azonban igazában kétfajta volt az ilyen fegyverzet. Az első lándzsa, vagyis könnyű nyelű és vashegyű hajítódárda, amelyet a még messze ellenségre szoktak kézkanyarítva dobni. Ilyen fajta hajítófegyverből, vagy pedig gerelyből (sarisa) a ló baloldalán 5-6-ot szoktak hordani. Hazai nyelven ezt a hajítófegyvert lándzsának mondták.

Másik fajta volt a köznyelven dárdának vagy kopjanak nevezett, a ló jobboldalán (vízszintesen) tartott hosszú (öklelő) dárda, amilyen fegyverrel vagy messziről szúrták át, vagy vetették ki a nyeregből és taszították le a lóról.

Ezenkívül pányvacsomát, vagyis karikára szedett kötelet szoktak akasztani a nyeregre, amelyet ha szükség volt rá, fürge ügyességgel eresztettek ki és a végére alkalmazott hurokkal a távolból nyakába vetve (főként futás közben) fogták el, vagy vágták földhöz az ellenséget. Legtöbbjüknek buzogánya is volt és van most is igen soknak kezeügyében, hátul, a kardszíj vagy övről lefüggő, kalapács mása, hosszúnyelű, hátulról, foka felől tompa, elülről kissé horgas. Amaz oldalával a mellvértet, sisakot szokták összetörni, homlokot, tarkót, halántékot bezúzni, a másikat pedig, a horgast, a fejbe beleverni, vagy hátulról lerántani. Ezért mondja egy valaki Behambnál: „csákánnyal támadtak az ellenségre, mint Hercules Cygnusra és verekedve összezúzzák s leterítik.” De van még egy ütőszerszám. Prókátoraink buzogánynak hívják. Kurtább nyelű, a végén bunkó van, jó súlyos, vagy sima, vagy mélyen gerezdéit. Ez is, mint az előbbi, zúzásra és fej, vagy mell betörésre való kezebeli. Voltak végéről lecsüngő vasgolyós rettentő ütőszerszámok. A vezérek és katonai parancsnokok buzogánya aranytól és ezüstitől ragyogott, amelyet kormánypalcaként is hordoztak. „Ezért ez a hadiszerszám inkább a sorok összerendezésére, mint az ellenség fegyvereinek összetörésére volt alkalmas.” Végül két tollú fejsze is volt alkalmazásban, köznyelven balta. Helyesen mondja Herodotus a skythákról, a hunok őseiről: „A skythák tarajos, magas csúcsban összefutó sisakot viseltek fejükön, gatyába öltöznek, nemkülönben hazai ijjat hordanak, megtört, azonkívül fejszét és két tollú fokost. Ilyes-

féle harci bárdal festik nem a valósággal ellentétben Szent Lászlót. Végül azoknak, akiknek ilyen fegyverek nem voltak, Callimachus szerint ólommal beöntött végű dorong, tölgy, vagy somfa volt a kezükben. Ez görcsös volt, főként a végén. Ha aztán az ellenség a dárdát vagy kiütötte a kezükből vagy széthasította, ezt ragadták meg alkalmasan, amely még a kard ellen is biztos védőeszköze népünknek még ma is. Azután pedig a hunok első érkezésével egykorú Ammianus Marcellinus, aki Valens császár alatt katonáskodott és így a hunokat szemtől-szembe látta, kitűnő fegyvereket látott rajtuk; tudniillik íjjat, kiváló nyilakkal tele tegzetet, nagyszerű hajítófegyvereket, vagyis lándzsákat, és kitűnő kardokat; ügyesen karikára szedett pányvákat is az ellenség megpányvázására még futás közben is. El lehet hinni nekünk, hogy mindezekkel a fegyverfajtákkal minden egyes hun fel volt szerelve, inkább mint megterhelve. Úgyhiszem helyesen úgy vélekedünk, hogy legtöbben többféle fegyvert viseltek, ezek a csapatok ilyenel, amazok amolyannal voltak felszerelve. Azonkívül voltak kéznél kémcsapatok, főként a könnyebb fegyverzetű hivatásúak közül, tudniillik beütésre, zsákmányolásra, az ellenséges hadrendnek hirtelen megrohanással való megzavarására voltak szánva.

Csak most számláljuk elő végül egyenként azokat az öltönydarabokat és védőfelszereléseket, amelyekkel a hunok fegyverütés és megrohanás ellen védekeztek. Fejüket sisakkal vagy ércsisakkal fedezték. Tették pedig ezt skytha módra, akiktől leszármaztak. Azt mondja Herodotus: „A skythák hegyes csúcsban összefutó sisakot viseltek fejükön.” Voltak pedig hun sisakok és ércsisakok részint vasból, részint kovácsolt acélból. Más sisakok végül láncsisakok és vasszálakból fonottak voltak és két vagy három nyüstösek

is voltak. Vékony láncok omlottak le róluk a vállra nyakhosszant ereszkedvést, hogy az ellenség kardjának élet kiverjék. Amint Callimachus állítja, a portyázóknak és alacsonyabbrendű köz-katonáknak marhabőr, vagy gyapjúból font és összeállított süveg volt a fej védője. Hasonlóképpen vértet és páncélt is öltöttek, részint vasból vagy acélból kovácsoltat, részint vágott vasforgácsokból receszöttet, valamint csodálni valóan összekapcsolódó acélpikkelyekből állót. Az efféle pikkelyes öltözéket a szomszédos persáktól kölcsönözték a hunok. Herodotus ugyanis ezt mondja: „A perzsák halpikkelyhez hasonlóan egymásba rótt tarka öltözéket hordtak testükön. A szegényebb hun katona végül marha- és vadbőrrel védte mellét, combját és lábszárát meg lábafejét. És így ez volt a lábravaló, melyet Herodotus szerint magukra vettek a skythák. Védőpajzsot is viseltek a hunok, vastag bőrből jó! szabottat, elsősorban a nehéz fegyverzetű katonaság.

Ezenkívül célszerű lánckesztyűt is húztak a kezükre. Karjukat vas, vagy ezüst lemezekkel védték; a köznép karvasnak hívja. Mindkét fegyverfajtát megtaláljuk a régi családok ládáiban, s emlékei között ma is. Bevett szokás volt ezenfelül a kesztyű széléhez varrt posztódarabot húzni le a kézfejre és új jakra s az összecsapás előtt közvetlen ezekhez kötözni. Hasonlóképpen a köpeny vagy páncél széléről harmadik ilyen célú posztódarab csüngött le és ezt a csata előtt közvetlen feltűrték és nyakuk köré csavarták. Az ilyen posztódarabokra vasdrótok, vagy erezet volt belevarrva, hogy az ellenség csapását feltartóztassák és a nyakat és kezet védjék. A mi íróink kutyafülnek, vagy hajtókának hívják.

Ami végül most már a tábor megerősítését illeti, amennyiben a földműveléshez, meg más e

munkához való kezebelikhez nem voltak *hozzászokva* a hunok, így valójában a sáncásáshoz sem; hanem kocsikkal, vagyis szekerekkel sáncolták el táborukat. Ezért mondja Jornandes a catalaunumi mezőn táborozó Atilláról: „Szekérsánc-kerítékébe zárkózott katonáival együtt”.

A „bundi-i” hun fejedelem.

Ezen járművek részint kocsik voltak, amelyek az élelmet és poggyászt, valamint az asszonyokat és gyermekeket hordták, részint kaszás hadiszekerek, melyeket fegyveresek hajtottak. Kettős vagy hármás rendben zárták körül a sereget, ezen belül magabiztosan rejtőzött el a legnagyobb

számú sereg is és a rájuk támadást intéző ellenséget minden fáradtság nélkül pusztította el nyiláival. Ezért mondja Jornandes ugyanazon helyen: „A táborkerítésen belül Atilla ijjaszait helyezvén el, nyilzápor tette lehetetlenné megközelítését.” És (ami feljegyzésre méltó) ezek az előremeredő sarlókkal vagy fűvágó kaszákkal fegyverzett rohamszekerek az ellenségre igen veszedelmesek voltak, amennyiben ezekkel körös-körül bekerítették és a mindenfelől egyidejűleg szórt nyilakkal nyomorultul úgyszólván egymáshoz szögezték őket vagy pedig vágatva egyenesen az ellenségre hajtottak azokkal igen véres testaratás közben. Hazai íróink azt jegyzik fel, hogy Atilla 10.000 efféle hadiszekeret hordott magával.

A hunok táborában figyelmes éberség és erkölcsi fegyelem uralkodott. Oh, bár hazámfiak, akik a jelenkorban hadakoztok, úgy vezérek, mint közkatonák, amint hogy követitek őseitek vitézségét, bátorságát és tüzes lelkét, nem kevésbé követnétek azoknak erkölcsét, fegyelmezettségét, engedelmeskedésben és parancsolásban követett eljárását!

Elsősorban azt az erkölcsöt és fegyelmezettséget, amely Szent László és Hunyadi János és Mátyás korában uralkodott. Bonfinius, aki Mátyás uralkodása alatt élt, ékesszólóan ezeket írja: „Mikor azt a hadifegyelmet és szent erkölcsöket fontolgotam magamban, amelyekben Mátyás a magyarokat nevelte, nem tudok eléggé csodálkozni.

Tubero dalmata apát, aki Corvin Mátyás halála után írt és vele egyidőben élt, ezeket mondja az akkori kor magyarjairól: „A magyarok a csatában oly bátorsággal vannak megáldva, hogy semmi sem nagyobb gyalázat náluk, mint akár helyüket elhagyni, akár hátulról sebet kapni.”

Valameddig a táborban forgolódván, egy

népnél sem volt alkalmam látni meleget és hideget, valamint fáradságot és nélkülözést jobban tűrő katonákat, vagy akik buzgóbban teljesíték a parancsot, jobb kedvvel induljanak adott jelre a csatába és készségesebben tegyék ki magukat a halálnak; valamint hogy a katonai zugolódást inkább elítéljék; a táborban becsületesebben éljenek és vallásosabban cselekedjenek, a zajongást és veszekedést jobban utálják, vágyódóbban gyakorolják az önmegtartóztatást, tisztaságot kedvelők és minden káromkodástól és törvénytelen szeretkezéstől idegenkedőbbek legyenek.

A lovasok legnagyobb része, akiknek feleségük van otthon, olykor 3 évig folytonosan kényszerülven katonáskodni, hihető, hogy sohasem szegi meg a hitvestársi hűséget. Ha valakit rossz személlyel kapnak rajta, örök gyalázzal bélyegzik meg. Vitézségben és kitartó türelemben különbek, mint a lacedaemoniak. Télen-nyáron táborot járnak és amit gyakran láttam saját szememmel, hó és földalatti vermekben türelmesen telelnek s a megkezdett ostromot nem hagyják abba. És bár többnek megfagynak a dühöngő hidegben a végtagjaik, mégsem mozdulnak helyükről, nem panaszkodnak a dermesztő hidegre. Sőt gyermekeiket is a táborban tartják s ott vezetik be a haditudományokba s tanítják meg maguk mellett hozzászokni a szenvedéshez.”

V. Atilla királyról.

1. A meotiszi pusztákon.

A kaukázusi hegylánc fölött elterülő végtelen pusztaságba nyúlik be a Fekete tenger úgynevezett Meotisz öble és ennek tószemekből álló messze vízvilága. Itt van a skytha ősök és királyok temetője. Ide záradokoltak el most is a nyugati s ugyanúgy a keleti hun népek vezetői a kis Atillával és testvérével, Budával.

Az öreg Bendegúz, Atilla atyjának testvére, akit szintén Bendegúznak hívtak s aki Keleten maradt vissza népével, – ő is elzarándokolt most ősei szent sírjához, különösképen ide, „Tana-ős” omladozó régi sírszobrához. A szobor, mint megannyi ilyen ezer és ezer szobor a meotiszi végtelen pusztamezőkön, a sír fölé van állítva, arccal a felkelő nap felé fordítva, ölében összekulcsolt kezei között egy kehely-félét tart valamennyi. Ugyanis ebbe a kehelybe várja a szoborral ábrázolt elhunytak a lelke a majdani nagy ítéletkor az örök életnek a vizét.

A kísérő vitézek, nők és gyermekek sokasága szinte ellepi a szép füves teret. A szekértábort odább ütötték fel. Az ünnepség a nap keltével kezdődik most is, mint ahogy ősidők óta. Az öreg Bendegúz kezdé a szót, közelebb állván a skythaság szent Tana-ősének szobrához.

Tízévenkint, monda, megújítandó a régi fogadalmat, Kelet és Nyugatra szakadt skytha-hun népeink itt újra összetalálkoznak tehát, hogy áldozatot mutassanak be őseink halhatatlan szellemeinek. Mindkét részről fáradságos volt utunk;

Kehely-tartó szobor. Meotisz vidék.

de úgy gondolom, mindannyian örömmel álltunk meg a szent helyen, hol atyáink emlékének eme szent kövek emeltettek. Itt e megkopott emléken az írás még jól olvasható. Néhány betű csupán, a régi skytha írásmód betűivel vésve. Ez a néhány betű éppen Tana ősrünk neve.

E név említésére mindannyian meghajolnak a szobor előtt.

Ez az a szent hely, ahová meghalni s temetve lenni vágyott mindig a skytha. Bizonyára így került e másik szobor is a Tana ősboldog szomszédságában álló szobor mellé.

Olvasd csak el a feliratát, – intett Bendegúz egy közelben álló ifjabb vitéznek, aki jó hangosan kezdé betűzni és olvasni a skytha betűkkel írt ősi sorokat:

„Állítottam-e szobrot az anyám szobra mellé, atyám vitéz Bojla emlékének, aki a város kha-gánja volt s aki ide két napi járásnyira a nagy iratos követ készítette. Emeltem-e szobrot én, a te fiad, Dengir, aki még élek s aki most hadba indulok Nyugat felé, ahonnan ha vissza nem térek és tetemem fölé szobor nem emeltetnék, csészédet, oh atyám, emeld én érettem is, hogy az örök élet tiszta vizében, Anahita természet-anyánk kegyelméből énnekem is részem lehessen.”

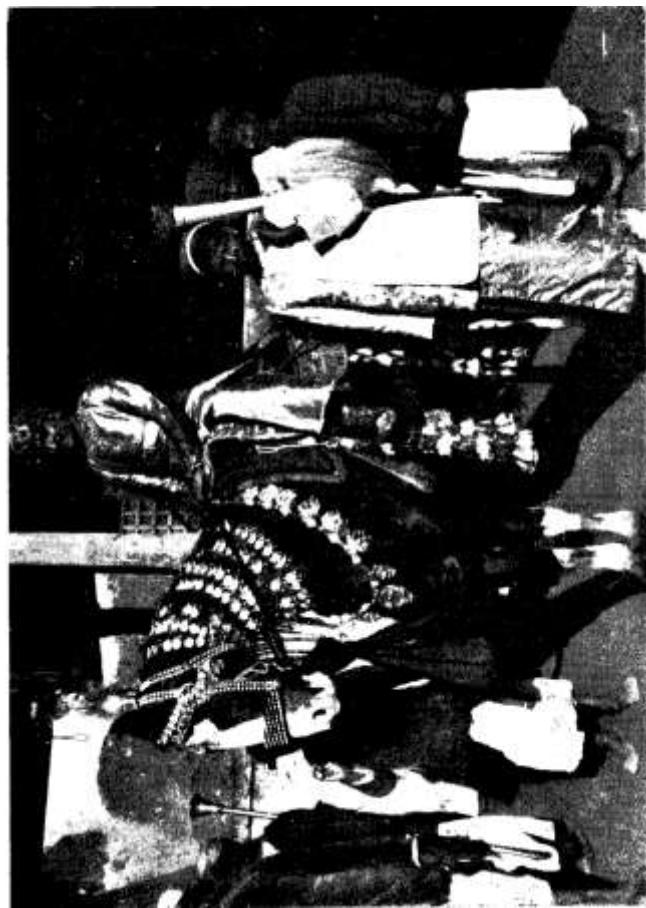
Majd megint az öreg Bendegúz folytatá:

Ugyanúgy, mint e szobor felirata, – újból való elválásunk és új nagy útra indulásunk előtt mi is felajánljuk az égiek tiszta szándékú oltalmába mi magunkat és gyermekeinket.

Elsőnek Buda gyermekünket fogjuk felajánlani és bemutatni. Buda nevét is azért kapta, hogy mint elsőszülött, a bölcsességben legyen nagy. A második fiúgyermek neve a folyóról, mely mellett hosszú ideig tanyáza népünk s melynek vize Keleti-Hunniát határolja, legyen Atilla.

A két gyermek anyja előbbre áll, szemben vele az atya. Két serdült leány tartja a kezénél a két gyermeket, akik öt és nyolc éveseknek látszanak.

A táltos, az áldozó pap lép most közelebb, elhelyezve, felajánlva a szent arany eke s járom,

A Bhainsror-i prince, Zajt F. felvétele.

Taj .Mahal. Zajti F. festm. vázlata,

az arany fokos és aranykehely jelvényeket, Tana ős áldozó kövére helyezve azokat.

Most az egyik vitéz a szobor elé magasra emeli a kis Budát.

Utána Atillát ugyanúgy.

Ekkor a köszöbor, amely előtt a bemutatás történt, mielőtt még a gyermek Atillával a vitéz meghajolhatott volna előtte, csodálatosképen fölemelkedett térdeplő helyzetéből és meghajolt Atilla előtt. Azután féltérdeplő helyzetébe ismét visszaereszkedett.

Az ámulat és csodálat mindenkit némává és mozdulatlaná tett.

Még fel sem ocsúdhatott senki, ime a gulyák és ménések felől sietve fut egy kis pásztorfű, magasra emelt karokkal. Ruhája nincs is, csak tarisznya lóg a vállán.

Az alig 10 éves pásztorfű nagy tiszteletteléssel megállt az ünneplők előtt. Letérdelt először Tana szobra, majd a kis Atilla előtt, magasra emelve, keresztbe fektetve az oltár kövén a kezében tartott ösiveretű kardot.

E kard hegye, monda, egy domb tetején alig-hogy kicsillant a homokos földből – egy arra haladó üszöm lábát véresre sebezve. A kardot kiástam és, Uram, Neked idehoztam, – majd meghajolva az ősz Bendegúz előtt is, illő köszöntéssel visszalépett a szobor áldozóköve előtt.

Bendegúz szólalt meg nagy lelkes hangon:

A z I s t e n k a r d j a e z ; kiáltá fennszóval. Az oltárnak felhányt domb tetején a Hadúrnak felajánlott szent jelkép v o l t e z a k a r d , m e l y h e z v a l a h o g y a n n e m t é r h e t t e k v i s s z a s k y t h a ő s e i n k é s f e l e d é s b e i s m e n t o t t , m í g n e m a z i d ő s z á l l ó h o m o k j a b e t e m e t t e . H a d ú r u j j m u t a t á s a e z , n y u g a t o t m e g h ó d o l t a t a n d ó , h o g y a t e t s z é s s z e r i n t v a l ó

nagy vállalkozáshoz az éppen bemutatott gyermek dereka e karddal felöveztessek!

Érintsd meg, gyermek, e kard szentelt pengéjét, szólt a kis Atillához fordulva öreg Bendegúz, majd eléje tartá a kardnak rajzokkal kivert pengéjét.

Addig is, folytató Bendegúz, míg derekadon hordozhatod, őrizzék meg ti a gyermek számára, – s a kardot a közelálló főbb vezetők kezébe helyezé.

Egy idősebb törzsfő ládikából drága kendőbe göngyölt csomagot fejt most ki. Majd egy hun vitéz ezüst tálcát tart a kis Buda elé. Arra helyezik a ládika tartalmát, egy kopott, gömbölyű követ, valami jellel rajta, – azután egy fakupát és egy kis fatálat.

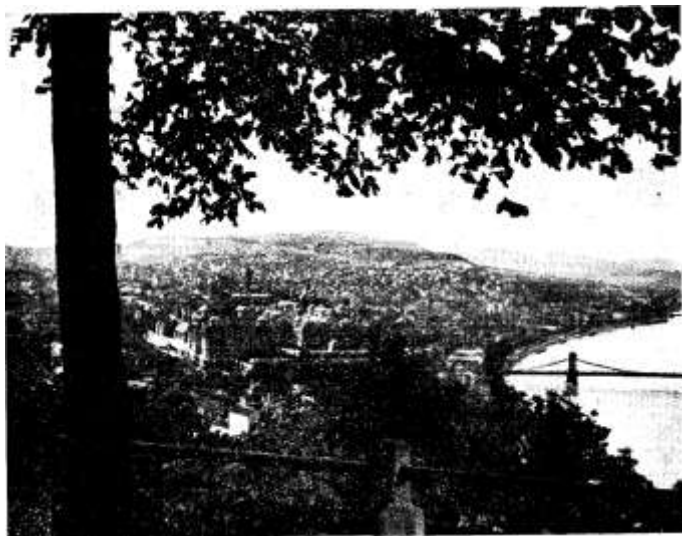
Egy idősebb törzsfő, aki a keleti hunokhoz volt tartozó, vette át a szót:

Ez ereklyék itt, monda, mint szent hagyományok, a nagy Buddha őstől származtak át az egyik velünk rokon törzshöz, akiktől úgy került térítő Buddhista szerzetesek útján korozmiai Buddha hiten lévő atyáikhoz. E megjelölt kő, mely erdei otthonában a szentéletű bölcs Buddha ősnék volt mindig a fejealja, legyen a most Buda nevet nyert gyermeké. Ahol uratok végcélját látjátok, ássa el a gyermek e megszentelt követ és építsen ott várost, elnevezve azt a kő egykori tulajdonosáról. Hegyen építse és vizek mellé, hogy áradás, szárazság és ellenség sohse uralhassa.

E fakupa és egyszerű tál, folytatá most már emelkedettebb hangon, a kis Atilla felé fordulva, ugyancsak a nagy Buddháé voltak. Legyen ez is most a gyermek Atilláé, emlékezésül arra, hogy honnan szakadt el atyai törzse. Asztaláról sohse hiányozzon ez egyszerű készlet. Amíg e kupából issza italát, Kelet szelleme őrzi bizton s baj addig

nem érheti Atila királyt. Mert király lesz ő, (emelkedett, profetikus hangon folytatja), nemzetek, népek hatalmas királya, aki Nimród ősiségével és hatalmával erjesztő tüze lesz ennek a tespedő világnak.

Bendegúz törte meg az elhangzott szavai után keletkezett áhítatos nagy csendet:

Buda a királyi várral

Nagy az ég ereje, hatalma és bölcsesége. Ereje vezessen, hatalma védjen meg minket s bölcsessége adjon értelmet a jó és igazságos kormányzásra. Majd remegő hangon, könnybelábadt szemmel foly tata:

E megszentelt földön búcsút is mondok. Ősi honom megtartása és Kelet erejének összetartása töletek, testvérnépem, elválásra kötelez. Megható-

dott lélekkel teszem ezt, mivel hogy nem lehetek részese és szemtanuja a fenséges kinyilatkoztatások és csodálatos égi jelek ígéretei megvalósulásának. Lélekben azonban veletek maradok. Legyen határ köztünk továbbra is ez a meotiszi szent kő, hol mint testvérkéz-szorításban, Kelet és Nyugat hódítása egy örök szent frigyben öszeér. Az áldozati serleget hozzátok elő.

Bendegúz intett és várta, amíg az ősi szent serleget előbbre hozzák.

Akikre reátok bízom a további hadvezetést, folytatta, addig is, mi magunk kormányzó embe-reivel együtt hullajtsátok véretek cseppjeit e borral telt edénybe, s az igaz barátság megerősítésére igyatok ebből velem együtt mindannyian, hogy szövetségünk, – vérünknek utolsó cseppjéig – hűségben megmaradjon.

Miután mindannyian megízlelték az italt, a megmaradt bort az ősz Bendegúz a kehelyből Tana szobra elé hinté. A kelő nap csodálatos tűzfolyóvá változott. Szinte égett a pusztai út homokja és fűpázsítja, majd néma szemlélettel és imádságos áhítattal elbúcsúzott egymástól a két sereg. Meg is indult az ellenkező irányba tartó két tábor, vissza, Kelet felé az „egyik” és a nyugati új hazába, Pannónia füves térségeire a „másik”.

Hirtelenséggel, mint valami jelenség, a háttérben egy szarvas bukkant elő, amely mint a törzs védőszelleme, a Meotisz gázlóira felé iramodott, jelképezve az irányt, amely felé Atilla népét diadalról-diadalra vezetni fogja.

2. Isten ostora.

Gárdonyi Géza („A láthatatlan ember”):
 „A magyar történetírásban Hunfalvinnak Batu-
 kani szerepe volt: földült és elégetett minden
 hagyományt. A hun rokonságot merőben meg-
 tagadta, s Atilla magyari dicsőségét beledobta
 az Akadémia szemetes ládájába.”

„Csak az utóbbi években akadt egy Nagy
 Géza, egy Thury József, hogy az örökké cáfolt
 nagyérdemű tudóst, Vámbérit ne is említsem, –
 ezek bebizonyították, hogy Hunfalvi piromániá-
 ban szenvedett, s hogy igenis a mi régi történet-
 íróink szava az igaz: a hunok rokonaink és elő-
 deink voltak s Atilla Örökségünk nekünk.”

„Hát így a hagyományok becsét se lehet
 fitymálnunk, s különösen bizonyító erejük az
 apáról fiúra szálló mondák és hagyományok, ami-
 kor történelmi számítások találkoznak velők.”

Atilla nagy király hajdani teljes címe: Atilla,
 a hunok, médek és a dákok fejedeme. E népeken
 keresztül ő maga és fajtája Kína s India határai-
 tól Nyugat-Európa szívéig és az északi hideg ten-
 gertől a déli tengerekig terjedő birodalmon ural-
 kodott.

Ebből a fajtából kerültek ki a nagy vallás-
 alapítók, világokat megrengető hadvezérek és
 államalkotók. Ennek a fajtának volt legkiemelke-
 dőbb lángesze Atilla király.

Soha senkisémmé férközött eddig jobban a világ
 köztudatába és rokonszenvébe úgy, mint Atilla,
 a hunok királya.

Az a 800 krónikás irat, regény és színdarab
 szerte a világon, ami Atilláról megjelent, Atillát
 a hunok fejedelmének és egyben a magyarok ősi
 királyának tudja.

A törökök indulója a versek visszatérő sorai-

ban biztatóan zengik: Ne feledd, hogy Atilla volt a te ősapád.

A bolgár nép viszont nagy Atilla fiától, Imáktól, más nevén Csabától eredteti hős első királyát.

Atilla.

A magyarok napi imájukban, a szent himnusz szavaiban köszöntik állandóan ősüknek, Bende-gúznak fiát, nagy Atilla királyt.

Az erőslékű székelyek Atilla itt maradt hun népe voltak.

Hunokból telt India java harcos népe és vezető fejedelmeik; ugyanúgy Csaba Atilla-királyfi visszatérő hunjai és maga-leszármazottai alkották meg a magyar vezető törzsek és fejedelmek színé-javát is.

A Szentés alatt csendesen folydogáló Kórógy vize látta utoljára Atillának víz alá merített arany koporsóját.

A szegedi puszták fűgyökerét még Atilla lovasai tapodták be egykor a meglazult, nedves talajba.

Buda hegyei és halmai s Réka erdejének páfrányok közé omlott tornyos palotái egykor szemtől-szembe látták Atilla királyt.

A nagy magyar Alföld tágas térségein haladtak végig, a négy világtájba, Keleten el az Uralig, a hun halmok jelző póznái, melyek éji tűzcsóvák jeleiben fegyverbe hívták India határaitól a fehér hunokat, Kína szomszédságából a hun-fajta avart, a Kaukázus aljáról a kazár-hunokat, Média vidékéről a parthus-skythákat, Kis-Skythiából, a Duna alsó folyása mellől és Pannóniából ugyancsak a skytha-dákokat. Fegyverbe szállt valamennyi s Atilla intésére, parancsára felsorakoztak itt mind, sorra a nagy magyar Alföld térségeire, hogy mint Isten akaratából való néphatalom a tespedő lelki-világok helyén új szint hozzanak és új erőt adjanak s a megtapodott erkölcsiség helyett Istennek tetsző újat mutassanak.

Szent Genovéva remetenő, Paris városának szentéletű oltalmazója, Parisért könyörögve, Atillánál nemes meghallgatásra talált.

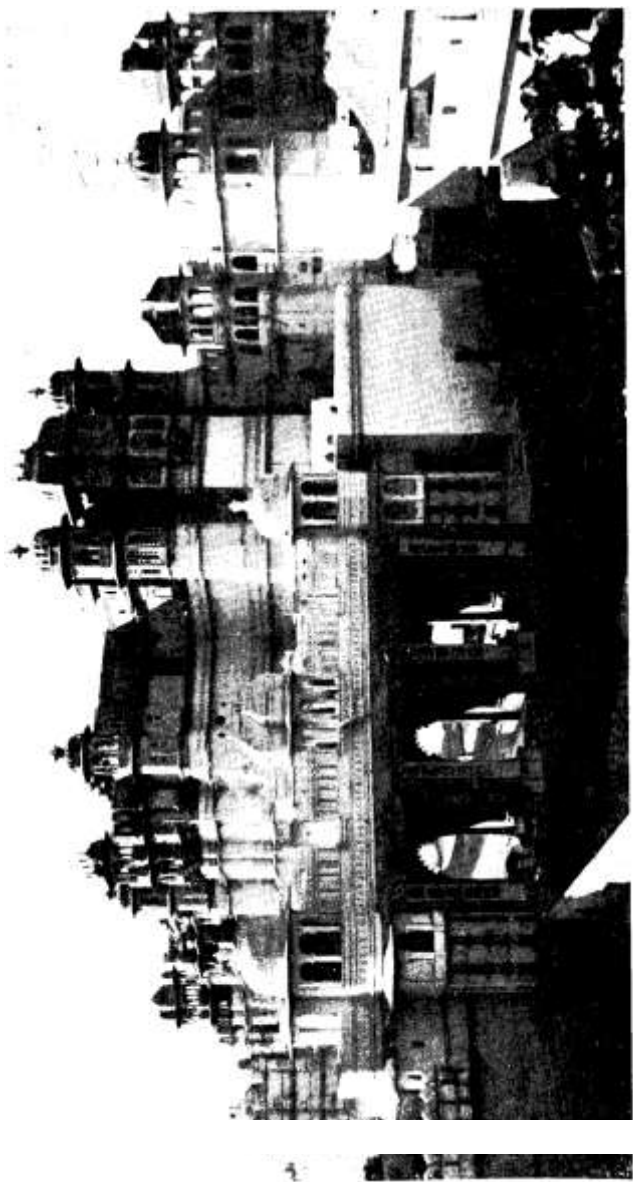
Nagy Leó pápa ugyanígy könyörög Atilla előtt Róma és a keresztény világ megkíméléseért: A tanács és a római nép, egykor a földkerekség legyőzője, most mint legyőzött kér kérve tőled kegyelmet, könyörög életéért hozzád, királyok-királya, Atilla!

Igaz, hogy a népek maguk fölött Atillát Isten ostorának tekintették, de viszont az Isten a jobb jában tartotta mindig ezt a kiengedett ostort, melyen mindig is megérezett az Isten kezének áldó melege, abban a nagyszerűen fenséges cselekedetben is, amikor az isteni szóra hallgatva, Rómán keresztül megkegyelmezett a keresztény világnak a skythák és hunok nagy fejedelme, Atilla király.

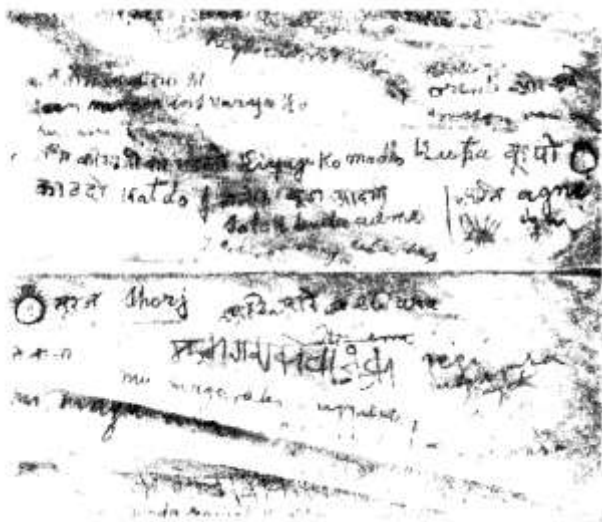
Krisztus előtt a 174-ik esztendőben az ázsiai hunok fejedelme a kínai császárhoz küldött levelét ezekkel a szavakkal kezdi: „A hunok nagy fejedelme, ég és föld szülötte, a Hold és Nap által trónra emeltetve, üdvözli a kíniaiak császárat!*" Atilla nem volt kevesebb hatalmú fejedelem az ázsiai hunok fejedelménél. Atilla királynál nem volt az ősi hun népnek sem nagyobb, sem hatalmasabb királya!

Isten kardja.
Légrády Sándor rajza

Az „indoskythák” fejedelmének a palotája. (Udaipur.)

Az öreg hun regős kezeírása Zajti Ferenc részére.
 (Bhim, ősi hun fajú. Maijára.)

VI. Az Indo-skythák fejedelme.

1. Az udaipuri fejedelmi-ház.

A radzsputánai Mewara fővárosa Udaipur. Fejedelme, a megkülönböztetett címzésű Maha-Rána, India ősiségben és isteni elhivatottságban legelső fejedelmi házának, egyúttal a kathiavadi Gohiloknak is a feje.

A Gohilok, vagy Gehloták Sisodiáknak is neveztetnek, akiknek feje ugyancsak az udaipuri Rána, aki, illetve az udaipuri fejedelmi-ház, korábbi származását a Valabhi-i (K. u. 509-750) Váláktól eredeti, akik viszont Shálivahántól, azaz Kanaksenától származtak. Kanaksen a nagy indo-skytha (jüe-tsi) Kushan fejedelemnek, Kaniskának az unokája, így egyazon fejedelmi házhoz tartozó valamennyi. Tovább fejtve a származtatást, Kaniska jüe-tsi (indo-skytha) népe fájilag azonos az indo-skythák örökébe lépett fehér-hunok (mihirák), Mihiragula fehér-hun fejedelem népével, akik Kr. u. 470-ben India északi részét meghódítva, meghódították és birtokba vették a Valabhi fejedelemséget is.

Amikor az arab hódítás a Valabhi államot feldúlta (Kr. u. 770.), az akkori uralkodó család egy része, Vh. Shiladitya feleségének utószülött fiával Valabhiból Mevadba menekült, aholis Csitorgarhnál foglaltak területet és pedig az itt ekkor

uralkodó hun-fajta Parmara-Mori fejedelem szíveségéből, miután Bappa törzsfőt anyagi ágon rokon kötelékek fűzték a parmara törzshöz s itt is maradtak a XIII. századig. Ekkor egy részük a mai Udaipur területére tette át székhelyét, másrészük a dél Márwár-i Kischlibe vonult vissza, ahonnan Kr. u. 1290-ben a Ráthod-ok kiszorították őket s ekkor Kathiavádában állapodtak ismét meg, ahol törzsi vezérük, Sejak leányát feleségül adta a Sorath-i türk eredetű Chudásamák törzsfőjének, *Ra Káváto*-nak a fiához, amely révén bizonyos területet kaptak birtoklásul.

Sejak fiai egyenes ősei a Bháunagar és Rajpipla-i, Láthi-i és Palitana-i fejedelmi házaknak.

A Sorath-i Gehlot-ok Bappa egyenes leszármazottai. Ugyanis Bappa, miután a VIII. században (770 körül) Chitornál az udaipuri uralkodóháznak az alapját megvetette, népének egy részével ide tért vissza, – Bappának Guhila vagy Guhaditya nevű fia után Guhilotoknak nevezetve. Ma ezek a Gohilotok a porbandari „mer”-eknek képezik egy alosztályát, szoros rokon kapcsolatban az udaipuri fejedelmi házzal, hercegeik a „Khuman” címzést használták nevükkel kapcsolatban. Ez a címhasználat még az alapító Bappa fiától, – Guhilától ered, mint visszaemlékezés arra a területre, ahonnan Bappa ősei, Kaniska és Kanaksen elszármaztak régen és ahova maga Bappa is, annak tudatában, hogy övéi jövő sorsát megalapozta, visszavonult éspedig Transoxániába, az ősi skytha Khománok (kunok) igazi hazájába. (Tod's Annales, 250 p.)

A mevad-i (udaipuri) fejedelmi ház visszamenő történetének követésében bizonyos akadályozó momentumokkal találkozunk. Ezek a nehézségek azonban megszűnnek amikor, ha az udaipuri fejedelmi házat, mint a „Nap-fiai”-t, mint a „Hinduk- napjá”-t nem tőlük idegen árja fajnak

akarjuk beállítani, mint ahogy nem azok a többi Rádzsputok sem és nem azok a Mahabharáta hősei és nem azok India első kultúr-települői sem. Fajta szerint véve, ugyancsak nem árja az iráni területről érkezett Buddha népét és törzsét képező saka-skytha nép. Nem árja I. Csandra-Gupta és Asoka népe. Nem árja az indo-skytha

Az indiai híres rádzsput (hun) lovasság.

(jüe-tsi) Kaniska fejedelem népe, akiket „turuska” néven említ úgy Albirumi, valamint „Rajata ringini”-jében Kalhána és Kaniska őseire vonatkoztatott próféciájában a Vishnu Purána.

Tovább folytatva Bhatárka koráig a hivatkozásokat, maga Bhatárka, a Valabhi fejedelmi ház megalapítója, faj szerint szintén nem árja, noha úgylátszik, hogy a Gupta fejedelemség, melynek Bhatárka hadvezére volt, a Kaniska és Kanaksen, majd a Ksathrapák által képviselt

indo-skytha birodalom ellenese és végleges megdöntésének egyik főtényezője volt.

A Saka-Skytha eredetű Ksathrapák uralma után következett Gupták (320-470, illetve 550-ig) összetétele a leghomályosabb és legproblematikusabb. Ennek tisztázására különböző szempontokat kell figyelembe vennünk. Elsősorban, hogy a Gupta birodalom, mely keleten a Ganges deltájától a nyugati Saurashtra félszigetig terjedt, eredetileg a Ganges és a Jumna folyók találkozásánál keletkezett. A birodalom tekintélyének megalapozásához nagyban hozzájárult az első fejedelemnek, Csandra-Guptának a házassága és pedig a Buddha népe főtörzsei egyikének, a skytha-hun fajú (indo skytha) Kumaradevinek általa történt feleségül vétele. Hogy ez milyen mértékben volt jelentőségteljes, mutatja az, hogy úgy Chandra-Gupta fia, valamint utódja érmeiken mindig kitüntették, hogy Likkavi (jueti-nemzetségbeli) anyától származó (skytha) utódok.

A Gupták hadseregében bizonyára számottevő elemet képezett a Nagy Sándor hadseregéből és pedig a magával hozott 30.000 főnyi daha (geta) skythákból Indiában visszahagyott jelentős tömeg, akiknek fajisága megint csak azonos volt az indo-skytha jüetsikével.

Ez a vezető szerephez is jutott harcos elem járulhatott hozzá döntőleg ahhoz, hogy a Kr. e. 32\ben keletkezett, I. Csandra-Gupta által alapított, úgynevezett Mauri ja dinasztia az indiai ősi skytha települők (Nandák) utóbirtokaként hatalomhoz jutott és később, amikor az unoka Asoka, a nagy saka-skytha vallásalapítónak, Buddhának valláselveit elfogadva, mint Buddha hitének hatalmas pártfogója és terjesztője az egész Indiára kiterjedő egységes nagy államot alakíthatott

Annak idején Nagy Sándor hadaival szemben Pórus indiai fejedelem legbátrabb harcos erejét a

Kathi nép alkotta, akik legyőzetésük után Pórus központi területén, Malvában, itt Ujjainban letelepülve, jelentős szerepet játszottak úgy a Kr. e.-i Maurya-Asoka dinasztia, valamint a Kr. u.-i Gupta alakulatban is.

Visszatérve a Likkavi törzs szerepéhez, a buddhizmusnak Nepálban történt elterjedése után a Kr. u.-i I. század közepéről való értesülésünk

A „barodai” gujár-hun fejedelem egyik palotája.

szerint a tibetiek első királya a Buddha által különösképpen kitüntetett Likkavi törzsből való volt. Ugyanezt tudjuk a Kr. u.-i VII. és VIII. századra és a Kr. u.-i 320 körüli időkre vonatkozóan, amely időre tehető a Gupta dinasztianak tulajdonképeni megalakulása, úgy, hogy a Gupta korszak eme kezdő időszakát inkább Likkavi időszaknak lehet nevezni.

A fehér-hunok által meghódított Gupta birodalom kebeléből vált ki, mint a birodalom had-

vezére, Bhatarka, aki Malvából, a fehér-hunok új települési központjából Broach-on keresztül a tenger felől Kathiwár keleti részébe települt (Kr. u. 490), ahol megalapította a Valabbik (Balabhik) Balhikák országát.

Figyelembe veendő körülmény, hogy a fehér hunok fejedelme egyik jelentős hadi gócpontban bizonyára nem nézte volna jószemmel, sőt megsemmisíti a Bhatarka által alapított új kis birodalmat, hogyha az kifejezetten a volt Gupta-éra egyenes folytatásának lett volna tekinthető, vagy egy későbbi új-szervezés tervét rejtegette volna.

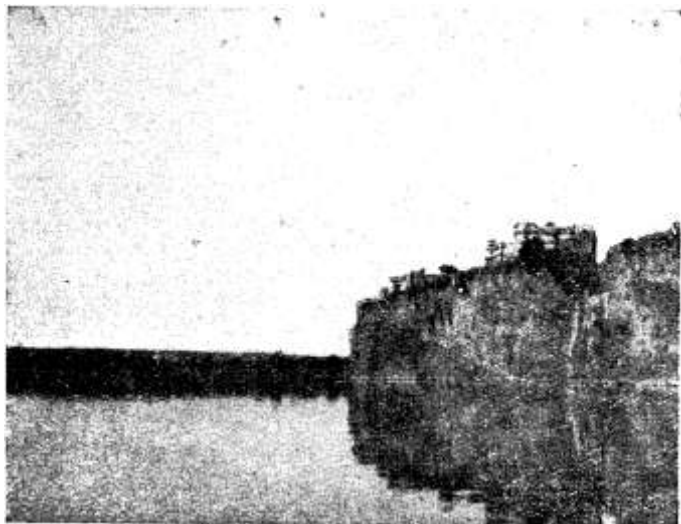
A Valabhik új surasthra-i szomszédai voltak a mherek. Nem a mai mher alakulat bhil népe. de a tulajdonképeni turk-hun fajúnak tartott mher nép, akiknek egyik csoportja a barnabőrű és fekete hajú turkomán típus, míg a másik csoport inkább az indiai elnevezésük szerint Gudzsarok (Khazarok), a jüetsikkel közel rokon fehér-hunok fajtát képviselte, de mind a kettő, úgy a fekete, valamint a fehér-hun csoport is Toramána hun király segédhadaiból települt, vagy telepített sorath fölötti helyére, ahonnan a hun birodalom össze-roppanása után a Valabhiak által feljebb szorítottak. Úgy betelepülésük idején, mint a későbbi századokban ezek a Mher és Valabhi-törzsek – így Bappa Gehlotjai és a mai udaipuri ház is, fenntartottak egymás között (így Mewara és Porbandar) bizonyos rokonsági tudatot és kapcsolatot.

Ezt a rokonsági kapcsolatot igazolja a Mherek és Valabhik népének faji egybevetése. A hun birodalom összeroppanása után a hunokat legyőző, rövid időre életre kelt Gupta alakulattal szemben egymás támogatására volt utalva a Mher nép és Bhatarka Valabhi népe, sőt résztvett ebben a kölcsönös megsegítésben a mherek területein lakó bennszülött őstelepülésű „bhil” nép is.

letén, Krishna régi honában ült Krishna egykori Dvarka-i trónján, – vitte vissza családfáját. Kaniskai jüetsi népe egy része is Balhika néven volt általában ismeretes.

A Válákat nemcsak hogy kapcsolatba hozzák a Kathi nép korábbi hullámaival, de sőt, a Válákat egyazon fajbelinek veszik a Kathi néppel. A Vá-

Bhainsrorgarh ősi hun falu.

lák ugyanis mindig vezető törzse voltak a Kathi népnek, sőt a Kathik esetleges számbeli túlsúlyuk esetén is magukkal szemben mindig elismerték a Valabhi előnyét. Így volt ez, amikor Valabhi eleste után a Válák egy része a Kathi népbe olvadt. Mind a kettő és pedig a Kaniska, illetve Kanaksen népét alkotó kisebb csoport, a Valabhik tulajdonképeni magva és a Kathi-nép is eredetileg északról érkezett népek voltak. Időrend szerint a Kathi megelőzte a Valabhik első törzscsoportját alkotó

A barolli-i õsi templomok. Kr. u. 300.

Zajti F. fel.

A barolli-i hun templomok, a Kr. u. VIII. és IX. századból.
(Zajti F. felv.)

indo-skythákat (Kanaksen népét), de velük szemben nem a betelepülés időrendjét, hanem a törzsi tekintély felsőbbségét ismerték el a Kathi-k, mint rokon fajták közt szokás, – kötelezőnek. Mondhatjuk általán, hogy a skytha Válák ugyanolyan urai voltak az alsóbbrendű, ugyancsak a skythaság körébe tartozó Kathi-ikuman népnek, valamint a skytha jetvák a turkoman mereknek, illetve a merek (mher) turkoman jellegű népcsoportjának.

Bhatarka (Bahatur) és Bappa, amaz Valabhi, utóbbi az udaipuri Gehlot fejedelmi ház megalapítója, őseik eredete szerint Transoxániából valók, ahova és pedig Khorossánba (a magyar őstörténet Korozmiája, ahova Csaba királyfi nősült), Bappa is visszavonult hadseregének egy részével a VIII. század¹ legvégén, amikor is fiait hátrahagyta Chitorgárnál. Itt Transoxániában Bappa igen magas kort élt, itten vett feleségeitől több utódott hagyva hátra ázsiai uralma keretében is.

Mindenesetre nem hagyható figyelmen kívül az a fontos körülmény, hogy a Valabhik belső magvához tartozó Chapa törzs eredete Transoxániáig vihető át. A Chapa törzs viszont a fehérhunoknak törzsilag egyik főcsoportja volt, akik még Malvában csoportosultak Bhatarka indo-skytha népe köré, úgyis, mint a Gupták ellenesei és úgyis, mint Toramána rendelkezéséből India nyugati részén, a hadászati szempontból igen fontos kathiawari részen, a hódító fehér-hunok támogatásával alakított független királyság.

Ugyanilyen független csoport alakított az északibb „mer” (mher) nép keretében, amely lán^colat hivatása volt összekötni az Aravilli hegységen át a Chambal-Gvalior-i vonalat, amely terület a fehér-hunok indiai hadműveleti területének katonai központja és erőssége volt.

A Chapa (Chavada) törzs rokonságban volt azzal a Chitorgarhban uralkodó s a fehér-hunok

idején itt megtelepült Parmari törzsszel, amelynek fejedelme a már Bhatarkával fennállott rokoni kötelék révén Bappát és népét mint rokont fogadta be, illetve alkalmat adott nekik a letelepülésre.

Ezek a körülmények adhatnak magyarázatot arra, hogy Kr. u. 720 körül, amikor az arabok feldúlták Valabhit és Chitorgarhnak, mint belső India kapujának elestével India az új hódítóknak lett volna kiszolgáltatva, körülbelül 80 kisebb és nagyobb fejedelem, de mindannyi a régi skytha és hún uralom hinduizált igen számottevő maradék népe, a későbbi radzspu fejedelemségek magva, – megsegítették Chitort. Chitor parmara-hun fejedelme, a vezetést is egy parmara-hun fejedelemre, Ungutsi Huna Rádzsára bízta, akinek dinasztiaja építette azután a Mihiragula fejedelem kastélya mellé emelt barolli-i templomcsoportot, illetve ennek régebbi keletkezésű épület-csoportját. A barolli-i templom-csoportot a Kr. u.-i IX-X-ik században fejezték be, amikor megint csak az udaipuri és hun fejedelmi házak szorosabb kapcsolatáról nyerünk értesülést és pedig Kr. u. 1008-10 között, amikor az udaipuri csitorgarhi hercegnőt férjhezadták az e vidéken uralkodott hun fejedelem fiához és a Barollival átellenben levő, a Csambal folyó magas partjaira épült Bhainror várost és területét, a hozzátartozó falvakkal a hun fejedelem, illetve az új pár hozományul kapta.

Az a tény, hogy Bappa fiai, valamint a Chitorgarhnál szereplő fejedelmi törzsek a tűzkeresztségen keresztülment „tűzszülte-népek” voltak, igazolja Gudzsár-hun voltukat. De az' ez időből való Gohelek „Gotchar” és Hun alfaja is ugyanerre az eredetre vall.

A VII. században, Valabhi eleste idején, a Kathiawar, illetve Gudzsaratban szereplő vezető radzspu törzsek, mint az udaipuri ház közel ro-

konai, így a Jetva, Chaora, Vala, Ahar, Rabari s ezek közül a legrégebbi Jetva, jellegzetes skytha törzseként szerepelnek Kathiawárban.

És úgy látszik, hogy a tűzkeresztség, melynek a „Bappa” megtisztelő név alatt rejlő fejedelem lehetett a papja. 720 körül, Chitor védelménél megújítása lehetett csupán annak a fogadalomnak, melyet a nagy hun fejedelem, – a buddhizmussal szemben folytatott erélyes küzdelme idején, a brahmin papok részéről is támogatva, – a hunskytha népek és fejedelemségek együttműködése és egymás megsegítése céljából Krishna zarándok helyén, az Abu-i szent hegyen mint vérszerződést és tűzkeresztséget egymással kötöttek.

A mathurai, parbatpurai dsat-skythák Krishnát vallják magukénak, akinek ősei a régi Irán vidékéről India földére Transoxániából jöttek át, ahova dvárkai vereségük után, mint említettük, Krishna népe visszatért volt. De magukénak vallják Krishnát az északi ahir-skythák és a délibb településű Gudzsár-hunok is. Kaniska Krishna trónján ült övárkában. Kaniska és Krishna is Ráma új testöltései, ugyanúgy, mint Bappa és Bhatarka s leszármazottai a mai udaipuri fejedelmi ház tagjai is.

Végeredményben a Válák fajisága, ha összetételnek vesszük a Valabhi alakulat törzseit, a már említett, a VIII-ik század közepén szerepet játszó rádzsputokká lett törzsekből származtathatók.

A jetvák, tudjuk, északról, Srinagárból lekerült skytha fajú nép, akik a Kr. u.-i I. században jönnek le Sindbe és Saurastrába.

A Chaora saka-skytha törzs volt. A jetva ugyanegy törzs volt a Chaorával, de már a Valabhik idején különváltak egymástól s Valabhi eleste után Prabhas Patanba mentek.

A Chaora Dhankba jött először, ahonnan viszont a Válák jöttek – Valabhibá.

Az Ahirok (Aher, Ahirya, Abhir) szintén skytha nép, akik az Indus folyó mellékéről, az arabok elől jöttek Saurastrába.

A Mer nép ugyancsak skytha-komán s rokon a Jetvákkaal. Egy jelentős része a mer alakulatnak viszont a hun fajú Gudzsar volt.

A barolli-i hun-templomoknál Mihiragula hun fejedelem kastélyainak romjai. (A háttérben.)

A Rabarik Delhiből jöttek Saurastrába, ők skytha pásztorok, akik később a Barda hegyekbe vonultak. Régi nevük Barbar. Egy törzsük: Babriya. A Rabari közel rokon a Jetvával.

A kathik Nagy Sándor idején, mint Pórus hadseregének fő alkotórésze, Pórus centrumában a Pandzsab egy részét birtokolták, ahonnan és pedig Malvából jöttek le azután Kathiawárba, ahol a Vala és Kathi fejedelmi ház összeházasodás révén közel rokoni kapcsolódásba került.

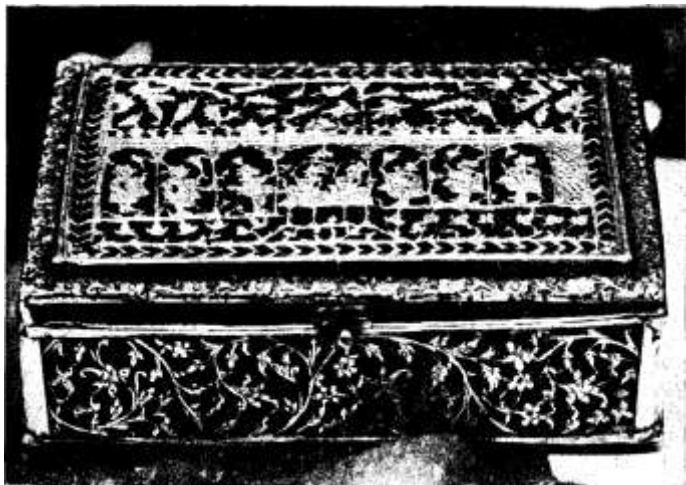
A Puránák és a Mahabharáták adatai megemlékeznek ezeknek az imént felsorolt északi turánföldi (mer, ahir, kathi) népeknek már a Mahabharáta harcok idején való szerepükről. Ezek a régi törzsek ugyanannak a fajnak egy korábbi, a történelem előtti időkben való betelepülései, amikor a transkaspiai Hyrcaniából, Transoxaniából, a régi Turán-alföldről elsőnek érkeztek Indiába azok az ős-foglalók, akik még a tulaj donképen kevés számú ős-iráni (mitanni) betelepülők előtt foglaltak területet Indiában, mely földet, a Puránák ősi próféciaja szerint, egyfolytonosságban tartják örökben ma is. Ez a prófécia tulajdonképen Af-rasyáb turáni-hun népeire vonatkoztatott, még a Kr. e.-i második évezred elején.

A hunoknak a Kr. u.-i századokban megindult hatalmas előretérései s jelentős szerepük India történetében adta meg a lehetőséget és az alkalmat ahhoz, hogy összetevődjék az a patinás ősi fejedelmi ház, melynek tagjai a nap és hold dinasztia leszármazottjaként, mint ég és föld-szülötte királyok, trónjukat az Istenek kezéből eredetnek vallhassák.

Erre utal az a végső megállapítás is, mely az udaipuri fejedelmi ház első alakulatát a Váláktól vezeti le, – a Válákat viszont a hunok egy törzsének tartja, akik részben Kaniska családjának a leszármazottjai, – egyesülve a fehér-hunoknak Toramánától leszármazó Chapa-hun fejedelmi törzsével. Ez az új fejedelmi ház átvette azután jogosan a nagy Kaniska fejedelem történeti és hagyományos múltját. A fehér-hunok (kazárok) révén tartották őket, a Valabhikat Gudzsároknak, Kaniska révén skythának, a Parthus-Ksathrapa elem révén Sakának, a Krishna trónján ült Kaniska révén ős-skytháknak, azaz Krishna utódainak, s Bhatarka és Bhappa transoxániai eredete révén

viszont a nagy turáni és iráni skytha testvér nép egyenes leszármazottjának.

Ezek szerint a magát isteni eredetűnek tartó udaipuri fejedelmi ház, amiképen azt Udaipur nagy-fejedelme szerzőnek is kijelentette, magát a nagy sikythaságból eredteti, így a fejedelem és népe skythaság magvából származó magyarsággal ugyanazon fajtához trtozó. Erről a témáról előadást is tartottam Udaipurban. A fejedelem öfensege egy a családja ősi eredetét feltüntető gyönyörű aranydobozzal ajándékozott meg.

Arany doboz.
Az udaipuri fejedelem ajándéka Zajti Ferencnek.
(Letét a Keletázsiai múzeumban.)

2. Magyar fejedelem népe.

Három esztendővel Atilla halála után a Kr. utáni 456-ik esztendőben – innen keltezik sokan a magyar őstörténelmet – a régi onogur és tokuzogur, (= tokuzújgur) hunok Ázsiában visszamaradt része, azok t. i., akik Balambér hadseregét nem követték annak idején Európába, de akik viszont a Kazár birodalom szomszédságában beletartoztak az Atilla fősege alatt az Ural felső vidékéig terjedő egységes nagy hun birodalomba, – ez az úgynevezett onogur, itteni települési helyén ugor népekkel vegyült hunfajú nép, az Uralhoz költözött avarok zaklatása elől áttelepedett a Kaukázus fölött levő pusztaságokra, majd a Kuma folyó és a Meotisz vidékére. Új helyükön legyőzik többek közt az itt tanyázó akatzir-hunokat, akik ugyancsak az Atilla-féle hunok vezető-törzseivel tartottak szorosabb rokoni kapcsolatot. (Priszkus szemtanú szerint az akatzir (kazir, kazár) nemzet „skytha” nép, mely törzscsoport az egy Kuridakhosz (Kurda, Korda) fejedelem és népe kivételével Atilla alattvalója lett, s mely akatzirok fejedelmévé Atilla öregebbik fiát akarván tenni, ennek kivitelére küldte ki ide Onegézioszt.

A szóban lévő meotiszi onogur-hunokról halljuk 528-ban, amikor Indiában Mihiragula idején a testvér fehér-hun birodalom éppen virágzását élte, azt az értesítést, hogy keresztény hitre tért Gorda nevű királyukat megölték és helyette testvérét, Magayart, Magyart választák királyukká.

A meotiszi terület a Kubán folyó mentén összeért a Kaspi tengerbe ömlő Kuma folyó mellé

épült Madsar város onogur-hunjainak a területével.

A Kaukázus lejtőin a Kuma mellé Madsar városba települt eme hunokkal kapcsolatban, akikhez az Összeomlott Fehér-hun birodalomból Csaba Atillafi Indiát járta hunjai csatlakoztak vissza, – több érdekes adatot ismer a történelem.

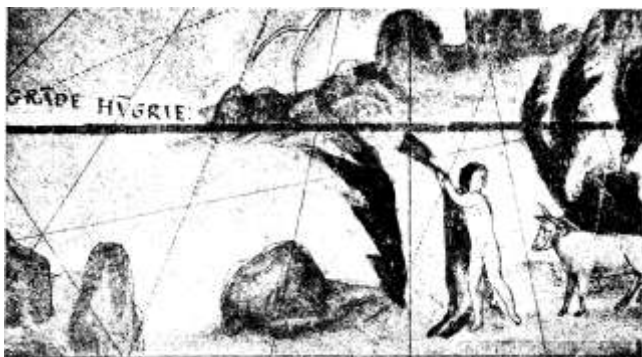
Így Kobad perzsa király egyszer a haitaliták, fehér-hunok országába menekült. Útjában beleszeretett egy falu előljárójának gyönyörű leányába és azt feleségül vette. A leány családja Feridun turáni király leszármazottja volt. Tehát eme velünk kapcsolatban szereplő hunokra vonatkozólag azt olvassuk, hogy Feridunnak, a turánok ősi királyának egyik leszármazottja hozzájuk tartozott.

Egy másik adat szerint ugyancsak Kobad és Róma királya, Justinus között háború volt. Utóbbi követeket küldött a hun királyhoz, hogy segítséget kérjen Kobad ellen (Kr. u. 525 körül). Ezeknek a hunoknak a népe Zonaras hivatkozása szerint „Hongre”, országuk pedig „Hungria” néven van említve. Tehát azoknak a fehér-hunoknak a népe, akikkel Justinus tárgyalt, akik között az ősi turáni-király leszármazottai éltek, Kr. u. 525 körül „Hongre” néven volt ismeretes, országuk neve pedig Hungria volt.

Ugyanez időből van még egy adatunk, mely szerint a kaukázusi oldalon a Kuma melletti Madsar-város és átellenben a Kubán körül települt hunoknak, akik az Aral-tó vidékén lakó fehér-hunokkal egy fajtabeli közösségbe tartoztak, – ezeknek a hunoknak a királya Gorda, Theophanes adata szerint Bizáncban járván, ott kereszténnyé lett s odahaza a hunok által tisztelt arany és ezüstből készült, valószínűség szerint Buddhát, másrészt őseik sírszobrát ábrázoló öntvényeket összeolvasztatta. – Ezért öccse, Magayar (Magyar) fölkelést szított a hunok közt, majd Gordát

megfosztva uralmától, fejedelmüké Magyar választották. Az ősi nemzeti-vallás eme hősétől, Magyartól kapta nevét a magyarság.

A mágussághoz ragaszkodó párt vezére „maga” (= mágusság) és „yara” (= barát) szavakból tevődött volna össze a névadó ős „maga-yar” „Magyar” neve. (Modi professzor véleménye.) Csak megjegyezni óhajtom, hogy az ekkortájt India 40 állama fölött uralkodó indiai hatalmas

A Kaspi tengerél: „Grande-Hungrie.”

tűztisztelő fehér-hunok, mint az avesztai mágus vallás patrónusai „*Toramána indiai hun király tiszteletére*” Mihiragula hun király megajánlásából éppen ebben az időben építették többek között az indiai híres gvaliori naptiszteletre szolgáló templomot. Valószínű, hogy eme hunok követeendő például szolgáltak „Magyar” velük egy-testvér hun népének, hogy kitarssanak régi tűztisztelő mágus hitük mellett.

Ahova a kaukázusi Kuma folyó mellé épített Madsar városhoz még ellátszottak a Kasbek és Elbrusz csúcsai, amelyeken Anahyta, a skythák

és hunok szent istenasszonya trónol tündéreivel nagy áhítatos csendben, – innen kezdődtek az ősi skythák hírből ismeretes szent sírjai.

Ez az a szent föld, amellyel kapcsolatban a skythák azt izenték a perzsáknak: a végtelen pusztákon – háborús cselből – megfutamodunk előtetek, de őseink temetőinél szembetalálnátok magatokkal a skythák táborát.

A belga *Rubruck Vilmos*, tatárországi útját ismertetvén, a Kunok országának leírásánál ezekre a kehelytartó sírszobrokra is hivatkozik: „1253 május 7. elindultam *Konstantinápolyból*... *Szoldaiában*, Gazaria déli oldalán kikötöttünk. Ugyanezen a helyen kötnek ki mindazon kereskedők, akik az északi tartományokba akarnak jutni; úgyszintén itt szállnak hájóra azok, akik Oroszországból jönnek és Törökországot akarják elérni. A kereskedők egy része hermelin, – vagy más értékes prémet hoz, a másik része pedig gyapot, vagy selyem-kelméket és fűszereket... Miután a várostól északra fekvő hegyeken átmentünk, eljutottunk egy források és patakok által öntözött szép erdőségbe; az erdőségen túl a vidék csupa síkság mindaddig, míg a tartomány keletről és nyugatról tengertől lévén körülvéve, egészen össze nem szorul.

A síkságot a Tatárok betörése előtt Kunok lakták, akik a tengerparti városokat mind adófizetőiké tették; de mikor a Tatárok megtámadták őket, tömegesen menekültek a tengerpart felé.

A kunok itt a sírok fölé dombokat emelnek s azokra egy arccal keletnek fordított szobrot állítanak fel, amely a gyomor táján csészét tart. A gazdagok és hatalmasok sírja fölé pyramisokat emelnek, sőt láttam sírokat, amelyek fölött téglából épített nagy tornyok vagy kőből épült házak állottak. Láttam továbbá egy sírt, amely fölött négy rúdra akasztva tizenhat lóbőr lógott, ugyanezen sír mellett innivaló kumisz és főtt hús is ál-

lőtt... Az egész úton, Szoldajától Szartachig, tehát két egész hónapon át sem házba, sem sátor alá nem jutottunk, mindig a szabad ég vagy szeke-reink alatt aludtunk. Azonkívül az egész úton sem várost, sem más építménynek még nyomát sem láttuk, csakis *nagyszámú kun sírhalom akadt szemünkbe.*”

Jerney János a Kaukázus, Fekete-tenger és a dél-orosz puszták vidékén tett utazása alkalmával

Madsar, – magyar város romjainak térképe. (Kaukázus.)

különös gonddal kutatta fel az ott elhagyott eme ősi skytha s hun temetőket.

A Jerney által lerajzolt temetkezési kőszobrok mindegyikén kivétel nélkül két kézzel tartott kancsó látható; legnagyobb mennyiségben a Dnieper és Don folyó közti térségen találhatók, ahol Herodotus szerint az említett régi skytha temetkezési helyek voltak.

Ilyen alakú kőszobrok emeltettek egykor Kéve, Béla, Kadosa hun vezérek sírja felett is, mint ahogy Kézai tudja, hogy nevezett vezéreket „az országút mellett, ahol a kőbálvány fel van ál-

lítva, skytha módon, ünnepélyesen eltemették.”

Jerney munkájának néhány sorát hívom tanúsággul:

„A skythák nyomdokait kereső perzsa királynak azt izené a skythák vezére: Hogy pedig nem bocsátkozom hamarjában ütközetbe, vedd tudomásul ennek okát: nekünk sem városaink nincsenek, sem megművelt földeink, amelyeket megrohanástól és elpusztulástól féltve sietnénk a csatára. Ha azért azt akarod, hogy legott csatába kezdjünk, vannak nekünk ősi honi sírjaink: rajta, kíséreljétek meg azokat megháborgatni s akkor tapasztalni fogjátok, készek vagyunk-e véletek megharcolni sírdombjainkért, vagy sem... A királyok sírjai a Gerrhusnál vannak azon a helyen, ameddig a Borysthenesen felfelé hajózni lehet.”

„A comanok (kunok) nagy halmot emelnek az elhunyt fölé és szobrot emelnek neki, arccal keletre nézőt, mely poharat tart kezében, köldöke fölött. ..” Bulgáriában néhány éve, a magyarországi Kunszentmiklóson egy ház falába beépítve nemrég találtak ugyanilyen kehelytartó szobrot, amely valószínűen a város határában levő Kurgánról (temetési halom) került a ház falába.

Ősidők óta állanak ezek a kőszobrok, őrizvén emléket annak a nagy múltnak, amelynek száguldó paripák felverte portengere betemette lassan a hajdan nagyvárosok mérföldes romjait és tűnő emléket is.

Ezek a különös művű szobrok maradtak csak meg hirdetni, hogy ez a nép az ég felé tekintett mindig és nemcsak hogy a csillagok napi járását olvasta, de ott fenn kereste lelke vigaszát és erősítését is arra a nagy időre, amikor vágató paripái már nem a földi, hanem az égi szabadabb térségeken száguldanak vihart és vésztyjósító felhők tetején.

Nemcsak a Kaukázusban, hanem az orosz

pusztákon, fel Mongoliáig és nyugaton a spanyol Ibéria, a régi Sumir és az amerikai régi maya-azték, népek területén, ugyanúgy a Balkánon, Bulgáriáig és Pannoniáig tanúskodnak ezek a kehelytartó szobrok, jelezve útját a népnek, amely emelte azokat.

Mit jelent ez a kehely az ősi skytha, hun, türk, kun és magyar fajta nép sírszobrainak kezében?

Madsar város (Kaukázus)

Jerney így magyarázza:

„A pontusmelléki sírhalmok alatt ott sok száz meg száz évek leforgása alatt tanyázott skytha-hun népek halottainak maradványai leginkább hamvasztott alakban találhatók.

Eme kőszobrok pihenő helyzete az ősvilág örök nyugalmi eszméjét kifejező roppant alkotmányaihoz vezet vissza bennünket. Úgyhogy ezen stílus a leghajdanabb kor örök nyugalmát jelképező vallásos művészettel tehető párhuzamba. Mindezen helyzet, mind a köldökhöz szorított edény, de maga azon tény is, hogy eredeti helyü-

kön arccal kelet felé fordítvák, a nap és tűzimádás legrégebb vallás szertartására mutatnak: kétségtelesenül a tűzimádó parszok haván (káva) nevű edényét ábrázolván általuk.”

Különös figyelmet érdemel, hogy hasonló helyzetben ércszobrocskák találtak ezen a vidéken, így a Kuma folyónál, tehát Magyarváros (Madzsari) környékén is találtak ilyeneket.

Amikor a Kaukázusban Gorda hun fejedelem keresztény hitre tért és beolvasztotta a hunok ilyenféle szobrainak kicsiny ezüst másait, a hunok roppant haragjukban e tettéért ölték meg Gordát.

Modi professzor: „Mi volt a hunok vallása?” c. munkájában, amelyet a szerző a Magyar Tudományos Akadémián olvasott fel 1925-ben, ismertette a turáni hunok és ezek testvér (iráni) népének a természet-boldogasszonyához, Anahytához intézett ősi fohászait, ahogyan azok az ősi avesztai iratokban feljegyeztettek. Ezek szerint Anahyta volt Turán és Irán skytha-hun népének a közbenjárója az égiek felé.

Egy ősi avesztai írás szerint: „A jó, a magasságos, a bőséggel áldó fravasikat, az ősi védszellemeket tiszteljük mi, kik számos sereget alkotnak s száz fegyverük van, őket tiszteljük, a fénysugárzókat, akik erős csatákban sietve szállnak alá, akik kitarító lovasokként indítanak csatát a reánk törő „danu” nép ellen. Ti vettetek erőt a turáni danuk ellenállásán, ti vettetek erőt a turáni danuk ellenségeskedésén ... Druvaspa „haumát” áldozott ... s ezt a kegyet kérte: Add meg nékem, hogy megköthessen a vészes turáni Frangrasyant és hogy megköthözve s bilincsből vezessem Kavi Husrava elé, hogy Kavi Husrava megölje őt, a mély és szélesen hullámzó Kaykas tó mögött.”

Anahytát kérték tehát és várták, hogy mint szószóló megsegíti majd lelküket is az odaát való nagy úton, amikor a nagy ítéletkor az Úr trónja

elé kerülnek, amikor a völgyek és hegyek síkossá egyenesednek majd, hogy semmi se állhasson útjába Skythia, ugyanúgy Irán s Turán lovasnépének.

Az Aveszta ősi írása szerint az avesztai Megváltó, aki ítéletet tesz majd mindenek felett, inni fog adni a szent-bor-áldozat cseppjeiből minden lénynek, – aki testileg meghalt ugyan, de aki az áldozati kehely örökre megtartó szent italát hűség és odaadó lélekkel várja. Ettől a szent áldozati italtól benső fényességükben fognak ragyogni a lelkek és amíg lét marad e világ, ők is *kényteleníthetetlenekké*” válnak.

Minden tüztisztelő, aki meghalt, inni fog a kehely szent italából, legyen az nagy vagy kicsiny és újra fog élni! Megújult lélekkel új testben fog járni... De aki nem teljesítette feladatát odaadó hűséggel, nem üdvösségre, de ítéletére itta a szent kehely italát.

A Kaukázus északi lejtőin települt imént említett hun törzsek két központi elhelyezkedését látjuk, az egyik a Fekete-tenger keleti részén, a Kubán vidékén és a meotiszi területen, – míg a másik csoport a Kubán terület folytatásában a Kaspi-tenger nyugati partjainál a Kuma folyó mellékén. Amaz a bolgár, illetve nyugati hun elemet gyűjtötte maga köré, – míg a Kuma melletti Mad-sar város köré tömörült hun-fajú onogurok, a majdan kialakulandó magyarság keleti, ezek közt az Indiát járta, úgynevezett fehér-hun népcsoportjait gyűjtötte egybe és pedig: Magyar fejedelem népe mellé tömörítve Csaba visszatérő hun népét, a későbbi kabarokat.

Kézai magyar krónikájában azt olvassuk: „Skythiával szomszédosak a bessenyők és fehér kunok országa, – a nyári nap alatti táj felé pedig a korozmiai nemzet fekszik és Ethiopia, melyet kisebb Indiának hívnak”. Azt mondja továbbá Kézai: „Csaba leszármazottai Ed és Edumen, kiktől származik Aba nemzetsége; anyjuk a korozmiai nemzetből való. Edumen, mikor a magyarok másodszer tértek vissza Pannoniába, atyja és anyja nagy atyafiságával jöve be. Ez pedig Skythiában marada atyjánál.” Hogy ez valóban így volt, mutatja a Csaba népe birtokát képező Csaba nevű helyiségek igen nagy száma itt Magyarországon, továbbá, hogy a Budai Krónika adata szerint a beköltözött magyarok és hunok között szereplő Torda, Kadosa, Berend, Kéve és Csanád nevek közt Csaba nevű jeles férfiú is szerepel.

Krónikáink itt a korozmiai, azaz a kozár Araitónál és a Baktriában települt ama hunokra utalnak, akik az indiai hun uralom központi hatalmának megszűnte után az avarok, majd turkok által nyugat felé szorítatva, átmeneti időre a Kaukázus felső lankáin telepedtek meg s később, egy bizonyos s ideiglenes kazár fennhatóság után, oda csatlakoztak az Ural tájáról a finekkel rokon népek szomszédságából honfoglalásra készülő hun-turk fajú törzscsoporthoz s a honfoglalás befejeztével, mint „kabar-törzs” a Tisza mentén s a Mátra alji úgynevezett palócvidéken telepedtek le. Porphyrogenitus császár azt jegyzé fel rájuk vonatkozóan, hogy csak tájszólás különbség volt az átmenetileg ugyancsak a kazár uralom kereteibe tartozott s onnan kivált hét magyar törzs és az ugyancsak átmeneti kazár fennhatóságból hozzájuk csatlakozott eme altörzsekből álló „kabar” nép között.

Thierry Amadé, neves francia történétíró írja idevonatkozólag: „A kazárok kebelében rettentő

polgárháború tört ki, mely 8 törzs kiveretésével végződött, kik ellen fordult volt a hadiszerencse. Ez a 8 törzs együttesen Kába nevet viselt, mi azt jelentette, hogy Kába, vagy Csaba fiai, ki a magyar hagyományokban nevezetes személyiség. Ezek között szerepelt a Magyar törzs, melyet a hagyomány „muager” „Magyar” néven emleget s melynek neve a mai magyar nép eredeti s történelmi alakját tünteti elő.”

Néhai Szentkatolnai Bálint Gábor egyetemi tanár „A honfoglalás revíziója” c. munkájában azt írja: „A császár-író által felsorolt törzs mind kazár fajú s így hun származék volt... A hunok pedig, akik Szabiroknak is neveztetnek, a Kaukázusban laktak, valamint más hun népek is ... Hogy a Vár-khunikból-valóknak mondott Zab-end-er népnév a Szabe (determinálva Szabe-r) és and (kabarul „nép”) szók összetétele, „Sába nép” (Csaba nép) jelentésű, az szerintem egészen bizonyos.”

Priszkus Atilla-korabeli történetíró adata szerint Firuz perzsa király legyőzvé hun segítséggel Hormuzdot, – odaigérte nővérét feleségül egy hun hercegnek, Konkhának. Ez a hun herceg (hun-khán) ugyanegy személy Khusnavázzal, India meghódítójával, az Indiában Toramana néven ismert fehér-hun királlyal, akinek emlékére fia, Mihiragula, India Atillája, az említett gvaliori naptemplomot építtette.

Egy régiebb írásban a következőket olvassuk:

„Ifjú Bendegúz az ázsiai hun birodalom Karkánja (Karkhász, Sarkhan), közönségesen Kun-Kánnak, vagy Kunok vezérének hivatott, Atilla halála után az egész Hunniának Nagy Ura lett.

„Atillának közönségesen három fiai említettek, t. i. Ellák, Dengesics és írának. Némelyek Alarik és Csaba nevűeket is azok közé számítják, mely eképen fejtetik meg, t. i. két felesége lévén Atillának, az első Német nemzetségből, Veronai

Detriknek leánya Krimhilda, – a másik Hunmis vérből való Kreka nevű; amaz szüle Alarikot, akit a németek Aladárnak vagy Ardariknak is hívták, – Kreka pedig Ellákot, Dengesicset és Irnákot. Alarik Pannoniának volt alura, későbbben pedig a Gepidáknak lett a királya Trajanus Dáciájában, írják az, akire később a Csaba név adatott és így Csaba név alatt Irnák értetődik.”

„Ezen történet után Irnák Constanzinápolton ott hagyván, a Nagy Atyjának, öreg Bendegúz-
nak ötszéhez, ifj. Bendegúzhhoz, már akkor Hunniának Nagy Urához ment a 468-ik esztendő táján, éppen akkor, amidőn a Perzsák a fejek ékeségéről úgynevezett Cidaritus Hunnosokon győzedelmeskedtek. Bendegúz az Onokájának igen örvendezett, és őtet azonnal maga után következő Nagy Urnák, akit Priscus Kun-Kánnak nevez, az egész Nemzet megegyezésével rendelte. Nem sokára írják a Perzsákat megtámadta, és rajtok győzedelmeskedett. Imáknak Csaba nevezettje Maradékaira is fennmaradóit és öröla a népének is egy része Chabaroknak kezdett hivattatni. Meghalt az 500-ik esztendőben.”

Ahogy Theodozius az Atilla ellen vezetendő hadsereg gyarapítására kivonta a csapatokat a perzsiái erdődökből, – ugyanígy Atilla is igénybe vette annak idején a korozmiai birodalom fehérhun népének hathatós segítségét.

Ezek közül való volt krónikánk szerint a szépséges Ildikó, Réka után Atilla legkedvesebb felesége.

Atilla halála után Ernák, másnéven Csaba királyfi Ildikó baktriai (-korozmiai) rokonsága révén talál kint a korozmiai fehérhunok között feleséget.

Keletet ez időtől Nyugattal Atilla kedves fiának, Csaba királyfinak az emléke kötötte össze, akit Nagy-Magyarországban 3000 igazi hun utód

székely vitéz várt hűséggel vissza. Csaba nem fedkezett meg soha a pannóniai hazáról. Krónikáink emlékeznek róla, hogy Csaba oly igen gyakran sürgette odakint a Pannónia gazdag földjére való visszatérést, meghagyva nemzetségének, hogy ide térjenek majdan vissza.

És ez meg is történt.

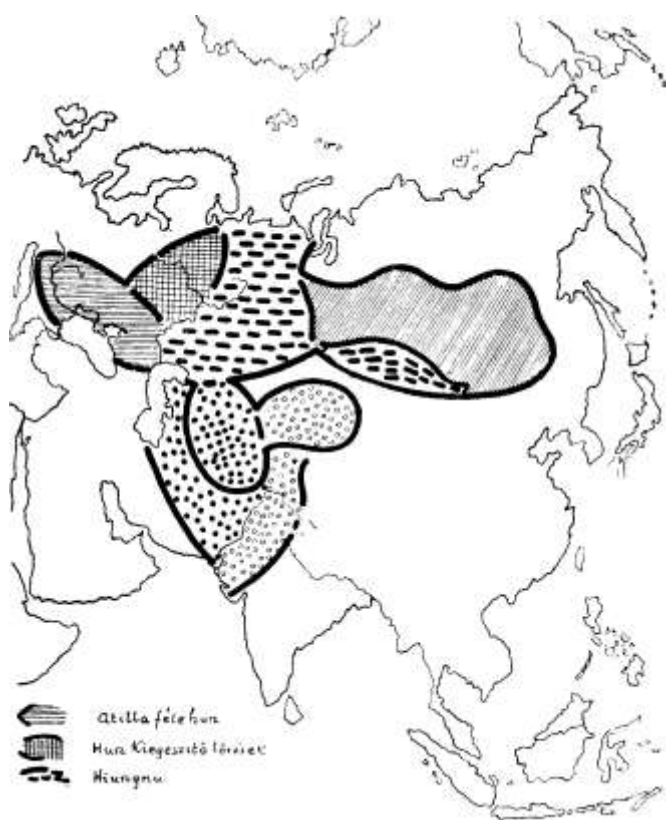
Atilla legkisebb fia, akivel kapcsolatban azt a jóslatot kapta annak idején Atilla király, hogy népét ez a legkisebb gyermeke fogja egykor di csőségre vezetni, ez a fia, miután a kaukázusi skytha-hunoknál nem kapott feleséget, 15.000 főnyi hun seregével az Arai tó vidékén települt fehér-hunokhoz költözik ki és innen vesz feleséget is, amely házasságából és késő népeikből származtak krónikánk szerint Ed és Edemen, a magyar Aba király és a mai palócság, azaz Aba magyar király népe, akiknek egy része az erdélyi őstelepülésű székelységhez csatlakozott; de jutott belőlük az ország minden részébe, így a Mátrába, a dunántúli (zalai) Göcsejbe és a baranyai Ormánságba. Úgyhogy Erdély székely magyar népe tulajdonképpen három egyfajta, de más-más időben betelepült törzsből állt és pedig az Atilla népéből visszamaradt ős törzs, azután a 678 körül beköltözött hun-bolgár és avar törzs (ugyancsak Atilla maradék népe) és az Indiát járta fehér-hunokból, ugyanis a korozmiai hun-terület az indiai hun birodalomnak volt nyugati szélső tartománya.

Atilla legfiatalabb fiának szerepe a fehér-hunok között, – viszont ugyané személynek vezér-szerepe az Indiát elfoglaló fehér-hunoknál – még legendának is lebilincselő találkozás.

Khusnaváznak, más néven Toramánának a fia Mihiragula volt, akit később India Atillájának neveztek. Ez a Mihiragula 472-ben született és atyja, Toramána, 502-ben halt meg.

Atilla utolsó tervei között szerepelt a fehér-

A hun-népek a Kr. u. V. században.

ezek a transoxaniai (korozmiai) fehér-hunok foglalják el a Kr. u.-i V. század utolsó negyedében Észak-Indiát és uralkodtak ott India 40 fejedelemsége fölött. Fejedelmüket Toramánának hívták. Az ő emlékére épült a gvaliori nap-templom is. A Perzsia határán tartózkodó hunok fejedelmét ebben az időben perzsiái adatok szerint Khusnaváznak hívták. Az említett két név ugyanannak az egy személynek a nagylelkűsége magasztalására szolgált és pedig Perzsiában a „Khusnaváz” és Indiában a „Toramána” név.

Ezeknek az indiai fehér-hunoknak az előkelő törzsei összeházasodtak a zarathustrai valláson levő szasszanida királyok családjával. Vallásuk át volt itatva a manicheizmussal is és a Baktria területén ekkor még mindig érvényben volt, sőt ezidőben új virágzásnak örvendett Mazda-tisztelő Zarathustraizmus vallás elveivel, úgyhogy az indiai fehér-hunok vallása ezidőben Mazda (Ahuramazda) tisztelet vallása volt és hogyha nem is a szó szoros értelmében vett tiszta zarathustraizmus, de igen hasonló ahhoz. És ez annál inkább volt lehetséges, miután országuk területén igen sokan voltak a zarathustra-valláson levők.

A fehér-hunok leghatalmasabb indiai uralkodója, Toramána hun király fia, India Atillája, a nagy Mihira-Gula (szanszkrit átírásban Mihira-Kula) nevében ott látjuk a Nap géniuszának, Mithrának indiai névformáját (Mihir) és a régi magyaroknál is használatban volt Gúla, Gyula név jelzést.

Mihiragula Indiában a külső szertartásba merült buddhizmusnak volt az ostora, úgyhogy harcai során közel másfélezer buddhista klastromot és kb. 1,000.000 embert pusztított el, mígnem maga is máglyára lépve, tűzhalállal vetett véget életének.

Feltűnő jelenség, hogy a fehér-hunok India

buddhistáival szemben türelmetlenek voltak. Amiképen a két vallás, a zarathustraizmus és buddhizmus már alapelveiket illetőleg is éles ellentétben állanak egymással, t. i. míg ez a reális élettől való visszavonulást, addig a zarathustraizmus az életben való odaadó hatványozott munkálkodást

Gudzsár hun-típusok – Gandhi városából, Achmedabadból
(Gandhi a hunfajta nép centrumában, Porpandárban született,
ma a hunfajta népek patrónusa. »

hirdet, – ugyanúgy kerülnek az Avasztát képviselő hunok a buddhizmus híveivel és az őket pártfogoló Yüe-tsi-hunokkal (Indoskythákkal) szembe. De az ellentét fokozott erősödése a Mihiraguia hun királlyal dacosan szembehelyezkedő buddhista papok fellépésének volt inkább tulajdonítható. Viszont ha a kevésbé harcos szellemű buddhizmust nem váltja fel a hun-utód radzspatok

harcias készsége, úgy ez esetben India teljesen áldozatul esik már a legkorábbi mohamedán hódító törekvéseknek. Csitorgharhnál is az Angatsi hun vezér irányította egyesült hun seregek tartóztatták fel az Islam Indiába előnyomuló hadait.

Mihiragula uralkodásának fénykora a Kr. u.-i VI. század első negyedére esett. Ezt követőleg erős ellenmozgalom szerveződik ellene Indiában, amikor is 528-ban Yashodarman és Baladitia indiai fejedelmek egyesített hadserege legyőzi Mihiragulát.

Yashodarman, az ellenmozgalom vezetője a középindiai Malva állam Pramara származású Udayaditya nevű fejedelmének unokája volt.

Ez időtől fogva a fehér-hunok hatalma megtörik Indiában.

A jüe-tsi Kusán uralkodóház Kabul vidékén szigeteli el magát. A hunok területe lenyúlt ekkor az Indus mentén egészen a tengerpartig. Gudsarat vidékéig, ahová a mohamedán üldözések elől a Kr. u.-i VII-IX. században Perzsia és Baktria vidékéről a Zarathustra személyéhez és az Avesztához hű maradt parszi-nép költözött volt ki, akik az ugyancsak tüztiszteletet gyakorló fehér-hunok asszonynepeiből házasodtak, mivel általában asszony nép nélkül menekültek át régi hazáikból.

A fehér-hunok s velük rokon jüe-tsi népek (indo-skythák) és sákák testvérnépe, India területén lassan egymásba olvadtak. A 630-iki év körül az Indus vonalán még harcolnak Mohammed híveivel szemben, mialatt fenn Baktriában és Túrán régi területén az északról ért tukiú-turk támadásokkal szemben egyre gyengülnek a fehér-hunok. Ugyanis a régi Baktria szomszédságában a kozár (korozmiai) Aral-tó körül s az Oxus medencéjében ez időben erősödik meg több különféle uraltáji törzs, – köztük az áltáji tukiú-turk nép, – továbbá az indiai és baktriai skytha jüe-

tsik és fehér-hunok még mindig jelentős tömegű népeleme egyes csoportjainak felszívásával a kozromiai-tótól nyugatfelé terjedő kazár (kazár) birodalom.

Kr. u. 567. táján arról kapunk értesülést, hogy az északi területekről aláözönlő turkok (tukiuturk) lettek az urak az Oxus medencéjében is, különösen amióta egyik fehér-hun vezér, Katalpusz bizonyos belviszály miatt átpártolt a türkökhöz és a turkoknak így sikerült hatalmuk alá hajtani a többi Indián-kivüli hunokat, az eftalitákat, azokat t. i., akik nem tértek ki a türk hódítás elől oly módon, hogy utat találtak a nyugati rokontörzsekhez pártolás, avagy az Indiában valamilyen szerepet még vivő rokontörzsekhez való csatlakozásra.

Ettől az időtől kezdve a régi sákák, skythák, a massa-géták, továbbá az eftaliták, vagy kidarita-hunok Indián kívül élő csoportjai, akik Perzsia szomszédságában laktak, a turkoknak följük is kiterjedő hatalma miatt szintén türk néven szerepelnek a kor irodalmában.

A fehér-hunok és rokontörzsek népével jelentős módon megváltozott kazár állam lassanként számottevő hatalommá fejlődött. Ibn Haukal adata szerint: „A Kazárok nem hasonlítanak a törökökhöz, feketehajúak; kétféle kazár van, a kazárok egyik fajtát karakazárnak nevezik, s ezeik barnasága feketébe játszik, mintha az ind-ek népfajához tartoznának; a másik kazár faj fehér és szépsége által kitűnő”.

India szaktudósai részéről kimutattatott: hogy a Mihirák és gurjjarák, akik a nagy fehér-hun törzsekben vezető elemet képeztek, minden valószínűség szerint a (Bomb. Gaz. I. p. 502.) kazárok, illetve fehér-hunok voltak.

A kazár birodalom határa ekkor kiterjedt a

régi Baktria vidéktől a kaukázusi Georgia területéig.

Úgy a korábban, mint a Kazár kötelékből Indiába betelepedett hun-fajta népek utódai ma is ott élnek, főként a nagy Rádzsput állam belsejében, így főként Baroda, Kotah, Sirohi, Mevár, Marvár és Mervára-ban.

Területük a XVI. században a turk-mogul Akbar fejedelem (Akbar a skythák fejedelmének, Timur Lénknek hatodik unokája) és fia birodalmának középpontját képezte. Egy angol diplomata, Thomas Roe a XVII. század elején Indiába, Mervarába utazott, az akkori nagy-mogul udvarába. Thomas Roe Bethlen Gáborról több ízben igen elismerően nyilatkozott.

Ugyanez időben (1627) Bethlen Gábor is kiküldé Indiába udvari emberének Sövényfalvi Dánielnek a fiát és pedig az Indiába szakadt hun fajta népek tanulmányozására, másrészt Bethlen Gábor akkori keleti gyarmat-politikai törekvéseinek előkészítése céljából, – sajnos, visszatérőben Konstantinápolyban megöletett.

Dr. Bhandarkar indiai szakíró „Idegen elemek a hindu népességben” c. munkájában, de az indiai szakirodalom általán, az Indus deltáitól délre eső területeknek és pedig Gudzsaratnak régi lakóit Indián kívülről jött hun elemnek tartja s a skytha és türk fajtáknak, – beleértve ezek közé az ősi skytha települőket, majd Buddha népét, az indoskythákat, a jüe-tsi és fehér-hunokat, továbbá a nagy mogulok népét, – indiai szereplésükről szólva, általában úgy emlékeznek meg róluk, mint akiknek hatásuk igen jelentős átalakulást okozott India életében. Így különösen Kaniska szerepe a Kr. u.-i II. században és a IX-XI. században a hunfajta népeknek Bhója fejedelem alatt történt jelentős szereplése. Bhója és népe hatalmasat alkotnak a művészetek, különösen az építészet te-

rén. Bhója népe, az egykori turkesztáni fehérhunok, létesítették az öntözés céljára szolgáló, af Balatonnál is nagyobb kiterjedésű mesterséges Bhója-tavat.

V. A. *Smith* igen értékes munkája*) szerint: „A harminchat úgynevezett „királyi” Rádzsput nemzetség egyikének ténylegesen a „Huna” nevet

*) V. A. *Smith*: „The Early History of India” c. munkájában azt mondja: „One of the thirty-six so called „royal” Rajput clans actually was given the name of Huna . . . The opponents of Harsha may be regarded as having been outlying colonies of real Huns, who settled among the hills on the frontier . . . The early Gurjaras closely associated with, and possibly allied in blood to the White Huns. They founded a considerable kingdom in Rajputana, the capital of which was Bhinmál or Srimál . . . The minor Gurjara kingdom of Broach was an offshoot of this kingdom, which conquered Kanauj at the beginning of the ninth century . . . The Parihárs (Gujar- Parihar) and many other famous Rajput clans of the north were developed out of the barbarian hordes which poured into India, during the fifth and sixth centuries. The rank and file of the strangers became Gujars and other castes, a little lower than the Rajputs in the scale of precedence.”

„The prominent position occupied by Gurjara kingdoms in early mediaeval times, is a recent discovery. The existence of a small Gurjara principality at Baroch (Broach), and of a larger state in Rajputana, has been known to archeologists for many years, but the recognition of the fact that of *Bhoja*, and the other kings of the powerful Kanauj dynasty in the ninth, tenth and eleventh centuries were not yet general . . . It is now definitely proved that Bhoja (circa 840-90 A. D.), his predecessors and successors, belonged to the Pratihára (Parihár) clan of the Gurjara tribe or caste and, consequently, that the well-known clan of Parihár Rajputs is a branch of the Guriara or Gujár stock . . . The Pawar head quarters were at Chandravati and Achelgarh, near Mount Abu, and in the seventh century the Parihárs ruled a large part of Rajputana from Bhinmál, about fifty miles to the north-west of Mount Ábu. About 800 A. D. Nágabhata, king of the Gurjara country, conquered Kanauj, to which city he shifted his capital, and so founded the long line of Kanauj kings who ruled there until the capital was taken by Mahmud of Ghazni at the close of 1018 A. D.”

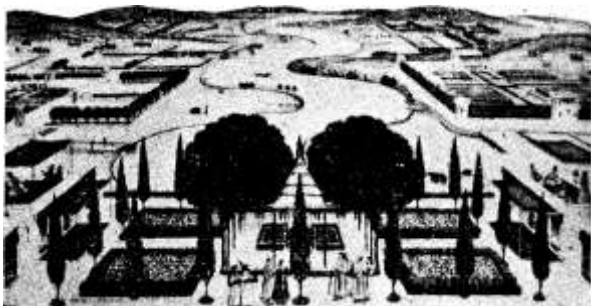
adták. Harsha ellenfelei úgy tekinthetők, mint az igazi hunoknak távoli *gyarmatai*, melyek a határon fekvő hegyek között telepedtek le... A korai Gudzsará-k szoros szövetségre léptek velük és talán vérközösségben is társultak a Fehér Hunokkal. Hatalmas királyságot alapítottak Radzsputáná-ban, melynek fővárosa Bhinmál vagy Srimál volt... A Broach-i kisebb Gurdzsara királyság ennek a királyságnak volt törzshajtása, mely a kilencedik század kezdetén meghódította Kanauj-t. A Parihár-ok (Gujar-Parihar) és sok más híres északi Rádzsput-nemzetség ezekből a barbár hordákból fejlődött ki, melyek az ötödik és hatodik század folyamán özönlöttek Indiába. Az idegenek közkatonái és legénységi vezetőiből lettek a Gudzsar-ok és más kasztok, elsőbbség tekintetében némileg a Rádzsputok mögött.”

„A kimagasló helyzet, melyet a Gudzsara királyságok a középkor elején elfoglaltak, csak újabb felfedezés. Egy kis Gudzsara fejedelemség létezése Baroch (Broach)-ban, és egy nagyobb államé Radzsputáná-ban, sok év óta ez volt ismeretes az archeológusok előtt, – de Bhoáj és a hatalmas Kanauj dinasztia más királyainak a kilencedik, tizedik és tizenegyedik században való szerepének ténye még nem voltak általánosan ismertek. Ma már határozottan be van bizonyítva, hogy Bhoja (kb. 840-90 Kr. u.) elődei és utódai a Gurdzsara törzsből vagy kasztból származó Pratihára (Parihár) nemzetséghez tartoztak és így következképpen, hogy a jólismert Parihár Rádzsputok nemzetsége a Gurdzsara vagy Gudzsár nemzetségnek egy ága... A Pawár székhely Chandraváti és Achalgarh-ban*) volt az Abu-hegy közelében és a hetedik században a Parihárok Rádzsputána nagy részét uralták Bhinmá-tól kezdve kb.

*) „Ahunlevár.”

ötven mértföldnyire Mount-Ábu-tól Észak-nyugatnak. Kb. 800-ban Kr. u. Nágabatha a Gurdzsara ország királya meghódította az Kanauj-t, amely városba azután áttehette fővárosát és így megalapította a Kanauj királyok hosszú sorát, akik itt uralkodtak, amíg a fővárost Kr. u. 1018 végével Mahmud Ghazni el nem foglalta.”

A sors különös intézkedését kell látnunk abban, hogy India sokszor ellanyhult népeleme közé az ősi skythák, majd a sáka-skythák, azután a jü-

Indiai mesterséges folyók és tavak.

etsi-hunok, majd ismét a fehér-hunok, a türk fajták sorában Turán régi életerős népe vegyítettett közbe.

A sors kezemunkája az is, amikor az Aveszta egykori hányt-vetett, ma alig 100.000 lélekszámot kitevő töredék népe, a turánival testvér, iráni és perzsa elemből összetevődött tűztisztelő párszi nép, egykori nagy ellenségének, az Indiában települt turánok földjén talált oltalmat, menedéket. Csekély számuk viszont azt mutatja, hogy a nagy perzsa birodalom sohase volt igaz talaja az Aveszta mélyen járó tanainak. Zarathustra vallása

ugyanis eredetiben a turán-iráni testvérnép vallásának volt a reformációja. Tőlük vették át a médek és a médektől a perzsák, – tehát nem is közvetlen átvétel volt a perzsák részéről. Mint egy nagy birodalom államvallása, fényes múltra tekintett vissza Perzsiában, de mégis csak a nagy Turánságból és az egykori Iránból elszármazott odaadó híveinek szívében talált igazabb otthonra. – Zarathustra vallása mindvégig a szívek vallása maradt.

India nyugati határszélén Turán egykori népe volt hosszú ideig Indiának, benne az Aveszta kis népének, de ugyancsak a pásztorból lett Krishna hinduizmusának is, ez esetben mint „tűz-szülte” hun-nép, hatalmas védbástyája. Ők tartóztatják fel hosszú ideig a mohammedán betörést. Az indoskythák és fehér-hunok indiai birodalmának összeomlása s azok népeinek a ma is szereplő apró fejedelemségekbe való szétszakadása után és pedig a Kr. u.-i IX. századtól kezdve, újabb hun-türk fajú népek települnek Indiába, köztük a honfoglalásra indult magyar vezértörzsektől elszakadt és a régi indiai hazába visszaköltözött törzsrész, akik azután áttértek, legalább is javarésze, a hindu vallásra, de ugyanúgy a mohammedán vallásra is, – a reformáció idején pedig az úgynevezett „szikh” vallásra. Ezek a népek, bezárólag a nagy-mogulokkal, egészen a Kr. u.-i XIX. század elejéig India igazi őrállói voltak, úgy, ahogyan *a nagy skythaság, majd Turán edzett népéből* juttatott a sors Európába és a Kárpátok aljába is egy maroknyi sereget, Magyarország népét, mely felfogta a hatalmas erejű mongol előretörést és megghiúsította Hunyadi János idején a töröknek Európa felé irányított előbbrejutását.

Csodálatos út, csodálatos történet e nép, – a hun-népek keretében a „magyar-fajta” útja és története. De még csodálatosabb a lépteiket követő gondos tekintet, – a terelő szó, – az Isten őriző keze. Amiképpen regőseink dalolták régen:

„Skythiából kiindulának . . .
Hogy e földre kijüvének,
Istentől is kiszerittetének, -
Erdélységben letelepedének.”

Az ősi Turán terület egykori skytha-hun fajú népe, a Magyar, igenis választott nép volt az Isten kezében és amikor az Aveszta ősi, tisztult vallási gondolatvilága, majd Buddha fenkölt tanai s a napkeleti bölcsék hírvivésével a galilei Skytho polisba települt rokon skytha faj révén a kereszténység isteni kijelentése is eljutott hozzájuk, – ezzel örök szövetségre kötelezte a magyar fajta népet az Isten.

Eddig fegyvert tartott Turán eme órálló népe, a magyar, mind a két kezében.

De én hiszek a magyarság szellemi kulturfeladataiban is! Mert nem hiába termékenyült meg annyi ezer éven át és annyi veszélyek között ez a meggazdagodott lélek . . .

A Teremtőnek célja volt és célja van velünk ma is!

Én hiszek e nép, a magyar nép szent elhivatásában . . .

De hogy ezt méltóképen tölthesse be, szükséges megtermékenyült lelkivilágának a maga tisztaságában való kifejtése és helyes megóvása.

VII. A kiegészítő-törzsek.

Az onogur-hunok, avarok, székelyek.

A magyar őstörténelem egyik legérdekesebb fejezete az avarok európai, közelebről meghatározva pannóniai (magyarországi) települése. Az avarok faj szerint a hunokhoz álltak legközelebb, nyelvük, szokásaik és vallásos lelkületük mindenben megegyezett a hunokéval.

Avarok alatt Nagy Géza szerint olyan hiungnu ugor népkeveréket kell érteni, mely a régészeti kengyel leletek tanúsága szerint előbb Szibéria középső részeiben tanyázott, honnan a turkok elől kitért s jutott el Magyarországra,

Hogy Bizáncban járt néhány követük hajviselete eltért a megszokottól, ez nem eredményezhet más megállapítást. Ázsia legkeletéről való előbbre törésük a közvetlen Atilla halála (453) utáni időre tehető, amikor is a mongollal keverült, a törökséggel közel rokon népcsoportjukat környező szomszédjai kiszorítják települési helyükről és a Kr. u. 458. évben már a Bajkál-tónál, a keleti hun és türk fajta népek eme nagy átjárójánál találjuk őket, ahol új elhelyezkedésük megannyi zavart okozott a náluknál gyengébbnek bizonyult különféle törzsi csoportok, így az egymás nyomába jutó szabir és onogur népmaradványok körében. A Bajkál-tótól le a Balkás-tó vidékéig, majd a Kaspi-tengerig nyúló legeltető területeken éppen száz

esztendőt töltenek így el, amikor az őket egykoron helyükről kiszorító ú. n. tukiú-turk népek sodródniak ide nyomukba, akik ott megsemmisítik a tulaj donképeni ázsiai avar birodalmat. Még az ázsiai avar uralom idején egyes hunfajú törzsek az Aral-tó és az Oxus-folyó vidékén s India közel határa mellett, ahol is ezek a csoportok beletartoztak nemrég a nagy indiai hun-birodalom keretébe, – az avar uralom alá jutottak, honnan a türk uralom elkövetkezésével átkerültek a turkok fennhatósága alá. Az erősebb ellenállást kifejtő hunokat és pedig a fehér-hunokat a turkok igen kíméletlen csatákban pusztították, amit kikerülendő, egyes csoportok minden alkalmat megragadtak, hogy a turkoktól, de már előbb a nem kevésbé kedvező avar uralom alól is kimeneküljenek.

A magát az égiektől származtató türk nép, mint a hiungnu-hun nép faj szerinti utóda, a hiungnu-hunok ősi szállásain lett úrrá és pedig a Fekete-tenger partjaitól egészen Koreáig, pontosan ott, ahol a jó legelőjű térségeken a királyi és legeltető skythaság területe nyúlott el egykor. Érdekes dolog, hogy a törökök kagánja úgy 562 táján, amikor az indiai fehér-hunok ellen folytatta büntető háborúit, Nyugat-felé azok ellen az avarok ellen akart hadat vezetni, akik megszökve birodalma területéről, a nyugati részeken Pannoniába költöztek el, ahol is a bizánci császár, Justiniánus juttatja őket (t. i. Pannoniában) területhez. Az avarok ugyanis küldöttséget menesztettek a császárhoz, hogy engedné meg a Pannónia földjén való letelepedésüket. A császár a politikai szempontokat mérlegelve, megengedte letelepedésüket. A követek hun nyelven beszéltek, de hajviseletük az avaréhoz volt hasonló, ami lehetett szándékos is, ezért az akkor hatalomhoz jutott avarokat látták bennük, amit ők helybenhagyva, avarokként telepedtek meg Pannónia földjén. Később kitudódott,

hogy ok csak „*visszatérő hunok*” voltak tulajdonképpen, akik Atilla halála után segítésképen csatlakoztak csak a fehér-hun birodalomhoz, amelynek Indián kívüli kötelékéből jutottak az avar uralom alá és innen 100 év múltán vissza Pannónia földjére. A türk mint (avar) alattvalókat követelte őket vissza. A tulajdonképeni pannóniai, később

Avar típus. (Kaukázus.)

a Tisza-Duna közére is kiterjedő avar birodalomba, amely határait a Frank és Bajor földig terjeszté ki később, – ebbe a birodalomba jutottak olyan igazibb avarok is, akik a türk hódoltság elől menekültek át Pannóniába. Kétféle fajtájút; egymással szemben álló egyenetlenkedésben jutott kifejezésre. Ez okból maguk közül több ízben is, – így 9000 embert a bajor föld felé, majd 10.000 embert a délibb területekre szorítottak ki. A hun

fajtából összetevődött eme ál-avar-csoport „fejedelmet” a maga fajtájából óhajtott választani maga fölé, amiben segítségül igyekezett lenni a Fekete-tenger és Kaspi-tó között, a Volgától az Al-Dunáig terjedő területen lakó, velük egy testvér onogur-hun nép Gyula nemzetségből való Kurt fejedelme. Ezekhez az onogurokhoz tartozott faja szerint a Kubán és a Kaspi-tó mellett a Kuma folyónál szerepelt Magyar fejedelem hun-onogur törzscsoportja is.

A Kr. u. 620 körüli időben az új török állam nyugatira és keletire szakad. Ez a központi szervezetben gyengülő hatalom adta a lehetőséget ahhoz, hogy a pontuszi hunok fejedelme, Atilla egykori családáján keresztül, egyenesen Atilla Ernák (Irnik) fiától eredtetve magát, a pontusz-vidéki onogur-hunokat olyan erőhöz juttassa, amelynek értékes teljesülése a „*pontuszi nagy bolgár birodalom*” kialakulása.

Ennek a bolgár, tulajdonképpen hun (ogur) népből megszerveződött ó-bolgár birodalomnak legészakibb nyúlványa volt a XIII. században Julián barát híradásában még szereplő Magna-Bulgária, míg déli ága az ekkor még jelentéktelen szerbség szomszédságába települt. Az Al-Dumi torkolatától a mai Bulgáriáig húzódó úgynevezett Dunamenti-Bulgária az avar-uralom megdőlte után határait a mai Magyarország jó részére is kiterjeszté, egészen a magyar honfoglalás idejéig. Ugyanekkor az onogur-hun-magyarok lassan elkülönült északi nyúlványa Magna Bulgária szomszédságában Magna Hungária területén, majd innen némileg Kelet felé helyezkedve el, – emlékeztetett még Julián idejében is eme két nép egy közös hun törzsből való eredésére.

Ahogy Kína cselekedte volt annak idején a hiungnu-hun népekkel, hogy a törzsekre bomló hun csoportokat lázítá egymás ellen, így – gyengítve központi erejüket, ugyanezt cselekedték a bizánci császárok is ugyané fajtának efg – már szomszédságában szereplő törzsi csoportjaival, így a 10 ogur törzset felölelő onogur, továbbá a 9 törzset számláló tokuz ugorból (tokuz-ujgur) lett tukurgur – kuturgur, – és a 30 törzsből álló uturgur s a hat törzsű altiogur hun-csoportokkal. Egy részük, mint a császár szövetségese, vagy zsoldosa küzdött a perzsák, avagy a császár ellenségeként szereplő más népek s ezek hunfajú szövetségésével szemben, – egymást emészte a virtusságból legtöbbször kíméletlenné fajult irtó hadjáratokban. Ugyanez történt később a kazár-magyar törzsek és a bessenyők, – továbbá közvetlenül a magyar Lonfoglalás előtt a bolgár s magyar törzsek között. Ismeretes, hogy az alsó Dunához lenyúlott utolsó őshaza területéről, Etel-közről éppen egy ilyen, a magyarság távollétében főként a magyarság családrait ért kegyetlen bolgár támadás kényszerítette a magyarságot, hogy őseik egykori területére, a Kárpátok- és a Duna védelmét nyújtó terepeire költözzenek át véglegesen, – a sors által is kényszerítve a maguk rég óhajtott vágya beteljesítésére.

Belső háborúk gyengítették el az avar népet is, úgy, hogy az a hatalmas nép, amely 566-ban, a Rajnáig jutva, a frankokkal köt szövetséget, s II. Justiniánus bizánci császártól 80.000 aranyat kap évi díjazás címén, – 800 körül éppen a frankok irányításával ellenük vezetett harcokban már nem tudja megállani helyét, s a Magyarországon beépített híres avar sáncgyűrűk kocsi-sor számra ontották azt a mérhetetlen arany kincset, amely-

A Kama folyó vidéke. (Magna Hungária területe.)

lyel megrakodva hazafelé igyekezett az eddig szegény frank, akik, már t. i. a frankok – egykori írások szerint – „ettől számítva kezdenek gazdagok és hatalmasak lenni.”

A frankok a legbelső avar sáncgyűrűket megse közelítették, így csak az ellenség híradásából keletkezett ama szálló-mondás, hogy az avarokat Nagy Károly teljesen megsemmisítette volna. Az avarok tovább éltek a Dunántúlon, Sopron vidékén, – átjutva Erdélybe, a székely népben, a déli horvátokban és szerb nép egy részében, s a bajorokban.

Az ötszázhatvankettedik évszám keretében két fontos esemény találkozott, helyesebben egyik a másiknak vált következményévé, – egyik a turkok jelentős szereplése Dizabul kagánjuk idején, a másik esemény, amikor az avar Baján kagán az Al-Dunától követeket küld a bizánci császárhoz a Pannoniában való letelepedést kérve, – megnyitva ezáltal azt az időszakot, amelyet a hun-fajú (avar) törzsek „*terület és időbeli folytonosság*” átmentési idejének lehet nevezni, – amikor is az avar birodalomnak kb. 800 körül bekövetkezett összeroppanása idején a megmaradt avar néptörzsek képviselőit az ősi hun-nép (avar, székely-avar) egybekapcsolódott a honviszaszerzésre érkező ugyancsak hun-fajú magyarsággal. A hun-fajta székely mindig is büszke volt és ma is büszke hunfajúságára, s erre volt büszke, amikor avar köteléke keretében várakozott, hogy Csaba vitéz népe egyszer mégis csak visszatér Erdély oly igen kedves lankái és bércei közé. Nem hiába vártak!

*

*

*

Összefoglalva a VI-IX. századnak történetünkkel kapcsolatos eseményeit: a hunfajta népek úgynevezett „álavar” csoportja Pannónia és a Duna-Tisza közén települve, itt később függetleníté magát keleti hun testvéreitől, akik Kuvrát fejedelmük alatt megalapozzák az Al-Duna s Donvidék Bolgáriáját, Kr. u. 635 körül. Ez időben a bolgár területtel szomszédos Hun-Onogoria (Ma-

Magyar fajta.

gyár fejedelem népe) Kuvrát fennhatósága alá tartozott. Kuvrát halála után, úgy 670 körül, Kuvrát öt fia kezén megoszlik az egységes volgai hun-bolgár birodalom. Kuvrát két fia áttelepül a pannóniai avarokhoz, egyik fiú viszont turk-kazár főség alá kerül, míg a negyedik fiú, kitérve a türk hódoltatás elől, a Volga-Káma folyók és ettől kezdve Magna-Bolgária néven ismert – vidékre költözött népével. Ide, mégpedig déli, majd keleti szomszédságba kerülve, – a kaspi-menti Ono-

goriának, Magyar fejedelem népének egy része települ föl hosszabb időre az ú. n. Magna-Hungáriába. Az ázsiai bolgár nép Batbaján fejedelem-sége alatt a Meotisz-Volga vidékén marad együtt a Volga-Bolgár birodalom keretében, mígnem beleolvad az ekkor feltörő kazár alakulatba. Ez időben Kelet felé a kazárok államát, Észak-Kelet felé a kunokat és bessenyőket találjuk, akik elől t. i. a türk-kazár hódítás elől Magyar fejedelem onogur népe a Don és Dnyeper közén elterülő Lebédiába (675-835), majd innen, úgy 835 után, az Etelköz néven ismert újabb átmeneti hazába telepednek át (835-895), amikor is a bessenyő üldözések elől, annyi hánykódás után, mint egykori hun-avar utódok, az ősi földön, Magyarországnak vérükkel már annyiszor megszentelt területén találunk végleges otthont.

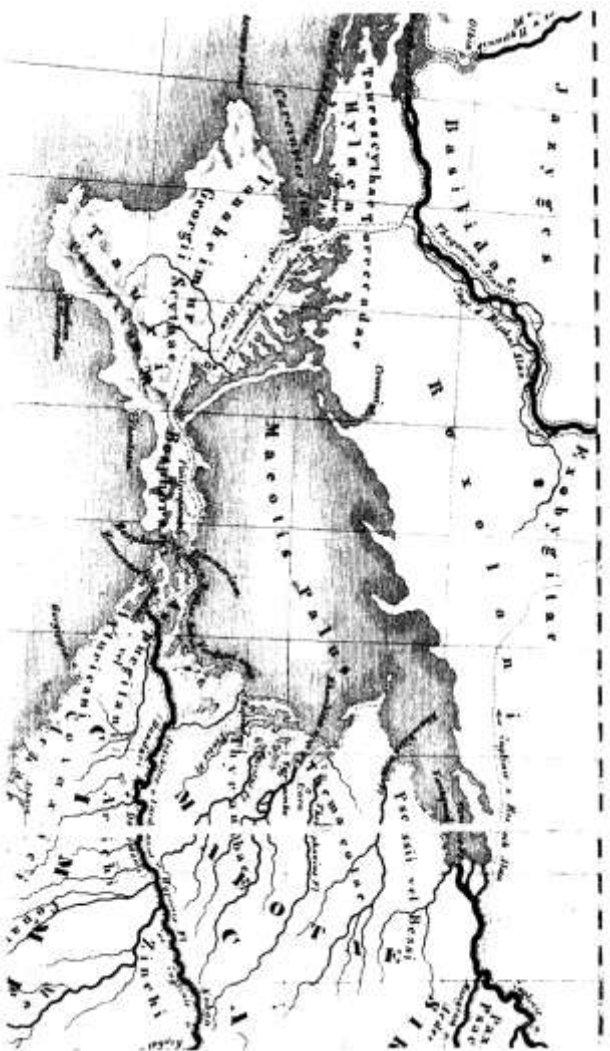
***

Láttuk, hogy már a hetedik század elején a türk is ketté szakad, nyugati és keleti ágra. A nyugati türk alakulatba megint csak azok a fajták tömörültek inkább, akik a jellegzetesebb törökségtől igyekeztek szabadulni olyan megkülönböztetéssel, hogy amíg a keleti csoport a jellegzetesen keleti újabb ujgur műveltséget építette ki, addig a nyugati törökség főtömegében eltörökösödött fehér-hun népcsoportok felszívásával az ú. n. kazár nép-alakulatot hozta létre.

A magyar földről a Don-Volga vidékre áttelepült ősi agathyrs nép, majd Gorda és Magyar fejedelem onogur hunjainak területén, a meotisz-kubáni s a Kuma feletti Madsar várostól jobbra és balra terjedő kazár állam a Dontól az Uralig terjedt. A magyarság hét törzseként szereplő, a türk fajhoz számított (eltörökösödött fehér-hun) kazár szövetségbeli törzsek, amikor kiválnak ebből az

A Jazygok (ösziászok) a Kr. e. századokban.

úgynevezett kazár alakulatból, hogy a magyar-szövetséget alkossák meg, – annyira elgyengítettek a kazár alakulatot, hogy hatalmi értéke éppen ezen tény következtében összeroppant, amit növelt a kazároknál bekövetkezett vallási harcok idején a kazár kötelékből történt újabb kiválás is és pedig a vitéz „kabar” népnek a magyar törzsekhez való odacsatlakozása.

Magyar fajta.

Ugyanis a kazár törzsfő s néhány előkelő család áttérvén a zsidózó hitre, híveiket is kényszeríteni akarták erre. Ennek ellenszegülve a tüztisztelő hun-kabar nép, a maguk belső törzsszerkezeteik megtartásával, mint nyolcadik törzs csatlakoztak *a honfoglalás gondolatával foglalkozó* magyar törzsekhez. Ez a csatlakozás pótolta némileg azt a veszteséget, ami a magyarság törzsalakulatát érte, amikor egyes törzsek a bessenyő támadások idején elszakadva, keleti, Perzsia felé eső indiai régibb hónukba visszatértek.

2. A kun – uz – bessenyő.

A „magyarság” újabb kiegészítő törzseinek, így a kun gyűjtő név alatt szereplő altörzsek történetének részletesebb ismertetése, lévén eme áttekinthető munkának az innenső történeti határa a tulaj donképeni Árpád vezette honfoglalás, – tárgyalásunk körén kívül esik. Mégis emlékezzünk e népre és a korra és pedig egy szemtanú révén, legalább hogy törzsszerkezetét lássuk meg annak a jelentős hun eredetű törzsnek, amely a transzkaspiai és Ural vidékéről az úgynevezett mongol előretörések miatt sodródott a Kaukázus északi tájaira, – majd az Al-Duna vidékére és közvetlenül a tatárjárást megelőzőleg: Magyarországra, – ahol is mint legtovábbra elszakadva élt testvér-törzs, mihamar egygyólvadtak a magyarsággal, – a székely és kabar-palócok mellett egyik legjellegzetesebb fajtacsoportját alkotva a magyarságnak.

Nureddin Mohamed-i Anfi Kr. u. 1258-ban perzsa nyelven írt „Történetek – Gyűjteménye” című művében foglalkozik a kunok népével. Ezt a perzsa történeti munkát II. Murád szultán rendeletére törökre fordította *Ahmed Ibn-Arabsah* (1450 †). Felhasználták továbbá *Nureddin: Sukrallah* (1456), – és *Dselálzáde Szálih* (1565 †) *Nureddin – Arabsah* mondja:

„*A török nép nagy – ezeknek egy része pusztalakó. 12 törzsből állanak. Ezek közül egyik az, melyet Kunnak neveznek. Khata földéről jöttek ki; minek oka az volt, hogy viszálykodás támadt közöttük s tatári földre mentek, a Guzok pedig a Bedsenákok (Bessenyők) földére és Ermenije tengere mellé.*

Másik törzsük az, melyet *Khirgiznek* hívnak. Ezek lakóhelye a keleti táj és a Bedsenákok közt fekszik.

A Türkök másik lakóhelye a Bulsz hegység. Ez az „Aranyhegy”. S ezek 9 csoportra oszlanak.

A Bedsenákok olyan nép, amely szüntelenül barangol; amerre sok eső van, arra mennek. Tőlük északra fekszik a Kipcsakok földje, délre a Khazarok országa és a Szaklaboké. Ezeknek barmaik és egyéb javaik bőven vannak. A Bedsenákok és a Khazarok országa közt 10 napi járóföld van, még pedig pusztaságon és erdőkön keresztül.

A Khazarok országa hosszú és széles s ennek egyik szélén egy nagy hegy van. S ama hegy tövében két török nép telepedett meg (az egyik népet Tulasznak nevezik). Ez a hegy Tiflisz földéig nyúlik.

Van még egy másik nép, melyet M ad s a r n ak neveznek. Ezeknek országuk szélében-hosszában 100 ferszeng és a rumi tengerhez ér. Ezek között s a szaklabok és rómaiak között szüntelenül harc folyik.”

*

*

*

Dselálzáde Szálik írja törökül:

„A Türkök országának és népének említése.”

„A Türkök megszámlálhatatlan nép, melynek törzsei a végtelenig oszlanak. E törzsnek egyikét alkotják a Guzok, akik két részre válnak, s az egyiket Guznak, a másikat Ujgurnak nevezik.

A Türköknek egy részét teszik a Kunok, akik eleinte rossz földön tartózkodtak és azt az országot szűk volta és a legelő hiánya miatt hagyták el. Elűzték a Kaj nevű nagy törzset és elfoglalták annak a helyét; ezek Szári tartományba költöztek. Szári lakói pedig a Türkök országában telepedtek le. A Guzok a Bedsenákok földére mentek Ohine (Ermine) tengere partjára.

Egy másik nép a Khirkhiz Kelet és a Bedsenákok között; tőlük észak felé a Kimakok, nyugatra a Nana-k és Szárih-ok... Másik nép a TÜR-

Kun típusok Kiskunhalas vidékéről.

kök közül a Szárih, mely a Burkesz hegyénél lakik. Ez a hegy az Arany-hegy. Idővel felláztak saját fejedelmük ellen, Türkisztanba költöztek és az

iszlám országaiba jöttek. Kilenc csoportra oszlanak.

Egyik törzse a türköknek a M a d s a r k a .

Kun férfiak. Kiskunhalas. A jobboldali alak Zseny József.

Országuk nagy s minden irányban 100 ferszengre terjed. Királyuk 20 ezer lovassal vonul háborúba; mihelyt ez lóra ül, azok is kivonulnak sátraikkal. Lakóhelyeik a rumi tengerhez érnek, főtartóz-

kodó helyük azonban a Dsihonon belül van. A szlávokkal állandóan háborúban vannak s mindig győztesen térnek haza. Foglyaikat Rumba viszik eladni.”

Sukrallah írja törökül:

„*A Törökökről és azok törzseiről*”

„*A Türkök nagy nép s nemzetiségeik számtalanok. Némelyek pusztaságokon és mezőkön tartózkodnak, mások pedig városokban laknak. 12 törzsből állanak, de némelyek csak 9 törzsről beszélnek. Egyik közülök a Guz-törzs s a Szeldsukok ebből a törzsből valók.*

Első törzs a Guz, melyet Kunnak is neveznek. Khata földéről jöttek elő s hazájokat a takarmány miatt hagyták oda.

Másik törzs a Kaji. Ezek számosabbak a Guzoiknál. A Kájik Szári földére estek, közel a Besenákok földéhez és Ermenije tengerének partjaihoz.

Harmadik törzs a Khirkhiz. Ezek valamennyi népnél számosabbak. Lakóhelyük a Bedsenákok és Kimiákok közt fekszik; a Kimiákok észak felé laknak tőlük.

Negyedik törzs a Szárih. Ezeknek lakhelyük a Junisz-hegy. S ez a hegy „arany”, t. i. ebben a hegyben arany található. Ezek saját padisahjok ellen fölláztak és kiköltöztek Türkisztan földjéről s egy részük az iszlám országába jött. *Ezek kilenc nemzetségre oszlanak.*

Ötödik törzs a Kimak.

Hatodik törzs a Bedsenákok. Ezek szüntelenül barangolnak saját földjükön és arra mennek, ahol sok eső esik. Földjük 30 napi járó föld szél-tében, hosszában. Szomszédjuk észak felől a Kipcakok földje, nyugatról a Khazarok országa és a Szlávok. Ezeknek sok barmaik és egyéb javaik vannak, t. i. egyvereik, dobjaik és zászlóik.

A Khazarok országa hosszú és széles és az egyik szélén egy nagy hegy van. Ezen ország pusztaságán két török nép telepedett le; akik

Kapuvári bessenyő-skytha (bedsenák) nő rubaviselete.

közül az egyiket Tulasznak nevezik. Ez a hegy Tiflisz földjéig nyúlik. Midőn királyuk felül lovára, – tízezer lovassal vonul ki s mindegyik lovasnál vas nyárs van, két rőf hosszú. Minden

helyen, ahol megszállnak, ama nyársakat a földbe szúrják és pajzsait rajok akasztják; így ezek köröskörül mintegy erős kőfalat képeznek, úgy-hogy éjjel senkisé sem támadhatja meg őket.

A hetedik törzs egy nép a Törkök közül, melyet M a d s a r k á n a k neveznek.

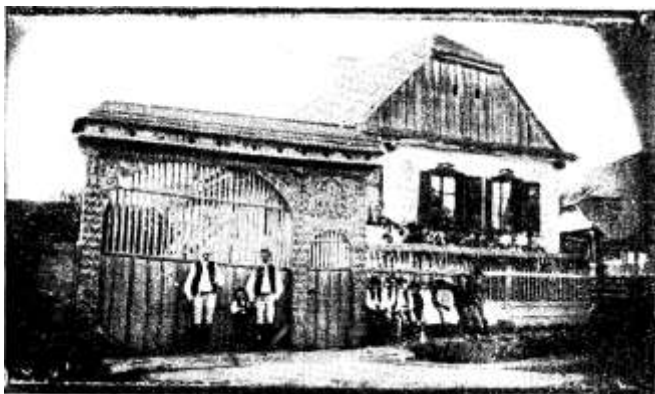
Ezeknek országuk száz ferszeng terjedelmű és főnöküket Kendé-nek hívják.

Ezek sátoaraikkal és barmaikkal nomád életet folytatnak.

Földjük összeér Rum földjével.

Lakhelyük két folyó partján van: az egyiket Dunának, a másikat Itilnek nevezik; mindegyikük nagyobb a Dsihunnál.

Köztük s a Szlávok és Ruzok közt állandó ellenségeskedés van és mindig háborúban vannak; de a „M a d s a r k a” nevű Törkök mindig győzedelmeskednek a Szlávokon és Ruzokon, foglyaikká teszik s Rumba viszik és eladják őket.”

Székely kapu.

gel szemben új szövetségre lépnek a kazárok és magyar törzsek. Az előretörő bessenyők és velük tartó kunok azonban ellenállhatatlanul tovább zaklatják és pusztítják a magyarok Don-tővilebédiai otthonát. Egy ilyen rajtaütés alkalmával történt a már említett esemény, hogy a bessenyők kettészakítják a magyarok lebédiai haderejét és a magyarság kb. fele-része és pedig azok, akik a volt indiai hun birodalom egykori északnyugati határterületéről csatlakoztak a magyarsághoz, – ahogy Kézai krónikájában és Porphyrogenitus tudósításából olvassuk, – visszamentek kelet felé, Perziszbe, Indiával közel szomszédos régi hazájukba. Du Fresne, Joannis Cinnami (Historiarum Libri VI. Parisiis, 1670. In notis in Nicephori Bryenii Comment.) idevonatkozó értékes adatai szerint: „Muchamet a turcokat nem a hun, vagyis északi vidékekről hívta segítségül, hanem arról, amelyet akkor laktak, (a kaukázusi, Perzsia felé eső) Araxes folyón túlról, a Chorasannal, vagyis Perzisszel határos vidékről, ahova sok idővel azelőtt húzódtak, amint ez Porphyrogenitus 38. fejezetéből megtudható. Mikor ugyanis a pacinaciták (bessenyők) leverték és hazájukból kiűzték őket, egy részük nyugatra vonult el, a másik átment Perziszbe és ott telepedett meg azon a vidéken, amelyet az ő nevükről neveznek még ma is Turkestánnak. Mindenesetre Aithonus (15. fej.) azt mondja, hogy Perziszben turkok laktak sok idővel a perzsa uralomnak a szaracénok által történt megdöntése előtt. Viszont Theophylactus Simocatta, (I. könyv, 8. fej.) azt írja, hogy Mauricius uralkodása alatt a velük határos perzsákkal hadakoztak s rájuk adót parancsoltak. Itt (szerző) így ír a keleti turcokról: „Vannak viszont keleten lakó hunok, a perzsák szomszédai, kiket számos (író) használatosabb szóval turkoknak nevez.”

(Bíborban született Konstantinus és más leg-

hitelesebb kútfők állítják, hogy a szeldsuk-turkok, kik ellen a keresztes hadak viaskodtak, a magyarok eme elszakadt rokonai voltak.)

Tehát a keleti hunok egy része és pedig, akik kelet felől Baktria és India vidékéről, az avar és türk átmeneti uralom alól magukat kiszakítva, kerültek a magyarság Ural-Volga-menti majd lebediai hazájába, – visszatértek a Perzisz felé levő nyugodtabb megélhetési lehetőséget biztosító régi

Értéket szállító karaván Ázsiában. Elöl a tevék, azután a szolgák, végül a darutollas vitézek.

hazájukba, innen Indiába. Ez Bhoja fejedelem ideje és népének szerepe Indiában.

Ekkor történt az is, hogy a hun-fajú vitéz kabar nép, bizonyos belviszály miatt, a kazár fejedelem kötelékéből magát kiszakítva, átpártolt a Magyarok népéhez, ami részben pótolja az őket ért most említett veszteséget. Viszont a kabar-nép is Indiát járta nép volt. Beletartozott transkaspiai régi települési helye szerint a volt nagy indiai-hun birodalomba, ahonnan avar és türk átmeneti fenhatóságuk után ők is kazár államszövetségbe kerülnek, innen a magyarságba.

Keleti kútfők tudósítása alapján a lebediai otthonában kettészakadt Magyarország eltávozott része egyelőre a kaukázusi Kur és Araxes vidékén, a régi skythaság területén telepedett meg, ahonnan a Lebediából Etelközbe elköltözött magyarsággal követek útján még jó ideig kapcsolatot tartottak fenn, – idő múltán azonban szem elől nyomtalanul eltűntek.

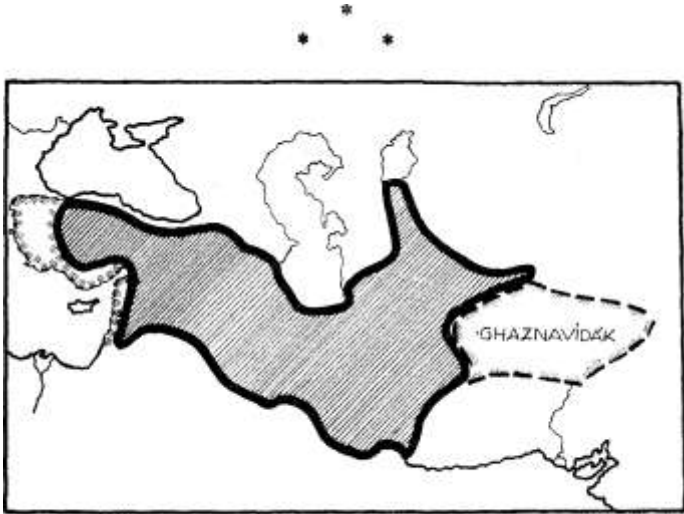
A magyarok eme kivált része után kutató ha-

Kabard típusok. Kaukázus.

zánkfiai csak éppen emléküket találhatták a Kaukázus említett vidékén. Keresték őket az Alán terület alatt lakott különféle nép utódaiban, – a karacsáj népben, a kabard törzsekben, a szeldsuk és az oszmán törökségben. Bizonyos, hogy nem volt nehéz feladat a maradék néptöredék számára, akik ti. nem csatlakoztak Toghrul bég hunfajú szeldsuk törökjeihez, hogy innen, a kaukázusi hegyek közül találjon valamilyen összekötő utat, amelyen át visszajutottak indiai régi hazájukba, ahová a mohammedánok üldözései elől Perzsia úgynevezett tüztisztelő gyaurjai és a Kazár állam

ugyancsak Zarathustra vallásán lévő népe menekült ki akkor. Ugyanis a kilencedik században újabb jelentős tömeggel bővül a parszok indusmenti otthona, akik ekkor új hazát keresve, áttelepedtek a fehér-hunok utolsó indiai és pedig gudzsarat-vidéki birtokaira, a parszok úgynevezett második települési helyére.

■ Seldsukok birodalma

A minket magyarokat érdeklő ezidőszerint megindult történet, amikor a bokharai Samarkand vidékéről előtörő, vezérükről Szeldsuk-nak nevezett hun-eredetű török törzsek, akiknek egyenes leszármazottjai az oszmán türk nép, felveszik az iszlám vallást és Szeldsuk unokája, Toghrul bég Kr. u. 1000 körül megingatja az indiai turk-ghaznavida-Mahmud fejedelem birodalmát, aki ti. Mahniud magát az ősi turáni Feridun hun-fej edelem új testöltésének tartá.

Viszont Toghrul bég is, „a Hunok királyi törzséből eredett”-nek vallotta magát. Ennek emléke a török szultánok Hungár nevéből tűnik elénk, mely cím eredete visszanyúlik az ázsiai török nép új uralmának nagy megalapítójához, a hunok királyi törzséből származó Toghrul béghez.

Kingsmill sinologus adata szerint a szeldsuk-

Tatár típusok. Kaukázus.

törökök a hunok utódai, akikről azt tartják, hogy a „turáni” Frangrasyan (Afrasyab) utódai. Frangrasyan volt az őse és hőse a „géták”-nak, massagétáknak, éppen úgy, mint az Al-Duna menti gétáknak (dákoknak).

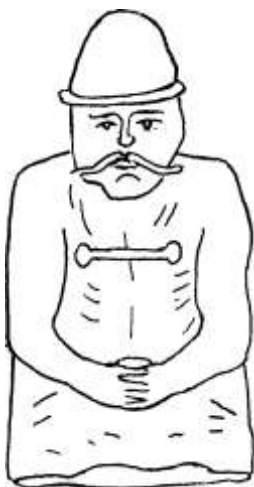
Toghrul-bég türk birodalma a Tigris és Eufrates vidékétől egészen az Indusig terjedt, amelyet fia Arszlán, hódításaival még nagyobbra növelt és

a tudományt kedvelő Malek-sah virágzóvá is fejlesztett.

* *

Amikor a magyar nép a törökség Európa felé irányuló hódításait csodálatos hősiességgel feltartóztatja, amiért Hunyadi János magyar népét a déli harangszó köszöntésével ajándékozta meg az akkori pápa, tulajdonképpen két testvér nép küzdelme játszódott le előttünk. Mintegy utolsó csodálatos felvillanása volt ez a hun-fajta népek nagyszerű harckészségének. Valóban csakis a testvéri hun-faju magyar tudhatta kivédeni a törökség feltartóztathatatlan előretörését, – biztosítva ezzel Európa nyugodt továbbfejlődését!

Kaukázus

2. A skythizmus és semitizmus harca.

Dr. *Klatzkin Jakob* zsidó író a „*Der Jude*” című folyóirat 1916. évi 9. számában azt az álláspontot foglalja el, hogy „Izrael el nem pusztulhat, míg vallásos törvényhozásának szilárd kötelékei összetartják.”

Klatzkin: „ . . . hitünk nem eszmetan, hanem törvény tan.”

„Államalkotmányunkat el nem veszítettük; ezt megmentettük mintegy hordozható államként.”

„Csakis a zsidó jogszolgáltatás volt számunkra mindig mérvadó. Ha a nemzetek törvényüket ránk erőszakolták, folyvást arra törekedtünk, hogy azokat eltakarítsuk és megkerüljük.”

„Mi nem voltunk hitközség. Mi egy önmagában zárt jogi és gazdasági közösséget képeztünk. A zsidóságot nem annyira vallásának és erkölcsstanának oktató tartalma, mint inkább *állami alkotmányának* konkrét formái választották el az összes nemzetektől, amelyeknek közepette sátrait felütötte. A gazdanépnek pihenő napjain mi nem pihentünk; nem is ünnepeltük emléknapjaikat, nem osztottuk örömeiket és bánatukat és nem aggódtunk az idegen állam jólétéért. Saját magunk által emelt erős fal választott el az ország bennszülött népétől és eme fal mögött kicsinyített alakban egy zsidó állam élt.”

Kurt Münzer, egy lengyel zsidó mondja „*Der Weg nach Zion*” című művében:

„*Európa talán minden fajának megfertőztük, megrontottuk a véréit. Ma egyáltalában minden elzsidósodott. A mi értelmünk él mindenben, a mi szellemünk kormányozza a világot, amelyben mi vagyunk az urak.*”

Önkéntelenül is felvetődik a kérdés, hogy szükséges-e a magyar őstörténet feltárásával kapcsolatban a zsidókérdés problémájával behatóbban foglalkozni. Első kérdésünk, – az ismeretes esettől eltekintve, aholis a turk-hun-fajú kazár törzsfő s az előkelőség néhány áttért a zsidó

„Fajok harca.” (Atlas Catalan. 1375.)

hitre, – hogy volt-e egyáltalán a magyarságnak, illetve a magyar-fajta törzscsoportjainak találkozása a sémita zsidósággal? Feleletünk: Igenis, volt. Röviden foglalva össze: ismerjük már a történet folyásából, hogy amikor a skytha hykszoszok éppen Egyiptomban uralkodtak, alattuk özönlének be a zsidók is Egyiptomba, úgy hogy annyira elszaporodtak és olyannyira terhére kezd-

tek válni az egyiptomiaknak, hogy a legmesszebbmenő megtorló és kirekesztő parancsokat hozták ellenük. A hykszoszok vitték be Egyiptomba a lovat. Jó érzékkel a zsidóság kezébe kaparintotta nemcsak a gabonakereskedelmet, de a ló adásvételét, közvetítését is. Az Egyiptomból kiüldözött zsidóság után sereggel siető Fáraó nem a zsidóságot akarta visszavinni, de mert a zsidók Istenük és Mózes parancsa szerint összeszedték Egyiptom értékes arany és ezüst edényeit, hogy a pusztában tartandó nagy ünnepükön az Istennek ebből mutassák be áldozatukat – és ezzel nem tértek többé vissza, – magukkal vive az értékes arany és ezüst „valutát”, ezt visszahozni siettek utánuk a Fáraó katonái.

Palesztinában az első darab földet egy skytha hettitától szerzi meg Ábrahám. Ábrahám második felesége ugyancsak hettita nő.

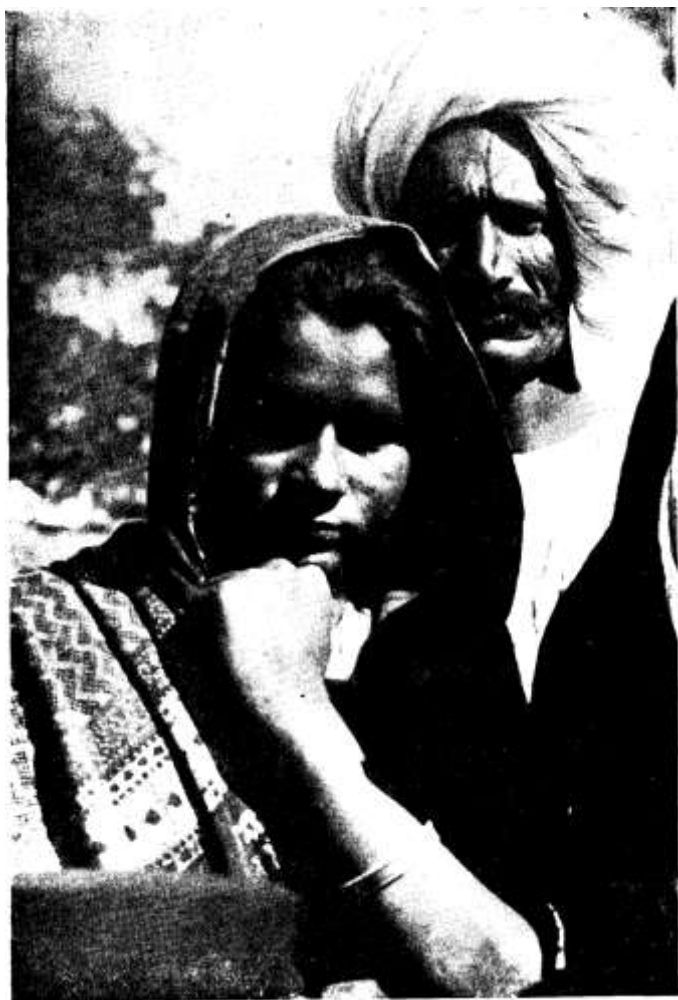
Jeruzsálem először a 340.000 főből álló skytha hykszosz népé volt és csak tőlük szerzé meg Dávid, hettita zsoldosokkal.

Salamon anyja, Dávid felesége skytha hettita nő volt. Első férjét ugyanis, a hettita Uriás vezért, megölette Dávid, hogy hozzájusson annak feleségéhez.

Harran vidékén a második évezred folyamán a sémiták törnek alulról fel – Észak felé. Babilon és Sumir-állam vesztét ők okozzák.

Krisztus előtt 620 körül Észak-Galileát a skytháfc szállották meg, hogy megkezdjék azt a nagy szellemi harcot, amely Krisztus eszméjének győzelmével a Sátán birodalmának vesztét jelentette!

A skytha Zarathustra tanainak Cyrus perzsa király által való befogadása és a zsidók által, 150 évi fogságuk idején, a maguk tanaiul való átvétele s ennek a világ előtt a maguk értékeként szerepeltetése – már eléggé ismertetett.

Hun típusok Dsongrál VI. századbeli faluból.
Zajti F. felv.

Hun típusok Dsongrál ősi hun faluból.

(Zajti F. felv.)

Origenész, a legnagyobb egyházatya tanai Jézus tanításai keretében a skytha Zarathustra és Kelet szellemét tükröztették inkább. Az ellene Byzanc által összehívott nagy vitákon Origenész elveit az Al-Duna mellől való Theotymosz, a skythák és hunok térítő apostola képviselte. Elgáncsolta pedig a zsidó szülőktől származott Epi-phánusz püspök, Origenész tanának nagy ellene-fele, – aki az Ótestamentum szellemében megfogalmazott 80 dogmatételével a krisztusi (skythalelkű) kereszténységet a szűk, – zsidó mentalitású dogmaelvek elfogadására kényszerítette.

De ne feledkezzünk meg Atila szerepéről sem, aki ellen, illetve népe ellen az egyiptomi megrémült szerzetesek írnak riadt-lélek sugallta sorokat.

Atila magasabb etikai lelki értékkel rendelkezvén, éppen ez okból nevezetve ellenségei által Isten ostorának, – súlyos leckéztetés elé állította mind a bizánci, – mind a nyugatrómai császárságot.

Úgy látszott, hogy a skytha-hun-fajú magyarság messze keleti őshazájában kikerüli majd a zsidóság porlasztó szellemének a hatását..

Nem így történt.

A zsidóság szétszórt törzseiből (Kr. e. 720 és 580) egy kisebb kolónia a Kaukázus vidékére kerülve, ez itt éreztette hatását, – viszont egy jelentősebb csoport Media (Ktezifon) és a környező államokba telepítettett, ahonnan lassan átszivárogtak a mindent jól termő Turkesztánba, közve títőnek.

A jeruzsálemi zsidó képzőművészeti főiskola igazgató-tanára az Ótestamentumot illusztráló tanulmányaihoz jellegzetes ősi zsidó típusokért ide, Turkesztánba utazott el, itt készítve a Budapeszten is kiállított jellegzetesen zsidó stúdiumait.

Ez a zsidóság az, amely később Nyugat felé is elterjedvén, itt annyira befolyásolhatta a kazá-

rok királyát, hogy Kr. után 800 körül „zsidózó hitre” tért át a kazár király és egy kisebb csoport alattvalója.

Mint a közeikorban író Maszudi mondja (Kr. u. 956): „A Volga mellett lakik a kazár király. A város lakossága moszlim, keresztény, zsidó és pogányokból áll. A király udvara s az ő nemzetiségéből való kazárok közül sokan zsidó valláson vannak.”

„A kazár király Hárún Al Rasid uralkodása alatt (Kr. u. 809) tért át a zsidó vallásra, amikor is a moszlim tartományokból s (később) Rum birodalmából felesszámú zsidók özönlöttek a kazárokhöz. Armanusz, Rum királya ugyanis a jelen időben, úgy mint a hídsra 332-ik évében (Kr. u. 943) a zsidókat erőnek erejével keresztényekké akarta tenni (amely erőszak miatt számosan közülük a kazárokhöz menekültek).”

„Számos zsidó a rumi birodalomból az általunk leírt módon (vázolt körülmények következtében) a kazár földre menekült.”

A kazár birodalom felbomlásával ezek a zsidók Nyugat felé, Lengyelországba menekültek, s innen azután a tej-jel-mézzel folyó Magyarország területére. Beszivárgásuk Magyarországra a honfoglalás után belopakodás útján nőtt azzá, aminek ma tudjuk és látjuk, sajnos seholy olyan nyugtalanítónak, mint Magyarországon.

A föld különböző népeinél talán hiányzik bizonyos túltengő mértéke annak az ösztönös cselekvésnek, ami a sémi fajtát, ennek keretében a zsidóságot mint fajt oly különösképen jellemzi. A zsidó pszichét meg éppen ezekből az alkatelemből gyúrta össze sorsa, amitől való szabadulást éppen a maga etikai tengelyét tűzte ki már

Zarathustra, Krishna, Buddha és Krisztus! A semitizmus szemben a skythaság jellegzetes karaktereként ismerjük azt az erkölcsi értéket, amely a semitizmust jellemző durva ösztönökkel szemben egy magasabbrendű erkölcsi alapot biztosított a skytha-fajta rokon csoportjának. Már az is különös értéként ismerendő el, hogy a sors éppen az *„egyszerűen nemes gondolkodású skythaságot”* találta alkalmasnak arra, hogy Palesztina lakatlanná vált területére telepítve őket, a *messiási váradalmat* egy közülük születendő egyéniséggel végeztesse el. Az Istennek az is beletartozott törvényrendjébe, hogy a semitizmus különös világa Zsidóországban, a maga fészkeiben támadtassék meg! A skytha nem volt szatócslélek, nem kalmárkodott, nem rontotta lelkét a nyereszkes hazugság-szótára, mondja a skytháról az ókori írás. A zsidóságot viszont palesztinai települése idején is csupán a Babilonba és Egyiptomba torkoló kereskedelmi utak érdekelték. A szegény ország sohase is érdekelte a zsidóságot, de csakis a gazdagodó ország, ahol a káros szenvedélyek zsilipjeinek felszabadítása s az igények túlzott megnövelésével a kínálkozó kereskedői alkalmak kielégítését minden területen a maga javára tudta biztosítani. Egy-egy ország szellemi szintjét, amiképpen a történelem tanúsítja, a zsidóság mindig a maga alantasabb látszat-etikán nyugvó nivójára igyekezett visszafejleszteni, amely nívón azután ő alkotott amannál jobbat.

A zarathustraizmust, Turán-Irán lelkületének igaz értékeit, még a perzsák se tudták igazán asszimilálni, annál kevésbé a médek és perzsák után immár harmadkézi átvételben a zsidóság! És a világ mégis, csodálatos módon, nem annyira a krisztusi új Evangélium, de sőt inkább az Ótestamentum mentalitása szerint rendezkedett be immár kétezer éven át. A magyar gyermek is

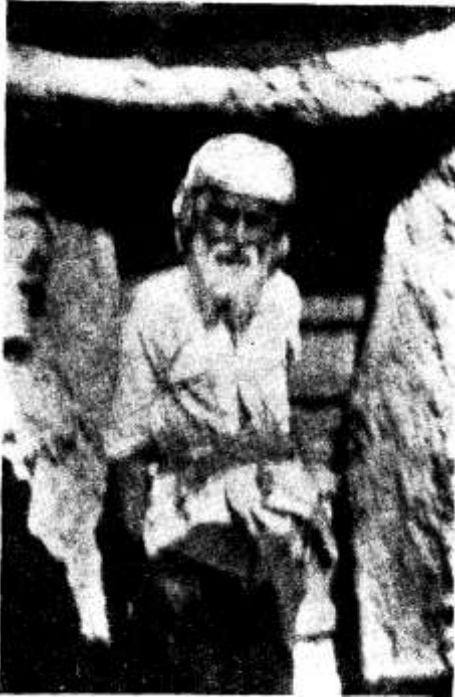
csak a harmadik gimnáziumban jut hozzá, ilyen rendelkezés folytán, – hogy könyvből tanulhassa a magyar történelmet, – viszont az Ótestamentum apró részletességgel megrajzolt, átköltött történetecskéi, amelyek pld. a színesen gazdag és mélységesen tiszta lelkülettel rendelkező magyarságétói oly igen távolállóak, – szinte káros ködként ülik meg a zsenge gyermeknek az első benyomásokra oly igen fogékony lelkét. A kis próféták nevét öreg korunkban sem tudjuk elfelejteni, de bezzeg milyen kevés ember tudja arrahaladtában elmondani a milleneumi emlékművön szereplő hét magyar vezér nevét.

Azzal a helytelen beállítással, hogy a zsidóság adta még a Messiást is, fogadjuk s asszimiláljuk alapvető etikai tengelyként az Újtestamentumot megelőző Ótestamentumot. Pedig, ha Krisztusra hallgatnánk, nem öntenénk ó-tömlőbe az újbort és nem foltozgatnánk új résszel az avult ruhát, – hisz látjuk a világ vergődését, – ami mindaddig fog tartani, amíg a világ megszabadulva terhétől, le merte fejteni magáról a „szent kígyó” sorvasztó ölelését! Mert csontjaidat ropantja lassan össze, hogy Moloch gyomrába csússz ... Nem marcangol szét, de ha megbántod, rejtett mérgét tartogatja számodra, ami a felozlás folyamatának a bevezetése.

Egyik katolikus vezető egyházi férfi, beszélgetésünk során kifejtette, szent meggyőződése szerint, hogy: a kereszténység *tiszta-értékeit* addig valóban nem képes kifejteni az Egyház, amíg az Ótestamentum sorvasztó terhe alól fel nem szabadul. Az Isten, aki messze évezredek történéseiben előre tervezé a „sátáni-állam” megsemmisítését, – a próféták megölése után Fiát küldé a nagy missziómunka elvégzésére. Ha a világ kereszténysége nem tud segítségére sietni se az Istennek, – se Fiának, a Jézus Krisztusnak: tegyen

utolsó kísérletet a magyar! Gyönyörű ősi múltját vallja meg a magyarság „Istene kezéből kapott maga szent Ótestamentumának”!

Indiának pld. ma még nincs aggodalomra oka a zsidókérdéssel szemben, lévén a 350 millió lakos

A magarai öreg „hun” regős. (Bhim, Magara, Merwára. India.)

keretében csak 20.000 zsidó. De mit tegyen, mihez nyúljon maga mentésére az a Magyarország ahol egyik kisebb 60.000 lakosú városában *szintén* 20.000 a zsidó lakosság száma!?

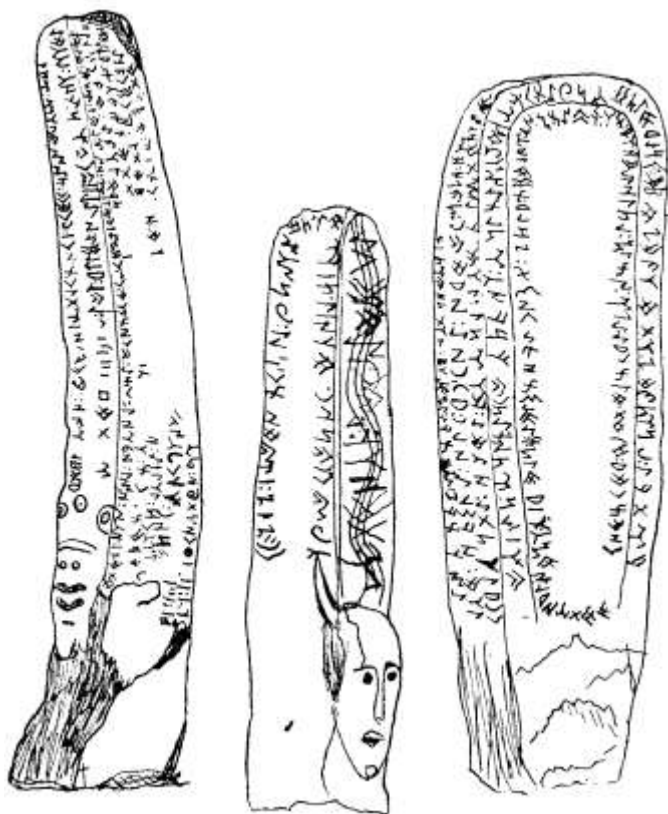
Vikár Béla sorozatos 8 részből álló előadása

egyikéről az Esti Kuriir ismertető cikket közöl, melynek főbb címei: *„Magyar tudós a magyarok és zsidók eredetéről A magyar zsidók turániabak, mint a keresztény lakosság, mint az egyéb magyarok, mondja Vikár Béla. A lengyel zsidó turáni nép, tehát rokona a „törzsmagyarságnak”! A magyar zsidók közt nincs is sémita! A lengyel zsidók túlnyomórészt török-tatár eredetű turáni magyarok! A magyarok még keveredettebbek, tehát kevésbé turániak, mint a lengyel zsidók! A magyar zsidók között egyáltalában nincs is sémita!”*

„Nincs magyar faj, állapítja meg tovább Vikár Béla, – csak magyar típusok vannak. Magyarország legnagyobb szerencséje, hogy magyar faj nincs, csak egy szívósabb, kevert fajta lakossága!” Ezeket mondotta Vikár Béla.

Az életfenntartáshoz szükséges kevés kenyeret ellopni valakinek a fölöslegéből, súlyos büntetéssel jár, – de a tudás tekintélyének rossz irányú mérlegbevetésével egy ország öntudatát kisebbiteni, – sőt lerombolni, kilopva az óramű belső értékes mozgószerkezetét, – a tudomány szabadságára hivatkozva, nem büntetendő cselekmény? Hát mindent szabad ebben az országban, ezzel az országgal cselekedni? *Trianoni összeomlásunk sírásói a hasonló mételet terjesztő rosszindulatú és hamis ténybe állítások voltak!*

Maga mentéséül már arra is hivatkozik ez a fölös számban betelepült magyarországi zsidóság, hogy ezer évvel ezelőtt a kazárbirodalom zsidó törzsfői és szorosabb alattvalói zsidó vallása keretében egy valóságos zsidó törzs is eljutott ide Magyarországra, akik a honfoglaló magyarság egyik népcsoportját alkották volna. Az a tény, hogy miként a szombat-napot ünneplő erdélyi szektáriusok, az úgynevezett „szombatosok”,

Feliratos emlékkő. (Abakan.)
 (Ó-török-székely betűkkel vésve.)

A skytha Tamerlán.

amolyan zsidózó külsőségekbe merülő vallást eszeltek ki és azt gyakorolták, ez nem igazolhatja a zsidó voltukat, mert hiszen a skytha-hun fajú kazárok egy töredék csoportja is, amikor felvette a zsidó hitet, éppen azt igazolta ezzel, hogy nem volt zsidó! Ha zsidó lett volna, nem kellett volna felvennie a zsidó vallást! A zsidó sohase hagyta el régebben a vallását, azért is vették ugyanegynek a fajt és a vallást. Jézus skytháit, a galileai-Skythopolis és a többi kis városka sokat sanyargatott skytha lakóit Kr. e. 160 körül, amikor mindössze 40 éven át zsidó kézre jutott Galilea, minden dühüket rajtuk ontva ki, zsidóhitre térni kényszeríték. De Jézus minden második mondata ettől a zsidó szellem-diktálta köteléktől való szabadulását hirdette. Ne adjatok ki a zsidóknak, kére megannyiszor! Miért szolgáltatjuk ki nemcsak Krisztust, de az egész kereszténységet a zsidó lelkiület magába-olvasztó törekvésének?! A magyar fajta, szembehelyezkedve ezzel a szellemmel, mindig is tiltakozott ellene, – akkor is, amikor kazár-törzsi kötelékükből, midőn zsidózó hitre térni kényszerítette volna őket az áttért kazár törzsfő, inkább otthagyták a biztosabb politikai együttélést jelentő kazár köteléket és a hét másik testvérfajú törzscsoporthoz, az egykori „tüztisztelő” Magyar-fejedelem népéhez csatlakozott, akik, t. i. a magyarok, Gorda volt fejedelmüket is a vallás változtatás miatt pusztították el, mert hogy Bizáncban keresztény hitre tért át. Mennyivel inkább tiltakozott volna a magyar nép az Ótestamentom gondolatvilágához való szoros odakapcsolódásával szemben! Hisz a tüztisztelő parszik szent iratai ugyanoly értékesek voltak a „tüztisztelő” magyarság számára, mint a zsidóságnak az az Ótestamentom, amelynek különben megannyi tételét és értékesebb gondolatvilágát, babiloni fogsága idején, éppen a skytha-

ság lelkivilágához tartozó Zarathustraizmusból sajtátította ki – többé-kevésbbé rosszul.

Ugyanis ami a zarathustraizmusból való átvétel volt a zsidó-vallásban, a zsidóság azt csak átvette annakidején, de sohase vallotta, sőt tagadta! Tagadta pedig a zsidóság legfőbb két papi testülete: a sadduceusok és farizeusok osztálya. Ami viszont a zsidóság saját alkotásaként mutatkozik, annak tartalma és éle mindig a bujaság kifejezésre juttatása, a kígyó mohósága – és fegyverül használva: az átok mérge volt, így a Dávidnak tulajdonított CIX. zsoltárban, ahol az Örök zsidó-szellem löveli ki mérgét az általa elnyelendő nagy-nagy világra: „Állíts fölibe gonoszt – mondja az említett zsoltár a „gojoknak” nevezett kereszténységről – és vádló álljon az ő jobb keze felől! Mikor törvénykezik, mint gonosz jöjjön ki; még az imádsága is bűnné váljon! Életének napjai kevesek legyenek és a hivatalát más foglalja el! Fiai legyenek árvákká, a felesége pedig özvegyé! És bujdossanak az ő fiai és kolduljanak, – s elpusztult helyeiktől távol keressenek eledelt! Foglalja le minden jószágát az uzsorás és idegenek ragadozzák el szerzeményét! Ne legyen neki, aki kegyelmet mutasson iránta és ne legyen, aki könnyörüljön az ő árváin! Vessen ki az ő maradéka s a második nemzedékben töröltessék el a nevök! Atyáinak álnoksága emlékezetben legyen az Úr előtt és anyjának bűne el ne töröltessék! Még emlékezetök is vessen ki a földről Mivel nem volt kedve az áldáshoz, ezért távozzék el az ő tőle! Úgy öltözze föl az átkot, amint a ruháját, azért is ment beléje, mint a víz és az ő csontjaiba, mint az olaj! Legyen az néki palástul, amelybe beburkolódzik és övül, amellyel mindenkor övezze magát”

Mennyivel más szellem lengi át viszont ezzel szemben Jézus keresetlen tiszta lelkületéből fa-

kadt szavait, mint a skytha lelkület kincses gazdagságát:

„De néktek mondom, akik engem hallgattok: Szeressétek ellenségeiteket, jót tegyetek azokkal, akik gyűlölnék titeket. Áldjátok azokat, akik titeket átkoznak és imádkozzatok azokért, akik titeket háborgatnak.

Amint akarjátok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, – ti is aképpen cselekedjétek azokkal. Mert, ha csak azokat szeretitek, akik titeket szeretnek, mi jutalmatok van? Hiszen a bűnösök is szeretik azokat, akik őket szeretik.”

Minden népnek, nemzetnek, még magának az Istennek is meg van a maga terve a zsidó lelki-ség káros hatásainak ellensúlyozására.

A magyarságnak mindenekelőtt azonnal való intézkedéseket kell igénybe vennie, ha azt akarja, hogy történeti múltja, családfája, vagyona, etikája és művészete közel pusztulóra ne jusson!

A másfajta népek múltjának megbecsülése mellett higyjünk a magyarság ősiségével járó nemesebb sorshivatásában!

Az áldozó üst használata. (Mongolia.)

3. A honfoglalás.

A régi Magyarországot körülvevő nagy hegy-ségek mögül az úgynevezett Vereckei-hágón és a Latorca folyó völgyén át szálltak le őseink a Magyar-Alföldre. Ez a táj Munkács várának a vidéke. A Tisza folyó kiszélesedő területe.

Az indiai gvaliori „hun” fejedelem.

Ezen a festői szépségű tájon játszódott le a honfoglalás első döntő nagy csatája.

Nagy általánosságban új honfoglalásról szoktak beszélni. Régi krónikásaink azonban úgy foglalták, írásba, hogy ezt a földet, a Kárpátokon belül fekvő területet, mai hazánkat, őseink skythahun-avar faj rokonaiktól örökség jogán vették birtokukba. A hunok hatalmas királya, Atilla, kinek birodalma a mai Franciaországtól az Európa

és Ázsia határán fekvő Kaspi-tengerig, külső birtokai viszont Kínáig terjedtek, főhadiszállását Magyarország területén, valahol a Tisza mellékén rendezte be. A Nagy Magyar-Alföld volt tehát az óriási hun birodalom irányító középpontja.

A magyar Árpád fejedelem.

Láttuk, hogy a skythák területe hajdan Indiától nyugat felé Magyarország nyugati határvonaláig terjedt, ahol a Tisza-Duna öntözte területeken s a lankás Dunántúlon a lóratermetű skythák legjobb legeltető földjei terültek el egykor. Idők folyamán rokon néptől rokon néphez

került Magyarország földje. Ennek az országnak legutolsó egységes birtokbavétele volt a magyar honfoglalás.

Árpád és vezérhada nem öntelt hódítók csoportjaként, hanem nagyszerű célkitűzések megvalósítóinak méltóságteljes megtestesüléseként jut erre a földre, akiknek lelkében az Isten-irányította sorsban való hit, mint „szent tudat és vallásos valóság élt.”

Ellentétben Árpáddal (L. Feszty Árpád: „Magyarok bejövetele” c. pompás körképét) az egy szerű harcos komoly, nemes alakja tűnik elénk a királyné ökrösfogatát vezető magyar vitézben. Előre néz. A földet nézi, melyet most hazául elfoglaltak, amely örökre az övé marad, amelyen élniök, majdan meghalniök kell.

Árpád és népe viszont Ázsia lelkét volt hivatva Nyugaton képviselni. Ehez méltók is akartak lenni.

Árpád és vezértársai, számszerint heten, a csata szemléletére és irányítására is alkalmas dombháton csoportosultak. Árpád vezérkarától balra, a lankásan lejtő hegyhátról jól megválasztott terepen, viharként száguldva seprí el az ellenséget a híres magyar lovas-fergeteg. A velük egykorú bizánci császár a hadászat helyes vezetéséről szóló művét a fölényes magyar haditaktika értékeivel példázza. Az ellenállásra képtelen szláv gyaloghad, lakóhelyén különben is jövevény nép, szinte elsodródott a magyarság ereje előtt.

A sorakozó földházak mutatják igazán a hozzájuk képest igen gazdag keleti pompával érkező őseink műveltségbeli fölényét.

Nemcsak értékesebb vallásuk, de Keletről magukkal hozott társadalmi és politikai berendezkedésük magasabb értéke egy-kettőre a csekélyszámú lakosság szellemi uraivá avatta a ma-

gyarságot. *Ezt ősi krónikáink is kidomborítják és azt is, hogy magyar eleink nem jövevények itt, de ennek a földnek, Magyarország területének skytha, hun és avar elődeik révén kizárólagos jogú birtokosaik.*

Árpád és vezéreinek csoportja, ott a magas dombháton sorakozva, nagyszerű vállalkozásukat kedvezően befejezettnek látják. Az előrenéző sas-szemével figyel egész lelkük.

Szembenézve, – a szakadékos földháltól jobbra, már feltört úton, – ökrös és bivalyszekerek csodálatosan színes csoportja halad lépést előre. Szinte egész Ázsia átköltözött ide Európa szívébe, minden lelki és külső világi ragyogó értékeivel. Villásszarvú, izmos ökrökből hatotnyolcat is fognak egymás elé, vagy, amiképen az éppen elénk gördülő fejedelmi fogatnál látjuk, különös megtiszteltetésből négyet egymás mellé.

A gyönyörű faragású járomfejekkel ékes fogat ökörszarvval és bivalykoponyákkal díszített sátrának nehéz selymei közül maga a fejedelem-asszony tekint elő komoly méltósággal.

A kíváncsibb asszonynép a kocsik nyitott pihenőjére települ le, hogy onnan szemlélhesse az új haza jóvizű, selyemfűvű és gazdag fásterepét.

Köröskörül, ameddig a szem ellát, az asszonynépet szállító ökrösfogatok és teherhordásra fogott komoly járású bivalyok végeláthatatlan sora vonul el előttünk. Mellettük egy-egy könnyebben sebesült, avagy idősebb férfi irányítja, vezeti a rossz úthoz különben hozzászokott állatokat. A kezük ügyében levő fokosféle itt már csak arra szolgál, hogy útszélre fordítsák az eléjük kerülő imént lefolyt harcban elesettek holttestét.

Úgy látszik, hogy a jövevény szlávok által emelt egyszerű kőoltáron bemutatott emberáldo-

zat se tudta többé feltartóztatni őseink előrezúduló hadait.

Árpád fejedelem magasított helyéről balra, a messzebb háttérben még dul a feltartóztatatlan végső küzdelem, de a lerontott várszerű farészen belül a diadalt hirdető magyar vitéz szavára már sorakozót fűjnek a vezéri kürtösök, hogy azután törzsi-csapatok szerint sorakozzanak a fehér, fekete, almásszürke, deres és pej lovak összekuszált fergetegei.

A beteretlt számottevő foglyok asszonyai és férfiai reménykedve, esdeklő tekintettel kérelmek Árpád fejedelmet, akivel szemben Labore vezér alakját látjuk kimagaslani. Fején még ott a korona, de kezei már összekötöttek ereszkednek alá, előtte kibontott hajjal, sorsától való félelmében, felnőtt leánya térdepel.

Ellentétben az üszkös romhalmazzal, gyönyörű őszi színekben tölgyes és bükkös erdő tájéka bontakozik elénk. A hegy szakadékok felől bővizű patak tiszta vize igyekszik az előtérben keresztül. Bizonyára jó szomjoltó, – embernek és állatnak is egyaránt. Meg is telepednek mellette. Tartalék ménes, bivaly, ökör és tejelő állatok hada, birkanyaj ak és kondák végtelen sora, szinte porfelhőbe takarja a völgyet és levegő-egyet.

De már verik, árkolják is a sátrak sok-sok ezreit. Nyüzösög az élet a jelenleg húszezer lovasból álló harcban tevékenykedő hadsereg eme éléstárában. De nemcsak a harcosokról kell gondoskodni, – velük érkezik a rengeteg tartalék had is, – valóságos tovavonuló embertábor.

De minden mozdulás a legnagyobb tervszerűséggel és körültekintéssel történik úgy, hogy amire lepihenni készül a mozgó had és előgördülnek a nyikorgó hatalmas méretű utazó házak, – már készen várja uraikat és úrnőiket a selyemmel bélelt kényelmes sátrak hosszú-hosszú sora.

A magyarok fejedelemasszonya.

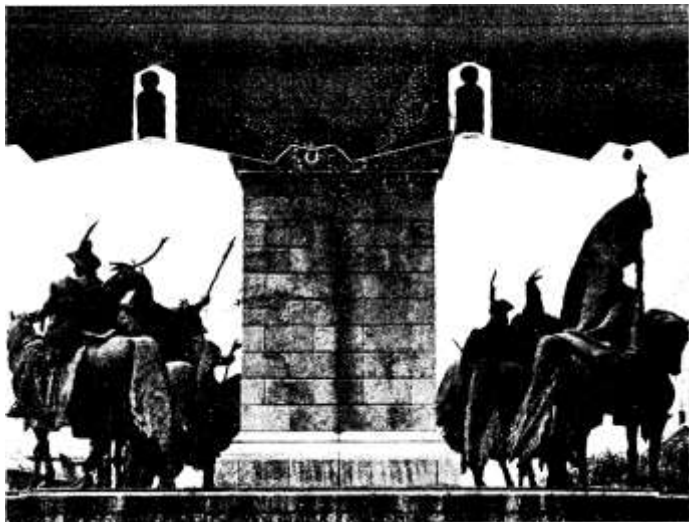
Feszty A. festm.

India nagy „szent”-je, ötösfogaton tér vissza az égbe.

Kétféle porfelhő borítja az eget. Egyfelől a terelt nyájak vonulása, – másfelől a lezúduló lovas-ság nyomán keletkezett irtózatos porfelleg. Ember legyen, aki keresztül Ját rajta. De íme a kettő között kiderült az ég. Árpádék mögött még ott settenkedik ugyan a sötét felhőzet komor színe, – az áldozók csoportja fölött azonban már a

A hét vezér a milleneumi emlékművön.

magyar Alföld tiszta napfénye ragyog úgy, ahogyan a magyar ég tud igazán ragyogni.

Hála-áldozatra gyűlt össze a vezető nép. Hálaalkodni a szerencsés kimenetelű csatáért és azért, hogy őseink szent földjére, a Kárpátokkal övezett alföld térségeire, néhai Csaba-királyfi hő óhaja szerint. Árpád fejedelem élvezeté népét és jövődő honul újból megszerzé azt hú magyar népének.

A tiszta ég felé sudáran száll az illatos fűvektől terhes oltárfüst. Friss hasábokból imént hordták csak össze a hatalmas máglyát, mely előtt a táltos magasba kiterjesztett kézzel zengi a tüzet élesztő szent igéket. Hallatára, kiválasztott tiszta leányok lejtének körbe-karikába-futó könnyű, kecses táncot.

A fehér lovat feláldozó pap a földet érintve pihenteti a nagy tetre élesre fent kardot. Ficánkoló fehér lovat vezet elő maga a „bonc”. Most fogták ki a szabad ménesből. Nehezen túri a kantárt, amelyet csak most vetettek rá először.

Nem is a tűztől fél, amelyre pirosuló vére nemsokára hullani fog, hanem szabadságát védelmezi. Ennek tudatában fog nemsokára az oltárra hullani.

A táltos körül jobbról is balról is válogatott vitézek és az egyes törzsek és csoportok meghívott képviselői foglalnak helyet. Szemlélődően pihennek, avagy nyílt tekintettel állnak őrt ottan, mintegy óva, védve a hálaadó szent tűz lánja lobogását, betöltve lelküket az igricek újongó muzsikás dalával.

Ősi skytha-hun sírmezők Észak-Oroszországban.

4. Az ezredik év.

Az első keresztény századoktól kezdve, 1000 esztendőn át a keresztény népek gondolatvilágában folyton ott kísértett a nagy várakozás ígérete, a chyliazmus, amely nem kevesebbet jelentett a hívők számára, mint azt, hogy ekkor, az első 1000 év eltelte idején lesz a bizonyos nagy ítélet, amikor a jók és gonoszok kétfelé választatnak, mindenik megérvén a maga jutalmára avagy büntetésére. Ez a jubileumi 1000-ik esztendő. Az ítélet ekkori idejére, mely a régi avesztai iratok szerint kétszer 57-114 esztendeig fog tartani (57 év a büntető tisztítás, és 57 az újjáépítés ideje) meg fog jelenni az egykori Góg-Magóg skytha népség kései utóda, és pedig a 111 év betudásával a Krisztus utáni 886-ik évben. Pontosan ekkor tűnnek fel Atilla egykori európai hirodalma nyugati határánál a skytha-hun-utód magyarok.

Természetes dolognak tűnt fel ezért és érezhető riadalmat is keltett a skytha leszármazású magyarságnak Európában, közelebbről Pannoniában való megjelenése. Atilla nyomdokain messze nyugat volt kalandozásaik határállomása. A szerzetes-irodalom nem vette észre bennük, ami érték, ami jó. Ők csupán Góg-Magóg pusztító népét látták a száguldozó lovasokban, akik nem is akartak másoknak feltűnni, éppúgy, mint közvetlen rokonfajú elődeik, a hunokból lett „ál-avarok”.

Ők igazi Góg-népe maradtak ugyanazzal az igénnyel, ami Góg-népének járt: E világ megfélemlítő veszedelme lenni, legalább is az ellenség szemében, hogy a hódítások sikere így könnyebben legyen biztosítható!

De ezt csak ők gondolták így. A sors intézkedéséből azonban minden máskép történt. Eltelt ugyanis a 114 esztendő és azt látjuk, hogy a farkas és bárány im együtt legel. A chyliazmus

évében (1000) István magyar király megkeresztelkedik. A pápa koronával tünteti ki. A lángoló-lelkű hívő magyar egyház közel egymásutáni esztendőkből öt szentet ad a nagy egyetemes kereszténységnek. Európa nemcsak a kenyérsütés módját tanulja meg a magyaroktól és nemcsak az előlgomboló kabát viselését tanulja el Kelet hozzájuk hajló népétől, hanem átveszi gazdag érzésvilágát is, ami megmutatkozik Assisi Szent Ferenc, egy Clairvauxi Bernát és mások gondolat-

Gog-Magog népe egy 10-ik századbeli térképen.

világában. Ugyanakkor, amidőn a magyarságot elevenen földbeássák régi hitéért, amelyhez, de legkülönösebben a természetet hűséggel gondozó „Boldog-asszony”-ához ragaszkodott híven, egy időben a szentté avatott Assisi Ferenc legszebb és legbensőbb ódajaként állítják a keresztény világ elé azt, amelyben a magyarok módja szerint kiáradó szeretettel köszönti a „természetvilág lelkét”.

Assisi Szent Ferenc himnuszának szavai:

„Fölséges Úr, mindenható jószágos Isten, Tied a dicséret! A dicsőség is és tisztelünk és minden áldomás Téged, egyedül csak Téged illet és nincs

óh, emberi ajak, mely méltó volna, hogy nevedet kiejtse.

Dicsértessél, óh én Uram, minden teremtményeid által, különösképen pedig bátyánk-urunktól, a Naptól, ő fényes világát ki szerte árasztja ránk. Szép és gyönyörűséggel ragyogó Ő s fényességében Fölséged jelképe.

Dicsérjen, óh Uram, Hold-asszony nénénk és az összes csillagok! Oly tündöklően szépek, ékesek, gyönyörűségesek, hogy velük az ég boltozatját körös-körül raktad.

Dicsérjenek Uram, a Ború, a Derű és az Időnek változásai, melyekkel teremtményeidről mindenha gondoskodói.

Dicsérjen, Uram, drága és tisztaságos hűgunk, a Víz, kinek hasznos voltát csak alázatos-sága múlja fölül.

Dicsérjen, Uram, a mi gondozó, tápláló, megannyiféle gyümölcsöket, színes virágokat, meg füveket teremtő Anyaföld-nénénk.”

Clairvauxi Szent Bernát viszont azt mondja: több tudomány van az erdőkben, mint az írásokban s lelki nevelő dajkának is az erdő csendességét ajánlja inkább.

Ez a lelkület nem Európa gondolkodása!

Ezt az újszerű lelki átélését Isten teremtett világa szépségeinek, a magyarság hozta ide Európa kellős közepébe.

Csoda történt Európában Góg népével.

Pontosan az ezredik évben.

De Keleten is ugyanilyen csoda történt. Ott is ugyancsak Góg népével!

Indiában történt, az ezredik évben, hogy Szent István magyar király kortársa, *Mahmud Ghaznavi* türk fejedelem, akiről már több ízben szólottunk is, aki családfáját az ősi turáni fejedelmi háztól, Feridun és utódaitól származtatá le.

parancsot adott az ősi turáni múltra vonatkozó mindenféle krónikás adat és történeti múlt összegyűjtésére, hogy a „*Turáni Ősi Történet*” ennek alapján egybeszerkesztessék. Ennek volt következménye, hogy Dakiky turkesztáni költő, az ősi turáni alföld szülötte, versekbe kezdé szedni a turáni múltat, amelynek költői befejezése Dakiky korai halála miatt, Mahmud parancsából a nagy perzsa költő, Firduszi feladata lett.

Firduszi az akkori irodalmi nyelven perzsául írta meg csodálatos hőskölteményét, amely Mahmud fejedelem megbízása folytán a turáni, az ősi skytha-hun nép legendás múltját örökítette meg, amely költeményben Feridunt „Szent Turán” sahjának köszöntik mindenek. A turáni türk Mahmud (Kr. u. 1000) fejedelem által inspirált és a maga ősi turk-turáni múltja dicsőítésére a perzsa Firduszi költő által az akkori irodalmi perzsa nyelven íratott Sah-Námét – az úgynevezett Királyok-Könyvét – át meg átszövi a turáni vonatkozás, így:

1. *Feridunt „Szent Turán Sahjának”* köszöntik mindenek.

2. Turán trónjára a hős Rusztem a turáni Feridun véréből való Kej-Kobadot ülteti. Ő lesz a Kejani dinasztia őse.

3. A Kej-Kobadot követő Kej-Kavusz fejedelem két vezére vadászat alkalmával egy gyönyörű turáni leányra bukkan. Kej-Kavuszhoz viszik. Ez feleségül veszi a szép turáni leányt. Ettől születik a Rusztem nevelte Szijavusz iráni hős. Szijavusz anyja, a szép turáni leány, Kej-Kavusznak válaszolva, mondja: „Anyám révén nemes, de apai ágon Afrasiáb turáni király rokona családom . . .” (Sahnámé)

4. Szijavusz, miután vonakodik meggyilkoltatni a turáni király túszeit, Iránból Turánba menekült át Afrasiáb turáni királyhoz.

5. Szijavusz itt elveszi a turáni Afrasiab király fővezérének, Pirannak (az Avesztában em-

Firduszi, a „Királyok könyve” szerzője. (Kr. u. 1000.)

lített Fryana) leányát, majd Afrasiab turáni király is hozzáadja leányát, a szép Ferengiszt.

Tehát, amint látjuk, a turáni türk Mahmud

fejedelem által inspirált úgynevezett „Királyok-Könyvét” valójában oly turáni vonatkozás szövi át, amely ezt a hőskölteményt már irattatása céljánál fogva is, nem a perzsa, de csakis a „*turáni ősi múlt eposzának lehet tekinteni*” – amiképen az olasz Bonfiniusszal Mátyás király által

Aloys Schröfl könyve: A Nibelung eposzt Gejza magyar fejedelem iratta.

íratott „Magyar-őstörténetet” sem lehet az akkori irodalmi nyelven való szerkesztéséért a latinok történetének tekinteni.

Amit imént elmondottunk, Keleten történt! És pedig Kr. u. 1000 körül.

Nyugaton ugyanez időben, ugyancsak Kr. u. 1000-ik év körül, Szent István atyja, Gejza feje-

átírták és bővítették az egykorú események sorozatával. Ezt a feltárást csak nemrég tette közzé Schröfl müncheni professzor egy hatalmas mű keretében, mint véglegesnek tekinthető kutatási eredményt.

A Nibelung-ének vonatkozó fejezetei a skytha ősi múlt jellemes nagy hősről, a skytha-hun fajú Atilláról zengenek dicsőítő énekeket és pedig, amint egyes fejezetek címeiből látjuk:

(20. kaland): Hogyan küldött Etele király Krimhildáért.

(21. kaland): Hogyan ment Krimhilda a hunokhoz.

(22. kaland): Hogyan fogadták Krimhildát a hunoknál.

(23. kaland): Mikép forralt bosszút Krimhilda.

(24. kaland): Hogyan jártak el a követségben Vidor és Tobor.

(25. kaland): Hogyan utaztak az urak mindnyájan a hunokhoz.

(32. kaland): Hogyan ölték meg Budát,

(33. kaland): Hogyan viaskodtak a burgundok a hunokkal.

Haage: „Geschichte Atillas” c. igen értékes összefoglaló művében az ebben az eposzban oly

életében is gyakorlatban volt, halála után (kegyeletből) egészen német királynak tette meg.”

A neves francia történész, Thierry Amadé, Atilláról írott nagyszerű művét ezekkel a szavakkal fejezi be:

„Keleti Európában Atilla szelleme még igen sokáig lelkesíti a hun birodalom romjait; fiai közül többen mint vitéz férfiak tűnnek föl s dicsősége a hun nemzetek maradékainak könnyű utat nyit a Dunához. Egymást érték ezen három század alatt, csaknem évről-évre, oturgur, kutrigur, avar, bolgár, kozár nevek alatt; végre a hungarok, vagy ungrók, a mai magyarok az ősi Hunniában, a VII. század közepe táján (avarok), egy nagy és hatalmas állodalmat alapítanak, mely dicső helyet foglalt el az európai társadalomban.”

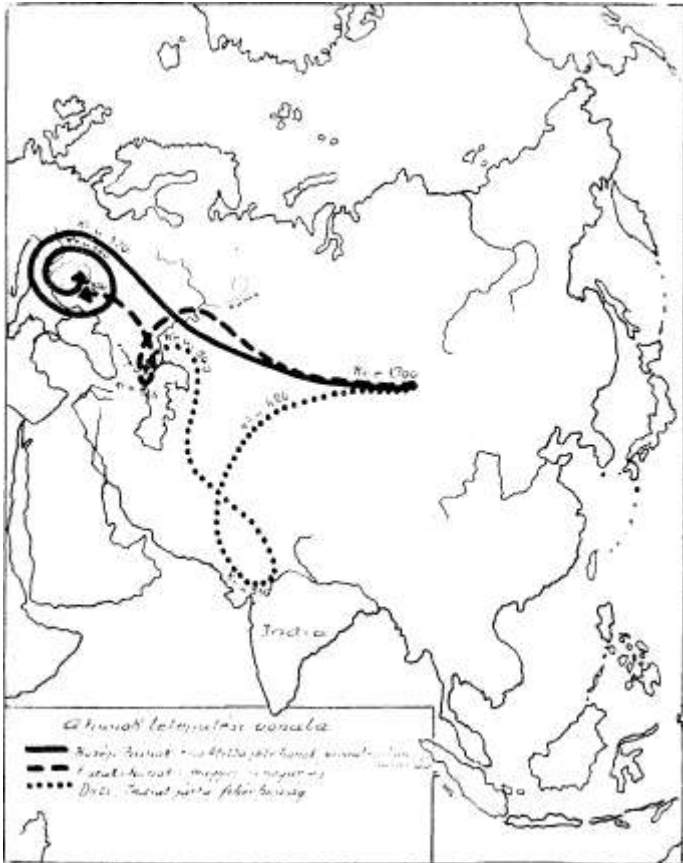
„Árpád bajtársainak fiai beléptek az európai társadalomba.”

„Ezen idő messze van mögöttünk, de áll még ma is egy Magyarország, „nyugat” nemzeteinek fogadott testvére, melyet az idő megalázott, de amely nem utolsó „bátor lélekre, önmagában való hitére és a fájának nemes büszkeségére” nézve. Az én munkámnak itt vége van: bármily különös is ezen harmadik hun birodalom története, bármily rokonszenves érdeket gerjeszt is bennem a magyar név, azon tervhez kell magamat tartanom, melyet magam elé tűztem. Meg akartam mutatni, hogy a hun fajnak, melyet Balamir Európa pába vezetett s Atilla hatalma tetőpontjára emelt, máig is vannak köztünk képviselői s hogy e fajjal együtt hódítói legnagyobbikának neve keleti Európában megöröködött: azt hiszem, hogy mindazt, mind ezt bebizonyítottam.”

„ . . . Az első hun birodalom hódításait s Atilla nevét vajjon nem éneklük vagy regéljük akár az Ural környékén, a fekete hunok bölcső-

jében, akár a Kaspi-tenger és Kaukáz-melléki la pályokon, a fehér hunok ősi hazájában? . . .”

„Igen is, Atilla neve, amint látszik, mintha feladásbe merült volna éppen azon tartományban (a magyar honban), mely minden más felett leginkább követelhetné Atilla dicsőségét. . . .”

A hun népek szétágazása és települési vonalaik.

5. A mai időkig.

A régi magyarság oly igen nehezen maradt cl ősei hitétől, – de amikor ezt cselekedte, vallásos lelkületének értékeit megmutatta új vallásban, sarjadzó kereszténységében is, amikor az Árpád-házi királyok sorában, Szent István, Szent Imre és Szent László, majd Boldog Margit és Szent Erzsébet személyében rövid idő alatt öt szentéletű kimagasló egyént juttatott az egyháznak.

Szt. István pld. maradandó példaképe az életben az élet számára munkáló komoly, vallásos érzületnek, úgyhogy a koronát átnyújtó Szilveszter pápa azt üzenheti István fejedelemnek: „én ugyan apostoli vagyok, de ő igazán apostol.”

István király és népe a becsületos lélek nyílt bizalmával közeledett nyugat keresztény, úgynevezett „kultúrnépe” felé. De korán csalódnia kellett: ugyanis arról győződtek meg, hogy az országba özönlött idegenek keresztény külseje sok-sok esetben durva jellemet takart.

Így Piligrin püspök térítői munkája ezért nem hozta meg a kívánt eredményt. Úgyhogy pld. Brúnó érsek az erőszakos térítő-munkára célozva a megtért magyarok árnyékkereszténységét rosszabbnak tartotta a pogány barbárságnál.

Amikor Szt. István első királyunk népével együtt felvette a keresztény vallást, egy nehéz feladatot kellett megoldania. A magyarság ugyanis a régi vallással feladta Anahitába, a természet-istenasszonyába vetett hitét. Szent Gellért térítő püspök volt az, akinek tanácsára Máriát Boldogasszonynak, a természet keresztény szellemenben vett Istenasszonyának kezdték nevezni. Így lett Mária-ünnep Gyümölcsoltó-boldogasszony napja, így lett augusztus hónap Mária hónapja és szeptember hó 8-a Mária napja. Anahita vigyázó anyai gondosságába vetett bizalom a régi hit egyik

fontos alappillére volt. A régi hun-magyar vallás mindig is a szív vallása volt. Az új vallásban is a nő lelkére akarta bízni a nemzetre odaátról való gondos vigyázást. Maga előtt látta sok megbocsájtani való vétkét. Vajjon kitől remélhette ezt más-tól, mint a nagy megbocsájtónak, Krisztusnak az édesanyjától. Ezért ajánlotta nagy István királyunk országa oltalmát egy sokat szenvedett nő-

Az igazhitre megtérő skythák. (Velenceze, San-Mareo egyház.)

nek, Jézus anyjának vigyázásába. Ezért lett Mária Hungária patronája.

Mindjárt István uralkodása után, amikor a velencei száműzött dogé fia, az idegen szellemű és a magyarság céljaival éppen ellenkező törekvésű Péter jut a magyar trónra, egy hosszadalmas kegyetlen harc kezdődik a magyar faj uralmáért. Péter, noha megesküdött István királynak, hogy Gizella királynét megbecsüli és birtokában meg-

oltalmazza, – nemsokára István halála után elvette javait és fogságba vetette. Kézai krónikája szerint: „... az ország javait a németekkel és olaszokkal fennhézva és telhetetlen szívvel pocskolja. Az erősségeket, várakat és az ország minden méltóságát a magyaroktól elszedvén, idegeneknek osztja vala. Kevélységének dölýfében gonoszságát egész méreggel kiönté a világ elébe, így szólván: „Ha darab ideig egészséges maradok, valamennyi bírót, tekintetes urat, századost, országnagyot és méltóságot németekből és olaszokból teszek és Magyarország földjét idegenekkel töltve be, a németeknek adom birodalmul.”

Péter 1045-ben Magyarországot lándzsa alakjában jelképileg átadta III. Henrik német császárnak, és neki főembereivel együtt hódoló esküt is tett és adót is ígért és a császár Magyarországot hűbérként bocsájtá vissza Péter kezeibe. Ez volt tehát – írja krónikánk írója, *Kézai mester* – a viszálykodás szülooka. Ez volt az igazi oka annak, hogy a magyarság két esztendővel ezekután, 1047-ben megtámadja és megöli a német haditerületek felé igyekvő olasz származású Gellért püspököt.

Ugyanez volt a rugója az István alatt Koppány vezér által kezdeményezett mozgalomnak is. Koppány nemcsak ősei vallását akarja visszaállítani, de sereget toborzott, mellyel vissza szándékozott térni az ősi hazába, messzi Ázsiába. Később I. Endre alatt Vatha hívei az idegenek keresztény vallásával szemben a magyarok ősi vallását juttatják egyidőre uralomra, – kiirtva a keresztény nyomokat a magyar földből. A felkelés megismétlődik I. Béla alatt, de ekkor már az ősi vallás ereje igen-igen gyöngülőben volt.

Az erőskezü *Szt. László* király nemzeti alapon igyekszik újjáteremteni a kereszténységet, –

a szláv, német és olasz papok helyét magyarokkal töltvén be.

De alighogy magához tért az ország, II. Endre alatt egy újabb idegen áramlat szinte szétszedi az ország törvényét, megbolygatva értékes erkölcsi talpkövét is.

Keresztény hitre térő magyarok, (Atlas Catalan. 1375.)

Míg Vathának és fiának, Jánosnak s az ősi vallás híveinek felkelése az idegen szellem és járom alá hajtott pór nép fájdalmas felhördülése volt, – a Bánk bánnal tartó nemesség akaratának kilobbanása viszont egy véstjósító tiltakozás volt a magyarság vezető elemei részéről a beözönlő és az uralmat kézbe ragadó idegenek ellen.

Mialatt pedig Endre a szent földön hadakozik,

azalatt idehaza a feltörő önkények prédája lesz az ország rendje.

És ezen az úton már csak néhány lépést kellett tenni, hogy az ország úgy álljon ott tehetetlenül a mongol betörés kegyetlen hordájával szemben.

Hiába volt a testvér magyarok üzenete „Magna Hungariá”-ból, a magyarság idehaza nem hajlott a jó szóra. A tatár keresztülgázolt „Magna Hungária” magyarjain, – akik izenetükhöz híven csak holttestükön keresztül engedték tovább a szép magyar haza felé a kérlelhetetlen tatárt. És a tatár végig söpörte az országot. Elsöpört egy elbénített, egy erkölcsi alapjaiban megrendített nemzedéket, – minden más értékes emlékeivel egyben.

Egy üszkös romhalmaz lett az ország, benne egy népet hangos jajszóval sirató koronás királyival. És ez a nemzet talpraállt mégis. Nem önerejéből, de Isten segedelméből, szent elhivatottságának sejtett érzetével. Csoda-e, ha a magyar ősvallásnak csak pernyéje és hamuja maradt ezekután reánk? Az ősvallás avesztai jelleggel bíró szertartásai még a térítés idejében kiküszöböltettek. Ezzel szemben továbbra is megmaradtak a finn-féle területekről különösen a nép alsó osztályához átkerült, a sámánizmus jellegével bíró babonás szokások.

A papság ugyanis ezektől nem félt annyira, mint az előkelők pogány színezetű vallásától, amely az eddig előadottak alapján határozottsággal állítható, hogy a zarathustrai avesztai vallásnak bizonyos árnyalata volt.

A mindig is a belső értékre adó magyar érület és különösen a nép egyszerű fia, a latin nyelvű szerzetesek külsőséges szertartásaiból vajmi keveset értett. Csak külsőséget láttak, pedig ezzel szemben belső értékeket kerestek a keresz-

tény vallás képviselőinél. – De amint láttuk, a beözönlő idegenek nagyon rosszul képviselték a keresztény erkölcsöket és ahelyett, hogy felemelkedett volna a magyar nép a keresztény eszmék magasabb színvonalára, – a rossz példaadókkal együtt süllyedt le a mélybe. Kívülről ellenség pusztította el értékes lelki kincseit, – belülről a megnemértés keze tarolta le ezeket a „pogányság támaszának” vélt tulajdonokat. Pedig egy Clairvauxi Bernát, vagy a természet nyelvén beszélni tudó Assisi Szent Ferenc, csodás eredményt tudtak volna elérni a magyar népnél. – A tatárjárás után századokon keresztül a magyar le sem tehetette a kardját. Most a török ellen, majd a reformáció eszméiért, majd a Rákóczi szabadság-mozgalom zászlaja alatt kellett foyton hadban állania.

Amikor kissé szabadabb levegőhöz juthat, a kuruc-korszak csodálatos költészettel, – a magyar lélek első igaz költői termékével gazdagította irodalmunkat.

A XIX. század beköszöntő negyedében a Teremtő a magyar lelkiség legjava erőit küldi le a földre.

A nagy megsejtések, feleszmélések korszaka kezdődik ezzel az időszakkal. Minden terület megszűli a maga embereit. – Mint mikor új tavasz jöttén, a szőlővesszők első rügvfakadásakor, a nyirkos pince mélyén megremeg a tiszta bor a hordók ölén, – megérezve, hogy *o d a f e n t m e l e g* napsugár kezd ragyogni, ugyanez történik a magyar néplélek közvetlen irányítói körében is.

Az Aveszta első európai teljes átültetései, különösen Anquetil Du Perron munkája és az ő nyomán készült, s 1772-78 közt kiadott Kleuker-féle 6 kötetes, németnyelvű „Zendavesta” címen

megjelent munka a magyar kutatókra is jelentős hatást gyakoroltak.

Keleti kútfők nyomán ugyanis sejtettek már előbb is bizonyos kapcsolatot, pl. Fischer János-

Emlékkő, felirattal.
(Jenisszei.)

Kehely-tartó szobor.
(Kaukázus.)

nak a 18. század derekán megjelent finn-magyar-perzsa szóegyeztetésekkel foglalkozó munkája, – a sejtés azonban csak a fentemlített avesztai munkák anyagának felhasználásával erősödött meg,

miként azt Beregszászi Pálnak 1793-ban megjelent perzsa-magyar nyelvhasználása elénk tárja.

Egyes írók a magyart az Aveszta népének kezdek tekinteni, a magyar nyelvet pedig az Aveszta nyelvével azonosították. Szabó József tanár pl. annyira egynek vélte a kettőt, hogy nem is vette igénybe a szófejtés eszközeit, – hanem egyszerűen darabokra vagdalta a szavakat s kötötte oda valamilyen egyeztetett értelmezéshez.

Szabó József, s később Horváth István történész és még mások törekvése ezidőtájt nem szolgált más célt, mint hogy az ekkor felbukkanó finn-vogul-magyar nyelvhasználással és rokonítással szemben a magyart, – az avesztai adataira támaszkodva, – egy dicsőbb öshöz kapcsolják hozzá, amiképen Szabó József munkái, többek között „A hősi magyar név s eredet méltóságának kivívása” (1825) egybehasonlító munkájában azonosítja a magyar nyelvet az avesztai Zenddel. – Később 1844-ben, beismerve előbbi művei tökéletlenségét, a gróf Károlyi Györgytől ajándékba kapott Zendaveszta alaposabb buvárlása után újabb munkát ad ki, „A magyar nyelv keleti emlékei” címen, amelyben az Aveszta nyelve és a magyar nyelv között a nyelvtani egyezéseket igyekezett kimutatni. Azonban ez a munka sem mentes egészen az előzőhöz hasonló szóegyeztetési tévedésektől.

Ez a téves alapokon vezetett nyelvészkedés, mely a most említett író és pl. Horváth István kísérleteiből elénk tárul, elégséges volt ahhoz, hogy az élő finn nyelv támogatása mellett megindult komoly finn-ugor nyelvészet, a bizonyos fokig reális alappal bíró magyar-vogul stb. nyelvi rokonítás, – leszorítsa az avesztai irányt felkaroló gyengébb ellenfeleket. És hiába, ebben a sorsban osztoznia kellett minden ezután jövőnek,

– így a komolyabb vágáson haladó Mátyás Flóriánnak, Hunfalvi Pál ellenfelének is. Úgyhogy az történik, hogy amikor külföldi jeles tudósok egyre nagyobb mértékben vonják tanulmányaik körébe az úgynevezett ugor-magyar és iráni nyelvterület összefüggésének feltárását, – ezt a törekvést idehaza teljes hallgatással mellőzik, úgyhogy Munkácsy Bernát akadémiai tag szavaival élve: („Árja és kaukázusi elemek a finn-magyar nyelvekben” című munkájában): *„Hunfalvy fellépése, a magyar nyelvudomány nagy kárára, leszorította az árja érintkezés kérdése iránt való érdeklődést. A győzedelmesen kibontakozott altáji, később finn-ugor nyelvhasznítás oly mélységesen megfelelkezett nyelvudósaink ezen fontos feladata köréről, hogy még csak létezése is kiveszett honi nyelvészeink köztudatából. Még az oly kétségtelen árja egyezések is, mint pl. a magyar „arany, ezüst, tíz, száz, ravasz, tehén” szavaké, teljesen feledésbe mentek s Budenz*) „Magyar-ugor szó tára”, ahol ilyenbe ütközik, vagy merő hallgatással mellőzi az árja megfelelőeket, vagy inkább mint pl. a „száz” esetében, szlávból való ősi átvételnek tekinti az ugor alakot. De másként áll ez a dolog az árja magyar nyelvhasznítást illetőleg a külföldi hírneves nyelvészeknél, akik egyre nagyobb érdeklődéssel kísérik a finn-magyar nyelveknek árja, illetőleg indogermán hasonlatait.”*

Amikor az első komolyan számbavehető Aveszta-szótárak és etimológizáló kötetek megjelennek, mert Klaproth neves kaukázusi utazónak az 1823. évben „Asia polyglotta” címen megjelent, egy kis avesztai összehasonlító szószedetet is tartalmazó, azonban még a kezdet nehézségeivel

*) Brassay Sámuel adata szerint Budenz József, a nagy magyar-finn összehasonlító nyelvész 22 éves korában még nem tudott magyarul.

küzdő munkája alig jöhetett számításba, – a finn-ugor nyelvészet figyelme az Aveszta-nyelvterület felé kezdett mindinkább irányulni. Azt észlelték ugyanis, hogy a finn-ugor nyelvterület egész déli vonalán egy jelentős és pedig különböző korszakokra bontható iráni, – megnevezve ó-avesztai, pahlavi és bizonyos újabb kaukázusvidéki – iráni hatás észlelhető.

Az érdeklődés lassú évtizedek alatt az Aveszta-kutatók részéről is átterelődött a finn-ugor irányt képviselők kutató-területe felé. A két iskola nagy harcokat vívott meg egymással szemben.

Az ellenpárt mintegy utolsó, de már elgyengült akarat-felvillanásának lehetett tekinteni dr. Karácsonyi János volt nagyváradai püspök már említett munkáit, melyek ellen Márki Sándor egyetemi tanár és dr. Pethő Sándor „mint a régi eredményeket és köztudatot irtogató határtalan száraz papírszágú kriticismus” ellen keltek síkra.

Ez a már tarthatatlanná vált álláspont összemorzsolódik a tudományos megállapítások érvei előtt s újabb és újabb végleges térhódítással nyomul előtérbe az, amit Hun-Magyar azonossági tudatunk realitására nézve a Karácsonyi János említett könyvével egyidőben megjelent, „A Hunokról” szóló igen értékes munkájában Hóman Bálint, Gombóc.z Zoltán, Császár Elemér és gróf Zichy István egyetemi tanárok megállapítottak.

Amikor igen tiszteletreméltó vendégünket, az indiai parszik nagynevű tudósát, Jivanji Modi professzort szerencsénk lehetett Akadémiánk

Sir J. J. Modi (Bombay.)

falai között üdvözölhetni (1925 aug.), – egyúttal hálánkat fejeztük ki iránta, a magyarság keletre szakadt ősi testvérnépe képviselőjének, aki szomorúságunk napjaiban meglátogatott bennünket, és „*napkelet új bölcséként*” odahelyezte kincseit az újjászületendő magyarság bölcsője elé, mint népe ajándékát és pedig a párszi ős-vallásnak és az indiai ős-történelemnek az ősi skytha-hun-magyarokéval való azonosságának a tudatát. Modi professzor a magyarságnak ahoz a régi és erősebb eleméhez szólt, akikben ma is tántoríthatatlanul él az a tudat, amit „hun-magyar-azonosság”-i tudatnak nevezünk. Ő ugyanis ezen az alapon áll, ennek tudja és ennek tartja a magyart, – az ősi Hunok Európába szakadt ivadékanak.

De hiszen mindig is megvolt ez a tudatunk, első krónikásainktól kezdve, akik a XVIII-ik században élt Pray Györgyön és több más értékes történetírón keresztül az újabb idők komoly történet-búváriaiig, bizonyára a korszellemét is tükröztették. Csak éppen a múlt század néhány évtizede alatt látszott leszorulni a „hun-magyar azonosság”-i tudat, de akkor is csak néhány tudósunknak az elméletében, – mert viszont más-résről sohasem volt erősebb ez az ősi „hun-magyar-azonosság”-i tudatunk, mint éppen a jeltett időszakban.

Az a tény, hogy a hun-magyar azonosítás egy hun-nyelv hiánya következtében nem lehet oly erős alapokra fektetve, mint pl. a jelenlegi finn-ugor nyelvbúvárlat magyar vonatkozású adatainak a feldolgozása, ez nem jelenti azt, hogy faji hovatarozandóságunk ténye és pedig Kelet hun-népének hozzánk tartozása, – és egy határozott tudaton alapuló mi-odatartozásunk valaha is kiveszhetne akár érzésünkből, akár gondolat világünkből.

Éppen ezért a nép érzületének felzúdulása

Az Ar-budai márványtemplom egyik kupolája.

követte mindig azokat a tudományos keretben nyújtott okoskodásokat, amelyek révén a magyar nép gondolatvilágát akarták megfosztani eme legértékesebb kincsétől.

Szinnyey József dr., a Finn-magyar szótár, Finn-nyelvtan stb. munkák neves szerzője, egyik régebben megjelent „A Magyarság eredete” című munkájában a következőket írta: „A nyelvek rokonsága nem bizonyítja okvetlenül a népek faj rokonságát is. Ennélfogva nem szabad eleve elutasítani némely íróknak azt a föltevését, hogy az „igazi” magyarság, vagy magyarság zöme faj szerint nem finn-ugor, hanem török-tatár nép. Ennek a lehetőségét elvben el kell fogadni...”

Harminc esztendő múltán Balassa József dr. a „Magyar Nyelvőr” szerkesztője, akit tudományos munkásságáért a Helsinkii Finn-ugor Társaság tiszteletbeli tagjává választottak, egy hosszabb igen értékes tanulmánya keretében a következőket írta: „Annyi ma már bizonyos, hogy a nyelvrokonságon kívül a finn-magyar néprokonság gondolata ma már a tudományos világ előtt megbukott és hogy a mai tudományos meggyőződés éppen a hunmagyar azonosság elve alapján a magyarságot kétségtelenül Türk népnek tartja.”

Az tény, hogy a vogul, osztják, zúrjén, csere-misz és csuvas nép sohase volt az az állam alkotó, lovas kardforgató, szellemi nagy kincsekkel bőven rendelkező nép, amilyen a magyar nép értékesebb eleme volt a múltban is és az ma is. Abban igaza van az előbb említett irányzat híveinek, hogy ezek az apró népecskék csak szolganepek lehettek egy olyan állami alakulatban, mint amilyen a magyaré volt régen, de abban nem oszthatjuk nézetüket, hogy ezek az erőtlén népek képezték a magyarban az uralomra jutott ősi elemet. A hun-féle népek sok századon át laktak ugyan-

is eme népek területeinek a szomszédságában és régebbi területeiken. Ez alatt az idő alatt keveredtek a hun és finn-féle népek. Éhez az ősi hun alapelemhez csatlakoztak azután az Ural-hegységhez későbbi időkben más-más alkalommal oda települt, velük rokon más hun-fajú népek.

Modi professzor „A Hunok indiai szerepléséről” szóló munkájában azt mondja idevonatkozólag, hogy: a magyar egy testvér-nép a hunnal, – hogy Atilla hunjai csak nyersebb ágát képezik a baktiai majd indiai Fehér-hunoknak. Ezek a hun-népek viszont testvér törzsei voltak a Jüe-tsi hun-népeknek, akik Kína határáról és területéről kiszorulva, a Kr. e. H-ik században lejutottak Indiába s ott a később utánuk érkezett fehér-hunokkal közel 7 századon át fennállott birodalmat alapítottak.

Ezeknek az egymással rokon népeknek egyik harcias és kellőleg művelt ősi törzse volt az, amely még a Kr. e. II-ik században a hiungnuk elől kitérve – a kínai Kanszu tartomány irisz-mezőkkel borított területéről áttelepedett a Balkás-tónál levő Hét-folyó vidékére, majd innen át az Ural hegy-völgyes tájaira és pedig az ott lakó, gyenge műveltséggel és alacsony vallásos fogalmakkal (sámánizmussal) küzködő szolgálásra hajlamos apró uráli népecskék közé, aholis az új települő és pedig a hun faj lett rövidesen az uralkodó elem.

Karácsonyi János is említ idevonatkozólag egy adatot „Amagyar nemzet őstörténete 896-ig” című munkájában és pedig: „Valamikor Krisztus születése előtt egy csoport mongol is menekül hozzájuk és elvegyül velük”. Igen, ebben az időben a Kr. e. II-ik században a Jüe-tsikhez tartozott törzsek, – később a Kr. u. I-ső században a hiungnuk (hunok) számos törzse települt át az Ural-vidékére... Az utóbbi törzsekkel és pedig

a hiungnukkal Atilla nyersebb hun-népeleme s az előbbiekkal, azaz a Jüe-tsi-féle elemmel az indiai fehér-hun törzsek tartották a testvériséget, akik, az indiai hun birodalom megdőltékor a Kazár birodalmon keresztül odacsatlakoztak az Atilla-féle európai hun birodalom romjaiból az Ural-vidéken ez időben újból szervezkedő hun-magyar őselemhez.

Az ő útjuk a magyarság igazi útja. És hogy ez nem szolganép útja volt, bizonyoság rá a skytha-hun-magyar egy közös őstörténelem... Ha nem igaz a „skytha-hun-magyar-azonosság”, a magyar-nak nincs semmi köze pld. a Zend-avesztához, India őstörténetéhez és kultúrhistóriájához.

De amennyiben igaz valóság a hun-magyar-azonososági-tudat, – úgy akkor a turáni hunok története, India ősi múltja és kultúrtörénete, a Zend-aveszta vallási ős-könyvei, őstörténelme és kultúrtörténete a skytha-hun-utód magyaroknak is!

Hóman Bálint egyetemi tanár tollából, a Magyar Tudományos Akadémia Röck Szilárd-jutalmával kitüntetve, s az Akadémia támogatásával néhány évvel ezelőtt egy igen értékes munka jelent meg, „A magyar hun-hagyomány és hun-monda*” címen, amelyben a következőket állapítja meg: „Végeredményképen kimondhatjuk, hogy a hun-magyar azonosság gondolata nem a mai haza területén kialakult fiktív hagyomány, hanem a honfoglaló magyar nép, illetőleg a nép finn-ugor elemeivel a honfoglaláskor már ethnikai és nyelvi egységben összeforrt bolgár (-hun) nemzetségnek, elsősorban az Árpád nemzetségének keletről magával hozott történeti tudaton alapuló ősi hagyománya... A magyarok, illetőleg a magyar törzs és az Árpád nemzetség ősi hagyománya magában foglalta a hun-magyar azonosság történeti tudatát, s az Árpádház Ma-

gyártól és Atillától való egyenes ági leszármazásának és a hun eredetű bolgár Dula nemzetséggel való rokoni kapcsolatának hagyományát... Ősi történeti Hun-hagyományunk a Hun-nemzetségi tudat létezésének és a hagyományt fenntartó gyönyörű eredetmonda hitelességének bebizonyítása”.

Ez az a leszögezett tény, amire építünk mi is, amit nekünk tudatosan tovább kell fejlesztenünk és amit a magunk részéről komoly elhatározással akarunk is. Ez az, amit az indiai történelem és az avesztai Hun-vonatkozások adataival kiegészíteni és megvilágítani akarunk.

És igaza volt, és igaza van ma is a nagynevű Ipolyi Arnold püspöknek, akit munkássága teréről éppen skytha-hun orientációjú állásfoglalása miatt igyekeztek leszorítani, aki „Magyar Mithologia” című munkája összefoglaló részében, 85 évvel ezelőtt, a ma ismét uralomra jutott tudományos állásfoglalással teljesen egyezően a következőket írta:

„Ma, midőn a vizsgálat bevégezve, – azon valószínűleg kétségtelen végeredményről tudósítatunk, hogy igen is a *finn* rokonság, mint *közvetett nyelvcsaládi kétségtelen*. A legközelebb a középázsiai nyelvcsaládok közül a magyarhoz csakugyan a *finn* állana, s ezek sorából különösen az *mali finn nyelvek*: anélkül mindazonáltal, hogy a *finn* és magyar törzsek közül egyikét a másiktól lehetne származtatni. Összevetve mindezt azzal, mit saját történeti hagyományunk nemzetünk múltjáról említ s kétségtelen történeti bizonyítványok az összes népcsalád egyes különböző ágairól, különböző időkben tudnak, biztosan felállítható a tétel, hogy nemzetünk tagja egy nagy földirati kiterjedésű népségnek, mely külön ágaiiban, külön nevek alatt, s külön időkben a *historiai kor* kezdete óta a világ történetében *gyakorta*

nagyszerűleg szerepeli, majd Ázsiát, majd Európát megrázkódtatta, a világ legnagyobb birodalmai között némelyeket eltemetett, egyebeket meghódított, vagy megalkotott, s a keleti Óceántól egyfelől, a jeges és az északi tengerig nyújtotta ki gyökereit, másfelől a Nílusig terjesztette. Miért azt méltán az Ural-altai s közép-ázsiai szű-

Két vitéz a barodai gudzsár-hun fejedelem testőrségéből.

kebb helyiségtől nevéen túl, a tágabb s nevezetesebb *skytha hun-népségi nevéől*, mely alatt történeti hagyományunk is nemzetünk eredeti törzsnévét ismeri, nevezhetjük.

A *hun* népség neve mintegy 1400-ig Kr. e. felvihető. A bizonyosb történetirat e népcsaládot a *Skytha* név alatt ismeri. A *hatalmas népfaj*, melyet a sassanian írók e név alatt értenek, a Közép-Ázsián felüli intra és extra Imaus s keleti Európában, kétségtelenül saját népcsaládunk.

Kiterjedésük és vitézségük még tovább Ázsiába leértök, – alkotják a *haktriai* és *parth új uradalmakat*, itt találjuk őket ismét középdele Ázsiában a régi Türens és Iránnál, az ős nyugat-

Skytha települések Kr. e. 600 körül.

ázsiai nép s mythos fészkeben. De még tovább a *haktriai* parthus-dynastiákon túl az *Indusnál* is birodalmat alkotnak. Cosmas Indicopleustes már azt a *fehér-hunok* honának mondja és Pendshabon túl terjeszti. Herbelot ezeket *hattelitáknak*

tartja s széküket India és China közé helyezi. Malcolm szerint Hiataliták, de a bizantinusoknál egyiránt hunok, Priscusnál huncydariták, Agathiásnál *hun-nephtaliták*, Prokopnál *hunevthaliták*. Mindezek által tehát ismét áriái s hindu elemekkel szoros érintkezésbe jövünk. Már ezekben tehát szorosan a hun névvel összefüggő skytha népcsalád ágait bírjuk: s míg ezen egyes ágakat kelet-délnek indulni látjuk, mások már ismét fenn Ázsiában és Európa keletén tűnnek fel. Az elsőbeknek volnának tarthatók a hatalmas *hionguk az Ónon és Selinga* folyamai közt. *É/e-üük a harc és vitézség*, fejedelmük Tanju, a nap fia, az ég és a föld szülöttje, *a nap és holdtól rendelve fejedelemnek*, mint képviselőjük a földön. *minden hóban s tavasszal tartják a nagy lóáldozatokat s az áldomást* népe vezéreivel az égnek, földnek, *a szellemnek s ősei árnyékának*; az esküt *kiöntött vérrel szentelik, s halotti tort ülnek*.

A skytha névnek, mint gyűjtő genericusnak a belőle talán mindinkább kiválni kezdő hun ága kezdi már a szereplést – ennek hátratulultával kezdődik a speciálisabb saját törzsünk a *skytha-hun* vagyis a *skytha család hun-magyar* népágának (így méltán nevezhető az egész, ma már csupán a magyar fenléténel fogva) története. Kr. után már a második században Dionysios Periegetes és a harmadikban *Chorenei Móses* örmény történetíró világosan csak a *skytha-hun népségről szólnak*. *Atilla alatt* a nagyszerű európai hun birodalmat nem kisebb vitézség, mint kormányzói erők és bölcsesség által megalapíták. Valamint már az ősbibb skytha névhez közvetve, úgy ehhez közvetlenül csatlakozik magyar történeti hagyományunk s mondhatnók ennek az egész európai közhagyomány általi erősítése, amennyire nemzetünket kezdetben a hunni vagy hungari névvel azonosan nevezi.

De mindinkább s különösen tűnnek fel már a közelebbi korszakban, *mint ily hun-magyar nép-ség a turkok*, a bizánciaktól e szerint folytonosan *a hunnoi v. ugrói* synonymummal magyarázva, s utóbb egyenesen azon névül szolgálva, mely alatt a legkésőbbi bizánci történetírás és kormány mai hazánkba már állandóul betelepült nemzetünket nevezi.

E népcsalád egy másik ága a *bolgár*, amely-lyel saját nemzet-águnkat találjuk népcsaládi vi-szonyban.

Még nevezetesebb e tekintetben a 7-ik szá-zadban az *avar* vagy *vér-kun* rokon népág fel-tűnte, egyiránt amennyire őket különösen a bi-zánci történetírás ismét nem csak a skytha család kétségtelen népeinek, de egyik legjelesb ágának is nevezi, valamint, hogy ennélfogva a keletiek mint nyugotiak a hunnal vérrokonnak tudják.

A Kazárok egy ágának a Kabarnak nemze-tünkkel teljes elvegyüléséről is értesítettünk (Constant, adm. 38) és hogy nyelvünket az ő dia-lektusokkal elvegyítettük, – mire már is a 9-ik században saját nemzetünk a magyar, mai nevé-vel és szerkezetében veszi európai birodalma kez-detét. Mint utolsó vég, de bizonyára legerőtelje-sebb *sarjadékok egyike*. De ezen új ágat uralma kezdetében ismét a népcsalád számos ágaivali egyesülte és szövetkezéssel látjuk előlépni, mik-ről már a honi történeti hagyomány egyiránt tartja és nevezi a kun (palóc, besenyő, uz, stb.) ágakat.”

Magyarázat nemszükséges hozzá!

6. El lehet-e felejteni a múltat ?

Oly sokszor és olyan sokat beszélünk már a magyarság régi hitéről, hogy szinte természetesnek látszik a kérdésünk:

Van-e vajjon a régi és újabb magyar irodalomban nyoma annak, hogy a hajdani tüztisztelő, a törökök által gyaurnak nevezett magyarok sejtettek, avagy talán tudtak is valamit arról, hogy a Zarathustra által reformált ősi skytha-hun vallás az ő vallásuk is volt valamikor? Mit tud a magyar irodalmi köztudat erről a reformról és magáról Zarathustráról?

Szabó József, Körösi Csoma göttingai tanuló-társa az Avesztával kezében, még Göttingában rábeszélte barátját, Körösi Csoma Sándort, hogy a magyarok nyomdokai után kutatandó, induljanak el az Aveszta által megjelölt nyomokon. De csak Körösi Csoma indul el gyalogosan, minden támogatás nélkül, – Bokharán, a baktriai Balkhon, majd Kabulon, Badaksán, Pamir és Tibeten át a kínai Turkesztán felé, – eléggé helyes nyomokon.

Később Jerney János indul el ugyancsak avesztai nyomokon, hogy a Kaukázus, Turkesztán és a Párthus birodalom skytha-hun népeit hozza szorosabb kapcsolatba a magyarság hun-fajú elemeivel.

Az utazás eredményeit Jerney igen értékes adatokkal rendelkező két terjedelmes kötetben adta közre. Azt mondja egy helyen: „Csalhatatlan eredményre vezetőnek valljuk azt, hogy pezseg nyelvünkben az egykor Perzsiában virágzott zoroaszteri, vagy párszi vallás sajtószzerű műszavi halmaza ... Egész régi magyar mythológiát lehetne azok nyomán a párszi rítussal összeegyeztethetileg készíteni.”

Jóval később Vámbéry indul el a Körösi Csoma által Bokharáig megtett útirányon. A tapaszt-

tálatokra támaszkodva, Jerneyhez hasonlóan Vánv béry is állítja, hogy: „A magyarok Magyarországra való bevándorlásuk idején perzsa kultúrbehatások folytán részben Zoroaszter vallását követték.”

Az 1817-ik évben egy érdekes munka látott napvilágot. Szerzője Horváth Ádám, a könyv címe: „A Magyar Magóg pátriárkától fogva István királyig.” E munka bizonyos téves szófejtéseitől eltekintve, érdekes megállapításokat ad. Azt mondja Horváth Ádám: „A Hunnusok az ázsiai uralkodásnak egy részét visszanyervén, polgári és papi fejedelem lett egy bölcs Zoroaszter, Salamon idejében (Kr. e. 1000). Az ősi skytha vallást ez a Zoroaszter (Zarathustra) fejtette ki . . . Zoroaszter baktriai Hunnus tartománybeli fejedelem volt és pedig a fehér-hunok tartományából, akik hamarabb odahagyták a nomád pásztor életet, akiknek theológiája a szomszéd perzsák thológiája atyjának is tartatódott . . . Zoroaszter isteni tudománya a skytha vallás volt . . .”

Az 1866. évben a „Magyar Bölcsészet, vagy a mindenség alkotásainak titka” címen dr. Kováts Frigyesztől egy terjedelmes munka jelent meg. Szerinte „Zarathustra scytha-hun főpap volt, a Zendaveszta törvényei a szittyia terület törvényeiből kölcsönözték, a perzsák, parthusok, médek, chorasmirek, szakák, baktriánok és sok más népek a mágusok vallását követték, – s hogy őseink ezek közül valók, ezt kétségbe nem lehet vonni. Ez a vallás terjedt el Perzsiában, Margiánában, Scythiában és ezt hozták be valószínűleg őseink is hazánkba, következőképpen mindazon saroktételek, melyek a mágusok eredeti vallásának alapelveit teszik, a régi ősmagyarok vallásának is saroktételei.”

Az ősi vallás feltárása komolyabb alapon Ipolyi Arnold püspök magyar mythológiájával kez-

Zarathustra.

dődik. „A magyarok vallása – mondja – egyszerű, a „tűz” istenségük jelképe. Kiterjedésük messze Ázsiába ér le; ők alkotják a baktriai és parth új uralmakat, itt találjuk őket ismét közép déli Ázsiában a régi Turán és Iránnál, az ő nyugat-ázsiai nép s mythos fészkeiben. De még tovább a baktriai parthus-dynastiákon túl az Indusnál is birodalmat alkotnak. Cosmas Indicopleustes már azt a fehér-hunok honának mondja és Pendshabon túl terjeszti. Mindezek által tehát ismét áriái s hindu elemekkel szoros érintkezésbe jövünk.” (Ipolyi Arnold: Magyar mythologia. Zajti Ferenc új kiadása. 1929.)

A „Kisfaludy Társaság” az 1860-iki esztendőben 50 arannyal jutalmazott egy mythologiai pályaművet, amely 8 versenyző*) elől vitte el a pálmát és a jutalmon kívül külön elismeréssel is adózott az érdemes szerzőnek, amikor a munka tulajdonjogát is visszabocsájtotta a szerzője kezébe. A munka címe: „A pogány magyarok vallása”. Szerzője: Kállay Ferenc Magyar Tudós Társaságbeli tag volt.

Kállay Ferenc különben sok érdekes dolgot tartalmazó munkájából néhány sort idézek csupán: „Ősi fészünk Ázsia belsejében volt, – s mi a turánföldi azon skythák ivadékainak nézhetjük magunkat, kik ezer éven túl szüntelen hadakoztak a perzsákkal, – kik közt végre egy része nemzetünknek keleti Iránban felolvadt, ez a perzsa (zarathustrai) vallást és szokásokat lassanként felvette, azokat rokon felei közt is tovább terjesztgeté ... E tárgy bővebb kidolgozást érdemel.”

Lukácsi Kristóf, az értékes örmény források feldolgozója „A Magyarok Öselei” című munkáiá-

*) Az eredeti szakbíráló birtokomban levő vázlata szerint a 7 pályázó közül hatan a zarathustrai elvek irányában fejtették ki a magyarság lelki életének mythologiai hovatartozását.

alatt egyesítette, míg a nemzetnek jóval nagyobb része az Oxus és Jaxartes közötti tereken, meg Kaukázus bércei közt nomád életet folytatott és ősrégi szokásait és erkölceit megtartotta. A nomád életre tértek vissza utóbb Baktria elvesztése után a Kr. u.-i VI-ik században a sajátképpi magyarok a Jaik és Volga közti tájékokon, ahonnan a Paczinácitáktól szenvedett vereségük után egy része perzsiai régi hazájába tért vissza, míg az Ázsiában maradt rész nyom nélkül eltűnt.”

Kiss Bálint is „Magyar régiségek” című két kötetes munkájának egy részét arra szenteli, hogy ismerteti a skytha-hun-magyarok ősi Zarathustra-féle vallásának keletkezését, polgári törvényeit és etikáját.

Az 1845-iki esztendőben Bizoni Károly tollából jelenik meg egy kétkötetes munka „Magyarok ázsiai emléke” címen. Ez a munka is, a hun-magyarok történetének elmondása után, Zarathustra vallását ismerteti, mert csakis ez a vallás tekinthető a magyarság ősi vallásának. Könyve bevezetésében a mágus Zarathustra valláselvi felfogását és etikáját nyújtja 12 pontba foglalva, mint „a polgári társaság főkellékeit, – sőt a mennyhez hasonló földi boldogságnak a főrugóit.”

Azt mondja többek között: „Plató a régibb írókból azt adja elő, hogy Zoroaszter tudományát a Phaeniciaiakra, innen a Görögökre, – végre az egész világra, – által öntötte ... A magyar eredetiség innen feltűnik, mert Media az Assyria tartománya, a mi magyar eleinknek első hazája, kik közt a tudósabbak a mágusok voltak. Zoroaster az assyriusok közül való főmágus volt. Zarathustra külön könyvet írt volt a földművelésről. Mikor Cyrus persa király hatalma alá hajtotta a Medusokat, Zoroaster vallástudományát nemcsak megtartották, hanem maga a király is udvari vallásává

tette azt. Őseinket irataikra nézve rémes csapás érte Pannoniában lett letelepedésük után, mert itten a magukkal Európába kihozott magános okleveleik s irataik elhamvasztattak, miután itten eleink keresztény vallásra térítették, oly okon, hogy a pogány vallás veszélyes tudományát ársztanák át a maradékra is, – tűzzel-vassal elpusztítottak. Pedig a mágus vallást követők, mint egyszerű erkölcs tudomány hívei, soha bé nem vették a bálványozást. Hiszen Clemens egyházatya is azt írta, hogy a keresztények előtt is oly nagy tiszteletben tartattak a Zoroaszter könyvei, hogy azokat úgy őrizték, mint titkos kincsüket . . . Eleinknek közvetlen a honfoglalás előtt a nemzetől elszakadt és Ázsiába visszavándorlott része, – Perzsia szélén szállott meg, ahol is a mágusok vallását követték. Ha ez örök alapigazságot követve működő – fejezi be mondanivalóit Bizoni Károly – és igaz értelemben vett erkölcsi nevelésnek, mindenkire egy gyakorlatilag kiterjesztése el nem hanyagoltatik, feltámadt, jön, s lesz ismét a Magyarok aranykora: légyen is az Ázsia-i első Magyarok aranykora.”

De nemcsak a mythologia és a történelem, de még a meseirodalom is foglalkozott Zarathustra személyével.

Balkányi Szabó Lajos „Magyar ősmesék mint hitregék” című munkája III. fejezetének címe pld.: Zeretosztro (Zarathustra). A fejezet végén adott jegyzetében pedig azt mondja a szerző: „Az ódonkor ez egyik leghíresebb férfijáról (Zarathustráról) a következő mesékben még bőv emlékezet leend.”

Viszont Duka Tivadar, Körösi Csorna Sándor életírója, a róla írt értékes munkájában, Körösi Csorna adataként a következő, újabb erős érvekkel is támogatható kijelentését közli: „A buddhis-

Indiai régi hímzés. Zajti F. gyűjteményében.

A Mont Abu-i (Ar-buda-i) márványtemplom. Nyolcszáz évvel ezelőtt épült, 200 különféle faragású márványoszlopon kisebb-nagyobb kupolával. A templomot Gudzsarát tejedclmei építették kb. 300 millió pengő költséggel. (Zajti telv.)

őseink többek között a perzsákkal is érintkezésbe jöttek s a parszizmus hatása az Etelközben ideiglenesen letelepedett magyarok azon vallásában, amelyről legalább krónikaszerű sejtelmek vannak, immár nyilván felismerhető.”

Újabb íróink közül Némati Kálmán, akit tudománya elismerésül annak idején egy Közép-Ázsia felkutatására indítandó angol expedíció vezetésére Parker Eduard Harper, a neves sinologus ajánlott az angol tudományos szakkörök figyelmébe, ez a Némati Kálmán „Nemzetiségünk elvei” (1892) című munkájában a következőket mondja: „A Magyar szellem ázsiai életfolyamában Zoroaszter és a magizmus tudományának árja hömpölyög, azé a tudományé, melyből a sinai Kongcse, az indiai Buddha, a görög Aristoteles és Pythagoras táplálkoztak ... Őseink turáni Szittyaföldről vándoroltak ezredéve mostani hazánkba, – mikoriban a nemzet első osztálya a mágushitű papság, második a nemesség volt.”

Némati Kálmán: „Turk tantétel” (1892) című munkájában írja: „Turkesztánban a legidősebb Kusitáknak Bactriájában, Zoroaszter Mágusainak szent városa Balk volt, hol a mágus főpap élt. A VI-ik század Turkjainak tűzimádó vallása Árpád nemzetére örökségképpen szállott. A IX. század turkjai, Ibn Roszteh perzsa író szerint, a Máguság tűztisztelő vallása keretébe tartoztak: „*A Madsarok tűzimádó hitűek*”. Menander is azt mondja, hogy a VI. század Turkjai a Mágusok tűzimádó vallását követték. Árpád nemzete Turk ivadék. Meggyőződtem annak igazságáról, hogy ősi hagyományainknak megfelelően nemzetünk lelke valóban szittyafaju (skytha) vérből, szelleme Zoroaszter (Zarathustra) szent nyelvéből eredett.”

Hasonlóképen Fáy Áldár is „A Magyarok őshona” című munkájában a következőket írja: „A sok századon át folyt belviszályokban, úgy lát-

szik, azért gyengült meg a turáni elem Mediában az irániakkal szemben, mert a Turániaknak is voltak a szellemibb valláshoz, a mazdaizmushoz hajló elemei, vagy pártjai, akikkel együtt aztán az *irániak* az ellenpárti turáni elemet kiszorították ősfészükből. A turáni eredetű magizmus utóbb összeegyeztetett a Mazdaizmussal s ily minőségben államvallássá lett Mediában és Perzsiában.”

Dr. Erdélyi László, volt kolozsvári, majd szegedi egyetemi tanár „Magyar művelődés” című munkájában azt írja: „A magyar ősvallás rokon volt az ujjgur, hunn, avar s bizonyára finn-urali népek vallásaival is. Ez utóbbi szintén természetimádás, mint az avaroké s tiszteletének tárgyai az ég, tűz, víz, erdő stb. Ebből Dsajhani csak a tűzimádást említi a magyarok vallásaként, miként ezt Ibn Roszteh és Gurdezi is átírják. A tűzimádás nem jelenti a Zoroaszter-féle Dualisztikus vallás-rendszernek, Ahuramazda és Ahrimán vallásának átvételét, de az iráni műveltség és vallás hatása a magyar nyelvben kétségtelen. Az ármányos szó töve talán Ahrimánból ered”.

Vámbéry „A magyarok eredete” című munkájában Kunik A. A. orosz akadémikust idézi, aki a magyarokra vonatkozólag a következőket írja: „A régi magyarok kétségen kívül valami török, valószínűleg Khazar-török nemzetséghez tartoztak, mely valami iráni törzs vallása és szokásai hatásának, nemsokkal a szasszanidák előtt, vagy ezek uralkodása alatt, alá volt vetve”.

Stein Aurél akadémiai székfoglalójából*) eme

*) Érdekes lesz megjegyeznünk, hogy a Hunokra és pedig a fehér-hunokra vonatkozó egyik legértékesebb forrásanyagot, Kalhana, Rajataranginijét, az úgynevezett Khasimiri krónikát jegyzetekkel ellátva Stein Aurél adta volt ki. „Az

népek vallására vonatkozólag néhány sort idézek csupán: „Minden jel mutatja azt a mély befolyást, melyet az iráni műveltség a Yüe-tsi szittyahun nemzetiségre, ép úgy, mint sok más hasonló vándor törzsre középzásiai tartózkodása alatt gyakorolt. E befolyásról legfényesebb tanúságot tesz az iráni, vagy még helyesebben mondva Zoroaszter vallásbeli istenségek nagy száma, melyek sok eredetiséggel mintázott alakokkal s tisztán olvasható névvel feltűnnek Kaniska, Huviska és Turuska szittyahun királyok érmeinek hátsó lapjain. Ott találjuk a szent tűz személyesítőjét a perzsa Atest, – Mithrát, azaz Mihirát a nap istenét; Verethraghnát, a harc nemtőjét, fején a sassal, stb.”

Az Indiában élt fehér-hunokról és a velük egytestvér törzsű Yüe-tsik, valamint a Kr. e. 8-10 évszázaddal előbb élt úgynevezett turánkirályságbeli Hunokról Modi professzor és dr. Stein Aurél határozottan megállapították, hogy Vallá-

indiai és iráni (perzsa) nyelvek legrégebb irodalmi emlékei iránt rohamosan növekvő érdeklődése a tübingemi egyetemre csábította annakidején Stein Aurélt, ahol az indológia egyik legkiválóbb művelője és a zoroasteri vallás emlékeinek elmélyedő bűvára: Rudolf von Roth professzor előadásait hallgatja s mellette marad azután is, hogy 1883 tavaszán megszerzi a bölcsészet tudományi doktori diplomát. Tíz hónapot szentel azután Oxfordban és Londonban főleg ó-perzsa irodalmi és régészeti kutatásoknak.

1887-ben száll partra Bombayban és alig tölt egynéhány hetet Indiában a párszi hagyományok tanulmányozásával, amikor 1888-ban meghívást kap a lahorei Punjab University Keleti Kollégiumának igazgató-tanári állásába. 1892-ben adja ki a Rajatarangini kritikai kiadását, – amelyet több más értékes stúdium követ. 1893-ban kiadja többek közt a khaismin maharadza szanszkrit kézirat gyűjteményének kritikai katalógusát stb. 1897-ben tartja székfoglaló előadását a Magyar Tudományos Akadémián: „A fehér-hunok és rokon törzsek indiai szereplése címen.” Modi professzor volt az, aki mint egy tudományos testület elnöke, döntésével hozzájuttatta Stein Aurélt legnagyobb (C. I. E.) angol kitüntetéséhez.)

suk a Zarathustraizmus egy bizonyos árnyalata, illetve ennek a vallásnak a Zarathustra reformja előtti ősi alapja volt.

A munkák hosszú sora állhatna még rendelkezésünkre, amelyekből igazolható, hogy a hunokkal – fehér-hunokkal (skythákkal) egy népnek tartott magyar nép ősi vallásának is a Zarathustra-féle vallás egy bizonyos árnyalata tartott.

Nyelvészeti vonatkozásoktól eltekintve, Jókai Mór pl., aki csak ismerte a magyar lelkiség minden hajlatát, a magyarok ősvallását és népét az avesztai valláshoz és az Aveszta ősi népéhez kapcsolta oda.

Amikor magyar őseink ide kerülnek az új hazába, a régi magyarság bizonyos párszi műveltség szellemétől átítatott gazdag kultúrát hozhatott magával, amit nagyszerűen érvényesített politikai és vallásos felfogásában s tiszta látkörű törvényalkotásainál.

Ez a hatás azonban nem volt egyoldalú, amiként az a kínai irodalomban és művészetben jelentkező erős kölcsönös hatásban is megmutatkozott. Ismeretes pl., hogy a perzsa-művészetben szereplő és a magyarral egyező gazdag motívumanyag eredetileg nem perzsa fejlemény, de a szomszédságukba került „hunok” vitték be Perzsiába is, amiként ismeretes, hogy az európai „hun-uralom” összeroppanása után Bizáncban a hun selyem gazdag motívuma jött divatba. Priszkus, mint szemtanú írja le, miként hímezték Réka királyné, Atila felesége és udvarhölgyei a férfiak és a maguk ünneplő viseletét.

A kínaiak régtől fogva nyers selyemben rőták le adójukat a hunoknak, amely készlet gazdag motívummal ékítve szőtték volt „*h í r e s h u n s e l y e m m é*”.

A „*Függetlenség*” napilap mai száma (1939. július 16.) Fehér Géza perzsiái tanulmányút jának „*gazdag eredményeire*” hivatkozik, mely szerint Fehér Géza dr. a *honfoglaló magyarság ázsiai nyomdokairól* és a *perzsa és ős-magyar kultúrkapcsolatokról* beszél:

„– Ankarán keresztül utaztam – mondja – Aduaba, Merszinbe, Aleppoba, Beyruthba, Damaskusba, majd végül az iraki és szíriai nagy sivatagon Bagdadba és onnan Teheránba. Jártam Szirazban és felmentem a Kaspi-tó partján egészen Csaluzig. A célom az volt, hogy megkeressem és megállapítsam a honfoglaló magyarság kultúrájának a perzsa műveltséggel való kapcsolatait. A jelentésemet most írom, ezért erről csak annyit mondhatok, hogy sikerült is rendkívül szép és értékes anyagot találnom. Tudni kell, hogy Perzsia kultúrája rendkívül kiterjedt volt. Hatása alatt állott egész Nyugat-Ázsia és Kelet-Európa. Különösen az öltözködés terén és a felszerelési tárgyakknál lehet sok hasonlóságot találni. Közismert például, hogy a magyar díszítőművészetben sokat szereplő tulipán is: perzsa hatás. Az ősmagyarok élénk kereskedelmet folytattak Perzsiával és ennek nyomán igen fejlett volt a kulturális érintkezés is. Az erre vonatkozó tárgyakat, amelyeknek azonossága a honfoglaláskori magyar és a mada-rai bolgár leletekkel kétségtelenül kimutatható, – sok helyen sikerült is megtalálnom.”

Huszka József prof. gazdag munkásságának eredményeként ugyanezt szögezi le, azzal az érveléssel, hogy ez a hatás úgy Perzsiába, mint Indiába a „hunok” révén és a „hunok”-tól maguktól jutott hozzájuk.

Huszka József prof.: „*A magyar ornamentika hun eredete*” c. művében megállapítja, hogy „a perzsa ornamensek szemdíszítményei Baktriából ke-

rültek perzsa kézre, de nem a görögöktől, hanem a fehér-hunoktól, akik a szasszanidák korában már Indiában is behódítottak.”

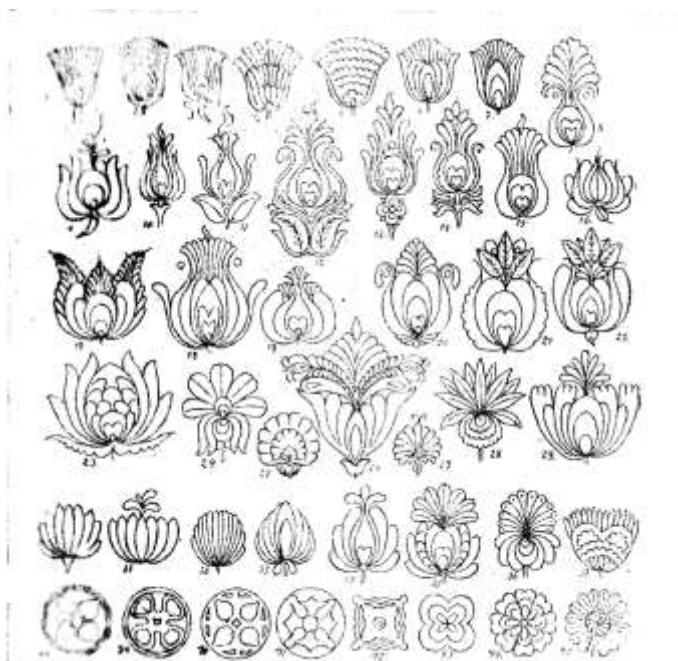
„A szivalak nincs meg a régi Perzsában, nem fejlődhetett más régi perzsa alakból, nincs meg a régi szomszédoknál, egyszerre hirtelen lép föl minden múlt nélkül; azért csak idegenek vihették oda, akik csakis az eftaliták, a fehér-hunok lehettek.”

„A Kínában levett Jüe-tsik is ugorok voltak, hisz utódaikat, az eftalitákat fehér-hunoknak hívják és kiirtójuk Dizavul, török kán ugorokról beszél. Talán a kínai győző Laotekin (174-158. Kr. e.) kán is török volt és faji antagonizmusí indította a Jüe-tsik ellen. A nagyrészen kiirtott eftaliták életben maradt roncsai némán húzódtak meg Dizavul idejében s csak a rémes nyomás enyhültevel mertek életjelt adni. Azt hiszem, ekkor kerekedtek föl a magyarok is és vonultak India tájairól északnak. Majd megerősödve, az Azovi tenger és a Kaukázus csücskében régidők óta meghúzódott onnugurokkal, századok múltán, megérkeztek az európai hunok örökébe, mai házánkba.”

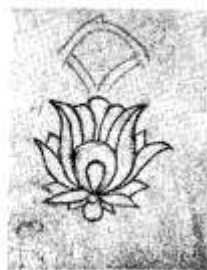
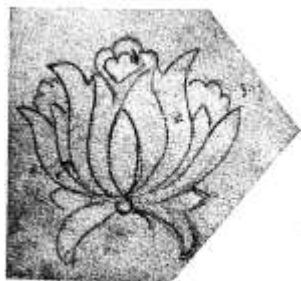
„Árpád őseinek *turkjai*, akik az eftaliták vert hadából húzódtak éjszaknak, a polipról aligha tudtak, azonban ismerték a hunok ősi szemdíszt, amelynek szivalakját az indiai napisten szent pávájának a szivalakjával kombinálták.”

„Az európai hun birodalom megdőltével hun divat indult meg Byzantiumban, olyannyira, hogy a császári selyemszövőgyárak csakis hun mustrát szőnek századokon át. Az antik műformák (az akantusz) helyet adnak a hun szemdisz szivalakjainak és a szemgolyóból alakult fél- vagy háromnegyedkor alakú levélnek.”

„A hunoktól Európába hozott szemdisz tehát

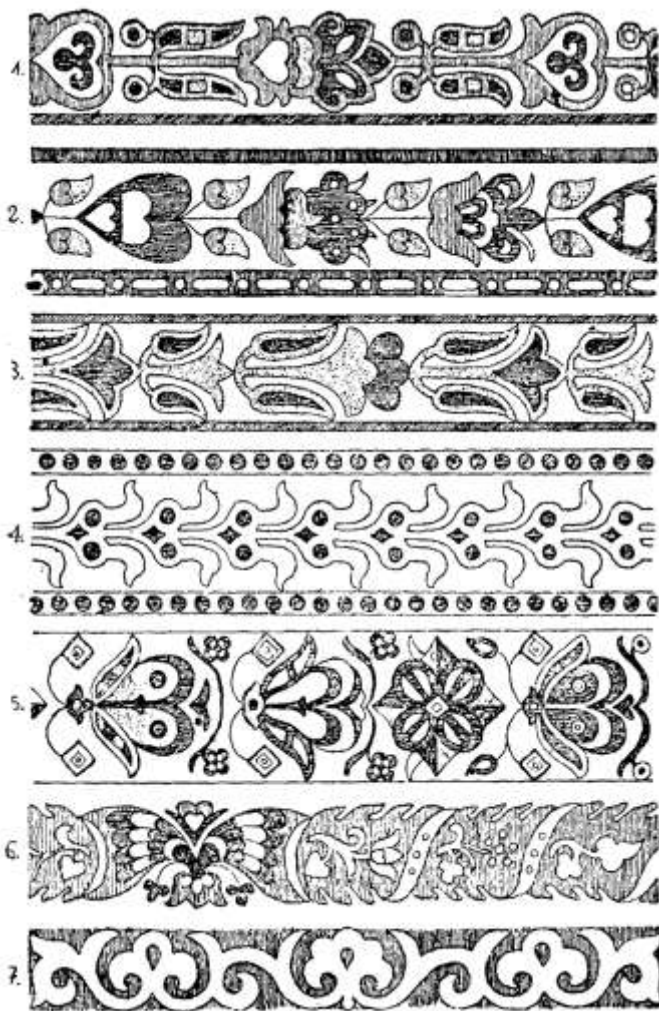

1. Huszka József: Magyar díszítő virágok, szűrőkről, subákról és régi sírleletek motívumairól.

2. és 3. Indiai motívumok.

az ornamentális művészetek megújítását idézi föl és szülőanyja lesz egy ezredéves műiránynak,

Bizánci selymek mintái a Kr. u. V-VI. századból. Az 5. sz. minta még hun-korbeli. (Huszka József prof. gyűjtése.)

hogy aztán a hun-utódok kezén, mint lenézett, lemosolygott népművészet éljen.”

„Nemcsak hadban, hanem kultúrában is elől jártunk mindig.”

Hóman Bálint „Magyar Történet” című művében mondja idevonatkozólag: „A honfoglaló magyar nép sajátosan török kultúrája évszázadokon át hun-türk közvetítéssel vagy közvetlenül magába szívott keletázsiai, *iráni*, arab-perzsa és görög *elemeivel* négyszázados kelet-európai kultúrfejlődés eredményeképpen magasabb fokon állt nemcsak az ősidőkben elhagyott finn-ugor és a IX. században Ázsiából előtörő állattenyésztő török népek – besenyők, úzok, kunok, – hanem a szomszédos szláv népek műveltségénél is.”

Ez a műveltség azonban nemcsak a környező szlávok, de az egykorú nyugateurópai úgynevezett „művelt államokénál” is magasabbrendű volt.

„A magyarság bölcsőjénél” című munkájában azt mondja Vámbéry: „Az országba jött magyarok előkelői és vezetői műveltebbek voltak, mint a pannóniai rokonok, sőt azt lehet mondani, hogy *a magyarok vezetői annyira át voltak hatva a parszi-világ perzsa szellemétől, hogy műveltségben a velük egyenlő rangú európaiakat is felülmúlták. Árpád határozottan a párszi műveltségben, melynek sugarai már sokkal előbb hatoltak messze az Uralig és a Volga középső vidékéig, lelte az államtudomány azon segítő szerveit, amelyekkel dunai birodalmát megalapította. A magyarok azt az állami és társadalmi rendet, amelyet Árpád és vezérei részint a khazároknál, részint a Kaukázustól északra, ahol a szasszanidák (irániak) műveltsége volt az irányadó, megismertek, meghódított országukba is behozták”.*

De sorra idézhetném valamennyi a kérdéssel foglalkozó jelentősebb írónkat, – az értékes zaráthustri (párszi) hatást illetőleg mindannyiuk nézete egybehangzó.

... Feledünk, feledünk, de folyton vissza-
visszacseng a régmúlt! S mikor nagyon szenvedünk,
csak haza száll a messze idők múltja – és fellán-
gol, feléled a lelkünk!

Kaniska indoskytha fejedelem. India.
(Arany-érem Kr. u. 78-ból.)

IX. Déli és északi fajta- kapcsolatok.

Ha a magyar nép ezer éven át mindenben jóakaró barátjának, az északi lengyel szomszéd népnek a faji összetevődését és ennek a fajtának hovatarozandóságát szemléljük kissé behatóbban, azt látjuk elsősorban, hogy a lengyelség önmagán belül rokon-, és nem rokon fajták „nép-konglomeratum”-a. Egyik irányban magában egyesítette a nem germán és nem szláv fajú kaukázusi és transzkaspiai területről való skytha-fajú népeket, akiknek ide-odavonulási iránya ugyanazon a mérsékelt égövön történt és pedig a dél orosz puszták felé és vissza. E népeknek a Kaukázus tájai egész le Arméniáig csak átmenő és pihenő állomásaik voltak. Hozzájuk tartozók az itt szerepelt dagesztáni törzsek, a lázok, a mingréliek és grúzok, akikhez a régi hagyományok és történelmi adatok az uz, palóc és a tulaj donképeni kerekfejű lengyel népalakulatnak a szlávokhoz nem tartozó eleme, – viszont fajta szerint kiütököző az a szlávok, mely a tulaj donképeni ősi germánoknak keleti „kelta” nyúlványait valahol a dél orosz puszták rokitnói mocsarainál fogta fel és formálta belőle a lengyelségben jelentkező jellegzetes szláv típust. Ez a szlávok itt, még a germán porosz elem felszívása előtt, az ősi skythaságnak volt szolgálta, – hódolt, alárendelt, földet művelő és legeltető népeleme. A mai Ukraj-

nára szorítókozó orosz pusztákon, a valamikor itt tanyázott régi királyi skythaságnak már a Kr. e. VII. században volt egy pásztorkodó és földműveléssel foglalkozó törzsi osztálya. Ezekhez tartozott az ősi orosz pusztai csud nép, mint a finn népek egyik törzs-őse és más skytha (lapp-félegorral kevert) törzseik, akik a Balti-tengertől az Aral-tóig nomadizáltak. Ezeknek leszármazottai

Rabindranath Tagore unokája „magyar-viseletben.”
(Calcutta. India.)

nyugat felé a csud, finn, vogul, osztják, kisorosz, ukrán, rutén népek, mint a lengyelségnek nem szláv, de inkább a mongolságnak skythával elkeveredett csoportjába sorolt népelemei, akik rokonságot mutatnak a magyarság hasonló típusú mongol-skytha, közvetlenebbül török-ugoros elemeivel. De ugyancsak egyező típusúak a tót-, horvát-, szerb- és erdély-vidéki pásztor valachok

hasznos eredetű népalkatelemeivel is. A Balkán szláv népelemei is, egy bizonyos százalék-hányad lehántásával, jelentős csoportjukban a skytha fajtság török-ugoros jellegű karakterét tüntetik fel, ismervét mindazon jellegzetességnek, amelyek az orosz puszták ugor-tatár csoportozataira illő megállapítások.

G. Buschan dr. (med. et phil.) azt írja, hogy „a különböző karakterű nyelven beszélő népek, akik északi területekről lehúzódvá, lassan a Balkán félszigetre fészkeltek be magukat, nem a szláv, de inkább finn és mongol és más e fajú népek karakterének anthropologiai jelét mutatták a legrégebb szereplési idejük óta. Ugyanez áll a lengyelség nem szláv, de vezető nép-elemére nézve is. Az történt ugyanis, hogy azon a területen, amelyet az Al-Duna mellékétől a Balti tengerig a skythaság foglalt le magának valamikor, – a skythaság keleti mongolos és törökös vegyülésben jelentkező elemének kelet felé történt összpontosítása után a skythaság égisze alatt ugyan, de az északibb keveredésű ugoros elem előtérbe jutásával, az úgynevezett sarmata-népség lett a parancsoló, amelynek ugoros eleme az időközben felszívott szláv népréteget magából kiválasztva, mint hordalékot lerakta a Balkántól a Balti tengerig s végig az orosz puszták messze lapályain. Amikor az ő s - j á s z - j a z y g o k , azután a fajta szerint hozzájuk sorolható erdélyi dákok és a dákokkal fajilag azonos gétek, akiket viszont a thrákok elitjének tartott maga Hérodotosz is, – laktak az Al-Duna és Közép-Duna tájain, – tulajdonképpen a skytha fajtának más-más településű csoportjairól történik említés. A Kr. u.-i első században szerepelt egykori írók (Strabo) szerint pl. a Meotisztól át a transzkaspiai területekig nyúlt a skythákkal azonosított Dák

oláhok „nem szláv románok,” hanem bolgárok, „hun-bolgárok” voltak. A szláv-román csak később szivárgott közékük.

Ajnó nép. (Japán alap-néprétege.)

A Duna-mellékére számkivetett rómaiak nem alkothatták meg a szláv karakterű románság faji jellegét, ugyanúgy a régi rómaiakkal faji ellentétben és állandóan hadilábon álló dákok vagy a dákokkal azonos géták sem, hiszen mai összegező

megállapításaink a dákokat, illetve gétákat faj szerint a turáni dáha, skytha-jüe-tsi és hun fajta népekkel azonosítják.

Az ugyanegy nézetet valló historikusok közül Albrecht Wirthre hivatkozom, aki a dákok fajiságára vonatkozóan a következőket írja: Ős finneknek tartom a dákokat is, a dunamenti országok legrégebb lakóit... A „dákok” az Avesztában és Mahabharátában mint „daha” és „dasa” fordulnak elő... A Dunától vándoroltak a dákok Krímbe az Arai- és Kaspi-tó közé... Az indiai hadjáratra Nagy Sándor lovasait ők adták. Kan-szuban (Kínában) megalapították Da-ata városát és mint „dahiák” *főeredőtörzse lettek a Jüe-tsik-nek*, akik mint Gutik vagy Géták, őskínaiul Goat, Tibet fensíkjaitól a Tisusig (Tisza – Magyarországon) laktak. Ha a dákok árja neveket viseltek is, úgy ez csak árja befolyást jelent. A turáni népek ugyanis később árja népekkel erősen vegyülve, a Dunától India szívéig terjedtek el.”

Atilla fejedelem címzésében – Atilla Rex Hunnorum, Medorum, Dakorum – ott szerepel a „dák” is. A szakirodalom a dákokat, dahákat és hunokat egy gyökérről eredteti, – viszont a hunokat a honfoglaló magyarokkal azonosítja.

Ha a dák elem csak felszívódott népréteg a szláv karakterű románságban, akkor ennek a tömegnek – fajisága révén – a skytha-hun népek keretéből kijegecült magyar fajtához kell odata-padnia, – míg ha a románságban a dák az uralkodó tömeg, akkor a skythák és dákok egykori fej dehne Atilla a románok dák csoportjának is ősfjedelme s a skytha-hun-avar és magyar azonos-ság révén a románság dák-eredetű tömege a magyarok testvérnépeként tekintendő.

A vlach, balach, balas névvel találkozunk nemcsak a magyarországi Erdélyben, – a magyar Csángóföld, – Erdély és Bulgária határolta ro-

mán területeken, de a hun fajta palóc-magyarok közt is, ugyanúgy találkozunk vele az V. és VI. század körül az Al-Duna és a Volga mentén. A valach-bolgár népeknek India északnyugati vidékeire szakadt testvér-törzseinél a valachi, balabhi, balachi, balas és balasi nevek ma is ismeretesek. Ez a hajdan pásztorkodó törzs adta a legjelentősebb politikai szerepet játszó dinasztiáját Indiának.

Az oláh kérdésnek illetően kifejtése teljesen megfelel a szláv románság erélyes tiltakozásának és pedig a románoknak a „vlach-oláh” elnevezés ellen.”

A skythaság, azután a sarmataság és ugyanúgy a velük együtt szereplő ugorság és a fajilag ezekkel szembenálló szlávság összefüggő és pedig a Fekete-tenger, – Balkán és Balti tengerig nyúló terjeszkedési vonalát három különböző időben történő, fajilag együvé tartozó, a mongolsággal elegyült „visszatérő skytha nép” keletről nyugatra irányuló hódító előretörése választja szét és szigeteli is el egymástól. Ezek a népek: a hunok, avarok (álavarok), és magyarok. A hunok térfoglalása után Dáciában és Pannoniában az Avarok, helyesebben „visszatért hunok” települnek be, akiket hun tolmács közvetített Bizáncban és akiknek a Duna-balpartján való elszigetelése céljából telepítette le velük szemben a Duna átellenes partjaira a bizánci udvar azokat a már említett szláv-törödékeket, akik a Balkán északi részében főként pásztorkodásból éltek, akikhez lehúzódott, már az avar betelepülés előttről, a sarmataságnak annakidején a hunokba felszívódott része. Néhány száz év múltán, amikor az avar uralom itt Magyarországon összeomlott, a hun fajú avarság ősi lengyel területről való sarmata csoportjának ugor és szláv eleme felszívódott a déli horvát, a

szerb, a hun-fajú bolgár és a szláv románság pásztorkodó „valach” csoportjaiba.

De ugyanígy szivódott fel az avarság ugor eleme abba a népkomplexumba, amely északon Varsó, Pinkszk és Minszk közötti ős-lengyel területen a tulaj donképeni ősi sarmataságból alakult, magán hordva ennek sajátságos összetételű faji alap-jellegét és pedig egy a germánság által szaturált szláv alsóelemet, az ukrán, rutén és magyar alsónéposztállal közös ugoros (finn-csud) elemet és az ősi királyi skythaságnak a magyar úriosztállal is azonos mongolos, törökös (kun) úri elemét.

A pannóniai avarság, helyesen hunság egy értékes eleme Göcsej vidékéről Erdélybe települt át, később innen elébménnek a honfoglalásra, illetve az ősi területeknek újból birtokba vételére érkező magyarságnak. Ugyanígy csatlakozott az ősi ugor és hun (avar) elem révén a lengyel vezető elemhez is egy új irányító csoport, mely a dél-orosz pusztai kohóból kipattant szikraként a lengyelség ősi skytha elemét segítette elő vezető szereplésre.

A „lech” elnevezése a lengyeleknek úgy mint a „valach” szó, pásztorkodó karakterét jelölte a középosztálynak, ahogy ez a kifejezés jelölte a XII. századig Indiától a Kárpátokon át az Al-Dunáig elterjedt, pásztorsággal foglalkozó skytha, hun és ugor népek foglalkozását. Természetesen a pásztorkodó szlávokat is illették idők folyamán ezzel a jelzővel. A „lech” a lengyelségben a XII századig a középosztálynak foglalkozásából folyó megjelölése volt, míg a XII. századtól kezdve a „poían” szó lett használatos a régi „lech” név helyett.

A lengyelségnek úgy a hagyományban, mint egykorú iratokból ismert ethnologiai ősi karaktere egyező azzal, ami a magyarság ilyen irányú is-

mérveként is szerepel. Így jellegzetes karakterük maradt: a vezető elem harcra termettsége és parancsoló készsége. Egymásközt nem akar másod-

Jász-kun települések a déli területeken.

rangú szerepet játszani. Ismeretesek régi tűztisztelő vallásuknak a requisitumai. A kardnak, mint Hadúr szimbólumának tisztelete. Az ó-avesztai Jezdan, – Isten szó használata, mint a régi ma-

gyarságéval egy közös termékenyítő területnek a jellegzetes maradéka. A kengyel, a ködmön, a nyil szeretete és használása; a kedélyhangulat azonos-sága, a vendégszeretet nagyrabecsülése, – mind olyan jellegzetes vonások, melyek egy közös lel-kület szétágazásait mutatják és pedig a régi sky-thaságból kirostálódott ugor, hun, és türk népek-nek úgy a magyarság, valamint a lengyel nép ve-zető elemében mutatkozó ugyanazonos jellegzetes sajátságaként.

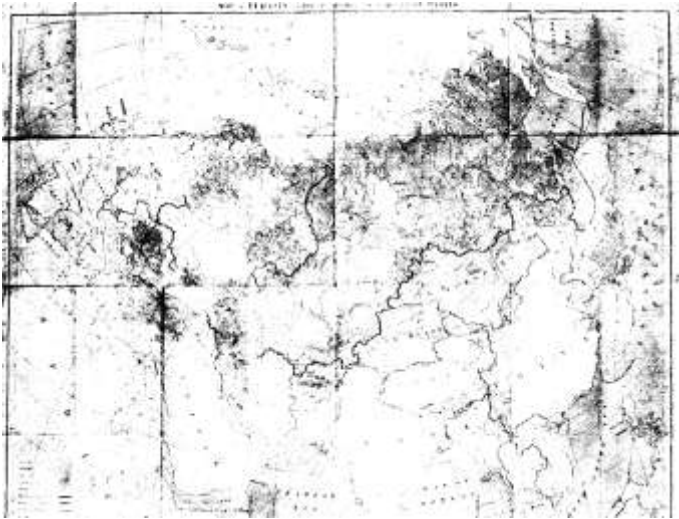
A közeli-dél és északi rokonnépek faji kapcsolatait ismertetve, nem hagyhatjuk figyelmen kí-vül az észtek, lappok, finnek rokon kapcsolataira való hivatkozást. E népek szomszédságából egy-kettőre átjutunk a skótok területére, akiket szintén a skytha fajtával azonosítanak. Modi prof. „Dante Papers” (Bombay, 1914.) c. munkájában idevonatkozólag a következőket írja:

„Ezt a régi nevet, vagy alapalakot sok régi írországi névben feltalálhatjuk, mint pl. az Iris, Iernis, Inverniss, Hibernia és az Eri vagy Erin nevekben, valamint a modern nevekben, mint Irland, Ireland. A Scotia nevet – úgy látszik – a harmadik században vagy azután használták az országra vonatkozóan. Ez a név a Scoti-któl származik, attól a néptől, mely akkoriban birta a szigetet, mikor a kereszténységet az országba bevezették. *Ezek a Scoti-k, eredeti hagyományuk szerint Scythiából jöttek, amely Közép-Európa északkeleti részén fekszik, abból az országból, melybe a perzsiai Dárius behatolt. (Az Alsó-Duna vidéke és Magyarország.)*”

A bajor nép „avar” voltát már több ízben tárgyaltuk is. De nem emlékeztünk meg a „svájci hunokról”, akik Atilla franciaországi hadjárata idején maradtak el a főseregtől és egyik kantonban megtelepedve, ők az ismeretes „eifischthalihunok”, akikről néhai Fischer Károly Zürichben

(1881) 500 oldalas munkát jelentetett meg. Nem érdektelen dolog, hogy a pápai testőrcsanat kiválogatása erre a hunok megszállta egy kantonra szorítkozik csupán.

A *bolgárokról* bőven emlékeztünk, itt ismételtelen is hangsúlyozzuk, *hoev fajta szerint a ma-*

Angol térkép a „Turáni fajokéről. (L. mell.)

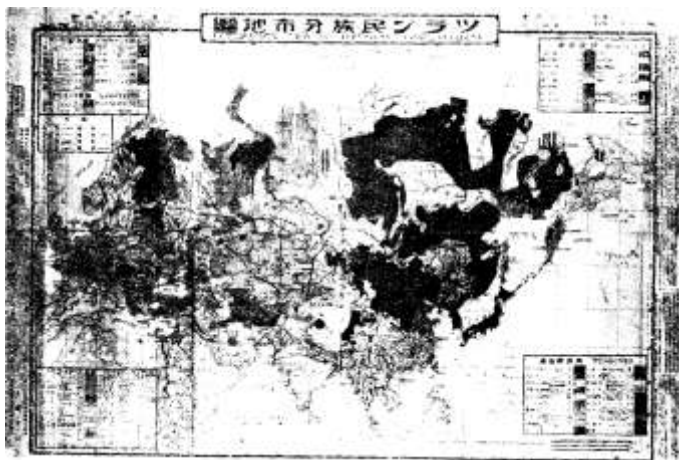
gyarsághoz ők állanak a legközelebb”, – és ufvan csak testvéri kapcsolat fűz bennünket a törökökhöz, – s más leszármazási vonalon a „kurd”-okhoz is.

Ukrajna területét és népét több ízben tárgyaltuk és pedig a magyarság ősi települési rétegeződéseinek ismertetésénél.

E munkához mellékelte egyik angol térkép,

mely a turáni népek elhelyezkedését tárja elénk, – Nyugat- és Közép-Ázsia turáni népeit 54 millióban állapítja meg. Ebből a számösszezből jelentékeny milliót képvisel a Kaukázusban elmaradt és a Délorosz pusztáktól az Urmia-tóig települt kozákok (doni), cserkeszek, kabarok, tatárok, kurdok, azerbeidzsáni törökök, – stb. népek milliós számokban is jelentős tömege. Az említett

Japán térkép a „Turáni fajok”-ról. (L. mell.)

angol térképet kiegészíti egy másik angol térkép, India fajta szerinti lakosságát tárva elénk. E szerint India észak-nyugati része a tulaj donképeni turk-iráni fajták települése. India nyugati része a félszigeten le végig, a skythaság ősi települései, – míg a keleti rész a turáni dravidák 60 milliónyi tömegét tünteti fel. Észak-keletre viszont a kínaiak és japánokkal rokon mongoloid népcsoport sorakozik.

Az Észak-Indiában, Rádzsputánában szereplő

fekete folt képviselné a tulajdonképeni, jellegzetes „árja” fajtát. Az utolsó néhány munkás esztendő tudományos kutatása idevonatkozólag viszont már megállapította, hogy ezek a Rádzsputánában ősi idők óta települt népek a skythaság, azután az indoskythák és fehér-hunok kizárólagos települései. Ezek szerint ők a legjellegzetesebb skytha-fajú népek és a magyarságnak is legközvetlenebb rokonai. Indiai kutatásom tárgya szintén ennek a területnek „faji szempontból való feltárása” volt.

Ismertetem egyik indiai Újság cikkét, amelyet Indiába érkezésemkor tettek közzé (The Times of India. Dec. 18, 1928.), s látni fogjuk, hogy Indiát is mennyire érdekli ezeknek a témáknak a kifejtése. A cikk a következő:

„Kiváló személyiségek híreink között.

Balról jobbra – Mr. R. J. C. Robertson, a madrasi törvényhozótestület tagja, akit az 1929. évre Madras sheriff jenek neveztek ki; Mr. C. W. E. Cotton, az Indiai Birodalmi Rend tagja, indiai állami szolgálatban, akit a madrasi adóhatóság tagjának neveztek ki; és Zaj ti Ferenc budapesti orientalista, aki Indiában tartózkodik és reméli, hogy sikerülnie fog *magyarok és scythiai eredetű indusok, különösbbe Zarathustra követői között kölcsönös tanulmányi vonatkozásokat létesíteni. Be fogja utazni Indiát, hogy érintkezésbe kerüljön a magyarokkal rokon népekkel és adatokat fog gyűjteni, melyek alkalmasak arra, hogy a magyar nemzet történetére fényt vessenek.*”

„A magyarok elődei.

Zajti Ferenc elmélete.

Zajti Ferenc budapesti orientalista megérkezett Indiába és reméli, hogy sikerülnie fog a magyarok és az indo-szittyák, India különböző népei

és különösebben Zarathustra követői között kölcsönös tanulmányi vonatkozásokat létrehoznia. Más magyar tudósokhoz hasonlóan Zajti Ferenc is azt tartja, hogy a mai magyarok bizonyos részének ősei a bactriaiaktól származnak. A magyar nyelvben közel 300 szó van, melyek hangtanilag megfelelnek Av.esta, Pahlavi, perzsa és szanszkrit szavaknak.

Zajti Ferencnek szándéka Indiát beutazni, és személyesen érintkezésbe kerülni olyan indusokkal, akik tipikusan magyar rokonok. Ezenkívül történeti, néprajzi és néptani ismereteket kíván gyűjteni, hogy a magyar nemzet történetére és eredetére vonatkozóan pontosabb adatokra tegyen szert. Mielőtt Bombayből elutazna, két előadást fog tartani a Királyi Cama Keleti Intézetben, december 18-án, kedden és december 19-én, szerdán.

Nemrég egy kínai lelkész tartott előadásokat Budapesten. Előadása végén kínai népdalokat játszott tilinkón. Közvetlenül utána egy magyar bugaci pásztort játszottak ugyancsak tilinkón. A két játék dallamvezetése és lelkisége ugyanaz volt. A kínai hokjen nép szókészletének a magyaréval való rokonítása a szakirodalomban már eléggé ismeretes. Egyetemünk egykori kínai előadója idevonatkozólag hosszabb cikkben számolt be erről a kapcsolatról is.

Japán nemrég küldte az e könyv mellékleteként bemutatott japánnyelvű térképet, amely a „*Turáni népek*” faji térképe. Benne szerepel ebben Kína is és a nagy belső Ázsia, Kelet-Ázsia - és Japán. Japán mondotta, hogy annak a nagy lándzsának, amelynek nyele-vége japán kezében melegszik, arany hegye Magyarország. Ez a lándzsa nem Európa ellen irányul, – de helyzete szerint váltja ki a vigyázó és féltő gondolatot: *Ne bántsd a magyart!*

Tűztisztelő (zarathustrai) párszi pap. (Sykes: Persia.)

Bihar
15/7/1927

My dear Pankaj Dasgupta

Prof. Francis Giffi of Bielefeld
Germany is making research in India in
the matter of Settlement of Unemployed.
He is very learned gentleman & is doing
most admirable work. He is going to India
& would like you to help him by study & research
in the matter of Unemployment in Bihar. He
wishes to see you in Bihar & to see
you in any case. He is very
interested in the work you are doing
in Bihar & in the settlement of
unemployed in Bihar & in the
settlement of unemployed in Bihar.

Her Bilas levele. (Fordítás a túldoldalon.)

Ajmer, 1929. január 12.

Kedves Pirthi Singhji barátom,

Zajti Ferenc úr M igyarországból, Budapest-ről, kutatásokat végez Indiában a hunoknak itteni településére vonatkozóan. Nagytudású úriember és igen csodálatraméltó munkásságot fejt ki. Patalá-ba és Sialkot Gujaranvalá-ba készül, hogy a Yat-ok és Gurjar-ok életmódját és szokásait tanulmányozza a Panjab-ban. Legyen szíves mindenben amiben tud segítségére lenni. Megérde-mel minden támogatást, amit nyújthatunk neki.

Remélem, jól érzi magát.

*őszinte híve
Her Bilas Sarda.*

Holnap Alwarba és onnan Delhi-be megyek január 19-én.

Her Bilas (Ajmer, India) levele Zajti Ferenc indiai kutatásainak előmozdítása érdekében. (Levél a túloldalon.)

X. A magyar nép lelkülete.

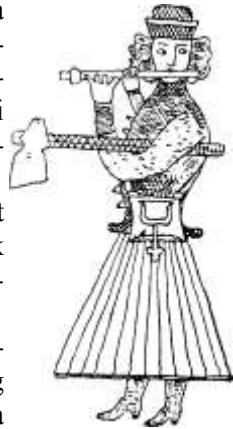
1. A puszták népe.

Tiszteld őseidet, ősedet, szülőanyádat, hogy neved örökké s ragyogó tisztán maradjon fenn a nap alatt és az Isten, aki napját egyenlőképen hozza fel mind az igazra s az igaztalanokra, – megáldja és megszenteli jóraivalóságod!

Egy nép, egy faj, a fajta egyes emberének megneveléséhez legközelebb eső, legjobban felhasználható nevelési eszköz a maga múltjából adódó példatár.

Mennél értékeesebb volt ez a múlt, annál inkább válik értékesé az alakításra kiszemelt jövődő.

Ilyen szempontból értékelve a múltat, a magyarság számára a legértékesebb a magyar nép csodálatos múltja, közel s távol őseink története, gyönyörű legendás ideje és pompás mesevilága. Amig ebben a múltban való odaadó hite alakította a magyar jellemet ua történeti jelent, csodákat tudott csele-

kedni kicsinye és nagyja egyaránt s dédelgetett népe maradt istenének is, már ameddig hitének és bizodalmanak apró haj szálgyökerei ebből az értékesen szép múltból táplálkoztak.

Valaki azt kérdezte egy alkalommal tőlem: Lelki szempontból értékelendő mintakép gyanánt kit tartok én a legértékesebb embernek? Egy kissé zavarba hozott a kérdése. Végig gondoltam az összes nagy írókat, festőket, papokat, politikusokat, de sehogysem tudtam közülük választani. Ezt ezért, azt meg másért mellőztem. Majd előkerestem emlékezetemből mindazokat, akikhez valami különösebb emlék fűzött, azonban mindhiába. Gyermekkorom alakjait hívtam segítségül – kicsiny tanyánk jóságos csendes alakjait... Egyszerre nagyot dobbant a szívem. Hisz íme, őt kerestem! A mi szántóvető öreg béresünket, a jó öreg István bátyát. Vele éltem le gyermekkorom éveit. Ő tanított a virágok első ismeretére, csillagjárás titkaira. Tisztelettel néztem mindig komoly arculatát, amikor a felkelő nap első aransugarára megemelinté nehéz kalapját. – Amikor a maga módja szerint való titkos imaszavakat elmondotta lassú tempójában, mielőtt az ekét előszörre szorítja oda a zsiros fekete földhöz.

Megilletődéssel kérdeztem tőle a kopott nyelvű bicskával óvatosan lemetszett első-virágzású barackfaágacska sorsát. A tűz kívánja – felelte szent nyugalommal, – s mielőtt a bográcsot odaakasztotta volna a szolgafára, reá vetette a gyenge galyacskát a zsarátnok tűzre.

Ha virágot szakajtottam, arra tanítgatott, hogy a bokortőről ne szedjek le minden bimbót, rózsát, – egy-egy szál virágot a rózsának, a virágnak is hagyjak.

Ha a mezőt kaszálta nyárral, a fűzfás sarkot elkerülte mindig, hogy hadd viduljon a mező or-

cája. És azon a helyen úgy maradt jó őszig a virág.

Templomi harangszó ha kiszállt a mezőbe, lelke bensejében mindig meg-megrezdült. Sohase

Az öreg béres. (Zajti F. gyermekkori rajza 1900.)

volt hangos, sohase volt lármás. Nyugodt, csendes szavú ember, tisztos becsülettel. Másét nem kívánta. Gazdáját tisztelte. Hűséges szemek, ezüst hajfürtök, jóságos lélek ...

Szinte álomként tűnik előmbe gyermekkorom első lelki ideálja.

És ahogy felpillantottam a kérdezősködő kíváncsi arcába, szemrebbenés nélkül tudtam mondani neki: Ő volt, igen az öreg szántóvető béres, Ő maradt továbbra is az én fajtámhoz tartozó, igazi ideálom.

A ménes.

Wagner S. festm.

A szántó-vető béres a kenyérnek valót munkálja. Kora hajnaltól napnyugtáig tesz-vesz a nyárfás tanya körül. Ideje arra sem marad, hogy pillantást vessen a nyája után sétálgató botfaragó juhász remekbe készült farigcsálására. A komoly járású béres minden másnál a maga dolgát tartja a legfontosabbnak. Pedig igazán csak királyok kezébe való munka, amit a ráérő juhász úgy sétálgatás közben a hóna alá fogott somfágra azzal a krajcáros bicskával sorra kifaragott. Ott szerepel azon a faragáson a magyar ősi múlt megannyi értékes királya Atillától Árpádig, s

Szent Istvántól az igazságos Mátyás királyig. Még a skytha. ősi múlt rege-szarvasa se hiányzik az elefántcsontszerű pompás faragásról. Rajta van azon a boton a pápa elé aranypatkós lovakon hajtató Bakócz Tamás esztergomi érsek is és nem hiányzik a Krisztus Pilátus előtt című nagyszerű mű alkotója, az asztalosinasból lett világhírű magyar művész: Munkácsi Mihály sem.

Csendes magyar falu.

Odább, a tanya alján a ménését terelgető csikós-pásztor kaptat iramba, csakúgy porzik utána a határ. Előtte amolyan jövő-menő gyalogembernek számít csak a béres is, meg a juhászféle is. Igazi úr, a puszták ura, – maga hite szerint, – csak lóra termett csikós lehet. Más az ő élete még a gulyásénál is és más még a mulatozása is. Lélekben ő hasonlít leginkább gazdájához, – na meg az ötösfogat hajtója, a büszke pa-

rádéskocsis, aki már ott is ül ura mellett a magasított bakon, – szemrebbenés nélkül fékezve, avagy ráeresztve a toporzékoló tüzes paripákat. De nincsenek is többen. Hisz a pompás magyar katona is mind ebből telik.

Ennyiből áll a magyar nép szűkebb népi-világa. Megnagyobbodva, megnövekedve, már seregek urai ők, akiknek nem okozott nagyobb gondot Magyarországtól az indiai pusztáig juthatni el, – mint a hajló domboldalak egyikétől a másikáig elstátgatni. Így igaz ez. Csak éppen ameddig a jószág odasétál, annyi idő kellett, ahová éppen s ameddig el akartak jutni. Hisz a nép harcos, lovas fergetege győzte az iramot innen Indiáig és onnan ide vissza, – át az üvegtenger nádas gázlóin, – de mindig csak arra, amerre hitük csodaszarvasának feltünedező árny-lelke őket csalogatta, vitte, vezérelte.

Amíg magát a csodaszarvas hűséges népének tudta és vallotta a magyarság, – soha se maradt igaz irányító, vezető nélkül. A puszta-szarvas legenda lassan a nemzet védő és irányító génuszává érlelődött és ilyen minőségben testet is öltött olykor. Így öltött testet a világok Ura, hadverő nagy Atillában, böles Álmos vezérben, a honfoglaló Árpád fejedelemben, a szent királyok és magyar szentek lelkeségében, majd a nagyságos Rákóczi fejedelemben s a lánglelkű Kossuth Lajosban, akik mind-mind a rege-szarvas egy-egy testöltésévé váltak. És a csodaszarvas népe megismerve vezetőit, odaadó hittel, néma áhítattal figyelt mindannyiszor rájuk.

2. A magyar nép lelkületének kialakulása.

A föld szerelmese a skytha. Az volt a hun és az maradt maiglan a magyar.

Akár skytha elejében, akár a hunban, akár a Kaukázus vidékén települt magyar őselemléljük a jellegzetes lelkület ismertető főbb vonásait, mindeniknél azt találjuk, hogy a föld odaadó szeretete volt a legértékesebb lelki tulajdonuk.

Igaz, hogy a közel 400 évnyi szomszédos település és fajtakeveredés után a finnel rokon népek is jelentős hatást gyakoroltak a magyarság lelkületének kialakulására, – de ez már később jelentkező hatásnak vehető. Megelőző időből a hun és skytha népek vallása és gondolatvilága veendő figyelembe. A skytha és hun vallás ugyanaz volt, ami a műveltebb magyarságnak volt Szent István idejéig a vallása, röviden összefoglalva: „A szépséges természetén keresztül jutni el a természet hatalmas alkotójához, Istenhez.”

Vajjon mely más ókori népről lehet megállapítani ugyanezt, hogy Istenéről ilyen tiszta lett volna az elgondolása? Ehhez járul a tűznek, mint vallásos jelképnek tisztelete. Ugyanis úgy gondolták magyar őseink is, hogy a tűz az, ami leginkább emlékeztet Isten tulajdonságaira, amiképpen az Isten, úgy a tűz is ragyog, fényt ad, világít és melegít s áldásai szinte kifogyhatatlanok.

Ezt a tűztiszteletet – vallást tisztította meg a helytelen pogány ráakodásoktól úgy 3000 évvel ezelőtt Zarathustra, a skythák és hunfajta népek nagy prófétája és apostola.

Úgyhogy azt mondhatjuk igazán, hogy ahol az említett két műveltség és pedig a későbbi ha-

tásként jelentkező északi ugor és a másik korábbi, úgynevezett zarathustrai, mai elnevezés szerint párszi műveltség-elem a magyar népiéletben kiváltódott, ez lett a mai magyar, az igazi őstípusú magyarság lelke.

Skytha arany illatszertartók.

A régi görögök nagy történetírója, Hérodotosz által megrajzolt skytha vallás karaktere a turáni felföldhöz vezet bennünket. Szakasztott mása ez a magyar nép ősei vallásának. Zarathustra sokat emlegetett reformja tulajdonképpen ennek a vallásnak a megtisztítása. Csakhogy megtisztított alakjában, a reformot elfogadó testvér iráni nép törekvéseiben a turánföldi skythák és hunok ősi vallásával helyezkedett szembe. A Zarathustra által megtisztított új vallás ereje főként a skythaságban bennfoglalt, ennek legértékesebb népelemét képező hun faj megromlott, féktelen életmódja ellen irányult. Szinte dörmedelmesen hangzanak Zarathustra intő szavai, melyek 3000 esztendővel ennekelőtte küzdelemre szólítanak, – legyőzni a rosszat és úrrá tenni a jót:

Föl-föl a magasságba

Lelketek sorsdöntő pillanatában

Napbíró tekintettel mint sasok szárnyaljatok!

hangzik a buzdító és tovább a biztató szózat:

Egykoron mégis csak vége lesz majdan

A hosszú csatának

És el fog takarodni a rossz,

Mivelhogy nem bírta végig

Szántás. Rudnav Gy. festm.

Magyar tanya. Rudnay Gy.

*A jószágnak ragyogó
Tiszta tekintetét!
Föl tehát a küzdelemre:
Legyőzni a rosszat
És úrrá tenni a jót!*

A 3000 esztendőös szavak, Zarathustra intelmei, mintha a mai időben hangzanának:

Az egész világ magának él csupán, s ki-ki uralomra tör s mindenki csak magát ünnepelteti s a maga számára hódolókat keres.

Tovább lapozva a régi skytha vallást megtisztítani akaró könyvben, még a következő parancsolatokat olvashatjuk:

1. Hagyja abba az emberiség eddigi esztelen életmódját.

2. Saját otthonokat teremtsenek (az emberek) folytonos munkálkodásban járva.

3. Földet műveljenek s állatokat neveljenek.

4. Folytonos imában élve, szeressék és kövessék az Isten parancsolatját.

5. Tiszta otthont teremtsenek.

6. Családot alapítsanak, gondoskodó élet-társsal.

7. Vessen, arasson és gyümölcsöst plántáljon (az ember).

Majd tovább: Tisztaságra törekedj, óh ember, gondolatban, szavaidban, cselekedetedben. Mert nem örömet süt a nap a tisztátalanokra, nem örömet süt rá a hold, nem örömet a csillagok.

Háromezer esztendőös szavak ezek, háromezer éves intő szózat. Volt-e foganatja?

Igen, Zarathustra 3000 esztendővel ezelőtt elhangzott hatalmas szavai még jobban földhöz kötötték skytha őseinket. A hunnal már meg is szeretették azt.

Elmúlt ezekután egyezer esztendő s még néhány száz esztendő, amikor már ott szemléljük

a hunból kijegecedett *ó – székelly* népet pazar gondolatvilágával, egyes típusban szemlélve Atila egyszerű, nemes alakjában.

Ebben a típusban különféle vallási területről jövő hatásokat választhatunk széjjel. Az uraltáji ősi duális-vallás vonását, – ehhez járul a Kaukázus vidékéről ideszármazott mágizmus felfogása, majd a kereszténységet az Avesztával egyeztetni akaró manicheizmus egyrésztől és másrésztől Irán területéről a Zarathustra-féle parszizmus tisztább levegője s az ugor népek sámánizmusának nyomai az alsóbb néposztályoknál.

Benne van ebben a vallási összevetődésben a zordon éghajlatok dacos keménysége, – a virággal borított kaukázusi lejtők és a kínai mezőségek tulipán- és iriszborította rétjeinek ezer pompája, majd Tibet s a Himalája hatalmas hófedte hegyalakulatainak magasba törése és a tőszemekkel telehintett messze rónaságok mélységes nyugalma.

Zarathustra intelmei valójában a földhöz kötötték skytha őseinket.

Ez intelmeknek különösen értékes és jelentős hatása a hun fajból kijegecült magyarság lelki-világára, hogy Zarathustra a föld szeretetét és művelését a vallásos cselekmény körébe vonta. A kegyes ember, – mondja az intelleme – legyen szorgalmas és dolgozzék. A legértékesebb munka pedig az, amely szaporítja a gabonát, táplálékot ad az ember és állat számára és előmozdítja a világ virulását és életét. A meg nem művelt föld nem tud örülni, mondja az Aveszta, – és az a föld érzi magát legkellemesebben, hol valamely tiszta férfi házat épít magának, azt tűzhellyel, barmokkal és nyájakkal jól ellátja, – feleséggel, gyermekkel megnépesíti, hol az emberek a legtöbb gabonát, takarmányt és füvet termesztik, hol a száraz földet a legjobban öntözik, hol sok gyümölcsstermő-fát ültetnek. Aki

vet és ültet, ki a földet csatornázza, megöntözi, ahol víz nélkül szükölködik, vagy a vizet lecsapolja, ahol túlságosan bőven van, az a földnek tesz jó szolgálatot. Aki a földet megműveli, életet nyer tőle, – mint barát a kedves barátnak, úgy ad az neki földi jót és gazdagságot.

Régi görög írók megemlékeznek arról, hogy

Szürkület.

Zajti F. festm.

míg az egyptomiak a hasznáért szeretik a folyóvizet, addig a skytha népek magáért a szeretve gondoskodó Istenért kedvelik azt, aki eligazítja gondosan a folyók s patakok útját. A föld szeretete, nem imádta, hanem az imádattal határos odaadó szeretete ugyanígy mindenhol ott csillog a skytha nép hitvilágában, – de ugyanúgy ott csillog a magyar nép lelkületében is.

Amint egyik legszebb magyar dicséret zengi,

benne van mind a katolikusok, mind a reformátusok egyházi énekeskönyvében:

*Mennyben lakó én Istenem,
Vedd füledbe könyörgésem.
Téged dicsér egész világ,
Neked köszön a kis virág.
Erős vihar és gyöngye szél, -
Tenger s patak Rólad beszél.
Az Ég és Föld telve veled, -
Legyen áldott a Te neved!*

Nem pogány természetimádás ez, de olyan értékes szeretet, mely a természetet a teremtőért tudja szeretni és ez a szeretet határos az imádatlaltal.

Ez az, ami elveszett, kiveszett, elkallódott a magyar lelkületből.

Ahogy egyik versében Ady Endre mondja:

*„Jöttem a Gangesz partjairól,
Hol álmodoztam déli verőn.
A szívem egy nagy harangvirág
S finom remegések az erőm.
Gémeskút, malomalja, fokos,
Sivatag, lárma, durva kezek ...*

A Tiszaparton mit keresek?”

Igen, ezt az elveszett lelkületet kell megkeresnünk újból, ezt az alaplelkületet kel megtalálnunk, hogy ráépíthessük a *skythaság nagy akar nációjának, Krisztusnak igaz templomát!*

Munkácsi Bernát „Árja és kaukázusi elemek” című nagy egyeztető munkájában azt mondja: „Az ördög szó kapcsolatai is ugyanazon területre, t. i. zarathustrai területre vezetnek, ahonnan nyelvünkbe az Isten, Ármány, Manó, idvöz, böjt, s más

vallási fogalom-körbe tartozó keletről hozott szavunk került.” És ugyanígy a zarathustrai ősi szó-készletből átkerült szavaink: a menny, az úr, az örök, a dévaj, a bűn, a bálvány, stb. szavak is.

A finn, vogul, osztják, stb. Isten fogalommal szemben a finn hatás kezdetét jó ezer esztendővel megelőzőleg a legnemesebb isteneszményt

Magyar falu. Aratás után.

nyújtja nekünk Zarathustra vallási törvénykönyve, a Zendaveszta.

A Kalevala főhőse a léha Lemmikejnen. A finn-vogul teremtési monda szerint a finnek Isten alakja Numi-Tarom atya: „hét-hajfonadékú fejét leeresztve ült vala és tűzben hét-hal föttig való ülése után tíz fogú száját megnyitva, szólt...”

Ez az Isten-elgondolás a magyar paraszti mesevilág egy bizonyos szűkebb területének Isten-típusa,

De milyen másképen hangzik ez (Kr. e. 1000 körül, a skythaság nyelvén, ős-fajtánk szülötte, a skytha Zarathustra mélységes gondolatain át tolmácsolva:

*„Életem legmélységesebb titka, óh én Istenem,
 hogy minden létezőnek benső értelme
 Te vagy,
 hogy kezdet és végezet,
 e világ létele
 és benső valója
 mind Te belőled való!
 Hogy e világ értelmének
 leggyönyörűbb gondolata
 Te vagy, -
 legjobb érzetünknek a legbensőbb magja,
 és örök forrása
 a hullámzó élet végtelen árjának, ”*

Ez az Isten-eszmény viszont a régibb hunmagyar vallás Isten-elgondolása.

A magyar mindig istenes ember volt. Igaz Isten vezette ebbe a hazába – de Istene jóságát mindenben áldotta is.

Ahogy az ősrégi zarathustrai fohász hangzik:

*„Hol fejünket nyugalomra hajtjuk,
 Te már jó előre helyet készítél;
 Életünk hajnalán
 szemünket még ki se nyitottuk volt,
 amikor ez a föld
 már nyílott,
 virágozott,
 s számunkra édes gyümölcsöket termett. ”*

De még más gazdagságot is hordozott lelkében a mi népünk. Istenéről való gyönyörű eszményét: benne keresve Istene arculatát a körülötte nyilatkozó csodás szép világban!

Istenében nem csupán az igazságot szolgál-
tató, szigorúan büntető lényt látja, de meglátja
benne a szeretettel gondoskodó Istent is, aki gyö-
nyörúséges teremtett világában leereszkedik
hozzá, mint barát a baráttal állván szóba vele.

Tanya széle.

Pörge G. rajza.

A skythaság ősrégi törvénykönyvének egyik
legszebb helye:

*„Uram, imám szárnyaival takarom előled
az ellened törőt!
S imámmal akarom távolnan tartani
a hatalmas gőgjét.
Befedni szárnyaimmal a csüggedő szegényt,
s ami elronthatná földem virulását,
elűzni akarok minden rosszat tőle.”*

Iggm ez volt az ősi skytha és hunfajta nép
gondolatvilága által termékenyült magyar lélek
ősi imádsága.

De hova lett vajjon ez a hosszú ezer esztendő óta érlelt gazdag lelkivilág?

A magyar-alaptípus gazdag lelki tulajdonokkal rendelkezik. Hogy csak egy-két szembetűnő vonásra mutassak rá, figyeljük meg a tanyai magyar ember komolyságát, méltóságát és a föld iránt táplált sokszor emlegetett odaadó, igaz szeretetét.

A magyar faj komoly, higgadt s megfontolt

A határban.

Pörge G. rajza.

úgy gondolkodásban, mint beszédben és cselekedetében. Ez a jellemző komolyság egyrészt: harcok közepette a halállal való folytonos szembenállásából,- másrészt: a sokszor terméketlen földdel léteért folytatott nehéz küzdelméből származott. Komolysága azonban soha se fajult el komorsággá, mert megóvta ettől helytel-móddal jelentkező lehelet-finomságú derült kedélye. Méltóságérzete pedig annak határozott tudata, hogy ő valami, hogy ő valaki. Valaki a zajló népförge teggel szemben és valaki, bizonyos megkülönböztetett leki-tulajdonokra nézve.

Egy székely népdal ekként jellemzi ezt:

*Zselléri a születésed,
De királyi a növésed.
Lakod bár nem cifra terem,
Az arany is por közt terem ...*

De már szegénysorból való skytha őse is a szegénységgel szembe a lelki tulajdon gazdag voltát állítja oda, amikor a gazdag bospori Leukonor fejedelem, aki tőle, mint leánya kérőjétől azt kérdezte volt, hogy mennyi a nyájainak és szekereinek száma, – azt válaszolta: Nincsenek se szekereim, sem nyájaim, hanem van két jó és derék barátom, aminő nincs egynek is a skythák között. És nagy igazat mondott.

De rávall a dunántúli gulyásra is a nótája:

*Gulyás vagyok, még az apám se vót más,
Nyakamban van szíjj-ostorom, tarisznyás ...
Birodalmam, merre a két szem lát,
Meghódítom ezt az alsó Indiját.*

Természet-szeretete nem is szeretet nála, de mondhatjuk, hogy szerelmese a földnek. Nem természetéért, de jókedvéből, szépsége iránt való igaz vonzalomból, – szeretetből szereti a földet. Természet-szeretete csapongó, szinte eláradó. Minden dalát a természetből vett képpel kezdi, – alaphangulatát adva meg vele dalának, énekének. Ez, ebbe a természeti háttérbe tömörített lelki élménye – a költemény lelke. E nélkül a hangnem nélkül nem tud magyarul, magyarosan írni, gondolkodni. Ahogy mindig valamilyen hangnemben van hangolva a muzsikánk, ugyanúgy a természet gazdag, csapongó világa termékenyíti meg ennyiféleképpen a magyar őslélek alaphangulatát is. Ahonnan eredt, ahonnan vette, – a

természet környező világába ülteti be mindig mondanivalóját.

A magyar nép dala talán nem is fejlődött. Együtt teremtődött a magyar lélekkel. Minden ősi megjelenési formája tökéletes érték. A pásztor sípján megszólaló legegyszerűbb dallam, avagy az előkelők diktálta, keleti díszítéssel cifrázott szö-

Derengés. Zajt F. festm.

veges-dal, a magyar lelkület jellegzetes zamatával átítatódva, csodálatosan szép és értékes művészi termék.

Amikor még írott könyvei nem voltak a magyarnak, a szív- és lélek-sugallta dalok mintegy bibliai törvénykönyv igazították el lelkét az élet megannyi nehéz járatú válaszútján.

Kinek, minek útján, hanemha a dal meséjében, tudná a szemérmes leány megüzenni válasz-

tottjának szíve igaz vonzalmát, hogy azután az is viszonzozni merje?

Íme a népdal, amely mintha Szent Gellért dalos szolgálóleányának ajkáról hangzana:

*„Nemidevalósi kislány vagyok én,
az Alföldön fehér tanyán lakom én,
Megtanultam, hogy kell tűrni, szenvedni,
Az is, hogy kell igaz szívből szeretni.”*

A legény mint fészekhagyó madárfiókat félti a választottját. Inti is szélhordta dalában, amely talán hozzája is eljut:

*„Ne menj kislány a tarlóra,
Gyenge vagy még a sarlóra.
Ha megvágod kis kezedet,
Ki süt nekem lány kenyeret...”*

Érdekes végigkísérni a finom ötvözetű magyar dal alkalmazkodását úgy szöveg, mint dallam tekintetében, amikor az érlelődő érzelmet tolmácsolja oly művészi finomsággal, amelyhez foghatót a világ népdal-irodalma nem alkotott.

*Búza, búza, de szép tábla búza,
Közepibe egy szép vadon rózsa,
Olyan tüskés minden ága,
Nem állja a madár lába ...
Kedves kis angyalom,
Rossz híredet hallom.*

*Olyan tüskés minden ága,
Nem állja a madár lába ...
Kedves kis angyalom,
De nagyon szeretlek.”*

A magyar nótának nehéz feladatot kell megoldania: az üzengetés finom árnyalatait kell szolgálnia. Roppant vigyázattal választja meg a leány is és a legény is a maga nótáját, nehogy a másik többet magyarázzon ki belőle, mint amennyit szabad, hogy esetleges megnehallgatása esetén

Magyar tanya. Rudmay Gyula festménye.

maradjon lehetőség a visszavonulásra anélkül, hogy dalában és ajánkozásában tolakodónak, avagy talán vesztés félnek tűnhessen fel.

Különös jellegzetessége még a magyar dalnak, hogy a nép mindig a természet valamilyen hangulatképével vezeti be dalát.

Azonban igazabb a talaja a dalnak, amikor a hangulatot mintegy aláfesti egy rokontárgyú természeti képpel;

„Kidőlt a fa mandulástól,
Elváltam én a rózsámtól.”

De reménykedésének megint csak pompás nál-pompásabb dalban ad kifejezést:

*Lemegy a nap a maga járásán
Sárgarigó ül a Tisza pariján.
Sárga rigó, fülemüle,
Szép a rózsám, hogy váljak meg tüle.*

*Rozmarinnak csak az a szokása,
Télbe' nyárba' lehajlik az ága.
Le is hajlik, ki is leveledzik,
Édes rózsám rólam álmodozik.*

Amilyen fontos küldetése van a haj szálgyökérnek, ugyanúgy fontos a levélzet szerepe is a fa ágazatának éltetésénél.

Ha a hajszálgyökérzetet a mithológiához hasonlítom, úgy akkor a levélzet a népdallal azonosítható.

Akármelyik sérül meg, az élet törzsfája pusztul belé.

A helytelen irányba terelt történeti múlt épp oly károsan irányítja a nemzet fejlődését, miképpen az idegen lelkület dalkészletének bírálat nélküli átvétele a maga lelkiismeret-körébe.

Nemcsak a történeti, hanem a zenei múlt fenntartása is fontos követelmény egy nép életében.

Mert nemcsak nyelvében, hanem dallamában is él s táplálkozik kincseiből a nemzet.

A természetvilág, mint láttuk, nem csupán színpad a magyar lelkület számára, de elmaradhatatlan kísérője, barátja, kedvese, mindene a magyarnak.

A természet vad virága vagyok én, mondja egyik versében Petőfi. Igen, az egész magyarság egy ilyen mezőben nőtt vad virág. Szél hajtja, nap heve járja, arra járó megtapodja, – s jia el-esett, erőre kel mégis, mert sorsa, teremtője úgy teremtette, arra teremtette.

A magyarság dalos lelkét a nagy skytha pusztaságokhoz hasonlatos magyar Alföld levegője, a szinte bánatos tószemek, az ezeket ellepő madár sereg, gólyák, darvak, kedves társasága láncolja magához, majd Kasmír és a vadon Kaukázus bérceire, s virágos völgyeire emlékeztető Erdély és erdős Tatra-alja.

Lehetetlen, hogy megilletődve ne halljuk és ne mindjárt ide gondoljunk, amikor a nagy szerbiai kegyetlen háborúban egy falu felgyújtása alkalmával egy magyar katona odaírja az egyik ház falára: „Ezt a házat fiúk ne gyújtsátok fel, mert gólyafészek van rajta...”

Az ősi finn-vogul megtermékenyítés késői nyomott hangulatú mesevilága másmilyen levegő, legalább is a magyar nép dalaiban oly gyakran előforduló figefa, ében, ciprus, cédrus, – nem az északi terület szülötte szavak.

Amikor magyar őseink ide kerülnek az új hazába, – a régi magyarság vezető népeleme bizonyos zarathustrai műveltség szellemétől átítatott értékes műveltséget hozott magával, amit nagyszerűen érvényesített politikai és vallásos felfogásában s tiszta látkörű törvényalkotásainál.

De sorra idézhetném valamennyi a kérdéssel foglalkozó jelentősebb írónkat, – a zarathustrai értékes művelődési-hatást illetőleg mindannyiuk nézete egybehangzó.

... Feledünk, feledünk, de folyton visszavissza cseng a régmúlt! S mikor nagyon szenvedünk, csak haza száll a messze idők mutja – és fellángol, feléled a magyar ...

Amint látjuk, *az ősi skytha-hun nép szülte a magyarságot, de ugyancsak a skythák adták őskultúráját az Ókornak is. A skytha-hun népek közül való volt a Kaukázus-szülte s Irán táplálta Zarathustra s a skytha lelkületből termett az ókor megannyi nagy vallásos megmozdulása, az indiai buddhizmus és a Galileából kiindult kereszténység is s a magyarság nagy-nagy tragikuma, hogy gögből, dacból, lekicsinylésből nem lehetett az ősturáni eme értékes eszmevilág közvetlen kifejője, hűségese őrzője.*

A harcokhoz edzett magyar őserő, mint hatalmas érték, kellő csiszolás és megfelelő foglalat hijján csak hányódott, vetődött. Legallyazott törzs, lett a magyarság, lombkorona helyett apró oldalhajtásokkal.

De sorsát egy nemzet se kerülheti el.

A magyarság sorskönyvébe a sok szenvedés mellé gyönyörű dolgok vannak írva!

Zarathustrát, Buddhát és Krisztust nem hiába küldte a teremtő az ő-skythasághoz. A magyarság ősi ereje és nagy tanítóinak szelleme egymást keresve még ma is munkál! Hiszen Zarathustra mágus bölcsei nemcsak a galilei kis Jézust találták meg. Csodálatos úton és módon, Zarathustra, Buddha és a kereszténység egykori látszólagos nagy ellensége, a szentistváni kereszténység útján a kereszténységnek nemcsak hogy igazi védőbástyája, de az öt magyar szent és Máriának felajánlott országa révén a kereszténység egyik legértékesebb pillére lett.

*Tömörüljünk egybe!
Egy szív, egy lélek, egy kar!
Egy múlt, egy jövő!*

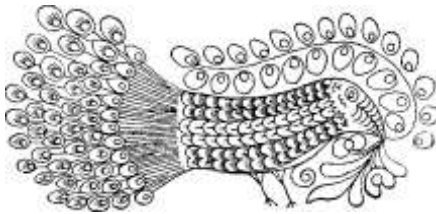
Háromezer esztendővel ennek előtte hangzott volt el a hívó szózat, vajha a magyarban most népére találna!

Zarathustra, Buddha és Krisztus isteni szava volt az, a skythában lekötött, hunban terméke-nyült s magyarban kifejlett nemes tisztasághoz.

Az Aveszta Turán skytha népéhez intézett profetikus szavait idézem:

*„Oh Isten, mikor lesz itt már az az idő,
Amikor nyílt, bátor tekiniettel
Merünk majd egymásnak
Szemeibe nézni?
Amikor szemünkben lobogó lánggal,
Hatalmad ölén hordoztatva, -
Bejárhatjuk majd
E kacagva örülő
Virágozó földet...*

Oh, megszületett-e már az az emberi nem,
 Mely nagy ereje tudatában
 Mégis oly szelíd lesz -
 S hatalma érzetében
 Mégis csak békére törekvő ...
 Oh, hol vagytok,
 Oh, hol késtek,
 Ti várva-várt hősök?
 Kik az igazságot
 És ebben szellemük szent, nagy
 Törvényeit
 Hűséggel szolgálják:
 Világ hőseinek én azokat tartom,
 Kik tárt karokkal csak téged keresnek
 S szemük csillogása csak egedbe tekint.
 Nem őrzöng, nem tombol
 S nem meghunnyászkodó, -
 De az igaz Istennek
 Igaz gyermeke!”

3. A skythaság „sorstere”.

A föld három nagy, fajtaszerint különböző népcsaládját, így a skytha, továbbá a germán és a sémi csoportot aszerint is igyekeznek megkülönböztetni, hogy amíg a sémi faj a vallásos lelkelet megmunkálója és a monotheisztikus „egy Isten” eszménynek volt a kitervelője, addig a germán népek csak a külsőleges megszervezés, rendezés, berendezés tényét eszközlik a földi élet megannyi megnyilvánulásában, – viszont a skytha népeknek, beleértve ebbe a skytha, hun magyar nép fajalakulatait, inkább az egyéni jellemek kidomborítása jut elismerést érdemlő tulajdonaként feladatául.

Ezektől a helytelen, az előítéletektől gátolt, helyes meglátást nélkülöző beállításoktól mielőbb mentesíteni kell történelmi látásunkat, nehogy a magyar fajta mint Európa nyakára zúdult vad és barbár faj legyen csak elbírálható, s így mint kevésbé számottevő fajta, világéletében állandóan ellenségei haditörvényészeke előtt álljon.

Most, amikor az Isten számonkéri a népek és nemzetek munkáját, amikor a világ megannyi tájáról számadásra szólítja fajtája megannyi szórványát, – megint csak tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a népek eme ösztönösen intézett összszeterelését zsákmányolással kell összekötniök. Nem! De számot kell igenis adniok arról, hogy a fajta-keretében népük jellem-nemesítését illetőleg mennyire jutottak? Előbbre jutottak-e, avagy az eltelt századok eseménye a faj etikai sírját ásta volt meg? A sorakozó talán arra jó, hogy amit a fajta egyik csoportja nagyon is elrontott, azt ellensúlyozza a faj tisztább érzésvilágát őrző egy másik alakulata.

Hogy a turk-mongol fajú, avagy, ha úgy határozzuk meg: a skytha-hun-magyar faj-egység

nem képviselte kellően a vallásos lelkiület belső értékeit, – ezzel szemben elég rámutatnunk arra, hogy éppen a skytha-hun népek vallása volt az, amelyre vonatkozóan úgy tudósít bennünket a legkomolyabb ó- és középkori szakirodalom, hogy

... az egyikben az egy éves terjedelmű, arany koronával a fején, kezében pedig kereszt. E' csillag a' zsidók' földjévéül lett az jönni, de mintha a' pogányokat maga' után akarná' édesíteni, napkelet felé sietett, és ott megállott mindaddig, valamég a' három szent Király' útra nem indult. De nem csak itt állott e' csillag, hanem sok más országokban is, az embereknek nagy álmot okozására, kik háfzalan' tudakozódtak, mit jelentene e' szokatlan csillag? Csak a' napkeleti Bölcsék tudták Bálám' prófétálását, és azok a' népmészégek, mellyeknek ezek kijelentettek. Elvégezték tehát sokan magokban, hogy zsidó országba mennek, az új Királyt' imádni, kik közül hárman, úgymint Gáspár, Menyhárt, és Boldizsár' Gyulzersmind lett böles emberek is voltak. E' Királyok nem laktak együtt, hanem kiki saját országában; mert Menyhárt Nábiji Király volt, Boldizsár' Mauvimumi, ki Szába' várossában lakott; Gáspár pedig Indiai Király lévén, udvart Kusai' várossában tartott, hol e' három Királyok egybe találkoztak, és hogy a' hosszú útra jól elkészülhessenek, három napig mulattak. E' város Betlehemhez ötvenhárom napi járás volt ugyan, de ők még is tíz nap alatt oda értek. Nem csak ők eredtek pedig útnak, hanem velek együtt sok fejedelmek és más nagy urak is, ammint hiteles írások bizonyítottak. A' napkeleti Indiának ama' részében, melly Calcutta országnak nevezetk, az a' hagyomány, hogy az odavaló Király, ha nem volt is egyike a' három fellebb említett Királyoknak, de egyike volt még is azoknak, a' kik velek mentek. Ebben az országban üdövel egy kápolna építetett egy magas oltárral, hol az Isten' anyjának faragott képe még a' pogányoktól is nagy bücsben tartatik. E' kápolnát ama' Király építette, midőn Betlehemből visszajött. A' később üdökben e' kápolnából nagy költséggel szent egyház építetett.

Régi magyar egyházi könyv a „napkeleti bölcsékről”.

se szobrot, se bálványt soha nem imádtak, hogy vallásuk nem papírtörvény, de az általuk egyedülnek vallott és hitt Teremtő Ur által az egyének szívébe és a fajtának lelkiületébe írt isteni eredetű szent törvény volt, ugyanazzal a két alap-tétellel, ami a galileai skythaság köréből származott Jézus Krisztusnak is főtételeként szerepelt:

Szeresd az Istent és szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.

A skythaság eme vallásának volt a nagy reformátora Zarathustra. A germán szellem Nitsche nyelvén a legbántóbb módon csúfolta meg Zarathustrát, az „Übermensch” eszméjével akarván az istenes lelkület fölé emelni egy majdan Isten nélkül élni akaró új nemzedéket.

A skytha lelkületű Buddha királyfi csodálatos, mélységesen vallásos lelkülete egyedülálló a föld művelődése történetében. Nem kevésbé a skytha lelkület legigazibb kikristályosodása, a galilei Jézus új vallása. Az Ég és Föld kapcsolódásának eme misztikus jelensége ugyané fajtának, a skythaságnak egy újabb nagyszerű megnyilatkozása. A meotiszti ködös tengerpartok skythasága évezredekken át érlelődött vallásos lelkületének nagyszerű kivetítődése a galileai tanítványcsoport maga-odaadása egy tiszta eszmény szolgálatába.

A zsidóság pld. nem hitte a lélek továbbélésével kapcsolatban ennek odaátvaló bűnhődését, avagy jutalmazását. Szerintük e világnak kell nyújtania mindent. Ezzel szemben Krisztus a tovább élő lélek bűnhődését, – de viszont jóvátétel lehetőségével egy-egy újabb testöltés keretében esetleges megújódását is hirdette maga az Egyház is egészen az ötödik századig. Tehát ugyanazt, amit korábban Buddha fejtett ki oly világosan, tisztán. A legnagyobb egyházatya, Origenész az „újból testöltés” lehetőségének hatalmas szószólója volt a Kr. u. 2. század végén, viszont a hunok Álduna-menti térítő apostola, az istenes lelkű Theothymosz az origenészi elvek alapján volt a hun nép térítő apostola és barátja.

Krisztust idegennek, a pogány Galilea szülötének, a legjellegzetesebb idegennek: samaritánusnak tartá a vele éles ellentétben álló zsidóság. A százkilencedik átok zsoltár romboló szellemével

Indiai szür-mellény, a kalotaszegihez hasonló kivarrással és térkitöltéssel. [Az indiai dzsajpúri múzeumból. Zajti F, tulajdona.]

ellentétben, Jézus a maga skytha lelkületének kivirágzásaként hegyi prédikációja tiszta értékeit nyújtja. Viszont, hogy a messiáság Dávid családjához volt kötve, az átok zsoldárt követő (CX.) zsoldár szövegével cáfolja Jézus, ott nyomban, – mondván, hogyha Dávid urának nevezi a Messiást, miképen lehet ekkor a fia?

Más világ Jézus világa, mint az a világ, amit a semitismus kalmár lelkülete képviselt s amit, a sors által földjén születtetve meg, – le kellett az Isten küldöttének rombolnia. Le kellett rombolnia azt a lelkületet, melynek káros tevékenysége miatt a zsidóság szükségesnek mutatkozó elszigetelését a mai világ is egyik legfőbb feladatának tekinti, hogy t. i. nélkülük, illetve a zsidó eszmeiséggel szemben a maga célkitűzéses jövőjét fejthesse ki a sors elrendelése szerint.

Kétezer év múltán a sors-szellem arra kényszeríti most megint a világ megannyi népét, adjon számadást tevékenységéről. Erre készülve, látta meg a magyarság is, ugyanúgy a nagyvilág, hogy félrevezették.

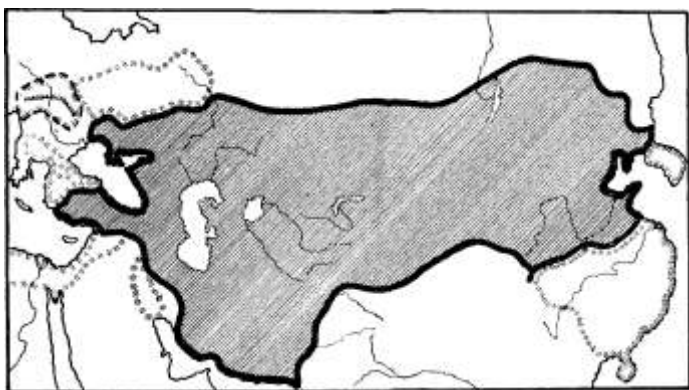
Félrevezette a hamis szellem, a zsidóság, mely azon a címen, hogy a monotesztikus isteneszményt s a krisztusi megváltó ideálokat adta e világnak, – kiverekedte, hogy bármilyen tevékenységével szívesen láttassék a népek körében, akármerre is tereli el a világot. – Most már nem is az a fontos, hogy a semitizmus közben-közben jól élt, de hogy maguk a népek félrevezetve, elpazarolták az Istentől nekik kirendelt, kiszabott drága időt, ami soha. soha vissza nem térhet többé!

*

Láttuk, hogy a „skytha” a tiszta jellem eszményeként szerepel az ókori görög irodalom egész vonalán. A skytha és mongol népek elegyítésével, eme két véglet-lelkület harmonizálásával viszont

Isten a skythaság keretében a legcsodálatosabb népfajokat fejlesztette ki!

A skythával keveredett mongol csoport, így a hiungnu, hun, az avar, a türk, Dsingiszkán és Tamerlán népe, az indiai mogulok, – Japán és Kína jó része vajjon nem az elsők között szerepelnek-e akkor is, amikor megszervezésről, – egyesek, családok, csoportok, fajták, nemzetek és országok hatalmat jelentő megszervezéséről volt

Dsingis Khán mongol birodalma

valaha is szó? Ezt a megszervezést nem a magasfelettségű haditechnika kényszerével, – de tényleg a személyes bátorság és értékes jellemek hatópéldájával érték el tartósan, minden esetben.

Ha kényszerítő külső hatások következtében el is gyengült egy-egy helyen a tartósabb lángolás, a hatalmas létszámú hívővel rendelkező, fölényes értékű művészetet létrehozó Buddhizmus ma még mindig 500 millióra tehető szentéletű Buddha követőt számlál!

A sémi és a germán lélek is a természet ölen nőtt fel, – de mégsem hagyhatta a természet rajta a maga bélyegét eme két faj lelkiületén úgy, ahogy pl. a skytha-mongolság egy különös csoportján, pld. a kínai avagy a japán népen hagyta.

A kínai bölcs, Laocse gondolatvilága értéke sebb, több, mint Salamon bölcsessége és Kong-fucse tanai ugyancsak értékesebbek, mint Mózes törvényei. Zarathustra eredeti tanai többek, mint az Ótestamentom innen vett átmásolásai! A skytha ősi faj családfája és története hozzánk közelebb fekvő, mint az innen átmásolt és alkalmazott beállítású ótestamentumi családfák!

Kína festészete, bronzművészete és fa-építése több, mint amit az ősi sémi, germán és szláv népek valaha alkottak!

India építőművészete és márványalkotásai a görög és római népszellem termékeivel szemben bensőségesebb művészetet képviselnek.

A tényeket mérlegelve, ha van is a fajta egyéni élete szerint kialakított olyan lelki készsége egy-egy faj alakulatnak, – jelen esetben a skytha-hun-avar-magyar fajtának, azután a germán csoportnak és az ugyancsak megkülönböztett sémi néptömegnek, – nem számítva most a maláj és néger fajtákat: egy bizonyos, hogy *a skytha-magyar fajta egynél se hátrább való. De nem is mellérendelten egyenértékű. E föld t ér s égéin való szereplése legrégebb ideje óta nem nyers ereje, de a szellem tiszta értékei alapján – mind a vil ág meghódítása, mind a lelkek meghódítása t ér én is mindig legelől járt. Amíg világrésekre terjedő állam-alkotásaik nagy szervező-készségről tettek mindenha tanúságot, – úgy a*

nél, széles és mély gödröt ás az elültetendő facsemete részére. Kijelölve életkeretét, előbb életterét készíti elő az ültetendő facsemetének.

Az élettér földjének gondos termékenyítése a kertész legelső és legfontosabb feladata. A száraz gyökeret lemetszi. Innen fakad majd az új hajtás. És hogy a gyenge hajtásnak egy parányi kavics se állhassa útját, megsztálja a földet, – porhanyítja, trágyával telíti. Így fog a fa hamar gyökeret verni. Ahány új gyökér indul, annyi rügy is pattan az ágon. Tehát a gyökér minden! Ez a legfontosabb és pedig a hajszálgyökér, ami a nép életében az ősi mythológia, míg a további erősödő gyökérzet már a nép történetének számít. Idegen, gyökér nélkül élősködő folyondár elszívhatja a fa nedvét, a gyökérzet életerejét. Az ellenség is, amikor bosszúját akarja tölteni, szomszédja kertjének a fáját pusztítja el, olymódon, hogy leönti forró vízzel a fa gyökerét. Nem a koronát. A fa gyökerét. És nem tudjuk honnan, nem tudjuk hogyan, csak hervadni kezd a lombkorona. – Ezt cselekedték a magyarsággal. Így többek közt társállama idegen fajú és idegen szellemű uralkodói elsorvasztották a hű szomszéd életterének ősmithológiáját s elvágták értékes történeti múltja gyökereit, amelytől függően oly életerős tudott lenni a magyarság. Igen nehéz lesz újból talpra állania. Mindenekelőtt *szükséges lesz új élettere előkészítéseként életterének telítése a régi tiszta és becsületes magyar lelkülettel, – átgyúrva azt az igazságosság és a maga fajtájá iránt erősebben megnyilatkozó odaadó szeretet termékenyítő erejével, hogy ebbe eredt esse azután az újból megtisztított gyökérzetet.*

Új gyökérzetet kell sarjztatni és amíg nem késő!

A történelmi osztrák uralom azt akarta, hogy belepusztuljon a magyarság az élettérnélküliségbe, amely kifejezés alatt mythológiai és ősi történeti múltjától való megfosztása értendő főként. *Magyar történeti múlt, a magyarság történeti tudatán: a skytha, hun, avar és magyar faji azonos-sági-tudat értendő.*

Mindaddig értéktelen marad a magunk odaadása ennek a gondolatkörnek, amíg nem válik teljesen vérünnké és gondolatvilágunkká. Ezek a fogalmak: skytha, hun, avar, türk – ódon csengésével mintha már csakis a múlté volna. Minthogyha már nem lehetne többé telíteni olyan belső tartalommal, amelytől életre is kelne.

De mégis!

Ahogy a sémi, avagy ősz-germán népek sem estek ki az Isten világából, ugyanúgy rajtamaradt ezen a földön a skytha, a hun s az avar fajta is! Csakhogy más néven szerepelve.

Csupán keresztmetszetben tekintsük át eme fajtaegységnek, a skythaságnak az életét, amely skythaságnak egyik legértékesebb fajta-alakulata a nagy Japán nemzet.

Láttuk, hogy van égi hadak útja, ahol a skytha múlt szellemhadai táboroznak. Láttuk, hogy van itt a föld térségein is egy másik hadak útja: ahol Ázsia messzi keletre húzódó mérsékelt föld-övéén, a Kaspi- és Fekete-tenger fölött el Magyarországig nyulott az az őshaza, amelyen a skytha hun népek tanyáztak valamikor, amely föld valójában tudta szolgáltatni az életkeretét és életerét annak *a hatalmas erejű harcos fajtának, amely ellen Északon Kína, égbenyúló óriás hegyek taráján futtatva végig, 2500 kilométeres falat kényszerült megépíteni, – egy lovas nép ellen!*

Ennek a *mindig is világhatalomért csatázó fajnak* a hadviseléséhez tömérdek ló és élelem s ugyanúgy ruházat is kellett. Ezt

nyújtotta a ménesek, gulyák, kondák és nyájak végelethetetlen tömege, amelynek táplálása csak a mérsékelt égövön, Turkesztántól Magyarorszáig terjedő, vízben, fűben gazdag földi terek mezőségein történhetett igazán.

A legrégebbi hagyomány, az indiai „puránák” szerint ez a mérsékelt égövi ősi fajta, – a „skythaság” – Turkesztán, avagy Turán ősi területe révén, fő központi helye a Kaspi-tó keleti részén az Oxus és Jaxartes bővizű folyók határolta mezőség volt. Innen szóródtak szét e fajtagruppák Kr. e. 12-10.000 között Indiába, Kínába, a sumér földre, Kisázsziába és Amerikába (itt mint a „maya-indián”). De az ősi Magyarországra is jutott belőlük és ugyancsak benépesítették a mérsékelt égöv széles térségeit.

Láttuk, hogy kb. Kr. előtt 3000 és 2500 között megindul e nép újabb szétvándorlása és pedig Mongólia felé, s itt keresztüljárva, Koreán át Japánba is eljut. Délnyugaton a Balkán felé s a Kaukázuson át Kisázsziába, aholis településük a chatti-mittani csoportokat alakítja ki. Az etruszk, ibér, ó-görög nép, telítve skytha lelkülettel, Nyugat felől indítja meg azt a kultúrát, amelynek megfelelőjét keleten a mongollal keveredett skythaság, a hiungnu-hun, avar és türk fajta alakítja ki.

A skythaság kaukázus-vidéki népcsoportjai újabb települőket küldenek Indiába, – ugyancsak Magyarország és a Meotisz-vidék területéről a királyi skythasághoz tartozó csoportok jutnak el Indiába, – létrehozva ott Indiának Kr. e. 1500-1000 felvirágzott újabb kultúr életkörét.

A kaukázusi ősi skythaság közül való volt Zarathustra, az ég küldötte Turán és Irán skytha-hun népéhez, mint e vallás elkorcsosulásának nagy reformátora. Zarathustra volt az első a földön, aki-

nek úgy nyilatkozott meg az Ég, hogy az igaz Istentől, a személyes Atyától hozhatott hírt és teremtetett kapcsolatot az Isten és ember között. Ugyanekkor a zsidóság még az „elohim-al”, az Istennel küzdött. Csak a babiloni fogságban vette át és ültette vallásos gondolkozásába a semitizmus az „Egy Isten”-ről szóló, Zarathustrától s így a skythizmus lelki, etikai életteréből származó, a föld számára eme legértékesebb gondolatot az Egy Isten eszméjét. De ugyaninnen vette át a Messiás, a Sátán eszméjét is, a feltámadás, a lélek tovább-élése, az angelologia és demonologia gondolatvilágát.

Pár száz évvel később a pontusz-vidéki skythaság, segítségül adva haderejét a Kisázsiaiban ekkor uralmon lévő skythaságnak, – Egyiptomig jut el. Innen visszatérőben egy elszakadt kis csoportjuk megtelepszik a palesztinai ekkor lakatlan Galileában, megépítve ott Nazareth közvetlen szomszédságában „Skythopol” (Beth-Shan) városukat.

A skytha haderő nagy tömege viszont az ekkori keleti kereskedelmi úton India felé vonult el és pedig Indiába, – itt ezután már az ő területüként ismert Bihar tartományba, ahol is egyik királyfiuk, Buddha néven, a világ egyik leghatalmasabb vallásos megmozdulását hozta létre.

Buddha igen nagy érdeme a skythaság faja fenntartása szempontjából, hogy nagy jelentőségű vallásfilozófiája egyik fő tételévé a „ne ölj” gondolatát tette. Ez t e t e lehetővé, hogy megnövekedvén, Buddha népe igen számottevő tömeget is jelenthetett India néprajzában s ugyanúgy politikai életében is.

Buddha népe, a mikor lábhoz tett e a fegyvert, – India nagy csendességében minden ereje művészi élménnyé változott, hozzásegítve népét, hogy amit e d i g s z í v ében hordozott csupán, – a művészetek megannyi készsége nélkül a kultúrvilág számára maradandó értékűvé változtassa.

Amit a pásztor, nyája után sétálgatva, képmény somfa-botjára faragott, belefargta a márványhegyekbe is. Vontató jószágának járma ott díszleg a Kr. e. második században készült teljes tökéletességű szancia-i sztupa kapuzatszerkezetében.

Guruló szekér formái, – a lakásul is szolgáló négy és hatkerekű kocsik, a vesszőfonatú kocsi- napellenzők s a sátorok faszerkezetű megoldásai a márvány építkezésbe is belekerülnek.

A pompás barlangtemplomok s a b a r o i U-i h u n t e m p l o m o k c s u p á n m i n t ρ é l d á k m u t a t j á k e n n e k a n é p n e k é s a z ő s i s k y t h a é s a z u t á n u k k ö v e t k e z e t t j ü e - t s i (i n d o s k y t h a), m a j d f e h é r - h u n é s t ü r k f a j t á k , u g y a n e g y t ő r ő i s z a k a d t n é p e g y s é g e i n e k h a t a l m a s e r e j ű m ű v é s z i m e g n y i l a t k o z á s a i t .

*

Hogy Buddha vallászetikája mit jelentett India lelkülete – de a világ gondolatvilágának átformálása szempontjából is, – azt ma már mindnyájan tudjuk értékelni.

Nem is olyan régen történt, hogy *Japán buddhistái szentté avatták a magyar Körösi Csorna Sándort.*

Sokan csodálkozva kérdezik ennek magyarázatát. Az történt ugyanis, hogy a buddhizmust In-

dia szerzetesei már a Kr. u.-i első századtól kezdve rohamosan terjesztették el az Indiával szomszédos, rokon-fajú népek körében, így Tibet, Jáva-Kína és Japánban, – tehát mindenhol a rokon népek körében. (Jáva lakosságának egy része Kr. u. VII. századi huntelepülés.) Az történt továbbá, hogy az indiai gazdag buddhista irodalom legértékesebb termékeit lefordították tibeti nyelvre – így a Kr. u.-i első században élt „turáni skythakanishka udvari költője” által írt egyetlen Buddha életrajzot is, amelynek az indiai szanszkrit eredé tije elveszett. Amikor Körösi Csorna Sándor halatlan nélkülözések és erőfeszítések után Tibetben megírja és előszörre közli a tibeti nyelv 40.000 tagból álló szótárát és nyelvtanát, ezzel megnyitotta annak a lehetőségét, hogy nemcsak a tudományos világ, de maga az indiai vallásos irodalom is hozzájuthasson, visszafordítások révén, sok elveszettnek hitt, avagy nem is ismert buddhista vallásos irodalmi értékhez. Ezt a szinte felbecsülhetetlen értékű szolgálatot ismerte el Japán, amikor az erdélyi székely Körösi Csorna Sándort nagy tisztelettel és elismeréssel „szentté” avatta. De senki sem próféta a maga hazájában. Mintha hiába hangzott volna el annak idején Körösi Csorna fontos figyelmeztetése, egyben végrendelkezése:

„Keressetek, kutassatok, mert az egész világ egyetlen nemzete sem talál annyi kincset kultúrájának gyarapítására, mint a magyar társadalom az ősi indiai kultúra tárházában”

A zarathústraizmuson és buddhizmuson kívül még egy értékes szellemi evolúció öntötte el termékeny tőle a világot és pedig a kereszténység. Ez az, aminek az értékét a semitaság zsidó csoportja úgy igyekszik kisajátítani a maga részére.

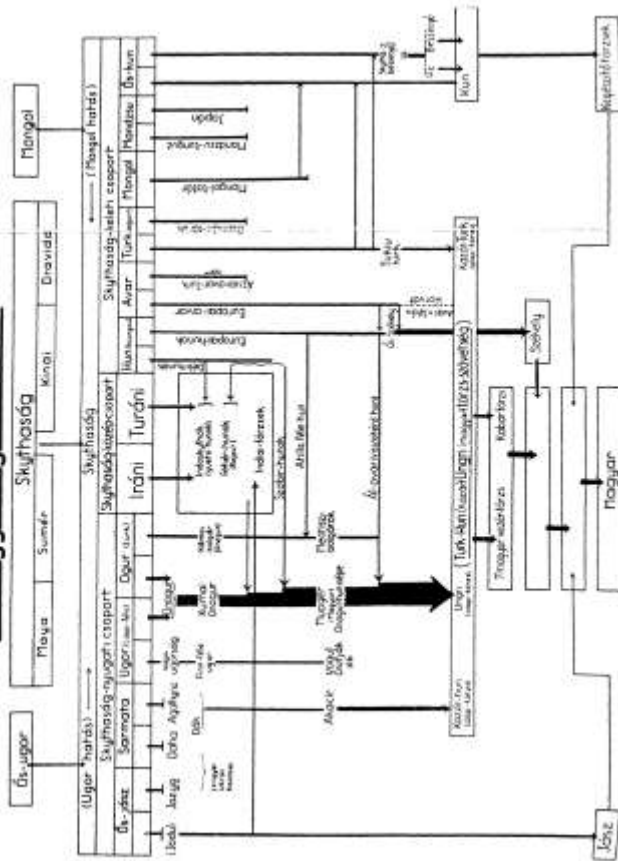

hogy abból a sivatagi teve módjára az örökkévalóságra is telítődjön szomjoltó vízzel. Ma már tudjuk, hogy a kereszténységet nem a semitizmus termelte ki. A skythaság egy kis töredék csoportja, Isten bizonyos elhatározásából is, visszamaradt az asszír fogság után ekkor lakatlanná vált Galileában. A makkabeus harcok idején a többi galileai lakossal együtt zsidó hitre térni kényszeríték őket. *Krisztus maga és tanítványai már eme galileai Skythopolisban települt, zsidó z ó vallású skythák közül kerültek ki, – egy volt köztük csupán fajta szerinti, zsidó, a déli judeabeli Júdás. Igya kereszténység is az értékes skytha jellem és tiszta gondolat megtestesülésének tekintendő.*

Káros ezeikután a dolgoknak olyan természetű beállítása, hogy a skythafajták nem mélységesen vallásos lelkületűek, továbbá, hogy nem rendelkeznek a többi fejtákéhoz hasonlítható mértékű szervezőképességgel. Ugyanolyan nagyok ők, láttuk, mindaikettőben, amilyen nagyok tudtak lenni egyéni jellem-alkotásaik terén!

Említettem, de sőt hangsúlyozottan hivatkoztam írásaim keretében, hogy *nem hajaz, hogy nem vagyunk számszerint hatalmas nemzet, mert hat almássá tesz bennünket az a tud at, hogy nem állunk társtalanul, hogy egy hatalmas egésznek (makrokozmosz) igen értékes kiegészítő része (mikrokozmosz) vagyunk.* A sors keze intézkedése volt, amikor a magyarságot ősi skytha és hun testvéreinek földjén örállónak állította ma Európa és Ázsia mesgyéjére az Isten. – A viharban nőtt fához nem kell támasztó karó! A magyarság is ilyen viharban nőtt fa, nagyszerű jellembeli értékekkel felruházva! Kelet és Nyugat mesgyéjén a két kul-

A magyarság eredete.

kezeseiben is egészen fontos szerepet játszott mindig a magyarság eme jellembeli tulajdonsága. A szív is milyen kicsi a test egész tömegében! A hát, a mell, mint ahogy a maga tömegével a szív olyannyira fontos működését őrizné, védné féltő gonddal. Nem baj, hogy kicsi a szív! Az egész test mégis csak az ő lüktető élete szerint szervezkedik. Csak arra ügyeljünk, hogy valamilyen idegen anyag, ami az etika apró hajszálygökerein fennakadhat, ne akadályozza a szív egyenletes dobbanását!

Ne féljete k hát, mert „kicsinyek” vagytok! Tegyen naggyá benneteket az a felemelő érzés, hogy a magyarság, s a keret, amibe beletartozik, a sky t h i z mu s életterét az igazság, a baráti hűség, a becsületes s z ó t art ás és a maga élete szakadatlan áldozása nemes értékeivel porhanyítottotta és termékenyítette mindig és Isten és a maga össze működő szent akarásából ezt cselekszi mai!

Csak egyre figyeljünk tehát: a fajta jellemének tisztaságára és akarata törhetlenségére, hogy ez maradhasson a magyarság maradandó - szilárd alapépítménye és etikai tengelye is egyben, hogy hosszú életű lehessen fia i örökén a nemzet élete.

A legősibb skytha-hun ősi múlt a magyarság múltja is, – s ahogy a Sahnámé-ban Firduszival megíratta a nagy Mahmud ezt az oly igen nagyra-becsült és szépséges turáni ősi múltat, magasztos szavakkal köszöntve benne szent Turán sahját, – *k ö s z ö n t s ü k mi is o d a a d ó h ű l é l e k e l a nekünk szent hősi és ősi sky t ha múlt-*

tat, hogy viszont ez a múlt is megszentelhesse a mi jelenünket, hogy egy így megszentelődött lelkiiséggel kiépíthessük eme múltunkból sarjadzó jövőt, – a „Szent Skythizmus” igazi élet-keretét: a skythizmus igazi „SZITTYA-SORSTERÉT”!

Szégyelni való múlt hát ez, amilyennel a Teremtő megajándékozta ezt a nemzetet? Valljuk meg inkább óránként, naponként, tisztelvén benne őseink nemes, tiszta és istenes életű múltját.

A múltjához és fajtájához ragaszkodó magyarság ne aggódjon, hogy haszontalanul töltötte élete drága idejét.

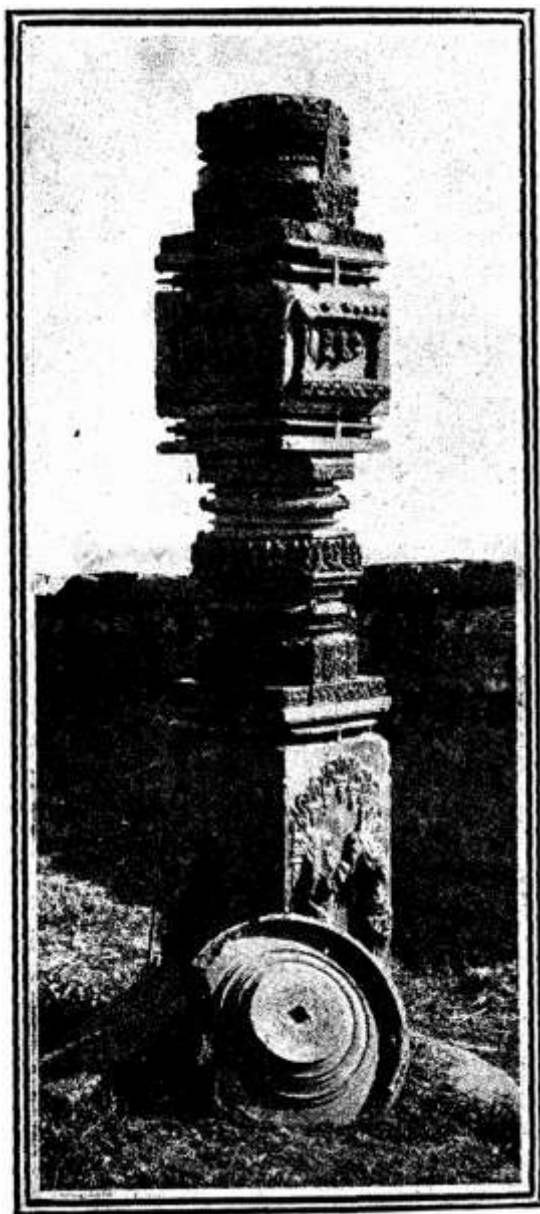

Kabard-leány. (Kaukázus.)

Indoskytha szobor.

FÜGGELÉK

India

I. A Rigvédák szent hagyományai.

(Abinash Chandra Das. Calcutta. University.)

(Kivonat e cikk szerzőjének az 1926. évi allahabadi (India) régészeti konferencián tartott előadásából.)

„A Rigvéda a Pandzsáb alkotása. De ebben a szövegben a szárazföldtől különböző környékről, t. i. Nyugati és Keleti Tengerről (Rigveda X, 136.5), a középén fekvő országok említése nélkül, a (Radsputána) Tengert elérő Sarasvatiról (VII, 95.2), a Négy Samudráról (IX, 33,6; X, 47, 2) vannak adatok. Ez olyan korszakra látszik mutatni, amelyben *Baclriától északra egy nagy Ázsiai Földközi Tenger létezett* és amikor *tenger volt a Pandzsábtól délre*, ahol most a mi Radsputánánk van. A rigvédai árjak (indo-iránok) igen jól ismerték a tengert (Rv. I, 25,7; 48, 3; 56, 2; 116, 4; IV, 30, 17; 55, 6; VI, 20, 12; VIII, 88, 3). Rv. I, 46, 2, 8; III, 55. 1; IV, 43, 5; V, 80, 5; VII, 55, 7; X, 72, 7; X, 136, 5; X, 155, 3, stb. arra mutatnak, hogy a Pandzsáb közelében a Keleti Tenger létezett. A Ganga és Yamuna szórványos említése a Rigvédában arra mutat, hogy folyásuk akkor nagyon rövid volt. Az óceánt fenéig felhőrpintó és a Vindhya hegláncot (Aravalli hegység) annak lesülyesztése után keresztüllépő *Agastya tengere kiszáradt*, medre felemelkedése és az Aravalli heglánc egyidejű lesülyedése folytán, egy nagy földrengésszerű *zavar* következtében. A rigvédai időkben nem csupán a *Sarasvati*, de a *Satadru* is *a tengerbe ömlött* (Rv. III, 33, 2). Mindez a *Kr. előtti 50.000* (vagy *Kr. előtti 25.000*) évtől körülbelül a *Kr. előtt 8000. évig* terjedő időre látszik mutatni. Az a tény, hogy a Rigvéda az évet „*Hima*” néven nevezi, mutatja, hogy a *Pandzsáb akkor nagyon hideg hely volt*. A „*Sárád*” szó használata ugyanazon értelemben abban a szövegben azt mutatja (VII, 66, 16), hogy az éghajlat fokozatosan megváltozott a későbbi rigvédai korban, ami a *jégkorszak utáni* korszak elérékezésének következménye (körülbelül *8.000 évvel Kr. e.*). *Az éghajlat forróra változása, amiről a Zend-Avesta beszél, valószínűleg a Radzsputána Tenger eltűnésének a következménye*. Úgy látszik, hogy a Rigvédát hosszú korszakokon keresztül írták. (Indra „*Vajra*”-ját először kőből készítették, azután csontból (I, 84, 13, 14). Rv. VII, 83.) Em-

lítést tesz arról, hogy a ló borda-csontjait sarlók gyanánt használták a (*Kusa*) fű lekaszására. Mindez a művelődés csiszolt kőkorszakára mutat. De a középső és későbbi Rigvéda korokban már az árjakkal, mint olyanokkal találkozunk, akik a fémek használatát ismerik. Tehát úgy látszik, hogy a Rigvédában képviselve vannak a művelődés összes fokozatai a csiszolt kőkorszaktól a fémek korszakáig. A Rigvéda még korábbi művekről is tesz említést, t. i. a Nivit-ekről, Nigadá-król, és a *Gatha*-król. *Rv. X, 71, 4.* mutatja, hogy még a Rigvéda-korban érthetetlen lett a legtöbb mantra nyelvezete és ebből kitűnik roppant régiségük. A Rigvédában előforduló utalások *földrengésszerű zavarokra* (I, 62, 5; 63, 1; II, 12, 2; 15, 6; 17, 5, stb.), melyekről a geológusok azt mondják, hogy *a Pandzsábban a Pleistocene korszakban történtek*, szintén erre mutatnak. A *Soma* áldozati ital, mint legrégebb dolog említetik (IX, 2, 10; 86, 10) és ugyanúgy *Indra* is (IX, 96, 5) és imádásuk igen régi kellett hogy legyen. *Az irániak voltak az egyedüli másik nép, amely ismerte a Somát* (haomát).

Egy Boghaz Kevi-nél Winkler Hugó által 1909-ben felfedezett, egy mitanni*) király és egy egyiptomi fáraó között Kr. e. 1500 körül létrejött szerződés feltételeit tartalmazó agyagtáblán talált *Mitra, Varuna, Indra, Nasatya* stb. istenek nevei, akikhez való fohászkodás olvasható ezen a táblán, bizonyítják, hogy *a rigvédai árják egy ága Sapta-Sindhuból Mitanniba hosszú idővel, Kr. e. 1500 év előtt vándorolt ki.* A csillagászati bizonyíték is régi időre mutat. Tilak és Ketkarí bebizonyította, hogy *a Rigvéda néhány verse visszamegy az ötödik évezredbe Kr. előtt* és D. Mukhopadhyaya kimutatja, hogy *a Rv. X. 68 és X. 85. 13 Kr. e. 16.000 és 15.000 év között jöttek létre.* Európát 200.000 és 50.000 év között vad emberfajok népesítették be; ezek egészen *különbözők voltak a Homo Sapiens-től*, amely utánuk következett s *amely után Kr. e. 12.000 év körül „Délnyugat-Ázsia”-ból (beleértve Sapta-Sindhu-t és Irán-t) jött egy faj iráni nyelvvel és kezdetleges csiszolt kőkorszakbeli művelődéssel.* Ezen *különböző fajok keveredéséből alakultak ki Európa különféle árja nyelven beszélő fajai.*”

*) A mitanni nép a nagy skythaságnak egy része, úgy, miként az ősi indiai.

II. A Puránák hagyományai.

Néhány fénysugár az ős világtörténelemre a Puránákból.

Írta: *Iwala Prasad Singhal*.

(Kivonat e cikk szerzőjének az 1926. évi allahabadi (India) régészeti konferencián tartott előadásából.)

A *Puránák* nagyon érdekes világot vetnek az ős világtörténelem ama problémáira, hogy kik voltak a sumirok, miért volt egy perzsa indiai összeütközés, hol volt az árják őshazája, kik voltak a Mayák és a Rakshák. A puránikus történelem határköve a nagy özönvíz. Modern geológiai kutatásokból tudjuk, hogy körülbelül 50.000 évvel ezelőtt tengerek voltak a gangeszi síkságon és Radzsputánábai. A Védákban is találunk utalásokat ily tengerekre. A helyzet megváltozott és a Gangesz síksága napvilágra került és kifejlődött. A Puránák beszélnek egy árvízről, melynek idején az árja király elhagyta az országot és visszatérése után új várost alapított Ayodhya néven. Ez a város a Gangesz síkságának északi részén fekszik. Ez megfelel annak, ami következtethető a geológiai bizonyítékból és a puránikus történelemben hitelesen alá van támasztva.

Ezen árvíz előtti időkre vonatkozóan beszélnek a Dévákrol, a Daityákról, a Nagákról – akik mind Kashyapa fiai, továbbá az árjákról, vagy Manushyákról, Manu utódairól. A Daityák a Káspi-tenger körül éltek, ahol királyuk Hiranya-Kashyapa a régi Hyracania királyságot alapította. A Dévák voltak a kínaiak, és Tibet volt a Baikunth, Vishnu székhelye. Rishi Narad a Himaláján keresztül vándorolva behatolt Kínába és az irániak (árják) és a Dévák között érintkezést hozott létre. Azután, amikor Hiranya Kashyapa leigázta a Dévákat, Nar Singh árja király segített nekik és Hiranya-Kashyapát magában Hycanniában megölte. Ez létrehozta az érintkezést a Daityák és az irániak (árják) közt. Egy „Ninharsag*” nevű istenséget, amely név nagyon hasonlít Nar-Singh-hez, fedeztek fel nemrég egy régi Ur-városban talált feliratban. Prahlad idejében árja művelődés terjedt el Daitya országban és kifejlesztette az egész világon elterjedt heliolitikus kultúrát.

Amikor Bali király a Daitya trónra lépett, a Daityák, a Dévák és a Nagák*) közösen tengeri expedíciót szervez-

*) A Daityák a hunok, a Dévák a kínaiak és a Nagák a skythák csoportjaihoz tartozó népek voltak.

tek, de a Dévák ezen expedíció nyereségét igazságtalanul el-sajátították és kizárták belőle a Daityákat. Ezen okból küz-delem keletkezett, a híres Devaasur Sangram. Ebben az üt-közetben Bálit, a Daitya királyt leverték és haderejét szét-szórták. Sumali, Mali, Malyavan és Maya nevű vezérei közül Mali megöletett, Maya Patalába (Amerika) menekült, Sumali és Malyavan pedig Ceylonba s onnan Patalába menekültek, így a heliolitikus kultúra eljutott Amerikába s azon part országaiba.

De Bali király nem nyugodott. Újjászervezte népét és végül legyőzte a Dévákat és elfoglalta országukat, azután a Dévák kérésére egy árja, Pandit B aman Deva lépett fel, mint közbenjáró, és ez Bali királytól kieszközlte azt az ígéretet, hogy lemond uralmáról Baman javára. Baman szám-üzte Bálit és elküldte őt Naglokba. Ez a Bálival való igazság-talan bánásmód felingerelte az iránföldi árjakat indiai test-véreik: ellen. De Baman Deva Brahmagyant Balinak adá át és a királyságot az ő leszármazóinak. Ez a Brahmagyan Bálit Devarishivé vagy Rishivé tette sz istenek között, ő belőle lett az összes heliolitikus népek közös istene Bel, Baal, Ball nevek alatt.

Azután jött a nagy özönvíz és amikor ebben a nagy déli kontinens elsülyedt, Sumali leszármazol a nagy Rawan ki-rály alatt visszatértek Lankába vagy Ceylonba. Ők legyőzték a lankai yakshákat és egy új népet alapítottak: a Rakshasákat, vagyis azon yakshákat, akik Ra Napistent imádták. A Rama-jána bizonyítja, hogy ezen rakshasák behatoltak Indiába, és bár különböző helyeken találhatók, de főleg a keleti és nyu-gati partokon fölfelé terjedtek el Közép-Indiáig és Sind Be-ludzsisztánig. Ez a dravidák vonala. A tamil, a fő dravida-nyelv leginkább ezen vidékeken összpontosult. Ezek a Sumali Rak-shasák tovább nyugat felé mentükben lettek a sumelek vagy sumirok, akik az őstörténelemben ismertek. A Tamil nép-hagyomány szerint is ők délről jöttek.

Az özönvíz után Maya leszármazol is Indiába jöttek és nagy építőmesterek lévén, Rawan és Yudhisthira számára építettek. Miután hinduizálódtak, tovább mentek Egyiptomba és magukkal vitték Manu, Ikshvaku és Kukich Naptól le-származó indiai dinasztíájának hagyományát, hol az első egyiptomi dinasztia Menes-szel, Athithos-szal és Kenkenes-szel kezdődött. Ez az uralkodócsalád építette a Sphinxet, a Nap-Isten szobrát, egy Narsingh vagv tigris-ember formájá-ban, ekként egyesítve Narsingh és a Nap dinasztia két indiai hagyományát.

A yakshák ugyanazon fajbeliek voltak, mint néhány más délindiai faj, mint a banárok, akiket Sri Ram Chandra árijai-

zált. Ők egy nagy afrikai faj maradványai, akik el voltak szigetelve az özönvíz által.

Az özönvíz előtt, körülbelül 35.000 évvel ezelőtt az ősi irániak (árják) még éltek a Pandzsábben és érintkeztek más civilizált fajokkal, a daityákkal, és a devákkal északon, és a nagákkal keleten. A régi puránai történelem ily következtetésekhez vezet bennünket.

III. A turáni hunok.

Írta: *Zajti Ferenc.*

(Felolvasta az Akadémián Modi professzor tiszteletére rendezett díszünnepségen Budapest, 1925 aug.)

[Kiegészítve.]

Budapesten a Vármegyeházán (1923) „A Zend-Aveszta és a Magyarság” címen tartott sorozatos előadásommal kapcsolatban felkértem Modi professzort, hogyha lehetséges volna, dolgozná fel a magyarságot oly közletről érdeklő Aveszta és Pahlavi irodalom hun vonatkozásait, – annál is inkább, mert ebből a szempontból egységesen még nem dolgozták fel ezt a területet.

Modi professzor ezt a munkát maga végezte el nagy körültekintéssel és idevonatkozó adatait fel is olvasta 1924 karácsonyán az Indiai Madrasi 3-ik egyetememes Tudományos Keleti Konferencián.

Az egyik dolgozata, amely a Hunok ősi történetéről szóló 1916-ban megjelent munkájához kapcsolódik: „Toramana és Mihirgula indiai hun királyokkal” foglalkozik. A másik dolgozata „A hunokról, akik elárasztották Indiát s ott hosszabb időn át uralkodtak és a hunok vallásáról” szól.

Ez az utóbbi munka az Aveszta és Pahlavi irodalom hun vonatkozásai mellett foglalkozik a perzsa írók idevonatkozó adataival is, – azonkívül foglalkozik az indiai kútforrásokkal és pedig

ennek irodalmi és feliratokból rendelkezésünkre álló anyagával.

Egyáltalán Modi professzor a hunok nemzeti-ségére, történetére és vallására vonatkozó kutatásai előbbrejuttattak bennünket ahhoz, hogy a minket magyarokat oly közlelről érintő hun kérdés kuszált anyagában rendet tudjunk teremteni.

1. Az Avesztában szereplő „Hunu” szó kizárólag a „Hun” nép neve.

Az Aveszta szakirodalom egy bizonyos köre nem a helyes beállításban mutatta be eddig az Aveszta és pahlavi irodalom „hun” vonatkozásait. A Bartholomae-féle avesztai nagy szótár a „Hunu” (hun) tulajdonképpen egy nép nevét jelölő szót, mint nép-nevet, teljesen kiküszöböli azáltal, hogy a Hun szót helyettesíti a szanszkrit „Sunu” szóval, aminek a jelentése: „fiú”. Nagy szótára 1831-ik oldal hasábján azt mondja Bartholomae a hunu szóval kapcsolatban: a hunav szó jelentése fiú, még pedig devikus, istentelen lény értelmében, - ellentétben az avesztai „puthra” szóval, mely ugyancsak fiút, gyermeket jelent (a még meg nem születettekre is vonatkoztatva), csakhogy ahurai tiszta lény jelölésére használva.

Ugyanezt a nézetet vallja Ferdinand Justi „*Iranisches Namenbuch*” (1895) című munkájában, mely szakmunka pedig főként volna hivatva a Hunu (hun) szót magyarázni. Bartholomaehoz hasonlóan ugyanezt mondja ő is (132. o.): a Hunustar, Turi-i hunusak valódi jelentése: fajzattot létrehozó és a Hunu „*az Istentelenek fiai*” fogalmának jelzésére használatos szó, – pld. a pahlavi „*hune-dahak*”. Tehát a Hunu, Hun szó nála is bizonyos jelentés csupán, nem pedig egy népnek a neve,

Így a két legtekintélyesebb német nyelvű for-

rásmunka és pedig a nagy Avesztai Szótár és a nagy Iráni-Névkönyv a Hun szót mint nép nevét az Aveszta és Pahlavi irodalomból kiküszöböli.

És ugyancsak a teljesen Bartholomae adatgyűjtésére támaszkodó újabb iskola képviselője, Wolff Frigyes, akinek munkáját (Avesta, von Fritz Wolff Strassburg, Verl. Karl J. Trübner, 1910.) Bartholomae revidiálta Aveszta fordításában a Hunu (hun) szót ugyancsak a szanszkrit *Sunu-nak* megfelelő német *Sohn*, – azaz „fű”-val helyettesíti és fordítja.¹) Pl. a Yast V. 54-ben „Add meg nékem azt a kegyet te jó, te hatalmas makulátlan Aredvi-Sura, hogy legyőzhessem a Vaesaká-tól származó bátor „fiakat” („von Vaesaka abstammenden Söhne”), a Xsathró-suka szorosnál, a magasra nyúló Asa-szent Kanha tetején, *hogy a turáni tartományokat megsemmisíthessem ...*” És ugyancsak a Yast V. 57-ben: „Neki áldoztak Ardevi-Surá-nak a Vaesaká-tól származó „fiak” a Xsathró-hágónál, az Asa-szent Kanha legtetején ...”

Ez, ha nem is tendenciózus, de mindenestre téves beállítása a dolognak, amikor angol, francia s indiai neves szaktudósok, köztük dr. Modi is határozottsággal *Hun* népnévnek és csakis ennek olvassák és írják a kérdéses *Hunu* avesztai szót.

Egyik legkomolyabb avesztai szakíró, dr. *Wilhelm Geiger* „Ostiranische Kultur” című munkájában a következőket mondja a Khsathró-Sauka szorosnál Vaesakában lakó lovas hunokkal kapcsolatban: „Mindenesetre közel fekvő és egyszerű az illető szövegrészt úgy fordítani, hogy a

¹Az indiai nagynevű párszi Dadabhai Barucha, Gandhi egykori mestere, Aveszta-pahlavi szótárában a „Hunu” szóval kapcsolatban megállapítja, hogy „a *Hunu* szó egy népnek, egy törzsnek a neve.”

„Hunu” szó egy népnek a neveként szerepeljen...!!
 „... Ez a fordítás azonban igen sok ellenvéleménnyel került szembe, amennyiben a *Hun* szót az iráni szó indiai equivalensének, „*Sunu*”-nak tartották és „*Sohn*”, azaz „*fiú*” jelentéssel fordították.”

„Meg kell vallanom, hogy engem ez esetben az említett szó illetén értelmezése nem elégít ki.”

„... Ha azonban ennek ellenében a mi Hunu (Hun) felfogásunk a helyes, akkor ennek a szövegrésznek mindenesetre egy felette fontos jelentése van, amely különös figyelmet érdemel. Egy lovas nép említetik itt ugyanis, amely nép a turániakhoz, az észak felé eső sivatag törzseihez számított, sőt a lakóhelyéről is értesítést kapunk és pedig a Sir-darja vidékén, ott, ahol még legkönnyebben lehetne egy tatár néptörzs existenciáját elgondolni... Ilyen körülmények között ösztönzést kap az ember az Aveszta hunjait a későbbi hunokkal összehasonlítani.”

„Ez esetben a zarathustrai okmányoknál régebbi bizonyítékokra valószínűleg nem volna szükség azon tény dokumentálásának céljából, hogy valóban létezett ez a nép (az ősi hun nép), mely oly igen jelentőségteljesen folyt be a világtörténelem irányításába.”

„... Természetesen az elnevezések hasonlósága felette csábító, bár csalékony indok és nem tagadható, hogy ezen feltételezésnek súlyos történelmi indokok állanak útjába. A hunok mégis csak egy sokkal későbbi korba tartoznak, mint az Aveszta szerzésének ideje lehetne, amely különben a hun néppel folytatott harcok idejét az Aveszta nép héroszi korába helyezi vissza. Hogy a Túra elnevezést gyűjtőnévként kell felfogni, abból is láthatjuk, hogy a hun nép is mint turáni van megjelölve: Ardivisura Anahitának áldozott a lovas Tusa, a harcos, lován ülve, – erőt esdett

lovaira és egészséget kért önmagának, – védelmet ellenségeivel szemben és ellenségein való győzedelmet s azok teljes legyőzését. És buzgón könnyörgött ezen kegyelemért mondván: Add meg nekem ó jóságos áldásdús Ardvi-Sura-Anahita, hogy én legyőzhessem a lovas Hunukat Vaesakában a Khsatró-Sauka szorosnál... Meg a íchérhunok is, akikről Haug megemlékszik, időszámításunknak csak utolsó századaiban lépnek fel, amikor is az északi steppék lakóit délnek szorítják... Éppen csak annyit kellene feltételeznünk, hogy a hunok mint nomadizáló törzsek már a legkorábbi ókorban járták a középázsiai steppéket és egyes portyázások által már régen félelmetessékké lettek, mielőtt még kiterjedtebb be-berontások és nagyobb mérvű vándorlásuk által úgy az előázsiai, valamint az európai népeknél ismertté és hírhedtté váltak.”

„ ... Minden körülmény között kitarok megállapításom mellett, mely szerint a „Hunu” szó okvetlenül egy nép nevét jelöli, legyen az bár a későbbi hunokkal azonos avagy sem. A textus interpretációja ez által egyáltalán nem érintetik.”

„... Nekünk nyitva kell hagynunk a lehetőségét annak, hogy némely törzsek, mint pl. a „Hunu”, egy idegen, talán a tatár fajhoz tartozott. És hogy az irániak mellett egy velők rokonságban nem álló ősi lakosság is létezett Iránban, ezt nem lehet kétségbevonni. Ezek kezdetben hatalmasak és nagy számban lehettek. Azonban mindjobban leolvadtak és a győzedelmes áriaiak elől visszavonultak a megközelíthetetlen hegyek közé. A legyőzöttek pedig beolvadtak a győző áriák tömegébe.”

A Kr. e. 230 körül épített kínai nagy fal mentén a hunok 3 évszázadon át állandó ostromot intéztek a kínaiak ellen, amiről a kínai haditudó-

sítások számolnak be elég részletesen. Mint szomzédokról emlékeznek róluk a kínaiak a Kr. e.-i III-ik századot megelőzőleg is, le egészen a Kr. e.-i XIII-ik század elejéig. Ezt megelőzően Armenia vidékén játszanak szerepet ezek a népek, amelyek a fajukat jelölő skythaság keretéből rajokat bocsátottak ki a kisázsiai és babilóniai területek felé. A kínai krónikák adatai a hun nép történetét és jellemét az ellenség bírálatán keresztül mutatják meg nekünk. De így is mint hatalmas és önértékes népet ismerjük meg őket. Megjegyzendő, hogy ugyancsak e jellegzetességek tűnnek ki az ugyancsak ellenség által íródott Aveszta és pahlavi iratok adataiból is.

Hogy a Kr. e.-i III-ik századot megelőzően a hunokra vonatkozólag egységes történeti képet nyerhettünk, ez dr. Modi professzor nagy érdeme, aki az Aveszta és pahlavi irodalomnak ebből a szempontból még fel nem dolgozott adatait rendszeres egészbe foglalta.

Azt kérdezhetnők, hogy a rendelkezésre álló adatokból miért nem lehetett eddig is megalkotni ennek az időszaknak a hunokra vonatkozó történelmét? Azért, mert egyszerűen kiküszöbölték a hun népet a velük foglalkozó Aveszta és későbbi pahlavi irodalomból. Modi professzor „A Hunok az Avesztában” című munkájában mindenekelőtt síkra száll ama téves alapra fektetett véleménnyel szemben, amely szerint az Avesztában és a pahlavi irodalomban szereplő „Hun” nép nevéként ismert „Hunu” szót a „Sohn”-t, „fiút” jelentő „Sunu” szanszkrit szóval azonosították, aminek a következménye volt, hogy az Aveszta irodalom köréből kiküszöbölhették a „hun” nép. nevét.

„Ez a szó, írja Modi, az Avesztában jelent ugyan fiút is és pedig „rossz”, „gonosz” értelemben s ugyanazt jelenti, mint a Szanszkrit „Sunu”

és az angol „Son”. Ebből folyólag Darmsteter, Kavasji E. Kanga, Harlez, Spiegel és mások ezt a szót egyszerűen főnévnek vették és „fíú”, avagy leszármazott jelentéssel fordították. Én azonban azt állítom, hogy itt világos utalás történik a Hunokkal viselt harcokra. De miért oly fontos ennek a tételnek az igazolása? Azért, mert pl. Schmidt József volt budapesti egyetemi tanár is, a Magyar Nyelvőrben közreadott cikkeiben többek közt ezeket írja: J. J. Modi dr. bombayi párszi professzor látogatásával tisztelte meg a turáni „testve reket” s a M. T. Akadémia épületében tartott előadásai folyamán hallatlanul új, hihetetlenül eredeti, szinte revelációszerű kijelentésekkel ragadta el a hívő turánistákat és oly kijelentésekkel, amelyek fenekestül felforgatják az iráni filológia alapvető megállapításait és egészen új irányba terelik a magyar őstörténeti kutatásokat.”

Dr. Wilhelm Geiger „Ostiranische Kultur” c. munkájában azt írja: „Minden körülmények között kitartok megállapításom mellett, mely szerint a „Hunu” szó okvetlenül egy nép nevét jelöli, legyen az bár a későbbi hunokkal azonos avagy sem.”

„Az irániak mellett egy velők rokonságban nem álló ős lakosság is létezett Iránban, ezt nem lehet kétségbe vonni.”

Ezért oly fontos ennek a tételnek az igazolása. A Jast V. 54. és V. 57-58. helyein előforduló „hunavo Viaesakaya” kifejezést Schmidt József professzor például „Vaesaka-fiaknak” fordítja. Modi helyes fordítása a következő: „A hős harcos Tusa kéri Aredvi Suna Istennőt: Add meg nekem azt a kegyet, hogy győzedelmes lehessenek Vaesaka vitéz Hunjai felett és megölhessem Turán birodalma népének végtelen számát.”

Schmidt József azt írja a Magyar Nyelvőr-

ben megjelent egyik cikkében: a „*hunavo Vaesakaya*” kifejezés tisztán grammatikailag lehetne persze „*a Vaesakától vagy Vaesaka törzséből származó hunok*”, de tárgyi okok szólnak ellene, ugyanis Vaesaka mint Frangrasyan, Afrasiab turáni király hadvezére említetik és Frangrasyan mindig „turáni”-nak van említve, soha „hunu”-nak, következésképp Vaesaka is „turáni” és „hunavo” nem „hunok”.

Érvnek ez semmi esetre sem elegendő!

Már idézett munkájában Modi professzor bebizonyítja, hogy Vaesaka igenis a hunok hadvezére volt.

Ez a hun Vaesaka ugyanazonos a pahlavi Bundelesh Visak-jával, aki a Turániak egyik őse, Afrasiab turáni hun király egyik unokája, Pirán (Fryana) atyja s a turániak nestora volt. Ez a turáni hun Vaesaka ugyanegy a Firduszi Sahnáméjában szereplő Viseh-el.

A Meher Yastban (Yt. X. 113.) található hun vonatkozást, amelyet Schmidt József így fordít: „Jöjjenek segítségünkre Mithra és Ahura... s akkor majd agyonütve nyújtóznak el a sűrű áldozati italt bemutatóknak a fiai”, ezt a helyet Modi így fordítja helyesen: „Jöjjenek segítségünkre Mithra és Ahura ... s akkor majd a Hunok, akik gonosz érzülettel ajánlják fel az ő áldozatukat, agyonsújtva hevernek ott köröskörül.”

„Az itt említett helyen, mondja Modi, ahol Mithrát és Ahurát kéri fel a harcmezőkön való segédeimül, ezt olyan értelemben teszik, hogy az ő segítségükkel bizonyos személyek agyonsújtásának. Ezek a személyek, ahogy egyes fordítók átültették, bizonyos gonosz szellemi lények lezármazottjai avagy „fiai” volnának.”

„Azt kérdezhetem itt: hogy miért kellett Mithrát és Ahurát könyörögve arra kérni, hogy a gonosz cselekvők fiait sújtsa agyon és nem

magukat a gonoszat cselekvőket? Egy ilyen invocatio helyes voltát nem lehet elfogadni. Én a magam részéről azt állítom, hogy egészen világos, hogy a gonoszat cselekvők itt nem mások, mint maguk a hunok, akik ellen maga az invocatio is intéztetett.”

Egy harmadik helyen a hazugság démona világának hunja helyett azt fordítja Schmidt József, „a hazugság démona világának „fia”“. Ugyanis, mondja S. J., a „hun” szóval való fordítás nem volna kielégítő ...

Dehogy is nem kielégítő! Irán azért nevezte így a turáni hunokat, mivel azok megmaradtak volt a régi vallásos hitükben, amely a Zarathustra-féle reformáció tisztultabb eszmevilágával szemben (szerintük persze) a hazugság démonának a hitvilágát tüntette fel.

Egy negyedik s ezúttal utolsónak említett helyen az Aveszta következő helyét: „Hunavo Pathanaya nava hunavasca Nivikahe, hunavasca Dastayanois (Yast XIX/41.) S. J. Így fordítja: „Keresaspa megölte a kilenc Pathana fiút és Nivika fiait és Dastaváni fiait.” Magyarázként még hozzáteszi S. J.: Hunavo, illetőleg hunavas - grammatikailag lehetne „hunok”, de tárgyi szempontból ez a fordítás lehetetlen, mert Pathana, Nivika és főleg Dastayani szemlátomást iráni nevek, viselőik tehát árják, nem hunok. Ha „hunu” népnév volna, akkor attributive is előkerülne, - de a Hunu sohasem kerül elő attributív funkcióban. Egyáltalában a hunu szótó casusainak fordítása a „fíú” szóval mindig teljesen kielégítő értelmet ad, holott a „hun” szóval való fordítás egyáltalán nem kielégítő. Az avesztai „hunu” tehát kétségtelenül nem „hun”, aki ezt nem látja, az vak, vagy nem akar látni. Ha valaki hun-iráni kapcsolatokat akar kimutatni az Avesztában, más argumentumokkal köteles előállani.”

„Lenét, hogy a hunok a „turáni” álnév alatt lappanganak. Lehet, mondom, csak be kell bizonyítani. A bizonyítás, amennyire látom, rettenően nehéz lesz, s úgyszólván biztosra veszem, hogy nem fog sikerülni.” ı

Ez Schmidt József érvelése.

Először is a Pathana szó itt nem személynék a neve.

Pathana nava „kilenc utonállót” jelent, ez esetben azokat, akiket Keresaspa! iráni hős többek között megölt. Indiában ezeket a harcedzett utonálló betyárokat ma is p a t h á n o k n a k hívják. Hogy viszont iráni hangzásúak az előforduló nevek, ezen nem lehet megütköznünk, tudva, hogy a hunok mágus papirendjének papi nyelve az indiai árja szanszkritnak a testvéryelve volt és pedig az ó-avesztai, – éppúgy, mint nálunk magyaroknál egész a múlt század közepéig papi, sőt közéleti nyelv maradt a latin. Úgy hogy divatban volt a nevek latinizálása is. De azért senki se gondol arra, hogy mert Erdőssy János pl. aki latinosan mindig Sylvester Jánosnak írta nevét, hogy őt fajilag a latinokhoz sorozza.

Azt írja Modi professzor Keresaspa, a nagy iráni hősre vonatkozólag: „A Zamyád Yast-ban a következőket olvassuk: „... Keresaspa megverte a hunukat, a kilenc utonállót, Nivika Hunu-it és a Dastaya-törzs Hunu-it.”

„Más fordítók, így Kanga, Darmesteter és Spiegel a „Hunu” szót, amely háromszor fordul elő ebben a mondatban, egyszerűen köznévknek vették „fiak”, leszármazottak jelentéssel adva vissza. West és Harlez a „Hunu” szót első helyén tulajdonnévknek vették „Hunok” értelemben, a szövegben előforduló további két helyen pedig köznévknek „fiak” jelentéssel. Az én nézetem az, hogy e szó mindhárom esetben a Hunokkal vívott harcra van vonatkoztatva.”

A Dinikard IX. kötete közli egy elveszett régi Aveszta irat tartalmát. A többek közt leírja Keresaspa hős harcát a hunokkal. „A közlés módja megerősíti előttem, írja dr. Modi professzor, hogy a „Hunu” szó a Zamyád Yastban mind a három helyen mint tulajdonnév használatik és pedig „Hunu” avagy „Hun” értelemben, nem pedig főnévnek fordítva „fiú” értelmezéssel.”

„Ez a történet megőriztetett még a Dä-distáni-i Dini-vei kapcsolatos! Pahlavi Rivayetben is. Itt azok a személyek, akiket Keresaspa megölt, a „rácdár” szóval említettnek, ami azt jelenti, hogy „útonálló”, amely szó a pahlaviban megfelel az avesztai „Pathán” szónak.”

„A Keresasp-ra vonatkozó perzsa történelemben viszont, amely az előbbi pahlavi Rivayetnek a változata, a megfelelő helyen a bizonyos „rah-dar” szót találjuk, amely megfelel a pahlavi „racdar” szónak.”

„A kövekező hunokra való hivatkozás, a Fardardin (Yt. XIII. 100.) és Zamyad (Yt. XIX. 86.) Yashtokban található, ahol is a következőket olvassuk Vistasp királyra vonatkozólag: „Vistaspa király a tiszta Zarathustrai vallást elkülönítette előbbi régi formájától, megóvta mindennemű hun befolyástól...”

„Darmesteter, Spiegel, Harlez, Haug és mások nagyon helyesen veszik ezen a helyen a Hunu szót tulajdonnévnek, bár Kanga köznévként veszi. Itt Vistasp a Zarathustrai vallás patrónusa úgy említettetik, mint felszabadítója az iráni vallásnak a „hunuk” befolyásától. A Gos Yasth-ban Vistasp nyolc idegen király vagy törzsfő felett való győzelemért könyörög. Ezek közül való egyik a Khyauona Arjasp, akit a pahlavi Aiädgär-i Zariran mint a „khyauonok” királyát említi. Hasonló könyörgéssel találkozunk az Asisvang Yasthban... Vistasp három csatában vett részt

ezen Aryásp turáni királlyal szemben. Firduszi idevonatkozólag kissé bővebb adatokkal szolgál.”

„A háború keletkezésének oka Zarathustrának a Vistaspa udvarában való térítői fellépése volt. Firduszi szerint maga Zarathustra látja el tanácsokkal az ő királyi pártfogóját, hogy miképpen szabaduljon meg a turáni király igája és befolyása alól. Eképpen, figyelembe véve a Farvardin Yasht fenti helyét, kapcsolatban a Gos Yasht előbb említett helyével és egybevetve még az Aiyadgär pahlavi írással, mindezekből kitűnik, hogy a turáni Arjasp, akivel Vistasp harcolt és¹ az ő törzsbeli emberei a khyaunok mind „hunok” voltak.”

„A Yashtok adataiból, továbbá a Farvardin és Zamyád Yashtokból azt látjuk, hogy *a Hunuk avagy Hunok Vistasp király idejében éltek, akik a Kr. e. 7-ik századot megelőző időkben ott éltek a Kaspi tengertől nyugatra terjedő területeken. Ezek a hunok az ellenséges törzseknek ugyanahhoz a csoportjához tartoztak, amelyekhez a Varedhakák és a Khyaonák tartoztak. Vistasp király, Zarathustra királyi patrónusa úgy szerepel, mint a Hunuk ellensége és ugyancsak ellenségeként szerepel a Varedhakák és a khyaonáknak is. A varedhakák pedig az Avesztában a Hunokhoz hasonló törzseknek vannak feltüntetve.*”

„Az Aveszta különböző helyeinek elemzéséből azt látjuk, hogy egyes helyeknél bizonyos elmentéses felfogások mutatkoznak a Hunu szót illetőleg. De viszont voltak helyek, amelyeknél az értelmezés egységes volt, így különösen az Aban Yasht helyén, ahol is Tusa vezérlete alatt az irániak és a turáni Vaesaka vezérlete alatt a Fiunok között folyt a háború.”

A még bőséggel felsorakoztatható érvek alapján kétséget nem szenved immár, hogy az Avesztában és a pahlavi irodalomban szereplő Hunu,

Khun, Khyon, Khyaon stb. nevek mind ugyanarra az egy népre és pedig a hunokra vonatkoznak. Azt olvassuk idevonatkozólag: „Veshaka települési helye az Aurva Hunoknak (Hunavák), akik deva-tisztelők voltak és a Xhsathró-çaoka szoros közelében laktak (ama szorosnál, mely birodalmuk kulcsa volt), amely felnyulott a magas és szent Kanghához.”

Megemlítem még a Yasht XIX. 86., 99. helyeit, amelyekre Harlez is hivatkozik, mely szerint Vistaspa iráni király kisajátította, magáévá tette a hunok törvényét és fegyveres erővel igyekezett annak országában érvényt szerezni. Viszont a Yasht XII. adat arról értesít, hogy Vistaspa vitte be a szent törvényt a hunok közé.

2. A Kr. e. 1000 körül fennállott Turán-királyság „Hun” népe nem árja fajú volt.

Most pedig lássuk, mit eredményezett nevezett tudósok részéről a hun nép nevének ilyen módon való kiküszöbölése? Azt, hogy az a hunnép, mely Zarathustra idejében Kr. e. 1000 körül mint testvér nép harcolt Vistaspa iráni király népével szemben, esetleg árja népnek is gondolható.

Ezt látjuk mindjárt Geiger W. adataiból, aki azt mondja ugyanis a már említett munkájában: „Az Aveszta népével szemben éles ellentétben áll az áriái vérű nomád törzsek nagy száma. Ezek legnagyobb részben Túra vagy Danu és talán Sariáma vagy Sanni név alatt említetnek... Egyes megkülönböztetett törzsek értendők a Driwika, Hjauna, Mardha, Daha stb. neveken.”

Ezt látjuk ugyancsak Bartholomae Aveszta fordításában is. A 17 kötetből álló Pahlavi Dinkard XIV-ik kötetében, amelyet a bombay-i tudós párszi egyetemi professzor, Darab Dastur Peshotan Sanjana adott volt ki 1915-ben,

pahlavi, gujarati és angol nyelven – azt mondja Sanjana a Fryana névhez adott jegyzetében, hogy „Fryana népe Zarathustra idejében egy határszéli törzs volt, a turániaknak egy nemaetsége. Ezek barátságos érzülettel voltak az irániakkal szemben, majd oda csatlakoztak Zarathustra vallásához”.

A nagy Aveszta szótár összeállítója viszont, Christian Bartholomae, a legkomolyabb tudományos jelleggel készült fordításában „Die Gatha's des Avesta” (1905) a Fryana név magyarázataként a következő megjegyzést teszi: „Fryana Turának fejedelme, aki egy a Vistaspa hatalmi körén kívül álló iráni néptörzshöz tartozó Túra nemzetnek volt a fejedelme, aki, noha még nem tért meg, de nincs is ellenséges érzülettel az új tannal szemben, úgy, hogy a próféta remélheti, hogy őt megtéríti”.

Mit látunk ebből? Azt, hogy Bartholomae-nál Fryana, Túra fejedelme és maga Túra is iráni, – illetve „iráni néptörzsnek” van feltüntetve.

Darab Dastur Peshotan Sanjana kommentálása alapján a Vendidad XIII. 110-hez adott glossa szerint „túra” egyenlő bizonyos betyár jelentéssel, míg egy másik glossa a turáni szót olyas betyárkodó-féle értelmezéssel adja vissza.

A Hunu szóval együtt ezen a módon a Tura, a turáni szót is lefordíthatnánk, ha ki akarnók küszöbölni a két szó tulajdonképpeni jelentését, mely bizonyos népfajt jelölt mindig.

Bartholomae imént említett megjegyzéséhez kapcsolódva, Fryana turánföldi területe nem is lehetett a Vistaspa hatalma alá tartozó iráni terület, mert hisz Irán királysága, – a Pahlavi adatok szerint, – Zarathustra idejében a turáni hunoknak volt az adófizetője. Viszont kapcsolatban a „Turán-királysággal” avesztai és pahlavi iratok határozott tudósításokat közölnek ide-

vonatkozólag, melyek szerint Turán „hun” népe, noha testvérnépe volt az irániaknak, az Iránba betelepült hunoknak, azonban teljesen önálló volt mégis, szervezett nagy hadsereggel roppant hatalommal és később egészen elkülönült vallási felfogással, és hogy a turáni hunok királyságának keretébe tartoztak az úgynevezett „Afrasiáb királyságbeli Fekete-hunok” és ugyanúgy a „Fehér-hunok” népe, akik semmiesetre sem lehettek „árják”.

Tudjuk a Dinkardból és más Pahlavi írásokból, hogy Ārjaspa volt a Turánok – a turáni hunok királya.

A Dinkard szerint: „Arjaspa a kegyetlen hun király”-ként említetik. Viszont ugyané kötetben (XIV. kötet) a hunokkal kapcsolatosan a Dinkard szövege Iránnal szemben a nem iráni Hun fajról beszél.

Idevonatkozólag Harlez professzor már említett munkájára hivatkozom újból, ahol is azt olvassuk: „*A Turák a Varedhakák és a khyaonok, azaz a Hunok országához tartozók*”. (Yesht IX. 31. XVIII. 71.)

Őszintén a Yesht XIII. 144-ben említett Cani és Dahi vidékek is, melyeket némely tudósok Tibettel és a Dakáknak a Kaspi tenger nyugati oldalán elterülő vidékével azonosítanak. A Gyaonok, azaz a Hunok és a Varedhakák tartományának a Turkesztán vidéki Turán néven ismert területén vagy a Kaukázusban kellett lennie. Az Aveszta több helyen (így a Yesht V. 54.: V. 73.; XIX. 4L; XIII. 38 alatt) említi a turáni Hunokat és a Danukat. Ezek a nevek később az ellenséges turáni népekre alkalmaztattak”.

Arjaspa hun királlyal kapcsolatban azt olvassuk a Dinkard (VII. köt.) egy profetikus jellegű helyén (kiad. Peshotan Sanjana 1894.): „A zarathustrai Mazdajaznan hit súlyos megrázkód-

atást fog szenvedni a hamis hitet valló uralkodók részéről. Az első csapás Arjaspa Turk princ részéről fog bekövetkezni.”

A Dinkard VII. kötetében az ott leírt eseményekkel kapcsolatban a következőket olvassuk: „Ó Isten, adj nékem erőt, hogy győzedelmes lehessenek Tur és Selum, – Turán és Khina királyai fölött”.

A Dinkard IX. kötetében Iránnal és Turánnal kapcsolatban ezeket olvassuk: „A Kayanian Gushtasp, Irán királya és az ő megszámlálhatatlan hadserege győzelmet akart aratni a Turk király, Arjasp és hadserege s más királyok fölött, az ő szent Zarathustrájuknak a turki harcos, Baraturus által történt megölettetése miatt”.

3. Zarathustra kora nem Kr. e. 500, de Kr. e. 1000 körül volt.

Az úgynevezett európai hivatalos Aveszta irodalom az iráni Zarathustra szereplési idejét Dárius perzsa király atyja, Hystaspes idejébe helyezte hosszú időn át. (Újabban J. Hertel „Die Zeit Zoroaschter című munkájában). Természetes dolog, hogy a Zarathustrával kapcsolatos események sehogyse voltak bele illeszthetők Dárius perzsa király atyja, Hystaspes idejébe (Kr. e. 518). Ez a téves beállítás azon erőltetett eddigi álláspontnak volt a következménye, mely szerint Zarathustra kortársát és pártfogóját, Vistaspa királyt Hystaspessel akarták mindenáron azonosítani. Ez az álláspont az újabb szakemberek bírálata előtt ma már megdőlt és Zarathustra ideje Kr. e. 500 évvel korábbra (Kr. e. 1000) tétetett, – igen helyesen.

Govindasharya Svamin hindu tudós azt mondja, „Mazdaizm in the Light of the Wishnuizm” című munkájában: „Dárius Hystaspes (Vistaspa) nem azonos a történelem előtti Vish-

taspával, Zarathustra kortársával... Zarathustra szereplése a Kr. e. 1000 év körüli időben állapítható meg ... Kr. e. 3000-ben szerepelt ugyanis Krishna; 1000-ben Kr. e. Zarathustra; és 500-ban Kr. e. Kurush és Buddha, az ethikai avatárája Krishnának; és 1-ben Krisztus”.

Ugyancsak Sanjana indiai párszi tudós is és Tiele holland vallástörténész Kr. e. 1000 körül állapítja meg Zarathustra szereplési idejét.

De maga Bartholomae is (Die Gathas) szemben az eddigi hivatalos felfogással, téliesen elhibázottnak tartja Vistaspa királynak, Zarathustra kortársának azonosítását első Dariusz perzsa király atyjával. W. Geiger „Ostiranische Kultur” című, fontossága miatt már többször idézett szakmunkájában a skythák és hunok á?tal használt iráni hangzású nép és földrajzi nevekre vonatkozólag azt mondja: „. . . A Varedhakák és Hjaunák (Hunok), akik Kavi Vistaspa által legyőzettek, ellenségei az Aveszta népének”.

Harlez professzor Zarathustra idejét Kr. e. 800 körül határozza meg, viszont Mill angol professzor a Kr. e. 8-900 körüli időbe helyezi vissza. Duncker neves történész „Az Ó-kor története” című munkájában Zarathustra idejét Kr. e. 1000 körüli állapítja meg.

4. *A Skythaság nem volt árja nép!*

A régi idők skytháit az árja népek csoportjába sorolta eddig a német szakirodalom és pedig a reánk maradt néhány, így az avesztai zendből megfejthető skvtha nyelv-émlék révén. Az Avestai Yt. helyei és pedig 9/30-31; 17/50-51 a hunok vidékeiről emlékeznek meg. Az e helyen említett Hyaunák, Chioniták (Hunok), akik közé számíttatnak Aredsad-Aspa népe, mint Tanthravat, azaz a „sötét” és Peshana, azaz a

„Küzdő”. Ezek a nevek tisztára iráni hangzásnak és hogyha e nevek viselői saját magukat jelölték meg e nevekkal és nem az Aveszta népétől nyerték azokat? úgy akkor a Hyaunák (Hunok) áriái nemzetisége nem volna többé kétséges. Eltekintve attól, hogy a reánk maradt skytha szavak egyrésze csakis a uraltáji nyelvekből fejthető meg, (1. Nagy Géza és Fischer» Károly munkáit) tudnunk kell azt, hogy a Skytháknak, mint a skythaságban benfoglalt hunoknak Zarathustra idejében és még azután is hosszú századokon át a mágus papsága révén csupán papi nyelvük volt az árja nyelvcsalád körébe sorolt úgynevezett méd-baktriai nyelvjárás, az aveszta akkori iratási nyelve. De folytatom Geiger munkájából:

„... A Kaspi és az Aral-tó körüli síkságon, valamint a Fekete tenger északi partjain már az őskor kezdetén igen nagy számú vándor törzs lakott, melyeket a görögök általánosságban Skytha név alatt foglaltak össze. Reájuk mint IránnaK őslakóira lehetne elsősorban gondolni... A Skythák csakis azon törzseket képviselték, amelyek még mint nomádok vándorolták keresztül a községet, a perzsák, médek, baktriaiak, ariaiak, sogdiaiak pedig azok, akik földműveléssel foglalkoztak és állandó lakóhelyeken települtek. Én nem akarom tagadásba venni a Skythák nagy részének iráni, vagy áriái nemzetiségét, de azért mégis meg szeretném jegyezni, hogy a Skythák nevének használata a görög íróknál némiképpen ingadozó. Úgy látom, mintha a szónak inkább gazdasági értelme volna és a kelet-európai és közép-ázsiai alföldek összes nomád törzseit foglalta egybe, anélkül, hogy figyelembe vették volna, hogy milyen különbségek álltak fenn vérben és nyelvben. Röviden: a „Skythák” fogalma födi az újabb íróknál kedvelt „turániak” vagy pedig a mai „turkesztán-kirgizek” általánosságban hasz-

nált bizonytalan kifejezést. Ha már most a Skythák egyrészéről egész határozottsággal bebizonyítható, hogy az áriái népfajhoz tartoztak és egy bizonyos áriái nyelvet beszéltek, – úgy az még nincs bebizonyítva, hogy nem voltak a Skythák között idegen fajok, talán a tatárok törzsei, akiket hozzájuk tartozónak tekintettek, örömmel állapítom meg, mondja tovább Geiger, hogy véleményem itt egyező a Masperoéval, aki határozottsággal kimondja hogy a Skytha a legősibb faj volt az emberek között és legalábbis részben a turán-faj azon népeihez tartozott, akik Finnország mocsaraitól egészen az Amur folyó partjáig még ma is lakják Európa és Ázsia északi részét.

De különben érdemes tudósunk is, Nagy Géza, akadémiai székfoglalójában „A Skythák nemzetiségéről” írt dolgozatában tiszta képet nyújt arról, hogy, amint mondja: „A Skythák nem voltak iránok, sem másféle árjak, hanem Ural-altájjak”.

5. Az Iránba betelepült Skythák és Hunok településük helye szerint lehettek „irániak”, de nem „árjak”.

Igen fontos dolog annak leszögezése is, hogy Zarathustra idejében (Kr. e. 1000 körül) irániakon nem értettek okvetlenül árját, indiait semmiesetre, perzsát még kevésbé.

A Farvardin Yast-ban egy igen érdekes helyet találunk, amely Irán legjelentősebb népeit sorolja fel, és pedig: „Dicsérettel emlékezünk meg az áriái részből, a turáni részből, a Sariana, a Sani és Daha részekből való jámbor férfiak és jámbor nők leikeiről”.

Iránban, közelebről itt Baktriában, egy igen régi ős-turáni alapra kerülve, volt egy az áriának tartott mitanni, méd, ó-perzsa átvonulásból ott maradt bizonyos gyér lakosság, amelybe betelepültek később a földművelő skytha-hun-fajú turánföldi népek, akik Baktria királyságának vezető fő népelemét alkották azután.

Ezt a nézetet vallja Fridrich Spiegel nagynevű Aveszta szaktudós is, három kötetes „Bramsche Alterthumskunde” című munkájában.

Geiger szerint: „... Az Aveszta semmiképpen nem helyezkedik szembe, sőt figyelemreméltó módon igazolja, hogy Iránban egy az áriái fajtól idegen ősfaj létezése tételezhető fel. Zoroiaszteri okmányokban kifejezetten nem áriái népfajokat találunk felemlítve. Ezeket a „nem áriái” fajokat az „Árják” a legkorábbi bevándorlási korban elkeseredett faji harcokban legyőzték”.

„Hogyha tehát a tatár-mongol népek között, amelyek most Közép-Ázsiát hatalmuk alatt tartják, áriái törzseket találtak, akkor nagyon lehetséges, hogy az áriaiak első bevándorlásuk alkalmával valamely tatár őslakosságra találtak, amelyet természetesen abban az időben, amikor az új mongol invázió kezdődik, már régen felszívtak az uralkodó osztályok. Csak annak a lehetősége volna biztosítva, hogy a régi Irán áriái lakossága mellett egy még régibb nem áriái lakosság is létezett. Ezzel most eljutottam bizonyításom fődolghához: Milyen álláspontot foglal el az Aveszta ezzel a kérdéssel szemben? Később majd egynehány indirekt bizonyítékot fogok felsorolni, amelyek egy nem áriái ősfajnak a létezését látszanak Iránban igazolni. Azonban az Avesztában direkt bizonyítékaink vannak, a nem áriaiak ugyanis többszörösen neveztetnek meg benne és tehetünk amit akarunk, ettől a ténytől

nem szabadulunk és úgyszólván kényszerülünk általa nem áriái törzsek létezésével számolni”.

Harlez professzor azt írja már többször idézett munkájában: „A történelem azt mondja, hogy tulajdonképpen Turán kegyetlen lovasai voltak azok, akik hosszú időken át pusztították Iránt és bizonyos alkalmaikkor meg éppen hatalmuk alá hajtottak iráni területeket... A turáni fajok letelepedtek az „árja országokba, gyakran okozva ott belső harcokat és pusztító háborúkat”. Igen, ez a Baktriában, a baktriai ősi iráni (árja) lakosság közé betelepült hatalmias hun-fajú nép volt az, amely testvér népe volt a Turán területen lakott úgynevezett „Afrasiáb királyságabeli Fekete-hunoknak” és a Zarathustra törzsét képező „Fehér-hunoknak”.

Az irániakkal szemben álló turáni törzs a hun volt; ez a nép az Aveszta, a pahlavi és perzsa adatok szerint az iráni (baktriai) törzsek testvér népe volt.

Az iráni „árjáknak” semmiesetre se lehetett testvér törzse a „turáni” hun-nép. Világos, hogy itt, amit Geiger is megenged, egy Iránba betelepült ősi hun népről van szó, akik települési helyük szerint lehettek irániak, de nem okvetlenül árják.

„A Hunok ősi története” című munkájában azt mondja Modi professzor, hogy „... a régi iráni tradíciók szerint mindkét királyságnak és pedig úgy az iráni, mint a Turán-királyságnak alapítói testvérek voltak... Turán volt a bölcsője a régi hun nemzetségnek s a turániak voltak törzsszülői az ősi hunoknak, akik azután a Turán királyság felbomlásakor szétszóródtak Kína hegyei közé s az Altáj vidékére. Úgy az Aveszta, mint a Pahlavi régi iratok és könyvek ugyanis erről beszélnek”.

Igen, az Irán területén lakott baktriai hatalmas hunok voltak azok, akik a Zarathustra előtti

időkben a turáni hunokkal folytatott „testvér háborúban”, – majd a Zarathustra korában felidéződött 32 éves „vallásháborúban” meggyengülve, – idők múltán kb. 500 évvel később, amikor Cyrus perzsa király meghódítja Baktriát, – lassankint beleolvadnak a nagy Iránságba és akkor sem fajlag, de csupán azon a réven, hogy Zarathustra vallása a perzsa birodalom állam-vallása lett és hogy Baktria főfészke volt éppen a Zarathustraizmusnak. És miután a későbbi időkben az árja perzsák egyik főismérve a Zarathustraizmus lett, Baktria jelentős számú hun népe – éppen vallása révén – a vallásukról megkülönböztetett árják gerinceként szerepeltek ezután.

6. Az Aveszta vallás ősi formája a turánföldi hunok vallása volt, amelyet Zarathustra reformja után a mágus papok vittek be és terjesztettek el Médiában és Perzsiában.

Harlez professzor azt mondja idevonatkozólag (Introduction to the Avesta): Végeredményben leszögezzük azt a tényt, hogy az avesztai Mazdajaznan (Zarathustra-féle) vallás sohasem volt igazában a perzsa nép vallása, ugyanúgy uralkodóiké sem... A Mágusok vallása nem az a vallás volt, mely a perzsa lelkület számára nyilatkoztatott volt ki és éppen azért hamarosan feledésbe is ment a nemzet legnagyobb részénél... Az Aveszta, mondja tovább nevezett szerző, a mágusok munkája volt, akik bevitték azt Perzsiába. Az Aveszta nyelve méd nyelv volt – és pedig a raghai dialektus. A Gatháknak, Zarathustra fohászainak dialektusa viszont inkább Mérv vagy Keleti-Atropatáne nyelvjárása volt.

Ez volt ugyanis a Mágus papság igazi hona. Az Aveszta vallás kombinatív eredmény, amely a turáni dualizmusból egyrészt, másrészt

ről az árja mithologia és vallásos hitből (pl. a Fravashik koncepciója) származott, amely azután később, kölcsönös megtermékenyüléssel, sémi (babiloni) hatásokkal is keveredett”.

Hogy viszont sok az indiai elem, különösen a későbbi keletű aveszta-irodalomban, ennek elfogadható magyarázata a hunok (sakák, jüe-tsik és fehér-hunok) hétszázéves indiai uralmában keresendő, akik ugyanis kedveztek a Buddhizmusnak és a Hinduizmusnak is, – de viszont erősen propagálták, különösképpen a zarathustrai vallás brahminjainak Indiába való betelepíttetése óta, a maguk Mazdayaznan-Zarathustra-i hitüket, – és ezúton bizonyos vallási syncretizmus keletkezett az Indoskythák és Fehér-hunok hatalmas birodalmában, melybe beletartozott Észak-India, Pandzsáb, Kasmir, Baktria és más volt iráni területek.

Az erdélyi régi sarmisegetusai romok területén volt vad amikor egy a Zarathustra-féle vallásnak szentelt Mithraeum, amelynek nagyszerű leleteit és rom-maradványainak ismertetését Akadémiánk egyik nagyobbszabású kiadványában gr. Kuun Géza előszavával ellátva, Királyi Pál dolgozta fel szakszerűen. Ebben a munkában azt mondja Királyi Pál: „A turáni eredetű népek hatalmas papi kasztja a mágusok, a hódítás befejezte után kiegészítő részei lesznek az uralkodó törzsnek, kezökbe kerítik a kedélyek fölötti hatalmat, tévtanokba merítik az árjákat, meghonosítják és tovább képezik a tűz és csillag-imádat és egyedül szabadalmazott közvetítőknek tartják magukat Isten és ember között, úgyhogy nélkülük még a legcsekélyebb vallási szertartás sem hajtható végre, sőt az ima is csak általuk juthat el a mindenség teremtőjéhez... E mágusok egészen hatalmukba kerítették a népet, úgy a legmagasabb, mint a legalsóbb osztályokat”. Ezek a má-

gusok nemcsak Turán, Baktria és Irán területén terjesztették és honosították meg az eredetileg ősi turáni duális, Zarathustra által azonban – kijelentésből származó – tiszta monotheizmussal telített reformált vallást, – hanem később és pedig a Kr. e. 1-ső században és a Kr. u. V-ik században, amikor újabb és újabb hun-fajú népek foglalják el az Aveszta vallás ősi fészket, Baktriát és ugyanúgy India nagy részét, – ezek a mágus papok, mint a turáni jüe-tsi és fehér-hun népek zarathustrai Mazdajaznan vallásának hivatalos papi rendjei, Indiában is meghonosították azt.

Gowindasharya Shwamin hindu tudós említett munkájában a következőket mondja: „Zarathustra létesítette volt a Magha-Bramánok (azaz a Zarathustra-féle mágusok) papi rendjét. Ők Kaniska királlyal (cca 78. Kr. u.) jöttek először Indiába, aki úgylátszik az első indoskytha fejedelem volt, aki az Aveszta vallást pártfogolta... A mágus papok minden valószínűség szerint első ízben Kaniskával jöttek be Indiába, mint az ő zarathustrai papjaik”.

*7. A turénföldi ősi-hun-nép, a saka-skythák, a jüetsi hunok, a fehér hunok és Atilla hunjai ugyanegy nép, – foglalhatja a magyar ősi alap-
elemnek.*

Egy dolgot szükséges még leszögeznünk, hogy vajjon az előbb említett Kaniska király jüe-tsi, úgynevezett indoskytha népe, milyen kapcsolatban állott a közük települt Fehér-hunok népével és ezek együtt az Atilla-féle hunokkal? Ennek megállapítása azért fontos, mert a Kr. e. 2-ik században ezeknek az Indiába betelepült jüetsi népeknek egyik elszakadt törzse települt át még az ős hazából az Ural vidékére és keveredett ottan vogul, osztják-féle népelemekkel és akikhez a Kr. u. 2-ik század elején csatlakoztak a Hiungnu-

hunok népelemei, akikből kivált azután a Balam-bér-féle hunok hadereje, – otthagya mintegy magvát az Ural menti kohóban lassankint magyar fajjá érlelődött népnek.

A magyar ős alapelemnek a hunokkal való azonosításánál figyelemmel kell lennünk eme különféle rétegekre, melyek különböző időkben más-más műveltséget és nyelvi hatásokat hoztak, de mégis mindig ugyanannak a népnek az erejével és fajiságával erősítették az Ural kohójában érlelődő hun-fajú magyarságot.

Módunkban állana idevonatkozólag elég bőszeges bizonyító adatot felsorakoztatni. Én Stein Aurélna fogok itt csupán hivatkozni, aki 1897-ben tartott akadémiai székfoglalójában eléggé megvilágította ezt a kérdést. Székfoglalójának a címe: „A Fehér -hunok és rokon törzsek indiai szereplése”. Stein Aurél ebben a munkájában a fehérhunokkal rokon törzseknek egyik oldalról a jüetsi és sáka-skytha népet, míg más oldalról Atilla hunjait tartja.

Azt mondja ugyanis nevezett munkájában: „A Yüe-tsi királyt aranyból való érmei népe sajátos öltözetében állítják elénk. Rendesen állva jelenik meg előttünk, térdig érő nyitott kabátban, mely a mai közép-ázsiai népek subáira emlékeztet, magas kucsmával és csizmával. Hálásak lehetünk az ismeretlen vésőmestereknek, akik a külső alak e realistikus ábrázolásával minden kétséget kizártak aziránt, hogy itt északról jött szittyá hódítóval van dolgunk... Három kínai dynastia évkönyveiben találkozunk azon állítással, mondja tovább Stein Aurél, hogy a Ye-thák, vagy Ephthaliták azaz a Fehér-Hunok a Nagy Yüetsik fajához tartoztak. Ebből következik, hogy az utóbbiak és köztük maga az uralkodó Kusán törzs, szintén a török-tatár népekhez tartoztak. E felfogás helyes volta felette alkalmas ma-

gyarázatát nyújtja azon viszonyoknak, melyeket a Fehér-Hunok letűnése után India azon határ-részein találunk... A nagy Yüe-tsi nemzet maga is török-tatár eredetű volt. Ez eredet viszont valószínűvé teszi, hogy a Fehér-hunoknak gyors és teljes letűnését e vidéken a rokon Yüe-tsi néptörzsbe való beolvadás eredményeként kell tekintenünk... Az Ephthaliták (fehér-hunok) közel nemzetiségi kapcsolatban állottak azon európai hunokkal, kik velők éppen egy időben jelennek meg a világtörténelemben... Az európai hunok a turáni népcsalád messze elterjedt török-tatár ágához tartoztak. Így tehát jogosultnak látszik azon föltevés, mely ugyanezerí eredetet tulajdonítja az Indiában szerepelt Fehér-hunoknak is.

Összefoglalás.

Az eddig előadott dolgokat végeredményben a következő pontokba foglalhatjuk:

1. Az Avesztában szereplő „Hunu” szó kizárólag a „hun” nép neve és semmiesetre sem igazolt a német szakirodalom ama beállítása, mely szerint ezt a szót a német Sohn-nal egyértelmű szanszkrit „Sunu”, azaz „fiú” jelentéssel fordították.

2. Ugyancsak nem igazolt különösen a német szakirodalomnak amaz állítása, hogy az Aveszta és pahlavi-irodalom szerint a Krisztus előtt 1000 körül létezett hatalmas Turán királyság árja területén árja faj lett volna.

3. Téves beállítása a német szakirodalomnak, amikor Zarathustrának és a vele egyidőben szerepet játszó és fajához tartozó turáni hunoknak az idejét egy egész idegen környezetbe a Kr. e.-i 500-ik esztendőbe helyezi. Ugyanis a párszi, indiai, angol és francia idevonatkozó szakirodalom

a Zarathustra-korabeli Turán-királyságot a Krisztus előtti 1000 körüli időben szerepelteti.

4. Téves beállítás az is, mikor a skythák faji hovatarozását a reánkmaradt egynehány és az Aveszta nyelvéből kimagyarázható skytha szó alapján akarják megfejteni, holott az Aveszta nyelve, mely az árja szanszkritnak testvéryelve, csupán papi nyelve volt a turáni királyság mágus papságának, úgy amint Magyarországon a latin nyelv volt bizonyos időn át közéleti és társadalmi nyelvünk. Több indiai, francia és angol szakíró, de a német W. Geiger tanúsága szerint is, a skythák javarésze a Turán királyság keretébe tartozó volt és ennek legértékesebb elemét képezte a skythák királyi törzse, a hatalmas hun nép.

5. így, amikor azt mondjuk, hogy Feridun fiaí és pedig Turán és Irán testvérek voltak, akkor nem az iráni-árjákról van szó tulajdonképpen, hanem az Iránban, az iráni skythák közé letelepült hun, daha, stb. turánföldi népekről, akik iráni területük után nevezve lehettek irániak, de semmiesetre se árják. Ezt igazolja a legkomo-lyabban értékelhető Aveszta szakirodalom.*)

*) Geiger Ostiranische Kultur e. művéből:

„ . . . A Túra szónak meglehetősen általános és széleskörű jelentése van. . . . Így teljesen egyenlő jelentésben használta a Danu szóval, amely nyilvánvalóan, ha aria vagy nem aria ellenségei is az Avesta népének, egy szóval: a b a r b a r o-
kat jelzi.”

„A Fravasikat tiszteljük mi . . . akik csatát állanak í Danu ellen. Ti győztétek le a turáni Danu-k ellenállását; ti törtétek le a turáni Dānu-k ellenségeskedését.”

„A Dānu-k a „tízezer”, azaz „számos fejedelmű” jelzöt kapják. Ez mutatja, hogy egész csomó kisebb osztagra és hordára oszlottak, melyeknek ' mindegyike saját, teljhatalmában semmi magasabbrangú hatalom által nem korlátozott fő alatt állott.”

6. Aveszta szakírók, köztük Harlez professzor megállapítása és szavai szerint: „Végeredményben leszögezhető az a tény, hogy az avesztai Zarathustra-féle vallás soha sem volt igazában a perzsa nép lelki vallása, ugyanúgy uralkodóié sem. A mágus vallás nem az a vallás volt, amely a perzsa lelkület számára nyilatkoztatott ki és éppen ezért a mohamedán hódítás idején hamarosan feledésbe is ment a nemzet legnagyobb részénél. Az Aveszta a mágusok munkája volt, akik bevitték azt Mediába és Perzsiába. Az Aveszta vallás kombinatív-eredmény volt, mely az árja mithologia és vallásos hitből egyrészt, másrészt a turáni dualizmusból (pl. a Fravasik koncepciója) származott”.

7. A hunok ősi vallása volt az a vallás, amelyet reformált a hozzájuk tartozott Zarathustra. Az Iránba betelepült ősi hunok, később a Baktriában és Indiában uralomra jutott Yüe-tsi-hunok és ugyanúgy a fehér-hunok elfogadták ezt a reformot és kifejtették olyan formában, amelynek szelleme táplálta eddig a leghatalmasabb filozófiai és vallásos megmozdulásokat.

„Kultúrtörténetileg azért különösen érdekes a Dānu név, mert úgy ezen alak, mint egy továbbképzése, Dānava, a Rig Védában is megtalálható...”

„... az indok elsősorban az Indus völgyének és a Pand-sabnak nem-aria őslakóit nevezték ezzel (a Dānu névvel).”

„Számunkra a Dānu szó történelmi jelentése fontos . . . Egy dalban így fordul elő:

„Óh, te Vritraölő, te dicső, nem voltál-é te is haraggal egészen eltelve, mikor a Dānu-t (az ellenséget) lesújtottad?”
(Rig Veda, 4. 30. 7.)

„Nyúlj erődhöz, te Erős, mellyel az ellenséget lesújtod, a Dānu pókfajzatát.” (Rig Veda, 2. 11. 18.)

„Dānu, valamint a dāsa a da gyökből származtatandó (=vágni, szétvágni, megsemmisíteni),”

IV. A Skythákról.

a) *Skythia.*

(*Béla király névtelen jegyzője.*)
Szabó Károly fordítása. (1860.)

Scythia igen terjedelmes föld, melyet üentumogernak neveznek.

Határa kelet felé az éjszaki résztől a Fekete tengerig terjed, mögötte pedig vagon a Thanais nevezetű folyó nagy ingoványokkal. Itt szerfölött bőven találkozik nyuszt, úgyhogy nemcsak nemes és nem-nemes abból ruházzkodhatik, hanem gulyás, kanász és juhász is azzal ékíti öltözetét azon a földön.

Ott aranynak és ezüstnek bővé van, és azon föld folyóiban drágakövek és gyöngyök találatnak.

Scythiának kelet felől való határánál pedig a Góg és Magóg népek laktanak, kiket Nagy Sándor berekesztett.

Scythia pedig szélteben-hosszában igen terjedelmes, s a népet, mely lakja, közönségesen Dentumogernak hívják mai napiglan; és az soha semmi uralkodó hatalma alá vetve nem volt.

A seythák ugyanis régiféle népek, s hatalma vagon Scythiának ke.eten, mint fönt mondtuk.

Scythi'nak első királya volt Magóg, s azon nemzetet Magóg királyról neveztek Mogernek. Kinek is nemzetségéből származott azon nagy, híres és hatalmas Athila király, ki Úr születésének 451-ik esztendejében Scythia földjéről kiszállva, hatalmas erővel Pannónia földjére jöve s a rómaiakat megfutamítván, az országot elfoglalá és királyi lakot alkota magának a Duna mellett a hév vizek fölött; és minden régi műveket, melyeket ott talált, megujtata és körül igen erős kőfallal megépíte, melyet magyar nyelven most Budu-várnak neveznek.

De hagyján! a történetírás útját kövessük.

Ezután sok időre származott ezen Magóg király nemzetségéből Ugek, Almus vezér apja, kitől Magyarország királyai és vezérei eredetöket vették, miként a következőkben mondva lesz.

A seythák ugyanis, miként mondtuk, régiféle népek, a kikiről a történetírók, kik a rómaiak tetteit megírták, így szólnak, hogy a seythiai nép igen bölcs és szelid volt, kik a földet nem művelék vala és csaknem semmi véték sem vala közöttük. Nem is voltak mesterséggel készített házaik, hanem csak nemezből készített sátraik; húst, halat, tejet és mézet esznek vala, sok barmot tártnak, nyusztok és más vadak bőrével ruházkodnak vala. Az aranyat, ezüstöt és gyön-

gyöket olybá veszik, valamint a köveket, mivel azon föld folyóiban találtak vala. Máséra nem vágnak vala, mivel mindnyájan gazdagok voltak, sok barmaik és eleségök bőven lévén. Később azonban, a már mondott nemzet, a háborúnak neki törődve, igen szilajjá vált. És hiszem, hogy még most is megismerhetitek, hogy kemény nemzet volt, erkölcsseikről.

Mert a scytha nemzetet egy uralkodó sem hódította meg: a scythák ugyanis Dariust, a perzsák királyát nagy csúful megszalasztották s elveszte ott Darius 80 ezer embert s így nagy ijedten szalada Perzsiába. Ugyancsak a scythák Cyrust, a perzsák királyát, 330 ezer emberével együtt megöleék. Ugyancsak a scythák magát Nagy Sándort is, Filep király és Olympiasz királyné fiát, ki harczolva sok országot meghódított vala, csúful megszalaszták.

Mert a scytha nép edzett volt minden bajt kiállani s nagy természetűek s háborúban vitézek voltak a scythák, mint-hogy semmiök sem volt a világon, mit a rajtuk elkövetett sérelemért elcseszteni féltek volna. Mindön ugyanis a scythák győzedelmet nyernek vala: semmit sem kapának a zsákmányon, mint maradékaikból a mostaniak, hanem csak dicsőséget kérésének belőle; és Dariuson, Cyruson és Sándoron kívül egy nép sem merészlett. a világon földjükre lépni.

Az említett scytha nép pedig kemény volt a csatára, gyors a lovaglásra, fejükön sisakot viseltek s íra és nyilazásra a világ minden nemzeténél derekabbak voltak: s hogy ilyenek voltak, maradékaikról megismerhetitek.

A scythiai föld pedig a mennyivel távolabb esik a forró égaltól, annyival egészségesebb az emberi nem szaporodására; és jóllehet igen téres, még sem volt elég az ott megszorodott nemzetek táplálására és befogadására.

Azért is a hét fejedelmi személy, kiket hetumogernek neveztek, a hely szükét nem állhatván, erősen gondolkodók, hogy azt oda hagyja.

Ekkor ezen hét fejedelmi személv egymásközt tanácsot tartva elvégezé, hogy magoknak földet foglalni, melyen lakhassanak, szülöttjük főMjéről távozzanak el, miként a következőkben mondva lesz.”

b) *A Skythák.*

Írta: Nagy Géza.

„A turánvidéki isszedonoktól s a Jaxartes-vidéki massagetáktól Északra a Jeniszei és Bajkál körüli terület volt a skythák őshazája. A skytha-áramlat Kr. e. 1500 körül indult meg. Targitaos, az első skytha király 1000 esztendővel előbb élt Darius skytha hadjáratanál. A belső ázsiai skythák a Kr.

e. 1500-tól kezdődően beékeltek magukat az európai és ázsiai áriák (északon a germánok s délen a perzsák) közé és új ethnikai alakulatokat idéztek elő az áriaságban: az indo-iránok (az iráni korai skytha települést) lejjebb szorították délnek és délnyugatnak. A hinduk (csak vallásuk szerint „hinduk”, fajta szerint Magyarországról Indiába átkerült skytha őstelepülők) Kr. e. 1500-1500 közötti időkbén a Pendzsáb, majd a Ganges vidékére nyomultak. Kr. e. 1500-600-ig tartott az Ázsiából előnyomuló turánok azon áramlata, melynek következtében az áriaság előbbi összefüggő láncolata megszakadt. Különváltak az ázsiai indó-iránok, és az európai áriák. A Bajkál, Altaj, Jeniszei vidékétől kezdve, Szibérián, Közép-Ázsián s az Ural és Volga melletti területen át a Fekete-tengerig egy meglehetősen egyöntetű lovas nép rajai szakadoztak szakadatlan egymásutánba, kiket a görögök skytháknak, a perzsák sakáknak neveztek. A skytha vagy saka volt az a nép, amikor a görögök Kr. e. 700 felé nagyobb figyelmet kezdtek fordítani ezekre az európai népektől annyira különböző nomádokra. Neve szerint a saka nép a törökségnek volt egyik ága, vagy helyesebben mondva, ókori képviselője. Ma alig van valaki, aki ne Európában keresné az áriaság őshazáját. Az ősi ária nyelv, melyből később az indó-iráni, lett, szláv, thrák, illyr, greco, ital, kelta és germán nyelvek ágaztak ki, nem azonos a szőke „race” tulajdonképpeni ősi nyelvével, hanem az utóbbinak és valamely középpázsiai eredetű brachycephal népesség Turán jellegű nyelvének összeolvadásából alakult ki.

A görögök, ha ismerték is a lovat, de nem tudtak lovasolni. A lovas kentaurokban a lovával szinte egybenőtt skytha harcos emléke maradt fenn náluk. De tudnak a férfitestű és lófejű vad és harcos gandharvákról a hindu mondák is. A gandarok, a gandharvák, kentaurok nemcsak történetileg megállapítható ázsiai faj, hanem egyúttal skytha fajta nép is. Az agathirsok neve alá foglalt legrégebb skytha elemet Herodotus a Duna egyik mellékfolyója, az erdélyi Maros mellett említi. Ez a nép később a Don környékén akatir vagy akatzir néven tűnik fel, azonos a helyette csakhamar használatba jött chazar, kozár, koszr, ghyszr, stb. elnevezéssel. A skythákat, akik a Kr. e. VII. század utolsó tizedében elárasztották Elő-Ázsiát, az asszír feliratok nem a perzsa saka, hanem a pontusi skyth alakból származott aguzai, iskuzai néven említik. Herodotus a perzsákról állítja, hogy az összes skythát sakáknak nevezik. Herodotus kortársa – a költő Khoirilios – egynek veszi a sakát a skythával: a skytha származású juhlegeltető sakák lakták a búzatermő Ázsiát, – monda versében, – gyarmatosai a nomádoknak, az igazságos embereknek. A Kr. e. III. századbeli Indiát járta Magasthenes szerint India északi részét az Emodos-hegy választja el Skythiától (a mai

Scistan-Sakistana), melyet a skythák közül az úgynevezett sakák lagnak. Chiosi Skymnos Kr. e. 80 körül „Pefiegesis” című verses művében említi, hogy az istenfélő pontusi nomád skythák közül, akikről származott a bölcs Anacharsis, némelyek Ázsiában telepedtek le s ezeket sakáknak is nevezik. A perzsák pedig ezeket az ókori sakákat nem magukfajta iráni, hanem tatár népnek tekintették. Ezért beszéltek nyilván a perzsák után a Kr. u. XI. századbeli bizánciak az akkortájban elhatalmasodó altáji turkokról azt, hogy őket régen sakáknak hívták. Strabo szerint a Kaspi-tengertől kezdve azon skythák tanyáznak többnyire, akiket dááknak neveznek. A keletiebbeket massagétáknak és sakáknak hívták, a többieket pedig közönségesen skyháknak nevezik, de minden törzsnek van külön neve s valamennyien jobbára nomádok és a nomádok közül legismertebbekké váltak azok, akik elvették a görögöktől Baktriát, úgymint a oziok, pazianok, togharok és sakalaurok. Az itt említett sakalaur sakákat jelent, akiket a kínai forrás „sai” néven emleget, akiket a Kr. e. 160 körül a mai Fergánába benyomuló kansui ta-jue-tsik és Ili vidéki vuszunok szorítottak ki régi lakóhelyükről s délfelé, Sogdiánába és Baktriába üzték. Közülök való volt azon skytha fejedelem, Heraus, aki a görög feliratú érmein sakának mondja magát.”

V. Hindu legendák a magyarokról.

Írta: *Zaya Akmal.*

(Budapesti Hírlap, 1910. február 23.)

Az alábbi cikket Zaya Akmal hindu író írta. Az 1896-iki kiállítás alkalmával Magyarországon járt és néhány évig itt maradt. A cikk a következő:

„Mikor hosszabb nyugateurópai utam után végre magyar földre értem, mintha régi emlékek ébredtek volna bennem, szinte ismerősnek tettszett nekem ez a táj és a nép. Régi mítoszok és legendák jutottak az eszembe diákéveimből, midőn hindu és perzsa könyveimben olvasgattam egy középázsiai vitéz népről, mely a történelem bizonyos szakában nyomtalanul eltűnt onnan az Aral-

tó mellől. Mikor mostanában olyan való, igazi élvezettel gyönyörködtem a festői régi magyar viseletben, azok a mitikus képek jutottak eszembe, melyekben a perzsák régi nagy ellenségeiket, a turáni harcosokat ábrázolták, kikkel évszázadokon át annyit hadakoztak. És nem tekintve minden egyéb történeti kutatást, annyira meglepett a magyar viseletnek a régi perzsa föliánsok festményein ábrázolt turáni viselettel való hasonlósága, hogy valami sajátságos örömmel kiáltottam fel magamban:

Hisz ez az a nép, amely a mi ázsiai legendáinkban, véres csatázásai közepette olyan egyszerre eltűnt történelmünk színpadáról!

De hát a ruha csak külsőség, pillantsunk vissza a messze homályos hindu legendákba, s talán találunk bennük e tárgyra nézve egyéb bizonyítékokat is.

Hindu regéink arra tanítanak bennünket, hogy két faj és ezek küzdelme nyitja meg a világtörténetet. E két nagy faj a mongolok és az irániak (árják) faja. Mi tudjuk magunkról, hogy mielőtt Indiába jöttünk volna, eleink Középpáziában tartózkodtak s ott vívták véres harcaikat a mongolokkal. A Turkesztán alatt levő Hindukush hegység, mely azt jelenti, hogy indusok temetője, megerősíti a história ama föltevését, hogy valami történelemelőtti óriási ütközetben itt győzték le és irtották ki a mongolok eleink egyik felét. Az élve maradtak aztán áthatoltak az afgán hegyek azelőtt még meg nem hágott falain s úgy jöttek le mostani hazánkba, Indiába.

Szükségtelen vitatnom, mert történelmünk elismeri, hogy a mongol faj régibb. Sőt a legendák a mongol fajt teszik meg a világ legrégebbi fáiának s regéink szörnyetegeknek festik s démonoknak, sárkányoknak tartják őket. Honnan ered a mongol szó? Szanszkritben a Jupiter-csillagot hívják

Mongol-nak s a nyilván mongolból átvett legenda azt tanítja, hogy ennek a fajnak az ősapja valami égi összeütközés alkalmával ebből a csillagból szállt a földre, hogy azon a viláгурalmat átvegye. Hogy Ázsiában az előkelőbb családok a csillagokra vitték fel az eredetüket, arra több példa van az indus történetben is, csak a Mahabharátát kell olvasni. Mikor a hinduk behatoltak Indiába, két neves család szerepel köztük: az egyik a Suraj-Bunsi, mely a naptól származtatta magát, a másik a Chandra-Bunsi, a holdból való. Úgy hogy utódaik a nap és hold fiainak nevezték magukat.

Nagy volt a mongolok hatalma és dicsősége, de amint hogy minden változó és forgandó ezen a földön, eljött az az idő, mikor végre fölibük kerültek, legyőzték őket az irániak s azzal, hogy kiterjeszkedtek gyermekeik révén Európára, kezükbe vették a viláгурalmat. Eme korban, mikor felvették a támadó szerepet, jelenik meg történetünkben egy harcias nép, mely az Aral-tóba torokolló Oxus és Amur-folyók táján lakott. Turánnak hívták az országát s részletesen le van az írva a híres perzsa költő Firduszi Sah-Namé című költeményében. Annyit tudunk erről a népről, hogy a másik táborba tartozott, vagyis mongol fajtól való volt s a mongol szupremácia tönkremenetele után utolsó bátyája volt a régi dicsőségnek. A turániaknak védekezniök kellett s a természettől harcias és vitéz nép lévén, le is győzték iráni ellenségeiket, a hegyeknek szorították őket s akkor irtották ki egy részüket a Hindhu Kush hegy alatt. Az ebből a háborúból megmenekült másik része ekkor ment át Indiába s maradt is ott azontúl a hegyek mögött. Így szakadtak el a ma hinduknak nevezett, a már Európa felé útban levő testvéreiktől.

Az irániak támadásaitól fölkeltett turániak most megmozdultak s minden irányban támadó-

lag kezdtek föllépni fajuk ellenségei, az irániak ellen. Ó-Irán ellen folytatott háborújok le van írva a Sah-Namében, melyben Firduszi olyan féltelmesen mondja róluk, hogy „a turániak lovainak a dübörgése olyan rengésbe hozta a földet, mintha az ítélet napja közeledett volna.” Századokon át folyt ez az ó-irániak ellen való háború, míg végre a turániak királya, Afrasziab legyőzte és elfogta az iráni királyt, Kai-Kaust. Szükségtelen mondanom, hogy azok a turáni nevek, melyek a Sah-Namében előfordulnak, elferdültek a Firduszi tolla alatt és sok nehézséget okoznak az összehasonlító nyelvészetnek. Egészben véve azonban változó szerencsével folyt ez az irán-turáni háború és Firduszi egyik strófájában azt írja, hogy Kai-Kaus utóda Kai-Kisen már legyőzte a turániakat. De ami különösebben azt a népet illeti, mely most a rómaiak Pannoniájában lakik: a magyarokat illetőleg, mintha a turániaknak Kína ellen folytatott hadjárataiban találkoznánk a nevükkel. Mert a turániak az irániaknak Hindhu-Kush alatt történt legyőzetése után tovább hatoltak Kelet felé és betörték Kínába. Híres és Indiában ismeretes történeti művek, amilyen a Gyasal-lagal (XV. sz.), a Tarikhobal Fida (XV. század), a Tarikh Baizwi, a Nama (amelyeket indusok írtak, de a tökéletességénél fogva rendkívül alkalmas perzsa nyelven) említik, hogy az a két turáni törzs, amely a leggyakrabban betört Kínába, a Yakodj és Madjadj törzs volt. Ellenük építette volna az akkor uralkodó kínai császár Tsing-Hoang-Ti a híressé vált óriási kínai falat. Ha nem csalódom, ennek a kínai falnak az építése 210 tájára esik. Kr. e.

A fenti munkák szerzői nyilván kínai forrásból értesültek erről a két harcias törzsről s a szavak perzsa fordításából arra lehet következtetnünk, hogy a kínaiak ezt a két szót: Yohangnak és Madjadj-nak ejtették ki. A végzet itt ilyen kö-

rülmények között nem lehet mértékadó. Lényeges volna azt kikutatni, hogy nem Hunorra és Magyarra találunk-e ebben a két mindenféle heterogén nyelveken elferdített névben. Nekem úgy tetszik, hogy igen.

Nos, mindent összetéve: tekintetbe véve azt, hogy az irániakkal és kínaiakkal harcoló turániak, egyszerre mintha a föld nyelte volna el őket, szinte nyomtalanul eltűntek az Aral-tó mellől, – szemügyre véve azt, hogy viszont itt Európában árják közé ekelten egy azokhoz az elveszett turániakhoz minden tekintetben hasonló fajt látunk, kétség nem férhet hozzá, hogy a Pannónia földjén lakó magyarok azok az elveszett turániak. Hogy az egykor Ázsiában olyan hatalmas faj mennyire ráütötte Perzsiára bélyegét, mutatja az, hogy Perzsiának a jelenlegi fővárosa Teherán, nem egyéb, mint a Turán szónak egy elferdített változata. Ennek a szónak ezenkívül csak Magyarország térképén találtam nyomára: vajjon Túra, Tur-keve, Mezőtúr, stb. nem ugyanannak az őseredeti ázsiai dicsőséges Turán szónak variációi? S én, aki a messze Indiában diákéveimben azt tanultam a perzsa könyvekben, hogy „meghaltak a turániak és nem zaklatják többé a kínaiakat, kikre nézve a Yakodj és Madjadj szó már csak pusztá véres emlékek”, most, hogy itt a nyugaton rátaláltam a kihaltnak vélt turániakra: örömmel üdvözlöm bennük az annyi keleti eposzban emlegetett hősök utódait.

VI. A magyarság alap-népelemét képező fehér-hunokról.

(Gróf Kuun Géza.)

(E könyv céljára készült fordítás latin eredetiből.)

„Az ephthalitákat (Ephthalitai) Középázsia legdélibb turkjainak tartják; nevük perzsául *haitál-nak*, örményül *the-ia/-nak* hangzik. Az ephthalitákat *Procopius* „fehér hunok”-nak, aiz örmény források *kusan-mk*, *Theophyactus* (VII, 9) „unnugur”-oknak, *Priscus* „cidarita”-knak, a kínai írók majd *ye-the*, *yi-ta*, *ye-yi-ta*, *i-ta*, majd *hiongnu* néven nevezik. Arab és perzsa írók turkoknak is mondják őket, így p. o. *Tabari*; örmény és más keleti írók pedig a *kusan* alak helyett néhol a *kus* (chus) alakot írták, amely hiányos írásból keletkezett a turkoknak a barnaszínű *kusitákkal* való összetévesztése. A *kusan* név *an* végződése, úgy látszik, többes számot jelöl, *kus* pedig az iráni népek *ku-se* szavának keményebb kiejtése, amely névvel a kínai írók a *tagazgaz*, helyeseben a *tughzghuz* törzset nevezték.

Josua Styrita az ephthalitákat hunoknak mondja: „a kus-ok”. *Cosmas Indicopleustes* a fehér hunoknak a perzsáktól keletre eső országát *Hunnia-nak* nevezi, ugyanazt a vidéket, vagy legalább is annak egy részét (*Konten*, *Khuttan*) a *Kara Kach partján*, a chinai írók ugyancsak *Hunna-nak* hívják. Bizonyos, hogy a *jat-ok* (*Jati*) *Plinius-ual* említett neve, akiket ez író a comanokkal (Cumani ~ kunok) együtt Bactria szomszédságába helyez, a *haltál* és a chinai *ye-the* stb. alakok benne van.

A *kusan* nép fővárosa *Balch* volt, *Báhl*, a név régebbi iráni alakja *Bachdhi*, az indiai eposzokban *Bahlika*, régen *Zariaspa* néven, a chinai íróknál *Polo*, melyről az a véleményünk, ho gy azonos a *Theophyactus Bakath* alakjával. *Bakath* városát ezen író tanúsága szerint az *unnugorok* alapították. Ezt a várost *Priscus* Balaán alakban írja. V. ő. a név *Bahl*, *Balch* alakjával.

Arab és persa források szerint az ephthalitáknak iaganián-ban (Transoxaniában, Oxus folyón túli föld) is voltak szállásaik. *Tocharistan Balchtól* kelet felé terült el, a név neve, amint Nöldekénél olvassuk s amint *Dionvsiusnál* és *Ptolcmaeusnál* is található = tochar-ok. *Jaqu*t arab földrajzírónál (meghalt 1240-ben) e név kétféle formában fordul elő: 1, *Tacharistán*, 2, *Tachêristan*.

A parthusok ebből a Bactriából tették át királyi székhelyüket Ctesiphonba és ugyanezek a parthusok maguk vol-

tak hajdan a déli turkok, amint már a Codex Cumanicus előszavában állítottuk.

A parthusok nevét őrzi a Caucasusban *Partaw* város neve, nem messze a Kur folyótól, ahol most *Barda* falu fekszik. Theophylactus, amint láttuk, az ephthaliták fejedelmét ethnárkhe-nak (a nép uralkodója) mondja, ugyanazt *Tabari* „chakan”-nak nevezi, akinek fejéke (cidaris) rubinnal, kardja pedig gyönggyel és drágakövekkel ékes. Az ephthaliták, amint ez az előbbi cselekedetből kitűnik, az igazságosságot nagyon becsülték; királyuk ugyanis *Peroz* fejedelemnek testvére, a persa király ellen csak azzal a feltétellel ígért segítséget, ha annak alattvalóival szemben való igazságtalanságáról felvilágosítást kap. A hunok közül egyedül ezek fehérbőrűek. Az Ephthalitáknak egy királyuk van és rendezett törvények szerint, egymás között és szomszédaikkal a méltányosságon alapuló jó viszonyban élnek épp oly dicséretes módon, mint a rómaiak és más nemzetek. A gazdagok szomszédjukat, s ha a véletlen úgy hozza magával, többet is, barátjuknak fogadják, ezeket állandóan vendégül látják, s ezek minden vagyonuknak részeseik, mintha mindegyiküknek közös joguk lenne hozzá. Mikor pedig meghalt, fenntartotta magát náluk az a szokás, hogy akiket barátokként vett magához, azokat a holttal együtt eltemessék.

Az ephthaliták a persáknak engesztelhetetlen ellenségei voltak, velük sok véres háborút vívtak. *I. Chosroes*, miután a turkok hatalmas chákán-jának leányát feleségül vette, háborút indított az ephthaliták ellen és *Balch* városából az ephthaliták birodalmának belsejébe hatolva, királyukat és annak családját megölte. *Tabari* szerint *Bahram* persa király a legyőzött ephthalita király fejékének rubinkövét és gyöngyös-drágaköves kardját a tűz imádására szentelt, híres síz-i templomnak ajándékozta és a chákán feleségét ennek a templomnak a szolgálónőjévé tette.

Procopius mondja el, hogy *Peróz* persa király az ephthaliták által minden felől körülvéetve, a hatalmas ellenség kezei közül csak azzal a feltétellel tudott szabadulni, hogy az ephthaliták királya előtt megalázkodott és hűségesküt tett neki.

A persák *Cabades* alatt adófizetőivé lettek az ephthalitáknak, mignem *Cabades*, jól meg nem szilárdítván uralmát, az adóterhet lerázza. Az ephthaliták két évnél tovább tartották hódoltságukban a persákat. A lázadók által uralmától megfosztott *Cabades* börtönéből megszökvén, az ephthalita hunokhoz ment, ahol nőül vette a király leányát. A turkok hatalmas ehakánja egyfelől akit *Tabari* *Singtbu*-nak nevez, másfelől pedig *Chosran*, a persák királya az ephthalitákat megtámadván, seregüket elpusztította. Az ephthaliták birodalmának ezen

végéről néhány byzanci író említést tesz. *Chosran Tochâristan* Ba/ch-tól keletre eső vidékét, *Zâbulistânt*, *Kâbulistânt* és az Oxuson túl Caganiânt, a turkok chakanja pedig *Sas-t*, *Fergana-t Samarakand-ot* és más városokat és a Buchará-ig terjedő vidékeket csatolta a birodalmához. Később *Sogdiana* is a turkok chakánjának uralma alá került. *Silzibulus Menander* szerint először az ephthalitákat, azután az avarokat támadta meg.

Belâdhori szerint az ephthaliták utódai kr. u. 700 körül még az Oxustól délre és északra, régi hazájukban laktak. *Cosmas Indicopleustes* szerint 540 körül a fehér hunok (leukooi hunnoi), vagy abdelák (abdeloi) királyát az Indus vidékén Gollás-nak nevezték; ugyanaz a *Cosmas* az egész *Tzintza*, *India* és *Persia* közötti vidéket, azaz *Indoscythiát* Hunniának (*Ounnia*) hívja.

Azoknak a hunoknak őseit, akik a Jaxartesén túl eső vidéken, a mai San-si tartománytól északnyugatra, a Thiensan hegységen túl széltében-hosszában kóboroltak, a kínai írók *hiong-nu* és *hiün-yün*, vagy *hiun-yo*-knak nevezik, *Aristeas ar/maspa*-knak, az indiai eposz *hûna*-knak, egyik törzsüket *hâra-hûna*-knak, másikat *codi-huna*-knak, az *Avesta* könyv *hunavó*-knak, néhol *aurva-hunavó*-knak „lovás,hunok”-nak hívja. Kitűzött célunknak megfelel, ha e ponton ideiktatjuk a keleti hunok történetének rövid kivonatát. A hunok és később a magyar nép az Altai hegységből előzúdulva először délnek fordultak a TienSan hegységig. *Ammianus-Marcellinus* a hunoknak ezen ősi hazájára céloz (XXXI. 2), ahonnan sűrűn törtek be a szomszédos népek területére. *Orosius* V. századbeli író ezeket a hunokat szélső keleti *chunok* népe néven *Serica* (China) és *Ottorocarra* határára, *Casiától* keletre helyezi. A *Seleucyda* dynastia uralma alatt az *Oxus* és *Yaxartes*-közi saka-k között (a *ser-ek*, – *chinaiak* – barbár népei: a *tocharok* és *phun-ok*) is említetnek és *Bactria* uralkodói Kr. e. 200 körül megkísérelték birodalmukat kiterjeszteni kelet felé a *ser-ekig* és *phun-okig*.

Véleményem szerint a türk nép ugyanezen törzséből vette eredetét a *moukri* nevű nép is, amely *Theophylactus* szerint a távol keleten, *Taugast* városához közel, *India* szomszédságában lakott. *Taugast*, a híres város a turkik (*mukri-k*) alapítása és határos volt az indusokkal.

Kr. e. 126 körül a görög-makedon dynastiát *Bactriá-ból* egy *su* nevű türk törzs űzte el, ugyanakkor szórta szét a *tuchie* nép is (a *chinaiak* a turkokat nevezték így) *Pendsab*-ban a görög-makedon gyarmatokat. A *Bactriá-ból* induló turkok vándorlása *Kanishka* uralma alatt lendült fel erősen Indiában. *Kanishka* hívta össze a negyedik buddhista gyűlést (zsinatot) és nem érdemtelenül tartották az északi buddhismus megalapítójának. Némelyek azt állítják, hogy maga *Buddha* is *scytha*

eredetű, amely vélemény egyáltalán nem látszik semmibe veendőnek. Ő ugyanis *sakyá*-k királyi törzséből származott és a ehinaí írók törzsének középázsiai hazájával szoros összefüggésbe hozzák *Bengal* történetét. Tibeti hagyomány szerint ugyanis annak a seytha tömegnek, amely Kr. e. 625-ben Nyugat-Ázsiát megrohanta, egy része az Indus-parti *Pathala*-ig hatolt, amely várost Nagy Sándor Kr. e. 325-ben királyi várossá emelt és amely *Haiderabad* néven most is *Sind* tartomány fővárosa. A *Pathala*-ban lakó scythák egy része a perzsa öblön át Assyriába jutott el, más részük pedig északkelet felé, találmra vándorolván, a Ganges völgyébe ért; ezeket ott „*Kapilavastu* országi safcya-eknek nevezték el, ezek közül származott *Buddha*. Köztudomású, hogy a seytha dynastiák Észak-Indiában, különösen Pendsab-ban, hosszú időn át nemcsak vezető szerepet vittek, hanem sok tekintetben időt szenteltek úgy a politikai, mint a vallási ügyeknek is. A türk népnek Indiában való nagy elterjedését indiai dynastiák és néptörzsek nevei, továbbá érmek mutatják világosan. Végre *Vikramaditya*, a dicsőséges emlékezetű indiai király legyőzte a Scythákat és az ő neve Kr. e. 57-ben új korszakot nyitott meg Indiában. Egy más, Kr. u. 78-ban, kezdődő korszak a *Sáka*-k korszaka nevet viseli: ezt a korszakot annak a diadalnak emlékére alapították, melyet egy Sadvivahama nevű dél-indiai fejedelem a scythák felett ült. A következő 7 évszázadon át Észak- és Nyugat-Indiában három hatalmas dynastia követte nyomon egymást, t. i. a *sahi*-k, *guptá*-k és *vallabhi*-k. A *suréshtrai* birodalom saní-jai feliratokon és érmeken a Kr. u. 60, vagy 70. évtől a 235. évig említetnek. A *Sáhi*-k után a *Kanauj* tartománybeli *gupta* dynastia virágzott fel Északnyugat-Indiában. A gupfa-k kora Kr. u. 319-ben kezdődött, dynastiájuk dél-nyugat felé addig terjeszkedett, mint maga *Kathiavar*. A *gupta*-k dynastiáját viszont az északkelet felől Kr. u. 450-470. évek között Indiába nyomuló ephthalita hunok üzték el birodalmukból. Végül a *vallabhi*-k dynastiája következett, mely *Bombay* és *Malabar* (Cuch) északkeleti vidékein a 480-722. évig uralkodott. A kínai zarándokok Kr. u. 630-640. év között a *vallabhi*-k országában két buddhista szektát találtak, t. i. az északit és délit (*Acoka* szektáját). A *va/abhi*-kat végül az arabok győzték le a VIII században. Délkelet-Indiában van egy nép, névszerint *kathi*, amely az előző század végén a*termékeny *Kundia* vidékét foglalta el. Ezen nép régebbi történetéből fennmaradt, hogy 1400 körül *Cutch* vidékéről, ahol, mint fentebb láttuk, 480-722-ig a *vallabhi* dynastia uralkodott, *Kathiavar* tartományba költözött. Ezen nép legharciasabb törzsét *Khuman*-nak nevezték, melynek leghíresebb, *Loma Khuman* nevű fejedelme a XVI. században élt. A *kathi* nép most 28.500 lélekből áll. E nép ősei Bactriából költöztek Indiába

s úgy látszik az ephthaliták azon törzséből származtak, amely törzs egy része, amint láttuk, már Kr. e. 625-ben az induszhoz érkezett. Úgy látszik, hogy a *kathi* nép egyik törzsneve, *khurman* azonos a *Plinius* által említett *comman*-nal. *Indo-scythák*-nak nevezték e népeket, amelyek az ephthalita törzstől elszakadva és réges-régen Indiába költözve, itt oly birodalmakat alapítottak, melyekben a keletiráni nép műveltsége és vallása forrott szorosán egybe a türk hagyománnyal gazdagított indiai műveltség elemeivel. A chinai történetírók szerint a *jueh-chi* nép (V. ö. *ye-the*, melyet fentebb láttunk) a *Kadphises* királyok vezérlete alatt Kr. e. 25-ben hatolt be a *Hindukush-tól* délre elterülő vidékre, de csak 100 évvel később találjuk meg náluk az avesztai tan nyomait, miért aligha térünk el az igazságtól, ha e tan terjesztését az ephthalita *su* törzsnek tulajdonítjuk, amely a görög-makedon dynastiát *Bactriából* elűzte. Ezt a törzset nevezték a chinaiak *tu-chie* - *turkok*-nak is. *Kanishka* király volt az első, akinek oly érmein fordulnak elő iráni typosok, mely érmek hátlapján úgynevezett *scytha* felírások olvashatók. E királlyal kezdődik az a korszak, melyet *çaka* névvel illetünk; az indo-scytha érmeken gyakran található *Nanea* istennő képmása. Ez az istennő bár különböző iráni vidékeken imádták, mégis idegen az iráni istenségektől és a *scytha* mithológia körébe számítható. *Kalhana* *kashmiri* krónikája az egyetlen *sanskrit* irodalmi termék, mely számunkra a *turushka* királyok nevében, mint *Hushka*, *Jushka*, *Kanishka* azon *kushan* törzsbeli fejedelmek emlékét megőrizte, akik alatt az indo-scythák, a chinai évkönyvek „nagy *Yuechi*”-jei és az indusok *caka*-i Északnyugat-Indiában uralmat megalapítottak. De úgy látszik, sokkal kevesebb figyelemre méltatták azon körülményt, hogy *Kalhana* *Rajatarangin*-je érdekes adatokat szolgáltat azon *dynastia* történetére nézve is, amely az indo-scytha hódítók által azon határvidékeken megteremtett birodalom utolsó örököse gyanánt szerepelhet. Ez a „*Kabul hindu-királyai*” néven is *çâhi*-fejedelmek családjáról szóló ismertetés, akik birodalmuknak *Mahmud Ghazna* által történt megsemmisítéséig a *Kabul* folyó völgyében és az *Indus* felső vidékén uralkodtak.”

VII. Száz év a fehér-hunok történetéből.

(Zajti F. részéne írta: Jivanji Jamshedji Modi Bombay-i prof.

Kéziratból ford. Zajti Ferenc.)

Részletek.

I. A Hunok kapcsolatai Indiával.

Az indiai hún inváziók két periódusa.

Az indiai könyvek és feliratok alapján a hun invázióknak két periódusát különböztethetjük meg. *a)* Az első korábbi periódus, amelyre a Vishnu Puránában történik hivatkozás (2. könyv 3-ik fejezet) és ugyancsak Kalidas Raghu-Vancájában. Azonban ezek az adatok az időpontok meghatározásánál nem juttatnak előbbre bennünket, *b)* A második periódust történelmi szempontból autentikusnak lehet leszögezni, – amennyiben abban a helyzetben vagyunk, hogy ha csak megközelítőleg is, bizonyos esetekben a történet cselekmények dátumait megállapíthatjuk.

Ezen korszakot illetőleg ugyanis segítségünkre vannak a mi indiai felírásaink és irataink. Prof. Pathak újabban egy értekezést adott ki, amelynek célja volt a témára vonatkozólag új világosságot deríteni. Tudós munkájának a címe: „New Light on Gupta Era and Mihirkula”. E munka néhány Jaina iraton alapszik. Ebben az időszakban nem csupán egy invázióról tudunk, melyeknek fenti anyagból merített történetét röviden a következőkben foglalhatjuk össze.

A második időszak története.

A Hunok részéről Indiában történt első invázió ebben a hiteles adatokkal alátámasztott időszakban a Gupták másfél-századra terjedő ú. n. aranykorszakának végére tehető, Kr. u. 455 körül, Kumargupta és Skandagupta trónralépte után.

A Hunok Perzsia határainak irányából és Közép-Ázsia steppéi felől érkeztek az északnyugati hágókon keresztül. Nagyon régi idők óta laktak már ezen a területen, be-be törve innen egyik vagy másik tartományba, – azonban különböző időkben történt emelkedésük és alábbhanyatlásuk után az Oxus medencéjében valósággal új birodalmat alapítottak az V-ik század közepén, kb. a Kr. u.-i 448. évben. A fentebb említett első inváziójuk alkalmával legyőzték Skandagupta által, aki eme győzelmét megörökítette a Bhitari mellett emelt győzelmi oszlopon.

A második invázió a kr. u.-i 465. évben, vagy e körül történt.

Rendelkezésünkre áll a kínai utazónak, Sung-Yung, vagy Sing Yun-nak a hiteles bizonytsága, aki kb. Kr. u. 520-ban utazott Indiába s néhány adatot közöl erre az invázióra vonatkozólag. Ezek a Hunok a Yethák, avagy Ephthalita törzsek voltak. Skandagupta legyőzött és meghalt 480-ban Kr. u. Akkor ők folytatták további betöréseiket Indiába. Azután a Kr. u.-i 500-ik esztendő körül Toramána vezetése alatt erősebb rohamokat kezdtek intézni. Ez a Hún király Malvában telepedett le és felvette a Mahârâjâdhiraja címet, ami annyit jelent, mint a Maharâjâk râjâja. Ebben az invâzióban a Hunok még Pataliputrát is megtámadták. Toramána saját nevére pénzt is veretett. Ez az a Hun király, akinek a neve három indiai feliraton említettik.

a) Az ő uralkodása alatt készült az első felirat a közép-provinciák Sagar kerületének Khure alkerületi beosztásában, amely Eránban van. Ez „egy hatalmas, kb. 11 lábnyi magas vörös homokkőből készült vaddisznónak, mint Vishnu isten ilyenmő inkarnációját ábrázoló szobornak mell-lapjára vésett”. Ez a felirat úgy látszik Toramána uralkodásának első évében, kb. Kr. u. 484-85. körül készült.

b) A második felirat Kúra mellett, a középtartományok Sagar sóhegységében fekszik. Ahogy dr. Bukier idevonatkozó adata „New Inscription of Toramána Shaha” c. dolgozatában megjelöli: „bemetszetett a királyok királya, a nagy Toramana Shaha, vagy Shahi Jawla uralkodása alatt. Keletkezése paleográfiai alapon a negyedik vagy ötödik századra helyezhető”. Ez a felirat most a Lahore-i múzeumban van.

c) Van egy harmadik felirat is, amely Toramána nevével viseli, de ez nem Toramána uralkodása alatt, hanem fiának, Mihirakulának az uralkodása alatt készült. Ez egy a Nap tiszteletére szentelt templom alappilléreibe énttetett bére, a Közép-Indiában fekvő GvaKor-erősségében. Most a kalkuttai nemzeti múzeumban van elhelyezve.

II. A Hunok kapcsolatai Perzsiával.

Amiképpen India történetével kapcsolatban tettük, ugyanúgy a perzsiái történeti vonatkozásokat is két nagy periódusra bonthatjuk.

1. Igen régi történeti időszakra és

2. a későbbi úgynevezett Szasszanida-korbeli autentikusabb időszakra.

Már beszéltem máshol az első időszakról, ezért most nem térek ki erre mivel voltaképpen témánk szempontjából nem is igen jön figyelembe.

A későbbi autentikus, Szasszanida-korbeli Perzsa történetet illetőleg röviden kimutatom, hogy milyen vonatkozás

volt a Hunok és a Perzsák között. Eme időszak történetéből azt az adatot meríthetjük, hogy a Hunok, – más elnevezésük szerint az Eftaliták vagy Haitaliták, avagy Hephtháliták vagy amiképen a nyugati és a keleti írók hívták őket, a Fehér-Hunok, – először is Transoxaniába jöttek, kb. a Kr. u.-i 420-35 év körül és számos háborújuk volt a perzsák ellen.

Első háborújuk Behramgoréval volt. Yazdagardnak, Behramgore utódjának, három háborúja volt velük és pedig 442-47-ig, 450-51-ig és 454-ben. Yazdagard, aki 454-ben halt meg, nem vette figyelembe az ő idősebb fiának, Ferozenak a jogigényét, hanem a második fiát, névszerint Hormuzdot tette örökösévé. Ezért halála után fia, Feroze, segítséget kért a hún királytól, akiről Firduszi mint Shah-i Haital és Chagani Shahiról emlékszik meg. Egyébként Faghanish a neve. Ennek a királynak a segítségével nyerte el Feroze az ő perzsa trónját. Később Firduszi, Ferozenak a hún királlyal való háborúiról szólva, az utóbbit Khusnawaznak nevezi és úgy beszél róla, mint a Khagán fiáról. Firduszi szerint Feroze eme Khusnawaz nevű hún királlyal való háborújában elesett. Ilyen módon Firduszi szerint az a hún király, aki őt első ízben segítette trónjára, ' Faghariish volt, – az a hun király pedig, aki később harcolt ellene, Khusnawaz volt. Egy évvel trónrajutása után Ferozenak nagy éhínséggel kellett megküzdenie, amely hét esztendeig tartott. Eme'küzdelemmel járó rendelkezései és az az iparkodása, hogy népén segítsen, olyanok voltak, hogy a mái korbeli hatalmasok legjobbjainak is dicsőségére válnának. Feroze ezt követőleg harcba került az Eftalitákkal és úgy látszik, hogy nem csupán egy háborúja volt velük, ő maga elesett a legutolsó háborúban. Voltak még ezután is háborúk a Perzsák és Hunok között, különböző királyok és pedig Bálash, Kobad, Jamasp és Nowshirwan alatt.

Az események dátumszerinti táblázata.

Alább adom bizonyos események dátumokkal ellátott táblázatát, kapcsolatban ama háborúkkal, amelyeket a hunok vívtak a régi idők négy nagy hatalmával, különösen Indiával és Perzsiával. Ez a táblázat jó segítségül fog szolgálni arra nézve, hogy mely időszakban voltak a Hunok a Perzsiával folytatott és több mint száz évnyi időtartamra nyúlott háborújuk "alatt Indiával is háborúban.

Események:

Évek:

1200 K. e. A hunok történetének kezdete keleten, a Kínai források értesítései szerint, ahogy azt M. Deguignes is megállapította a „Hunok történeté”-ben.

246. K. e. Cheng kínai császár, aki a kínai nagy falat építette, elfoglalta trónját.
215. K. e. Cheng elüzi a hunokat és megépíti a nagy kőfalat.
209. K. e. Történetüknek első hiteles adatai.
209. K. e. Első császáruk – keleten, Kína szomszédságában - meghalt.
46. K. u. A hunok Tatárországbeli birodalmát feldulatják a keleti tatárok és a kínaiak.
139. K. u. Ptolemeus Claudius, a geográfus író, a Xouni Chu-nikről (Sunni, Chounoi) mint a hunoknak a Dnieper mellett lakó törzséről emlékszik meg.
200. K. u. Dionysius Periegetes a Kaspi-tó partján lakó hunokról értesít bennünket.
372. K. u. A hunok Balamir alatt nyugat felé vonulnak és legyőzik az alánokat, akiket magukba olvasztanak.
374. K. u. Elárasztják az Ostrogothok (keleti góthok) országát.
376. K. u. Balamir vezére lett az ősi hunok azon törzsének, amely Európába nyomult Valens római császár idejében.
- 404-5. K. u. A hunok Uldin alatt megsegitik Honorius római generálist az ostrogothok ellen.
406. K. u. Atilla születése.
409. K. u. Elárasztják Bulgáriát.
- 420-25. K. u. A haetaliták vagy ephthaliták avagy Fehér Hunok Transoxániába érkezése.
420. K. u. Behramgore (V. Behrem 420-438) Perzsia trónjára kerül.
424. K. u. A visi-góthok legyőzete; legyőzik Észak-Itália különböző törzseit.
434. K. u. Ruas vagy Rugulas hűn király, akinek Theodosius római császár 14.000 font arany adót fizetett, meghalt és unokája, Atilla lett a király.
441. K. u. Benyomulnak úgy a nyugati, mint a keleti római birodalomba.

445. K. u. Bleda, Atilla uralkodótársa, meghalt és Atilla egyedül kezd uralkodni.
- 442-44. K. u. Háborújuk a perzsákkal I. Yazdagard alatt.
448. K. u. Új, nagy birodalmat alapítanak az Oxus medencéjében.
451. K. u. Atilla a Rajnához vonul és egy hadsereget vezet Közép-Germánián keresztül.
- 450-51. K. u. Másik háború a perzsákkal II. Yazdagard alatt.
453. K. u. Atilla halála. Alaric és ő a Mithraismusra súlyos csapást mértek és így megkönnyítették Európában a kereszténység terjedését.
454. K. u. Újabb háborújuk a perzsákkal II. Yazdagard alatt.
455. K. u. Első inváziójuk Indiába, amikor is Skandagupta legyőzi őket.
458. K. u. Feroze (458-484) segítséget kér a hunoktól, akik fölött Firduszi szerint Faghána, más keleti írók szerint Khusnawaz, vagy Khasnawaz királyuk uralkodott.
465. K. u. A hunok második inváziója Indiába, amikor is bevették Pataliputrát.
470. K. u. Skandagupta meghalt.
472. K. u. Toramánának Mihirkula fia születik.
- 474-75. K. u. Feroze első harca a hunokkal Knusnawaz alatt.
480. K. u. A hunok legyőzetése Toramána alatt.
- 484-85. K. u. A Haetalita hunok harca a perzsákkal Sufra alatt.
485. K. u. A hunok ismét elárasztyják a Kelet-római birodalmat és 72 éven át állandóan háborgatják azt egészen az 557. évig.
- 484-85. K. u. Az első Iránban keletkezett és Toramána nevével viselő felirat dátuma.
486. K. u. Kobad perzsa király a Haetalita királyi udvarhoz fordul segítségért.

- 497-99. K. u. Kobad második megjelenése az ő királyi udvaránál.
500. K. u. Toramána erősebb rohamokat intéz India ellen.
502. K. u. Toramána halála és Mihirkulának trónrajutása Indiában.
503-13. K. u. Kobad perzsa király háborúja a Haetalitákkal.
517. K. u. A Toramána nevét viselő harmadik felirat keletkezése és pedig Mihirkula uralkodásának 15-ik esztendejében.
528 K. u. Mihirkula legyőzetése Yashodarma által.
530. K. u. Cosmos Indicopleustes. a szerzetes író, aki Kr. u. 547-ben írt volt, Mihirkulát mint „Gollas”-t említi.
542, K. u. Mihirkula halála.
- 556-57. K. u. Noushírván (I. Chosroes) háborúja a Haetalitákkal, amikor is véglegesen elűzettek Perzsiából.

Ez a táblázat bebizonyítja, hogy a hunoknak az ő Perzsia ellen viselt háborúik alatt időközönként ismételtén kiújultak az indiaiakkal való harcaik és megmutatja azt is, hogy Toramána hún király története kapcsolatban állt India történetével és pedig Kr. u. 455-től Kr. u. 502-ig, Toramána haláláig. Eme időszak alatt egyidőben sikereket ért el, máskor meg legyőzetett. Legyőzetett a 455-ik esztendőben, viszont 480-ban ő kerekedett felül. Majd ismét győzött 500-ban is, végül meghalt az 502-ik esztendőben, fiát, Mihirkulát hagyva maga után India elfoglalt területei fölött örököséül.

Toramána invázióinak eme időszaka alatt (455-502), mialatt ugyanis felülkerekedett és uralomra jutott India fölött, Perzsiában, – amint fentebb láttuk, – Feroze (457-484), fia Balash vagy Palash (484-488), Kobad (488-497), Jamasp (497-499), majd ismét Kobad (499-510) uralkodtak.

Amaz időszak, amelynek feltárására a perzsa történelmet kell segítségül hívnunk, a Kr. u. 455. év körüli időre tehető, amidőn ugyanis a hunok Indiát először szállták volt meg, továbbá Kr. u. 480 körül, amikor Skandagupta legyőzte Toramánát. Úgy látszik, hogy 480 után Toramána annyira-amennyire megállapodott Indiában. Ez az időszak (455-480) Feroze uralkodásának ideje volt.

VIII. A székelyek eredete.

Irta: *Thury József*

(Az *onogur-hunok, -avarok és székelyek.*)

Részlet. (Erdélyi Múzeum 1898. évf.)

„A székelyeknek Atilla hunjaitól való származtatásával, azt hiszem tisztában vagyunk.”

„Ha a krónikás, – általában csak annyit mond, hogy a székelyek a hunok maradványai, kiket Árpádék itt találtak; vagy ha úgy fejezi ki magát, hogy a székeilyek azon hunoknak utódai, kiknek uralma a magyarok bejövetele előtt dőlt meg: akkor a történeti igazságot mondja. Mert *a székelyek valósággal a hunok maradványai, de azoké a hunoké, akiket az idegen írók avaroknak is neveznek.*”

„Tudjuk, hogy az avar nép, mely az 558. évben lépett a történelem színterére s nagy hatalmi állását a IX. század kezdetéig tartotta meg Európában, – négy különnevű törzsből állott, úgy mint – a görög írók elnevezése szerint – az *Uar* (Ovar), *khun*, *tarniakh* és *kozager* törzsekből (Theophylactus Simocatta). Az avarok eredetéről és nemzetiségéről ez az egykorú bizánci író azt mondja munkája egyik helyén (VII. könyv), hogy *ugurok* (*ogor-ok*), akik föllépésük idejéig a Volga mellékén laktak; más helyen pedig így nyilatkozik: „az abarok, akik eredetükre nézve *hunnok* (unnoi), az Ister mellett laknak.” (I. k. 3. fej.) Hun-ugur nemzetiségüket a VIII. század végén s a IX. század elején élt Theophanes bizánci történetíró azzal a tudósításával bizonyítja, mintegy kézzelfoghatóan, hogy nyelvük azonos volt Atilla hunjainak nyelvével, minthogy a velük való érintkezésben ugyanazon tolmácsokat használták, akiket az első hunok maradványaival való tár-

gyalásoknál; nem is említve azt, hogy öltözetük és egész megjelenésük teljesen hasonló volt Atilla hunjaiéhoz.”

„Az avarok tehát az őket mindjárt eleinte legjobban ismerő nemzetnek, a bizánci görögöknek történelmi irodalma szerint hunok, azaz ugurok voltak, vagyis egyeredetűek és nemzetiségűek úgy Atilla hunjaival, mint a magyarokkal. A sinaiak, azután az örmények, görögök és latinul író nyugateurópaiak azokat az ugurokat, illetőleg *on-ugurokat* (un-ugur) nevezték *hungnu*, *hunnu*, *hun*, *khun*, *unn* néven, akik az Altai hegység mögül az I. század végén költöztek a mai kirgiz pusztaságra s onnan a II. és III. században az Ural és Volga folyók mellékére.”

„De nem csupán a régi görög történetírók (Menander, Theophylactus és Theophanes) tartják és nevezik az avarokat hunoknak, hanem a nyugateurópai írók legnagyobb része is, amint ezt már Bél Mátyás és Pray György részben bebizonyították. Ők a következő írókat, illetőleg történelmi kútfőket sorolják föl olyanokul, akik az avarokat – első föllépésüktől fogva, de különösen Nagy Károly korában s az avar birodalom bukása után is – vagy egyszerűen hunnoknak nevezik, vagy ilyenféle kifejezéseket használnak: „a hunnoik, kik avaroknak is mondatnak,” és az „avarok, vagyis hunnok”. 1. Menander, 2. Theophylactus Simocatta, 3. Theophanes, 4. Paulus Diaconus, 5. Eginhard, 6. Ado, Archiepiscopus Viennensis, 7. Gregorius Turonensis, 8. Fredegarius, 9. a *Historia miscella*, mely 813 évig terjed, 10. Valafridus Strabo, 11. *Annales de gestis Caroli Magni* (névtelentől Arnulf korában), 12. a *Chronicon Marii episcopi* folytatója, 13. *Fragmentum annalium Francorum*, 14. Poéta Saxo, 15. *Chronicon Hepidani* a 789. évre vonatkozólag, 16. *Chronicon Hildesheimense*, 17. *Chronicon Fuldense*, 18. *Chroni-*

con ex codice Ms. Bedae (Beda Venerabilis megh. 735-ben), 19. Chronicon Moissiacense, 20. Annales Nazariani, 21. Chronicon Romualdi Salernitani, 22. Sigebertus Gemblacensis (megh. 1112), 23. Godfridus Viterbiensis, 24. Calanus, 25. DandoJo András évkönyvei, melyek 1280-ig terjednek; de ezeken kívül ilyenek még: 26. Annales Mettenses, 27. Haimo (Gesta Francorum), 28. Conversio Bo-goariorum et Carantanorum, 29. Annales Sangal-lonses maiores, 30. Svidas (X. század), 31. Geor-gius Pisidas (VII. században), 32. Alcuinus (Epi-stola ad Carolum Magnum 796-ból), 33. Theodulf orleansi püspök 796-bá¹, 34. a Vita S. Virgilii szer-zője 798-ból, 35. II. Eugenius pápa levele 826-ból, 36. Kegyes Lajos diplomája 823-ból, 37. Ravennai Guido geographus.”

Mikor ilyenformán azt tapasztaljuk, hogy a VI. századtól fogva a XIII. századig 37 történeti kútfő hunnoknak tartja és nevezi az avarokat, bátran megállapíthatjuk azt az igazságot, hogy tehát a *történelem szerint az úgynevezett avarok éppen olyan hunok voltak, mint az Európában előbb, t. i. 375-453-ig szerepelt hunok.*”

„Ezért van az, hogy a nyugateurópai népek a Baján-alapította avar birodalmat Atilla birodalma folytatásának tekintették és hogy a Nagy Károly korabeli írók azzal indokolják a frank-avar háborút, hogy Nagy Károly vissza akarta fizetni az avaroknak, amit *őseik* Atilla idejében elkövet-tek a frankokon. – Hogy aztán mi ezi az *abar* vagy *avar* név s miért adták rajok az idegen írók: nem lehet bizonyosan tudni; arra nézve azonban, hogy ez a nép valaha *abar* vagy *a v a r*-nak nevezte voUna önmagát, egyetlen egy történelmi adatunk sincsen.”

„Nem csoda ennél fogva, ha a magyar nemzeti hagyomány és a hazai krónikák nem ismerik külön azf avar nevet és népet, hanem a hun

és avar kort s a hun és avar népet egynek veszik, a hunok uralmát majdnem Szvatoplukig megnyújtva.”

„Ugyanis krónikáink (Kézai és a későbbiek) úgy tüntetik föl a történeteket, hogy Atilla halála és a hun birodalom bukása után Pannónia tíz évig király nélkül maradt.”

„Krónikáink felfogása és előadása szerint a hun uralmat a frankok és morvák uralma váltja fel, melyet aztán a magyarok buktatnak meg. Világos, hogy *hunokon* az *avarokat* is értik, s hogy szerintük az avarok vereségével végződik az első hun birodalom. Ezért önáluk a magyarok bejövetele *secundus*, nem pedig *tertius ingressus*.”

„A tárgyalt történelmi, földrajzi és nyelvészeti bizonyítékok alapján én *a mai erdélyi székelyeket amaz egykor hatalmas nép maradványainak tartom, amelyet az idegen nemzetek a v a r-nak, de leginkább h u n-nak neveztek, A mai székelység Erdélyben csak egy töredéke a magyarok bejövetelét megért avar népnek: az a része, amely Magyarország területéről a honfoglalás után, bizonyára a X. században és szórványosan talán már későbbben is, Erdély keleti részére költözött; míg a dunántúli és tiszántúli országrészben megmaradt többi avar-székelyek idő folytán egészen összeforrtak Árpád magyarjaival. Az a körülmény, hogy az avar-székely és a magyar nép egyúgyanazon nemzetteknek, az *ugur-nak* két ága, melyek az V. században váltak el egymástól; hogy továbbá úgy az avaroknak a Duna-Tisza mellékén, mint a magyaroknak a mai déli Oroszország területén (Lebediában és Atelkuzuban) szlávok voltak az alattvalóik és dolgozó szolgálk huzamosabb időn keresztül, – s hogy végre az avar-székelységnek nagyobb része összeolvadt, egy nemzetté lőn a beköltözött magyarokkal, ez*

magyarázza a mai székely nyelv egyezését a közmagyar nyelvvel.”

„Ha összehasonlítjuk azt a területet, melyen a történeti kútfők és kétszáz helynév tanúsága szerint avar-székelyek laktak a magyarok beköltözése korában, – ama helyekkel, hol a történeti tudás szerint Árpád magyarjai megtelepedtek: azt kell következtetnünk, hogy az itt talált avar-székelyek száma bizonyosan volt akkora, mint a rokon jövevényeké, ha ugyan meg nem haladta azt. És így a *magyar nemzet* megalakulásához a vezérek és Árpád-házi királyok korában az avar-székely nép bizonyosan hozzájárult annyival, amennyivel az Árpáddal beköltözött magyarság; s a mai magyar nemzetben bizonyára van annyi rész az avar-székely vérből, amennyi a tulajdonképpeni magyar vérből.”

Indiai kulacs

IX. Az ősi kunok. (Zajti F.)

A kunok, hunok, bolgárok fajta azonossága kétségtelen. A kun-fajta nép, a bessenyők (besenyők), uz-ok (úz-ok) erőteljes népei nemcsak a magyar honfoglalás idején, de ötszáz, ezer évvel ennél korábban, – sőt 200-300 esztendővel a Krisztus előtti évszámolás előtt is jelentős szerepet játszanak Ázsia történetében. Amint az ide mellékelt, már egyszerűsített szöveg-egybevető táblázat is mutatja, a „*Kr. e. 1138. esztendőben a kínai császár adót fizetett a Kunoknak.*”

Ezek a kunok voltak az úgynevezett „*ősi-kunok.*” Ugyancsak egyidőben játszanak szerepelt – a velük fajta-azonos „*turáni-hunok*” és az eredetileg magyarországi, később kaukázusi és kaspi-menti településű virók (wirók), azaz vare-dáhák, úgy miként a vár-hunok (warkhoniták). Ezekkel a nép-fajtákkal törzs-rokon volt a magyarországi „*ős-jász*”, – indiai települése szerint „*jadu*”, orosz-pusztai és meotisz vidéki települése szerint a „*jazyg*” nép. A „*jazyg*” már a Kaukázusban egyesült az Atilla-féle hun-néppel, az „*ős-jász*” viszont magyarhoni földünkön egyesült Atilla hun népével, – akikkel egy részük átköltözött a Meotisz vidékére, onnan tovább az Ural – Altáj és Aral tájaira. A kun-hun-ban azonban elhatárolva maradt meg fajta-különalakulatuk.

Amikor a mongol hadak elől a *kun- (hun) félének* – ezek keretében a *bessenyők, uz-ok*, a 13-dk században áttelepedtek a magyar testvérnép körébe, – köztük szerepelt az az „*ős-jász'fajtság*”, – amelynek messze terjedő ősi települései egyike az indiai *hatalmas „jadu” nép*, másik viszont a magyarországi jó nyilas „*jazyg-nép*”. Csak később, a magyarországi kun település után különült el, inkább helyi települése szerint: a „*kis-kun*” a „*nagy-kun*” és a „*jász-kun.*”

A kun Kr. e. 1200 körül mint hatalmas nép szerepel. Kína adót fizet nekik, – de már Kr. e. 2700 körül beszélnek róluk az ősi kínai krónikák hagyományai. Ugyanebben az időben, Kr. e. 2500 körül szerepelnek a Kárpát medencéjében, Magyarország területán azok az ős-skythák, akik a legkomolyabban értékelt mai szakirodalom szerint innen, Magyarország területéről mentek át Kr. e. 2500 és 2000 között Indiába. Kr. e. 2000 és 1500 között állandóbb módon telepedtek meg az Araltóba ömlő két hatalmas folyó, az Oxus és Jaxartes közén. Ez a hely volt az a legősibb haza, ahonnan a skythaság ősfaja Kr. e. 12.000 évvel szerteszóródott – Kínába, Indiába, a Sumir területre és Amerikába (a Maya nép).

A Kun népnév

Kunoknak a kínai császár adót

Kínai szöveg
francia fordítása:Kínai szöveg
latin fordítása:Wels Williams:
A syllabic dictionary of the Chinese language,
page 494.Couvreur: L©s Quatres Livres
Ho Kien Fu. 1895.
Oeuvres de Meng Tzeu,
p. 329. Livre I. Chap. II. 3.Kw'un.
Old sound Kun.

In Canton Kwän
and Kw'än
in Swatow K'un
and Kun;
in Amoy K'un,
Hun and Kun;

in Fuhchan K'ung,
Kung and Kong;
in Shanghai
Kw'âng and
Kwäng,
in' Chifu Kwän.Siuen. roi de Ts'i,
demanda: S'il y
avait une régie à
suivre dans les re-
lations avec les
princes voisins.
„Qui”, répondit
Mengtzeu. „Seul
un prince humain
sait rendre de
bons offices à une
principauté plus
petite que la sien-
ne. C'est ainsi que
Tch'eng T'ang ren-
dit service au prin-
ce de Ko et Wenn
Wang aux Kouenn
i barbares de l'oc-
cident. Seul un
prince prudent sait
rendre obéissance
à un plus puissant
que lui. C'est ainsi,
que T'ai wang
obéât aux Hiun iu,
barbares du nord
et Keou tsien prin-
ce de Jue, obéit au
prince de Ou.Meng tzeu respon-
dens ait: Est. So-
lus humánus rex
est par qui, utens
majori regno, offi-
cie praestet mino-
ri. Ea de causa
(quia humani er-
ant) T'ang officia
praestitit Ko (regni
regulo); Wenn
wang officia prae-
stitit (occiden-
talibus barbaris)
Kouenn i. Solus
prudens princeps
est par qui, u terns
minori regnoi, obse-
quium praestet ma-
jori. Ideo (quia
prudentes erant)
T'ai wang obse-
quium praestitit
(borealis barbari-
bus) Hiun iu; Keou
tsien obsequium
praestitit Ou (reg-
ni regi).

(Némati Kálmán.)

történelmi régiségéhez.

fizetett Kr. e. 1138. esztendőben.

Kínai szöveg
angol fordítása:Kínai szöveg
angol fordítása:Magyar
fordításom:I. Legge: The Chi-
nese Classics. Vol.II. The Works of
Mencius. Oxford,
1895. p. 155. Livre

I. Chap. II. 3.

Friedrich Hirth:
The ancient His-
tory of China.
New-York, 1908.
p. 68. (169.)

The King Hsüan of Chu asked saying „Is there any way to regulate one's maintenance of intercourse with neighbouring kingdoms?” Mencius replied: „There is. But it requires a perfectly virtuous prince to be able, with a great country, to serve a small one as for instance T'ang served Ko, and King Wan served the Kusän barbarians. And it requires a wise prince to be able, with a small country, to serve a large one, – as the King T'ai served the Hiiin-yii, and Kâu-ch'ien served Wü.”

It requires a perfectly virtuous prince, he says, (Mencius ed. Legge, p. 31) to be able with a great country to serve a small one, as, for instance, King Won served the Kun barbarians. And fit requires a wise prince to be able with a small country to serve a large one, as King T'ai (Wönwang's grand father 1327 B. C.) served the Hün-yü.

Szjüen, Czi királya, kérdezve mondta: „Ugyan van-e valami módja a szomszéd államokkal való közlekedésünk szabályozhatásának?” Mängczö¹⁾ válaszolá: „Van. A tökéletes erényű fejedelem tud szolgálni a magáénál sokkal kisebb fejedelemnek, mint pl. Tang szolgált Konak, s Wön²⁾ király szolgált a barbár Kunoknak. Viszont az eszéyes fejedelem tud szolgálni a nálánál sokkal hatalmasabbnak is, mint Taj³⁾ király szolgált a Hun-jüknek s Kóczjän szolgált ijnak.”

¹⁾ Menczius kínai bölcs a Csón uralkodó család idejéből.

²⁾ Vön király (1184-1135. Kr. e.) atyja volt a Csóu dinasztia alapítójának, Vuvangnak.

³⁾ Taj király (Kr. e. 1327-1231) vagy „A régi herceg” őse volt a Csóu dinasztianak.

X. A „turk”-ok (magyarok) eredete.

(*Constantinus Porphyrogenitus*)

(Fordítás görög eredetiből.)

38. fejezet.

A turkok nemzete régen Chazariához közel szerzett magának lakást azon helyen, mely Lebediának nevezetett első vajdájok nevérol, mely vajdát tulajdonnéven Lebedias-nak nevezték, méltósága szerint pedig, miként az utána való többeket is, vajdának hívták.

Ezen helyen, tehát az említett Lebediában foly a Chidmas folyó, melyet Chingylosnak is neveznek.

S nem nevezek őket akkoriban turkoknak, hanem valami okon Igazi-Sabartok vala nevék.

S a turkok 7 nemzetségből állottak s fejedelmök sem bel-földi, sem külföldi soha nem volt: hanem bizonyos vajdák voltak közöttük, kik közül első vajda volt az előbb említett Lebedias.

S együtt laktak a chazarokkal 3 esztendeig, szövetségeseik lévén a chazaroknak minden háborúikban.

Chazaria fejedelme pedig a chagan, a turkok vitézségéért és szövetségéért Lebedias nevezetű első vajdájuknak egy nemes születésű chazar nőt adott nejül, vitézségének nagy híre és nemzetségének nagy fénye miatt, hogy az tőle gyermekeket szülne.

Azonban úgy történt, hogy azon Lebediasnak ezen chazar nőtől nem született gyermeke.

S a főnebb Kangarnak nevezett patzinakiták, (mert ezen Kangar név nemes és vitéz voltukért ragadt rájuk), a chazarok ellen háborút indítván, és meggyőzetvén, saját földüket elhagyni s a turkok földét megszállni kénytelenítették.

S háború ütven ki a turkok és az akkor Kangarnak nevezett patzinakiták között, a turkok serege meggyőzetett és két részre szakadt.

S egy részök keleten Persia részeiben telepedett meg s a turkok régi nevéen mai napig is Igazi-Sabartok néven neveztetnek.

A másik rész pedig nyugat felé telepedett meg első vajdájokkal és fővezérökkel, Lebediasszal, az Atel Kuzu nevű helyekre, mely helyeken most a patzinakiták nemzete lakik.

Kevés idő múltával ama chagan, Chazaria fejedelme, izene a turkoknak, küldenék hozzá ladikon első vajdájokat.

Lebedias tehát Chazaria chaganjához elmenvén, kérdezi az okot, melyért őt magához hívatta.

S a chagan monda neki: azért hivattunk, hogy miután nemes származású, értelmes, vitéz és a turkok közt első ember vagy, téged nemzedednek fejedelmévé emeljük s hogy a mi szavunknak és rendeleteinknek engedelmeskedjél.

S ő a chagannak válaszolva monda: irántam való jóindulatodat és megkülönböztetésedet nagyra veszem és illő köszönetemet nyilvánítom előtted.

De miután tehetetlen vagyok ily fejedelemségre, nem állhatok rá, hanem van kívülöttem egy más vajda, Salmutz nevezetű, kinek Árpád nevű fia is van.

Inkább ezek közül akár Salmutz, akár fia, Árpád legyen hát a fejedelem s függjön a ti szavatoktól.

Megtetszván ezen beszéd a chagannak, embereket ada mellé s vele együtt a türkökhöz küldé, kik is a turkokkal ez iránt értekezvén, a turkok jobbnak tartották, hogy Árpád legyen fejedelem, mint atyja, Salmutz, mint tekintélyesebb mind észre, mind tanácsra, mind vitézségre nézve igen jeles és ily fejedelemségre alkalmas férfiú.

Kit is a chazarok szokása és törvénye szerint fejedlemmé tettek, főlemelvén őt a pajzsra.

Ezen Árpád előtt más fejedelmök a turkoknak soha nem volt.

S ettől fogva máig is ennek nemzetségéből tétetik Turksország fejedelme.

Bizonyos idő múlva a patzinakiták megrohanván a turkokat, kiűzék őket fejedelmökkel, Árpáddal együtt.

A turkok tehát megfordulván és szállásul földet keresvén, Nagy Moraviába menve, annak lakosait kiűzék és földjökre telepedének, melyen a turkok mai napig is lakoznak.

S ettől fogva a turkok nem folytattak háborút a patzinakitákkal.

A turkoknak azon főntebb emiített nemzetéhez pedig, mely keleten, Persia részeiben telepedett le, mai napig ügyvivőket küldöznek ezen nyugat felé lakó említett turkok és meglátogatják őket és gyakran hoznak tőlük választ magokhoz.

A patzinakiták lakhelye, melyben akkori alkalommal a turkok lakoztak, az ottani folyók nevéől neveztetik.

S a folyók ezek: első folyó az ú. n. Baruch, második folyó az ú. n. Kuba, harmadik folyó az ú. n. Trull, negyedik folyó az ú. n. Brut, ötödik folyó az ú. n. Szeret.

XI. A kabar népről.

(*Constantinus Porphyrogenitus.*)

(Fordítás görög eredetiből.)

39. fejezet.

Tudni kell, hogy az úgynevezett kabarok a chazarok nemzetségéből származtak.

Ugyanis részükről valami pártütés történt kormányuk ellen és belháború támadván, előbbeni kormányuk diadal-maskodott.

És közülök némelyek leöletének, mások pedig elmenekülének s odaérkezének és megtelepedének a turkok között a patzinakiták földjén.

És megszerették egymást.

És valami kabar néven hivatnak.

Azóta a chazarok nyelvére magukat a turkokat is megtanították.

És egész mostanáig megvan ez a nyelvjárásuk.

Ámde tudnak beszélni a másik nyelven, a türkökén is.

Mínhogy pedig a harcban kitaróbbaknak és vitézbbeknek mutatkoztak a nyolc nemzetség közül és ők szokták megkezdeni a harcot, legelső nemzetségeknek tartattak.

Van pedig egy, a kabarok három nemzetségén uralkodó vezérük, aki mai napig is az.

XII. Árpád, Turkia nagy fejedelme.

(Fordítás görög eredetiből.)

(*Constantinus Porphyrogenitus.*)

40. fejezet.

A chazaroktól elmenekült és azoktól eredő nemzetségek közül első a Kabaroké, második Nyéké, harmadik Megyére, negyedik Kurt-Gyermaté, ötödik Tarjáné, hatodik Jenőé, hetedik Karé, nyolcadik Kazé.

S egymással így megegyezvén, a kabarok a turkokkal együtt a patzinakiták földére szállottak.

S ezután a Krisztust szerető dicső Leó császár által felszólítatva, átkelének és Simont megtámadván, erősen megverek s előnyomulva Presthlabonig száguldoztak, berekesztvén őt az úgynevezett Mundraga várba és saját országukba visszatérének. Ezen alkalommal Liunti, Árpád fia volt vezérük.

Miután azonban Simon a rómaiak császárával újra megbékélt és bátorságban érezte magát, a patzinakitákhoz külső s azokkal szerződött, hogy támadják és semmisítsék meg a lurkókat.

S midőn a turkok hadjáratra kimentek, a patzinakiták Simonnal a turkok ellen ménének és családjaikat tökéletesen megsemmisíték és az országuk őrzésére hatrahagyott turkokat csúful kiverek.

S a turkok megtérvén, s országukat ily pusztának és fel-dultnak találván, megtelepedének azon a tóidon, melyen mai napig lakoznak, mely a szerint, amint föntebb mondva van, a folyók nevei szerint neveztetik.

Azon hely pedig, melyben a turkok előbb lakának, az ott keresztülmenő folyóvíz nevével Etel és Kuzunak nevezte-tik, melyben jelenleg a patzinakiták laknak.

S a turkok a patzinakitáktól kiűzetvén, megindulának és megtelepedének azon földre, melyen most laknak.

Azon helyen vannak némi régi emlékek: első Traian császár hídja Turkia kezdeténél, azután Belagrada, 3 napi járóföldre azon hídtól, melyben a szent nagy Konstantin császár tornya is van s ismét a folyó mentében van az úgynevezett Sermion, Belegrádától két napi járásra; s ezeken túl a keresztleetlen Nagy-Moravia, melyet a turkok megsemmisítettek s melyen előbb Sphendiplok uralkodott. Ezek az Ister melléki emlékek és nevezetek.

Az ezeknél föntebb eső tájakat, ahol van az egész Turkia szállása, most az ott folyó folyóvizek neveiről nevezik.

S a folyók ezek: első folyó a Timeses, második folyó a Tutes, harmadik folyó a Moreses, negyedik a Krisos és ismét másik folyó a Titza.

Szomszédok a turkokkal kelet felé a bulgárok, ahol őket az Istros folyó választja el, mely Danubiusnak is neveztetik; észak felé a patzinakiták, nyugat felé a frankok, dél felé pedig a Chrobatok.

S a turkok ezen 8 nemzetsége nem alattvalói saját fejedelmeiknek, hanem szerződésben vannak, hogy a folyók szerint, amelyik részen háború talál kiütni, egymást egész készséggel és buzgósággal segítik.

S első fejük Árpád nemzetségéből való fejedelem következés szerint és két másik a gylas és a karchas, kik bírói tisztet viselnek. S van mindegyik nemzetségnek fejedelme.

S tudni kell, hogy a gylas és karchas nem tulajdonnevek, hanem méltóságok.

Tudni kell, hogy Árpádnak, Turkia nagyfejedelmének 4 fia volt: első Tarkatzus, második Jelech, harmadik Jutotzas, negyedik Zaltas.

Tudni kell, hogy Árpád első fia, Tarkatzus nemzette Tebelest, második fia, Jelech nemzette Eselechet, harmadik fia, Jutotzas nemzette Falitzist, a mostani fejedelmet, negyedik fia, Zaltas nemzette Taxiszt.

Tudni kell, hogy Árpád fiai mind meghaltak, hanem unokái, Fales és Tases és unokatestvérük, Taxis élnek.

Tudni kell, hogy meghalt Tebeles s van Termatzes nevű fia, ki minap tért vissza vendégbarátunk, Bultzusszal, Turkia harmadik fejedelmével és karchasával.

Tudni kell, hogy Bultzus karehas fia Kalesnak, a karchasnak, és hogy Kales tulajdonnév, a karchas szó pedig méltóságnév, valamint a gylas is, mely nagyobb a karchasnál.

XIII. A magyarok haditaktikájáról.

Írta: *Bölcs Leo (886-911.)*

„22. A sereget a már föntebb eléd szabott módon fegyverezd, különösen minél több íjjal és nyíllal: mert nagy és hathatós fegyver az íj, különösen Saracen (Saracen a Kun) népek és Törökök (Török az Árpád népe) ellen, kikhél a győzelem minden reménysege nyilazásukban rejlik.

23. Mert a nyíllövésben gyakorlott íjászaik ellen, sőt huszárjaik lovai ellen is nagyon hatályosak a mi seregünk által lőtt nyílak és az ellenségnek nagy kárt tesznek, nagyrabecsült lovaiknak a folytonos nyilazás miatti elhullása s ennek következtében a csatában előszáguldani szerető Saracенок merészségének elmetszése által.

39. A hadmozgalmak, tudniillik az előnyomulások és a hátrálás közbeni visszafordulások, ne szemben tétessenek az ellenséggel; hanem oldalukba kell fordulni s hátba kell őket fogni. Mert némely nemzetek, miként a Perzsák is, néha hadrendjüket megbontani nem akarván, hátukat könnyen odaengedik, a mögójük kerültek ellen mintegy futtokban harczolva; de az előttök hátrálva visszavonulók se merészeljenek megfordulva üldözőikkel szembe szállani, minthogy az ezek jól rendezett hadsorára bukkanva, kárt vallanak.

40. Mert némely nemzetek ugyan – mint a Törökök – az üldözésben rendetlenül nyomulnak az üldözöttek után; a honnan az üldözöttek jó rendben hátrálva és visszafordulva őket könnyen megronthatják.

42. Miután azonban a Törököket említők, nem tartjuk ezéíránytalannak megmagyarázni, miként rendezik hadaikat

s miként kell ellenökben rendelkezni, mit azon alapos tapasztalásból tanultunk, midőn mint szövetségeseket használók őket a békeszerződést megszegett és Tráké vidékét beszágúidozott Bolgárok ellen. Míg ugyanis a mi seregeink a Saracennokkal foglalkoztak (Cappadociában Corum erődöt Bölcs Leótól elfoglalták a Saracenek, a Kunok!): isteni gondviselés Rómaiak helyett a Törököket (Árpád népét!) táboroztatá a Bolgárok ellen, kiket birodalmunk hajóhada a Dunán átkeltükben segített és átszállított s kik a fölfegyverzett Bolgár sereget három csatában keményen megverték.

43. Tehát a Szittyá nemzetek úgyszólván egy életmódúak és hadszerkezetűek; sokfejűség alatt és munkátlanul pusztailag élvén, csaknem mindnyájan: csupán a Bolgárok és Törökök ügyelnek minden más Szittyá népeknél erősebb hadszerkezetre, rendezett csatákat viselve s egy fejedelemnek hódolva.

45. Hanem szólunk a Törökök állapotjárói és hadszerkezetéről, mely a Bolgárokétól keveset vagy semmit se különbözik.

Népes és *szabad* ez a (Turk = Magyar) nemzet s minden kényelem és élvezet fölött arra törekvő, hogy ellenségei ellen magát *vitézül* viselje.

46. Ez a nép tehát – mint a mely egy fejedelem alatt van s melynek vétkeseit főnökeik kegyetlen és nehéz büntetésekkel lakoltatják, nem szeretet, hanem félelem által fèkeztetve – a bajt és fáradságot nemesen tűri, hideget-melegget kiáll s a szükségésekben való fogyatkozást, mint pusztai nép, föl sem veszi.

47. Nagyon óvatosak és tervöket titokban tartók a Törökök törzsei.

48. S a kedvező alkalmakat gondosan kilesik s ellenségeiket nem annyira kézzel és erővel, mint csellel, meglépésekkel és a szükségletek elzárásával igyekeznek legyőzni.

49. Karddal, vérttel, íjjal és lándsával fegyverkeznek; csatákban többen közülök kettős fegyvert viselnek; vállaikon lándsát hordanak, kezökben íjat tartanak s mindkettőt a szükséghez képest használják: üzelve azonban a nyilat jobban szeretik.

50. De nemcsak személyük van fegyverben, hanem az előkelők lovai szintén eleiken vassal vagy lemezzel vannak borítva.

51. Nagy szorgalmat és gyakorlatot fordítanak a lóhátról nyilazásra.

52. Nagy csapat jószág, lovak és teherhordó barmok követik őket, részint hogy élelmet s italukra tejet szolgáltatassanak, részint hogy annál többeknek látszassanak.

53. Sánczokba nem szállanak, mint a Rómaiak; hanem a csata napjáig nemzetségek és törzsek szerint el vannak széledve, lovaikat télen-nyáron folytonosan legeltetve. Háború idején a szükséges lovakat török sátraik közelében őrzik a had rendezkedésig, melyet éjjel szoktak megkezdeni.

54. Őrseiket távolban, de egymáshoz közelre állítják, hogy könnyen meg ne lépethessenek.

55. Csatában nem rendezkednek Rómaiak módjára három osztályba, hanem különböző csapatokban ezredenként állanak össze s a csapatok egymástól oly kis távokra állanak, hogy az egész hadrend egynek látszik.

56. Van a hadrenden kívül fölösleg erejük is, melyet titokban kiküldenek az ellenök gondatlanul táborozók ellen vagy nyomott hadosztályok segélyére. Podgyászukat a hadrend mögött, attól jobbra vagy balra mintegy 2000 lépés távolban tartják, hagyván a mellett is egy kis őrséget.

57. Gyakran a fölösleg lovakat összekötözve hátra, azaz a hadrend mögé állítják annak védelmére. Hadrendjök tagjainak mélységét, azaz a sorok számát, határozatlanul intézik; minthogy jobban ügyelnek a hadsor tömörségére, mint mélységére s az arcot egyenlően és sűrűn állítják.

58. Leginkább szeretik a távolról csatározást, az ellenség cselbe-ejtését és bekerítését, a színlelt hátrálásokat és visszafordulásokat és a szétszórt csatározást.

59. Ha elleneiket megszalasztják: mire sem ügyelve, kíméletlenül nyomulnak utánok, nem gondolva másra, mint az üldözésre, s nem érik be – mint a Rómaiak s más nemzetek – a kellő üldözéssel és a vagyon zsákmányolásával; hanem mindaddig nyomulnak, míg az ellenséget teljesen szét nem verik, erre nézve minden módot felhasználva.

60. Ha ellenségeik között némelyek erdőségbe menekülnek: szorgosan kiokoskodva igyekeznek őket a lovak és emberek szükségleteiben szorultságba hozni s folytonos megszállásban tartják, hogy ezek szüke miatt ellenségeiket kézre keríthessék vagy kényök szerint egyezsége bíriák. Először könnyebb föltételeket kivannak; s ha ellenségeik ráálltak, más nagyobbakat toldanak hozzá.

61. A Törökök e szokásai csupán annyiban különböznek a Bolgárokóitól, a mennyiben ezek a keresztény hitet elfogadván, a Római erkölcsökhöz egy keveset hajlottak, elvetvén egykori hitetlenségökkel pusztai életmódjukat.

62. Ellenökre van a Törököknek háborúban a legelő szüke: naay lévén barmaik száma, miket magukkal hordanak.

63. Ütközet alkalmával tömegbe rendezett gyalogság legjobban megronthatja őket; öök ellenkezőleg, huszárok lévén, s lovaikról le nem szállhatván, mert gyalog megállani sem bírának, mint a kik lóháton növekedtek föl.

64. Ellenökre van a sík puszta vidék is és a tömötten rendezett s őket szakadatlan üldöző lovasság is.

65. Ellenökre van a kézviadal nehéz gyalogsággal és a biztosan történt éjjeli megtámadás; úgy tudniillik, hogy a megtámadok egyrésze hadrendben, másrésze rejtekben legyen.

66. Nagyon szomorítja őket, ha közülük némelyek a Rómaiakhoz pártolnak. Azért nehezen veszik, ha valaki tőlük elpártol.

68. Ha valaki csatába akar velük ereszkedni: mindennél inkább arra ügyeljen, hogy gondosan és kis távolra szakadatlanul állított őrsői legyenek; aztán balsors esetére előre gondoskodják, hogyha ellenök harczolva meg kellene futamodnia, szerencsétlenség esetére legyen valami erősített helye s oda néhány napi eleséget vigyen, ha lehet a barmoknak is; de az rmbereknek minden esetre leginkább vize legyen. Aztán a podgyászt is úgy rendezze, mint az erről szóló fejezetben mondtam.

69. Ha gyalogsággal vegyes táborod van, legkivált az első csatában, mialatt a sereg ezen néppel megismerkedhetik, azonként rendezd, mint már másutt mondtam: hogy t. i. a lovasok a gyalogság mögé legyenek állítva.

70. Ha pedig az ellenök rendezkedők csupán lovasok, még pedig azok ereje ellen harczolni képesek: azokat is a hadrendről szóló előadásban foglalt e módon rendezd.

71. Két oldalt számosabbakat helyezs a legjavát. Ezek mögött elegendők az úgynevezett védlovasok, vagy segédlovasok. A száguldozókat vagy előcsatárokat 3 vagy 4 nyíl-lövésnél továbbra ne bocsásd üldözés közben a védőktől s ne engedd utánok száguldozni; és mindenkép azon légy, hogy lehetőleg sík és nyílt téren rendezd a hadsort, hol sem sűrű erdők, sem emelkedettségek, sem mélyedések nincsenek, a Törököktől terveztetni szokott cselek miatt.

72. Az őrsöket kellő távolra a hadrend mindnégy oldalára kiállítsd.

73. Ha lehető, jó: ha a hadrend mögött valamely gázolhatatlan folyó, meredekség vagy mocsár van, hogy a hát biztosan fedezve legyen.

74. S ha a csata jól üt ki: nem kell mohón utánok nyomulni, sem gondatlanul üldözni: mert ezek első csatában meggyőzötve, más népek módjára nem hagynak föl a harcczal; hanem míg csak erősen le nem veretnek, sokképen igyekeznek elleneiket megejteni. Ha vegyes a sereg s több a gyalogság: ez esetben szükség a barmok eledeléről is gondoskodni: mert a közel ellenség lovasai a takarmány összehordását engedni nem fogják.

75. A Törökök e hadszerkezete és jelleme a Bolgárokétól – mint mondám, – némi csekélységekben különbözik, egyebekben azokéval egyezik.

76. Nem azért írtam ezt, mintha a Törökök ellen fognál hadakozni: mert nem is szomszédaink, nem is ellenségeink most; sőt inkább a Rómaiak alattvalóiként igyekeznek mutatkozni.

77. Hanem, hogy tudhasd vezér! a különféle hadszerkezeteket és hadműködéseket s azokat kellő alkalommal tettszésed szerint használhasd."

XIV. A IX. Gergely idejében feltalált Nagy- Ungária dolgáról (de facto Ungariae Magnae) Kikhard prédikátor rendbeli szerzetestől.

Ford.: Szabó Károly.

„A keresztény „Ungárok Tettei”-ben találtatott, hogy *van másik Nagyobb Ungária (= Ungaria Major)*, melyből a hét vezér népeivel kijött vala, hogy lakóhelyet keressenek maguknak, mivelhogy földjök a lakósok sokaságát eltartani nem bírhatta

Kik is, miután sok országot bejártak és lerontottak, végre azon földre jövének, melyet most Ungáriának hívnak, akkor pedig „Rómaiak Legelőjé”-nek neveznek vala, melyet a többi földek közül lakhelyökül választanak, meghódítván azon népeket, melyek akkor ott laktak vala. Holott végre első királyuk Szent-István által keresztény hitre térítettetek; - az előbbi Ungárok, akiktől ők származtak volt, hitetlenségökben megmaradván, amint mai napig is pogányok.

A prédikátor barátok tehát, miután ezeket az „Ungárok Tetteiben”-ben megtalálták, azon Ungárokat, kiktől való származtokat megértették, megsajnálván, hogy még mindig a hitetlenség tévelygésében maradtak, elküldenek 4 barátot, hogy keressék őket az Ūr segélyével akárhol találhatnának reájok. Tudják vala a régiek írásából, hogy Keletre vannak; de hol vannak? teljességgel nem tudják vala.

Az említett barátok tehát, kik el valának küldve, magokat sok fáradságnak kiteve, tengeren és szárazon őket 3 esztendőnél tovább keresték volt, de mind emellett sem találhatták meg az utak veszedelmei miatt, agyikök egy Ottó nevű pap kivételével, aki csak kereskedő név alatt boldogulhatott. Ki is a pogányok bizonyos országában találá néhányat

azon nyelvűt, kik által értesítve lön, mely tájon lakoznak vala, de tartományukba be nem mené, hanem visszatért Ungáriába, hogy több barátot vegyen maga mellé, kik vele visszamenvén, azoknak a keresztény hitet hirdessék. Azonban a sok fáradságban eltörődve, visszajötte után egy hét múlva, miután keresésökre minden utat megmagyarázott, a Krisztushoz elköltözött.

A prédikátor barátok aztán óhajtvá a hitetlenek térítését, az említett nemzet keresésére 4 barátot küldenek, kik társaik áldását véve, szerzetes öltözékeket világgal váltva föl s szakállukat és hajukat pogány módra növelve, Asszán, Bolgárországon és Románián keresztül Ungária mostani királyának, Bélának kíséretével és költségén Konstantinápolyig jutottak. Itt tengerre szállván, 33 nap múlva azon földre, melyet Szikhiának neveznek, jutának, kiknek fejedelme és népe magát kereszténynek vallja. Innen 13 nap átkelének. S ott azon földre jutának, melyet Alániának neveznek.

Ezen helyről a barátok nem kaphatnak útítársakat a Tatóroktól való félelem miatt, kiket szomszédoknak mondanak vala; miért is kettőjük visszatérvén, csak a másik kettő maradt ott. S azon földön a legnagyobb szükségben 6 hónapig időztek, mi alatt sem kenyérük, sem vizén kívül más italuk nem vala. Hanem az egyik fölszentelt barát kanalakat és holmi mást készített, miért néha-néha egy kis kölest kaptak, melyből csak nagyon vékonyan éldegélhettek. Azért is elhátározták, hogy kettőt maguk közül eladnak, kiknek árán a más kettő kezdett utat megtehesse, de nem akadtak vevőre, mivel szántani, vagy örteni nem tudtak. Miért is a szükség-től szorítva, ketten közülök azon tájokról Ungária felé visszatértek, a más kettő pedig ott maradt, nem akarva a kezdett utat abbahagyni.

Végre ezek némely pogányok társaságában útra kelve, a pusztá sivatagján, 37 nap folyvást ménének, mi alatt 22 hamu alatt sült kenyérrel éltek s az is oly kicsiny volt, hogy 5 nap alatt nem is jóllakásra teljességgel megehettek volna.

Ahonnán a barát, ki bár egészséges, de erőtlen vala, társát nagy bajjal és keservvel, de mégis örömet vitte ki a pusztából. A beteg barát pedig jobban sajnálva egészséges társát, mint magát, annak gyakran mondia vala. hagyja őt, mint halottat és haszontalan tőkét a pusztában, nehogy vele bailódva, Isten munkáját mellőzze. Ki azonban ebbe sehogy nem egyezett, hanem vele az úton mind halálíg baiódott.

Átkelvén a pusztán minden út vagy ösvény nélkül, harmincheted nan a Szaracének földiére, me'vet Velának neveznek, Bundáz városába érének, hol teliességgel nem kaphattak senkinél szállást, hanem a mezőn kellett maradniok esőben, fagyban. S a barát, ki egészséges volt, magának és beteg

társának a városban naponként alamizsnát keres vala. És mind itálban, mind egyébben kaphatott is, kivált a város fejedelmétől, ki megértvén, hogy keresztény, örömet nyujta neki alamizsnát.

Innen más városba ménének, ahol az említett beteg barát, Bernát nevezetű, egy szaraczen házában, ki őket Isten nevében befogadta, az Urban elnyugovék és ugyanott el is temetettek.

Azután Julián barát, ki maga maradt, nem tudván hogyan boldogulhasson, egy szaraczen pap és neje szolgájává lön, ki Nagy-Bolgárországba vala indulandó, hova együtt el is jutának. Nagy-Bolgárország nagy és hatalmas ország, gazdag városokkal, de mind pogányok. Azon országban közönségesen beszélük, hogy nemsokára keresztényekké kell lenniök s a római egyház alá kell vettetniök, de napját, mint mondják, nem tudják, mert csak úgy hallották bölcseiktől.

Azon országnak egy nagy városában, melyből mint mondják, 50 ezer harcos áll ki, a barát egy *ungár asszonyra akadt*, kit azon földről, melyet keres vala, azon tájra adták volt férjhez. Az megmagyarázá a barátnak az utat, melyen majd menjen, állítván, hogy két napi járóföldre magokat az Ungárokat, kiket keres vala, kétség nélkül megtalálhatja. Mi úgy is történt. *Mert megtalálá őket a Nagy-Ethil folyó mellett. Kik öt látva s hogy Ungár megértve, megérkezten nem kissé örvendenek, körülhordozván öt házanként és falvanként s keresztény véreik királyáról és országáról hiven tudakozódván. És bármit akar vala nekik, akár a hitről, akár egyébről előadni, a legszorgalmasabban hallgatják vala; mivel nyelvök teljességgel ungar vala; és megértik vala öt és ő azokat.*

Tudják a régiek hagyományaiból, hogy azon Ungárok tőlük származtak, de hogy hol vannak, nem tudják vala.

A Tatár nemzet szomszéd velök. De ezen tatárok hadakozván velök, nem győzhetek meg őket hadban, sőt az első csatában ök győzték meg azokat. Miért is feleikké és társaikká választák őket s így egyesülve, 15 országot pusztítottak el egészen.

Az Ungárok ezen földjén találkozott a nevezett barát Tatárokkal és a tatár fejedelem követével, ki tud vala ungarul, oroszul, kunul, németül, szaraoénül és tatáru. Ki is azt monda, hogy a tatár sereg, mely akkor oda öt napi járóföldre vala, Németország ellen akar menni., hanem más se-reget várnak vala, melyet a fejedelem a Perzsák pusztítására küldött.

A barát mindezt megértvén, jóllehet az Ungárok kérték, hogy maradion, nem határozta rá magát, mert elgondolja vala, hogy ha ő rövid időn el találna halni, vagy bete-

gesedhe, munkája füstbe menne, minthogy sem maga nem boldogulhatna köztük, sem az Ungáriabeli barátok nem tudhatnák, hol van azon nemzet.

Midőn tehát vissza akart térni, azon Ungárok őt egy másik útra taníták, melyen hamarabb haza juthasson. S megindula a barát hazafelé 3 nappal Keresztelő Szent János ünnepe előtt s útjában mind szárazon, mind vizén, néhány napot pihenve, Úr születése után másodnap lépé be Ungária kapuján.”

XV. Az indiai „Hunzák”.

Írta: Dr. Tóth Jenő. (1913)*

„Kasmírtól északra, a Hindus folyó túlsó partján fekszik *Hunja föld*, a *hunzék* és *nagarok* országa. – Ázsia szívében, – messze a vonatjárta műveltebb indiai részekről, él ez az érdekes néptöredék, az egykori yuétik, a *fehér-hunok* egyik késői maradványa.

Ősi birodalmuk a mai Pandzsábra, a katiavári részekre, Bengálra terjedt, nyugat felé Afganisztánra, Beludzsisztánra; réges-rég leolvadt az angol fennhatóság alatt álló mostani kicsi néptörzsre.

Mikor a yuétik elhagyták ősi hazájukat, Kanszu tartományt, két részre szakadtak. Egyik részük a *nagy yuétik* Dzungárián keresztül, Bactriába vonult, a legyőzött tokhárokkal egyetemben. – A kis yuétik Bodjulországtól (Tibet) észak-keletre húzták meg magukat; onnan ereszkedtek le Észak-Indiába és egyesültek testvéreikkel. – ők teremtették meg az indo-scytha biro-

*) Többek közt megvásároltam dr. Tóth Jenő indiai vonatkozású irodalmi hagyatékát, amelynek tartozéka 8-10 ehhez hasonló, már újságokban közzétett cikk, – 5-6 kisebb indiai témájú novella és egy kb. 20-24 ívnyi kötet kézírata mely 1300 indiai ott gyűjtött magyarral rokon szót tartalmaz. Hisz szük, hogy a most megindított sorozat keretében alkalom adódik mejelentetésére. Zajti.

dalmát a Seleucus Nikátor által alapított Indo-Bactria vagy Táhia helyén.

A fehér-hunok mint nomádok érkeztek új hazájukba, gulyákat hajtottak maguk előtt, letelepedve átvették az indo-görög műveltséget. – Az ó-görög betűkből az Asóka-karakterű írás alakul ki. A görög művészet, műveltség megfinomítja a yuetik nyersségét. – Megjelennek a viharasok, stupák, sziklatemplomok és a különféle csodás építkezések, amelyek Asóka király hatalmát hirdették, a buddhista hunok őserejét.

A Kr. u. időszakban a Kharor melletti szerencsétlen ütközet után hazájukat kénytelenek elhagyni, újólag mint nomád nép tűnnek fel a dél-oroszországi síkságon és onnan indulnak az európai haza meghódítására.

Azon kevés szittyia emlék közül, amely a hunok ősi fénykoráról beszél, felemlítendő Szúrja napisten gránitkőből való szoborsorozata, amely a Calcuttái múzeum kőosztályában látható.

Ha szemügyre veszünk egy ilyen szobrot, úgy rögtön észrevehetjük Szúrja isten cifritott szárú csizmáit, egyenes kardját mentéjét, süvegét. Az ágyék körül futó ékszeren levő kétszemű szívalak nagyon is figyelemre méltó. – Mellette két scytha király áll rövid ingben, szaknyagatyában. – Kunkorodó bajszuk van és ős scytha fővegük.

Két oldalt amazonok nyilaznak, öltözetük rojtos szárú csizma, a férfiakéhoz hasonló szoknya és ékszer. – Szép termetük felső része szabad, puzdrával a hátukon. – Nékik is süvegük van, hajuk befonva a vállaikra omlik. – Különbösen az egész csoport kocsin van ábrázolva, alul hét rohanó lóval. – Felül virágfüzérés nemtők lebegnek. – Phoebus napisten rohanó fogata jut eszünkbe e szobor szemléleténél, de a scythák napistene régibb, mint a görög Phoebus.

Itt említem meg Kaniska király szobrát, melyet Radha Krisna talált meg Mat község határában. – Mentében van és hosszú gilgiti csizmában. – Egyenes kardot visel, amilyent a nagy mogulok hordtak. – A szobor sanscrit felirata hirdeti, hogy „Kaniska király őfelsége.”

A hunzák népe feloszlik a *shin*, *jászkun*, *rono* és *jász-osztályokra*. A *jász-kunok* népe a legősibb földbirtokos osztály; így ismerik őket. – Kaszt neveik a következők:

<i>Bhat,</i>	<i>Dar,</i>	<i>Ratez,</i>
<i>Lón,</i>	<i>Vai,</i>	<i>Thókr,</i>
	<i>Bagá,</i>	

Katlan-vidéki Kaszt:

<i>Lakai,</i>	<i>Sófi,</i>	<i>Hámdi,</i>
<i>Battash,</i>	<i>Sarfi,</i>	<i>Wahdi,</i>
<i>Kappás,</i>	<i>Látfi,</i>	<i>Zaidi.</i>

A *nagirok* önmagukat borisóknak nevezik. A gilgitieket *giltótenak*, a ladakbelieket *Bolt* névvel jellelik, a kis tibetieket *balótzoknak* hívják. Család és férfi neveik közül egynéhány:

<i>Holló,</i>	<i>Szakáv,</i>	<i>Tash,</i>
<i>Shóya,</i>	<i>Sangó,</i>	<i>Tor,</i>
<i>Birgósi,</i>	<i>Bultse,</i>	<i>Mirák,</i>
<i>Sebhos,</i>	<i>Lassú,</i>	<i>Mára,</i>
<i>Darves,</i>	<i>Zamiro,</i>	<i>Aljass,</i>
<i>Toli,</i>	<i>Bakk,</i>	<i>Sáriki,</i>
<i>Szekero,</i>	<i>Boti,</i>	<i>Batsa,</i>
<i>Dadáseyen,</i>	<i>Szaban,</i>	<i>Bebong,</i>
<i>Duduk,</i>	<i>Malek,</i>	<i>Dalosa,</i>
<i>Zahir,</i>	<i>Shatong,</i>	<i>Abadi,</i>
<i>Szapáro,</i>	<i>Tamashavek</i>	<i>Tongi,</i>
<i>Balesha,</i>	<i>Bekk,</i>	

stb., asszony, leány nevek:

<i>Rozila,</i>	<i>Bibi,</i>	<i>Kurtsuma,</i>
<i>Tsobilla,</i>	<i>Rézi,</i>	<i>Dadosi,</i>
<i>Tóni,</i>	<i>Szuka-bai,</i>	<i>Bárai, stb.</i>

A hunzák jó és rossz szokásai közül kiválik az, hogy nagy borivók, vallásukkal nem sokat törődnek, amennyiben azt tartják meg, a mi nekik jólesik. – Náluk az asszony egyenrangú a férfivel, nem úgy, mint a hinduknál, akik valósággal megvetik a gyengébb nemet. – Szeretik a táncot, nemcsak nézik, mint keleten szokás, hanem maguk táncolnak, – gyors ütemben tempóban. – Sőt a hunza menyecske önmaga választja a táncost. Rendesen *duták* (duda) avagy tárogató-féle zeneszó mellett mulatnak. – Van külön csatatáncuk is. A hunzák csatakiáltása: sza deá, huj, huj deá. Az egyik kiáltó szavuk sha, egy másik le, ley, a harmadik *tsáké*. – Készen áll a tsalé, csákó hajsza, amikor a béres gyerek nőgatja az örökét szántás közben.

A hunzák népszokásait érdemesnek tartom arra, hogy elmondjam. A keresztelési ceremónia nem áll sokból. Az egy-két hetes *shudár* (gyermek) fülébe mondják háromszor az isten nevét, ezt a nevet azután nem hallja többé egész életében. Ez a kevés ceremónia is ivással van egybekötve.

Az eljegyzés abból áll, hogy a leendő vőlegény elhelyezi handsárját és egy kivájt tőköt, a mi borral van töltve, a menyasszony háza elé, ha elfogadták, kész az egyezés. A lakodalom a vőlegény házában kezdődik. A vőlegény apja ajándékot ad a menyasszony apjának, rendesen ékszert, ruhát, avagy ezüstpénzt. Ezután a vőlegény tizenkét barátjától kísérvé, a menyasszony háza elé megy, zeneszóval, ahol megállapodnak. A leendő

anyós valami lángos-félét hoz ki nekik, majd visszaküldik ajándékkal. Ezután a vőlegény részéről jelenti az egyik szószóló ékes rigmusokban, hogy a ceremónia vegye kezdetét. A vőlegény anyja süteménnyel az ajtóba áll és a vőlegény a házba lép. A vőlegény a menyasszony jobb oldalára ül. A menyasszony bátyja kérdezi: „Nohát beléegyezel-e sógor a házasságtokba?” Mire ismét a mullah (pap) kérdi háromszor, hogy meg vannak-e elégedve egymással, olvassa az imádságot és végzi a ceremóniát. Ezután kezdetét veszi a tánc, evés, ivás. A főétel a *dauro-laksa* (kása-féle), a nyárson sült hús, kenyér és bor. A hunzak népe jól ismeri a borkészítés módját. Kádban tapossák a szőlőt, ahonnan földbe ásott kádba folyik a must. Egy lazán odarakott kővel letakarják. Három hónapig erjed és csak azután isszák.

Régi szokás, hogyha a vőlegény messze megy a menyasszonyért, tegezt és nyilat visz magával. Mikor a menyasszony háza közelébe ér, háromszor lő visszafelé azon irányba, amerre az ő háza fekszik.

A második napon a vőlegény házába viszi a menyasszonyt, ilyenkor az ara sír a házbeliekkel. A vőlegény kezénél fogva vezeti az ajtóhoz. Ha a menyasszony húzódozik és sír, akkor a kíséret énekbe fog. Sólyommadárhoz, erdei patakhhoz, sápadt virághoz hasonlítják és vigasztalják.

*Jöjj elő sólyomnak leánya,
Jöjj ki, miért késlekedel,
Jöjj ki atyád sátrából,
Jöjj és ne maradj el sokáig.*

*Ne sírj, oh, vizek tündére,
Ne sírj, mert színed változni fog,
Ne sírj, mi szeretünk téged,
Kik bátyáid vagyunk tenéked.*

*Ne sírj, arcodnak üdesége színtelen leszen,
Oh, ne sírj, ie aiyád kedveltje,
Zokogásod arcod haloványra festi.*

Ezután a vőlegény nyeregbe emeli meny-asszonyát és elvágat vele. Ekkor már elfeledte mátkája a könnyeket és boldogan mosolyog.

A hunzáknak van érzékük a mélyen érző sze-remem iránt. Ők nem ismerik az indiai kényszer-házasságot. A fiatalság rendesen a mezőn, avagy ünnepek alkalmával ismerkedik meg.

A hunza leányok nagyon csinosak, sőt szépek is. Nemes metszésű arcélük, világos testszínük, karsú termetük szépségekké avatják őket. Hajukat simára fésülik, két oldalt apró tincsekbe fonják. Mellényke félét viselnek, a neve *ing*. Fejükön *párisin* (párta) van, mely náluk főveg számba megy. Szoknyát (*lenga*) viselnek, melléje csizmát pirosat, avagy *kapsát* (cipellő-félét).

A férfiak viselete atilla-féle ruhadarab, csizma, *csákóti* (*nadrág*), pörge kis kalap, avagy magas turbán. A rövid ing borjuszájjal, a gatyaféle szintén viselet.

Ha valaki *silán* (beteg), úgy elbúcsúzkodik övéitől, a mi ivás nélkül ismét csak nem lehet meg. A temetés előtt a testet megmossák. Síró asszonyok jajgatják, éneklük a megholt érényeit, akiket e célra felfogadtak. A másik helyiségbe pedig öblös búposokból (kancsó) merítnek erőt az atyafiak, dicsérik az elköltözöttet. Ezután vagy eláznak, vagy *maré és birgáeti* (marakodás és bir-kózással) végzik a napot, a megholt tiszteletére.

A megholtat utolsó útjára vinni érdem. Leg-alább a hunzak emigyen tartják. A holtat kci: rúdra helyezik, amely egvmáshoz van más kettő-vel erősítve. Az asszony körülbelül hatvan lépésre követi a menetet, azután haza megy sírni. A ki-váló halott fából avagy kőből faragott emlékfélét

kap, mely néha cifrázott. A temetés után következik a *tor*, evés, ivás a halott tiszteletére. Vannak búcsújáró helyeik is. A szent hely keletkezése egészen unikum a maga nemében. Valami szent férfiút csaltak maguk közé, ígérve neki füt-fát egyenesen azon célból, hogy megöljék. Így keletkezett két szent helyük, ahol összegyülekeznek, aminek ismét csak ivás-evés a vége.

Ünnepségeik alkalmával, a *tsakurak* (legények) adják a szépet a lányok előtt. Rendesen a falu melletti tisztáson játszanak valami bárány, farkas-félét, énekelnek, mesélnek. Nagyon szép balladáik és énekeik vannak. Szeretik a találós kérdéseket. Este tűz mellett mesélnek az ősökrol, szépséges királylányokról, a démonokról, stb.

A *jászkunok* földbirtokos osztály, ugyancsak a shin-osztály is, olyan nemes félek. Általában a földműves és baromtenyésztés a főfoglalkozás. A *tárkán* (lóistálló) és *guyát* (marhaistálló) körül a *gava-tsárók* (bojtárok) foglalatoskodnak. A juhász (juh) bojtárok itt is híres legények. A *dékánok* (parasztok) szintén földművelők.

Azelőtt 50-60 évvel még reá ütöttek a békés kirgizekre az egyes hunza törzsek. Elszedték áruikat és így vagyonosodtak meg. Sőt hadakoztak, folytonosan a szomszéd népekkel. Sok jó jászkun hagyta ott néha a foga fehérét, ahogy megénekelték a vándor-cimpolyások. Az sem az utolsó ám, mikoron Gézáfkán jászkun vitézlő asszonyaival verte le a meghátrált ellent.

Ereszes-tornácos házakban laknak. Kúpos vityillókban a pásztor. Említésre méltó az itt-ott fennálló, fából készült templom-féle. Külön áll a toronyláb és a fazsindelyes templom. Láthatjuk Kasmírban és Kasmírtól lefelé Csamba vidékén, ahol a sahoi templom megkapó példány. Szintén tornácos-ereszes háznak vehetjük az utóbbit.

A hunza falvak nevei szintén jól hangzanak:

<i>Tsorbán,</i>	<i>Dainter,</i>	<i>Tölti,</i>
<i>Budaless,</i>	<i>Gólt ore,</i>	<i>Aptsai,</i>
<i>Mukátsáki,</i>	<i>Irsád,</i>	<i>Jaglóth,</i>
<i>Sékvár,</i>	<i>Darvas,</i>	<i>Hun-Lós,</i>

s th., folyónevek:

<i>Botoga,</i>	<i>Baltit,</i>	<i>Sajók.</i>
----------------	----------------	---------------

Hegynevek:

<i>Tsók,</i>	<i>Derentsi,</i>	<i>Alsó-Madárkusi</i>
<i>Harangási,</i>	<i>Boaitár,</i>	<i>Madsarnáth.</i>

Az indiai rádspotok Jenu és Csoán törzse, az afgáni *faludi* és *huszáridsát* törzse, a határszéleken élő *Kari*, *Kazi*, *Mazur-törzsek* szintén rokonszámba mennek. Ide sorozhatók a *komók*, *dsátok* és a *kaggarok* népe, a kásmiri *tográk*, akik hazájukat *tugárnak* nevezik. Ugyancsak messzebről, a nepálországi *magarokat* is ide számíthatjuk, akik Indiából szakadtak fel Nepálba. A burmaországi *sángók* és *hri-kunok* stb. szintén érdeklődésre tartanak számot.

Csillagos éjjel lobogó tűz mellett hallgatom egy rádzsputi bárd vitézi énekét, el-elgondolkodom rajta. Megelevenedik a láthatár a pandzsábi ködös messzeségben, sikoltó harci mének, riadó vitézek zúgnak tova, messze nyugat felé. Taián Csaba királyfi megyén ismét segítségére hunmagyar, székely véreinek.”

Befejező sorok.

Különösebb értéke egy könyvnek: határozott körvonalozása és megvallása annak, amit hisz és amit tud; viszont a magyar könyv nagyobb értéke: minden ízében megnyilvánuló feltétlen magyar szelleme. Az ilyen követelményeknek megfelelő könyv valóban fokozottabb bizalmunkat érdemli.

A sajtó alól most kikerülő ez a könyv a magyar őstörténet keretében adódott megannyi megoldandó feladatot határozott állásfoglalással tárja az olvasó elé. A könyv célja főbb szempontok szerint:

1. A nemzeti öntudat helyreállítása.
2. A Kárpát-medencének a magyar fajta által történt ősi és folytatólagos birtoklása tényének a tisztázása.
3. A magyar testvértelenség és rokonalanság „b o m l a s z t ó h i t é n e k” a kiirtása.
4. Az „ú j a b b m a g y a r e z r e d é v” célkitűzésének és biztos irányának határozott tétélekkel való megjelölése.

. . . Kérdés, hogy a könyv elolvasása után ugyanezekre a gondolatokra eszmélt-e rá minden olvasó?

Ha igen, ez máris igazolása hozzánk tartozásának!

Amennyiben maga igaz hiteként meg is vallotta önmagában, – önmagának – ettől a pillanattól kezdve kötelezettségévé vált „a m a g y a r s á g

lelkiségének újjáépítéséért vívandó harc. Az egészséges lélek azután majd megépíti a maga számára az egészséges testet, – életterével és életkeretével egyben.

Harcunkat abban az önzetlen szellemben kell megharcolni, melyben e mű „névtelenjei” is alkotóerejű együttműködéssel ennek létrehozataláért oly sokat munkálkodtak s a győzelem nem fog elmaradni.

Tevékenységünk egyik ösztönös mozgatója az a tudat, hogy *nehéz dolog bár magyarnak lenni, de nem lehetetlen!*

Minden jó szándék bizonyosan valóra válik, csak amit cselekszünk, azt t e g y ü k :

**Ósi szittya hittel,
Ósi szittya módon,
Ósi szittya erővel!**

Nemzetünk hősi küzdelme, ahogy erre a népek sorsát irányító gondoskodás rávezette, nem más népekért történik mától, *de tiszta ösztönös fajiletünk, magyar fajtánk lelkiségének és nemzeti öntudatának a kiépítéséért! Nem másért, de fajunk ősi jogaiért s a magyar nemzetépítés tiszta, világos célkitűzése miatt harcolunk önzetlen, hű szolgálattal!*

Évszázadok óta nem engedték meg a magyarnak, hogy ráeszméljen a maga igazi faji-öntudatára!

E könyv célja, *hogy eme évszázados mesterséges hitetés és nemzetrontás romjai alól kiszabadítsa a vergődő magyarságot s talpra állítva és lelkét megerősítve, indítsa új ezredéves útjára ezt a dicsőséges múltú, de oly igen magára hagyott magyar népet!*

A könyvben erősen hangsúlyozott és bővebben kifejtett tétel: *a z I n d i a felé való igaz odás.*

*Igen, ez má v határozott célkiűzés-
sel történt. Tudtul akarjuk adni a vi-
lágnak a mi legközvetlenebb odatár-
tozásunkat!*

Láttuk, hogy mily szorosán egybe van építve a magyar faj két világrészben települt népének azonos lelkisége.

Nem tagadjuk, hogy telíteni akarjuk valónkat azok lelkiségének értékeivel is, *hogy igazra váljék a japánok nagy szentjének s a magyarok szegény vándorának, Körösi Csorna Sándornak a mondása:*

*„Keressetek, kutassatok, m e r i az
egész világ egyetlen nemzete
sem talál annyi kincset kultúrá-
jának gyarapítására, mint a ma-
gyar társadalom, az ősi indiai
kultúra tárházában!”*

Amivel kezdtük, fejezzük be azzal ... Cselekedni akarunk! Mindent és mindenben:

**Ősi szittya hittel,
Ősi szittya módon,
Ősi szittya erővel!**

Budapest, 1939 augusztus 10-én.

Zajti.

Tartalom mutató.

MAGYAR ÉVEZREDEK.

	Oldal
Bevezető sorok	5
I. A magyarság történelme és faji öntudata:	
1. Skytha, – hun, – avar, – türk, – magyar faji azonosság	11
2. Az ősi magyar múlt	20
II. Történelmi áttekintés:	
1. Hadak útja	53
2. Mit mondanak a régi magyar krónikák?	76
III. A skytha sorsa:	
1. A skythák	83
2. A magyar múlt kezdetei.....	95
IV. A hunok:	
1. Turán és Irán küzdelme	110
2. A skytha-hun nép története Atilla idejéig	121
3. Az európai hunok.....	136
4. A hunok harca	143
V. Atilla királyról:	
1. A meotiszi pusztákon	158
2. Isten ostora	165
VI. A hun birodalom sorsa:	
1. Az udaipuri fejedelmi ház	169
2. Magyar fejedelem népe	183
3. Összefoglaló a hunokról – magyarokról..	197

VII. A kiegészítő-törzsek :

Oldal

1. Az onogur-hunok, avarok, székelyek	208
2. A kun – uz – bessenyő	218

VIII. A magyarok:

1. A honfoglalás előtt	225
2. A skythizmus és semitizmus harca	232
3. A honfoglalás	244
4. Az ezredik év.....	251
5. A mai időkig	261
6. El lehet-e felejteni a múltat?.....	281

IX. Déli és északi fajtakapcsolatok..... 299

X. A magyar nép lelkülete:

1. A puszták népe	313
2. A magyar nép lelkületének kialakulása ..	319
3. A skythaság „sorstere”	338

FÜGGELÉK.

I. A Rigvédák szent hagyományai (Abinash Chandra Das)	359
II. A Puránák hagyományai (Iwala Prasad Singhal).....	361
III. A turáni hunok (Irta: Zajti Ferenc)	363
IV. A skythákról:	
a) Skythia (Béla király névtelen jegyzője). Ford. Szabó Károly	391
b) A skythák (Nagy Géza)	392
V. Hindu legendák a magyarokról (Zaya Akmal).....	394
VI. A magyarság alapnépelemét képező „Fehér-Hunokról”. (Ford. gróf Kuun Géza latin szövegéből)	399
VII. Száz év a fehér-hunok történetéből (Kr. u. 453-553). (Jivanji Jamshedji Modi, Bombay)	404

VIII. A székelyek eredete. (Az onogur-hunok, – avarok, – székelyek.) (Thury József)	410
IX. Az ősi kunok, – ősi jászok (Zajti F.).....	415
X. A „turk”-ok (= magyarok) eredete	418
XI. A „kabar” népről	420
XII. Árpád, Turkia nagyfejedelme. (Constantinus Porphyrogenitus, a X., XI., és XII. szerzője.)	420
XIII. A magyarok haditaktikájáról (Bölcs Leó)....	422
XIV. A IX. Gergely idejében feltalált Nagy- Ungária dolgáról. (Rikhard prédikátor levele)	426
XV. Az indiai „Hunzá”-k. (Dr. Tóth Jenő).....	429
Befejező sorok	437

FÜGGELÉK.

1. Indiai dallam	113
2. A „Turániak”, uralaltájaiak néprajzi tér- képe (Japán térk.)	384
3. A „Turániak” ázsiai és európai települése (Angol térk.)	400
4. Skythák és északi nomádok	308
5. A magyarság eredete	352
6. Indiai díszítő motívumok	432

MELLÉKLETEK:

- I. a) A magyarok bejövetele. (Függelék I.)
 b) Az áldozati-kchelyt tartó sírszobrok elterjedése jelzi a skytha-hun népek szétrajzásának útja irányát (Függelék II.)
- II. a) Indiai hun típusok.
 b) Egyes fajok jellegzetes típusai.
- III. Fergusson: „Mindazt, amit építettek Indiában, a Turániak (= skvthák, hunok építettek.”
 (Függelék III.)